Sfântul Porfirie Kavsokalyvitul
O să vă spun...
Relatări înregistrate ale Sfântului Porfirie despre viaţa sa

SFÂNTUL PORFIRIE KAVSOKALYVITUL
O SĂ VĂ SPUN...
Relatări înregistrate ale Sfântului Porfirie despre viaţa sa
SFÂNTUL PORFIRIE KAVSOKALYVITUL
O să vă spun...
Relatări înregistrate ale Sfântului Porfirie despre viaţa sa
Traducere din limba greacă şi note de protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă
SOPHIA METAFRAZE
Redactor: Florin Caragiu
Corector: Diana-Cristina Vlad
Traducerea a fost realizată după: 0â oăc, nâ)... HxoypacţiripevEt; (HriyijoELc; TOV ăyiov llop(pvpiov yiă Tqv C,aij TOV, Ed. H METCHPoQcţjwCTu; TOU ZcoTfipoţ, Milesi, 2015.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PORFIRIE KAVSOKALYVITUL, sfânt
O să vă spun... Sfântul Porfirie Kavsokalyvitul; trad, din lb. greacă de protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă bucureşti: Editura Sophia: Metafraze, 2016
ISBN 978-973-136-523-7; ISBN 978-606-93874-6-7 I. Mândrilă, Gabriel (trad.)
235 3

„Mi-aş dori să fiu în pustie şi să mă rog lui Dumnezeu să-i trimită pe toţi oamenii în Rai, iar pe mine în iad. Oare [gândul] acesta e mare păcat?"

Stareţul Porfirie 06.04.1994

Prologul editorului

Cartea de faţă cuprinde înregistrările unor relatări ale Stareţului Porfirie despre viaţa sa. Cele mai multe dintre acestea au fost făcute de Stareţul Porfirie în prezenţa unui grup restrâns şi înregistrate cu acordul său. înregistrările s-au realizat la intervale de timp destul de mari una faţă de cealaltă. Unele dintre ele au avut loc în chilia sa de la Sihăstria din Milesi. Altele s-au petrecut în diferite locuri sau momente, ori chiar în timpul călătoriei cu maşina. După ce conţinutul înregistrărilor a fost transpus în scris, a fost împărţit în mici subcapitole şi organizat pe criterii tematice sau cronologice. Uneori s-au adăugat fragmente din alte relatări ale Stareţului, cu referire la tema principală.

Sfaturile şi îndrumările privitoare la viaţa duhovnicească, cu excepţia celor care au legătură cu evenimentele prezentate aici, nu se regăsesc în paginile de faţă, dorinţa noastră fiind aceea de a le edita într-un alt volum.

Pe parcursul transcrierii înregistrărilor au fost omise intervenţiile auditoriului şi repetiţiile de prisos, inerente exprimării orale. De asemenea, numele tuturor interlocutorilor şi ale terţelor persoane menţionate în timpul discuţiilor respective au fost înlocuite. Acolo unde calitatea înregistrării a făcut dificilă înţelegerea mesajului, s-a încercat redarea în funcţie de sensul oferit de context şi de expresiile uzuale folosite de Stareţul Porfirie. Completările mai ample dispun de paranteze pătrate. Sunt cuprinse şi câteva relatări fie ad litteram, fie prelucrate, publicate deja, pentru a nu fi afectată coerenţa textului.

Cerem iertare fraţilor creştini pentru amânarea deloc neînsemnată a editării acestei lucrări.

Milesi, 2 decembrie 2013 Sfânta Sihăstrie „Schimbarea la Faţă a Domnului"

Din Pireu la Tesalonic

M-a cuprins un dor...

O să vă spun cum am ajuns monah. E foarte greu. Pentru că am avut de îndurat

nenumărate ispite şi m-am zbătut din răsputeri ca să plec în Sfântul Munte; s-au petrecut [atât de] multe, încât nu mi le pot aminti pe toate.

Cum mi-a venit să plec ca să mă fac pustnic? Ceea ce-mi amintesc e că odată, pe când mă aflam la o băcănie copil fiind, lucram la o băcănie -, veniseră doi bătrâni, cărora le-am servit nişte vin şi o gustare, iar în timp ce mâncau unul dintre ei a spus:

— Măi frate, de-ai şti ce vin am băut eu în Sfântul Munte...

— Ai fost în Sfântul Munte?, îl întrebă celălalt.

— Am fost, da, am fost în Sfântul Munte. Pe atunci mă aflam în insula Mytilene, în Kalloni[1],

[1] Oraş situat în Nord-Vestul insulei, la aproximativ 40 km de capitala insulei (n. trad.).

locul meu de baştină, de unde am şi plecat spre Sfântul Munte. Ah...! în Sfântul Munte! Să vedeţi ce vin au! Se numeşte monoxylitiko[1], un vin foarte bun!

— Dar cum [s-a întâmplat de] te-ai dus?, îl întrebă [celălalt].

— Uite cum a fost... (şi i-a povestit cum s-au petrecut lucrurile).

Eu ascultam povestea, ascultam ce-i spunea:

— Ce frumos e-acolo! Acolo sunt nevoitori! Pustnici! Care se nevoiesc în pustie cu post, cu încercări, adică sunt oameni sfinţi. Mult m-am mai bucurat acolo! Oameni sfinţi. Mi-aduc aminte mereu şi... regret că n-am rămas acolo, fiindcă n-aş fi ajuns aici în lume, unde mă chinui atât de mult cu familie, copii, atâta agitaţie şi unde necazurile vieţii m-au îngenuncheat.

Şi, după ce i-a povestit nu ştiu câte nu le mai pomenesc pe toate despre Sfântul Munte, a plecat. Mie nu mi-a adresat nici un cuvânt.

Mă gândeam să mă fac pustnic [Atunci] mi-am pus în minte să mă fac pustnic. Dar cum să plec? Nu eram decât un copil, iar patronul meu... nu mă plătea pe mine, îi dădea tatălui meu banii. Trebuia să fac rost de bani.

Mă duceam sus pe munte şi mâncam iarbă

Lupta şi zbaterile mele n-au capăt. într-adevăr, sunt mânat de un dor al meu, dar încă mă aflu în

[1] Vin athonit alb sec (n. trad.).

plină luptă. Când mă gândesc acum cât de fără minte şi de rătăcit eram la vremea copilăriei, la vârsta de paisprezece-cincisprezece-şaisprezece ani... Mă duceam sus pe munte, unde-mi petreceam verile, în lunile iunie-iulie, şi mâncam iarbă iarba care creşte pe lângă casă sau cea pe care-o vezi pe câmp. Poţi să-mi spui de ce o mâncam?

pentru a face nevoinţă?

voiam să mă fac pustnic, să nu depind de nimeni, să mă desprind de lume. Şi căutam hrană şi găseam iarba care vara creştea prin grădini. „Ei", îmi spuneam, „o să mănânc iarbă!" Era o rătăcire, şi totuşi era ceva frumos.

era râvna.

sigur. O mestecam bine şi o înghiţeam.

iarba.

ei, mă gândeam că e hrănitoare.

Am fost silit să spun o minciună

Să ştiţi că ceea ce am să vă istorisesc e o întreagă poveste. [O să vă povestesc] cum am fost silit să mint, zicând că „mama mea e bolnavă, lucru pe care l-am aflat de la cineva când m-am dus undeva în apropierea băcăniei, să aduc nişte mărfuri". Stăpânii m-au crezut şi mi-au dat bani, ca să merg s-o văd pe mama.

Cu banii luaţi, am făcut o parte din drum până la Halkida, însă întristarea a pus stăpânire pe mine. Mă speria locul[necunoscutul] spre care mă îndreptam, gândindu-mă şi la părinţi, la

faptul că se vor mâhni, şi am fost silit să mă întorc
14
în momentul în care ajunsesem, în drumul meu spre Sfântul Munte, la Lacul Evvia.

La întoarcerea în Pireu le-am spus patronilor că mama s-a făcut bine şi mi-am reluat munca, dar într-o stare continuă de rugăciune.

în timp ce munceam, mă rugam în sinea mea, fără să renunţ la a mă întreba cum voi reuşi să ajung ascet, pustnic.

Drept urmare, m-am dus la o librărie şi mi-am cumpărat câteva broşuri cu diferite vieţi de sfinţi, printre care şi viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul[1], pe care o citisem cu ani în urmă; din ea îmi luasem primele învăţături şi mă făcuse să vreau să devin pustnic. însă acum, când l-am auzit pe acel bătrân vorbind despre Sfântul Munte, această dorinţă m-a cuprins din nou.

După întoarcerea mea, am început să fac toate treburile foarte repede şi bine, însă nu scoteam o vorbă; eram mereu dus pe gânduri şi nu făceam decât să mă rog. Chiar şi când îmi luam masa de prânz singur, mâncam puţin şi dădeam restul la pisici.

Cu [o astfel de vieţuire, cu] postul, cu metaniile, am slăbit. Şi patronii, văzându-mă aşa, m-au

[1] Sau Colibaşul. S-a născut la Constantinopol în 460, într-o familie nobilă de funcţionari imperiali, devenind monah la o vârstă fragedă fără ştirea părinţilor, care l-au socotit mort. Spre sfârşitul vieţii s-a reîntors la casa părintească şi aceştia, fără a-l recunoaşte, i-au oferit camera în care locuise în vremea copilăriei; el nu a acceptat şi a cerut să i se facă o colibă la marginea grădinii, unde a mai petrecut trei ani, iar, înainte de a se muta la cereştile lăcaşuri, le-a descoperit părinţilor adevărata sa identitate. Este prăznuit la 15 ianuarie (n. trad.).
15
întrebat: „Ce ai, Anghele?" (Numele meu [de botez] era Anghel.) „Nimic", răspund eu. „[Cum nimic?] Noi vedem că eşti mereu dus pe gânduri şi ai slăbit foarte tare. Noi te iubim şi te vrem aici, dar nu cumva vrei să te întorci la părinţii tăi? Dacă vrei să mergi să-i vezi, o să-ţi dăm bani pentru asta şi poate ne găseşti vreun băiat de treabă pe-acolo, aşa ca tine, ca să avem două ajutoare la băcănie." „Da", le spun, „aş vrea să plec."

Aşa că, după ce mi-au pus [în traistă] felurite dulciuri, ciocolate, câteva sticle de lichior cu aromă de trandafir şi mentă şi altele, patronul m-a condus la tren, cu destinaţia Halkida. însă eu am văzut un vapor care făcea cursa Halkida-Edipsos-Volos-Tesalonic-Sfântul Munte (Dafni[1]), iar apoi continua spre insulele Thasos-Hios-Mytilene, nu-mi amintesc [sigur]. Vaporul se numea Athena.

Aşadar, i-am spus patronului: „Jupâne, aş vrea să merg cu vaporul, e mai bine." „Dar [dacă mergi] cu vaporul, unde-o să debarci?", m-a întrebat. „O să debarc dimineaţă la Halkida."

Am călătorit toată noaptea

M-a urcat pe vapor şi mi-a scos bilet atunci pe loc. Era seară, iar vaporul avea să plece noaptea. Am călătorit toată noaptea şi, când am ajuns la Halkida, unde vaporul a staţionat, încă nu se luminase de ziuă. Marinarii au strigat: „Cine trebuie

[1] Portul central pe partea sud-estică a braţului Sfântului Munte, existent şi în zilele noastre (n. trad.).
16
să coboare aici? Unde este?" îmi văzuseră biletul pe care-l cumpărasem şi strigau ca pasagerul pentru Halkida să coboare. Ei strigau, dar eu m-am înghesuit într-un colţ şi tăceam mâlc. N-aveau cum să ştie că eu eram pasagerul pentru Halkida pe care-l aveau pe vapor.

Strigau, strigau, eu nu scoteam o vorbă.

Vaporul a plecat... m-au găsit când am ajuns la Edipsos şi ne-au cerut biletele [la control]. „De ce n-ai coborât?", m-au întrebat. „Ei", le-am spus, „am adormit." „Acum ce-o să faci?" „Acum mă duc la Tesalonic." „Păi trebuie să plăteşti!" „Am eu niscaiva bănuţi...", le-am

spus. „Bine...", mi-au răspuns.

[Până la urmă] nu mi-au luat nici un ban. Monedele care circulau atunci erau de cinci şi de zece cenţi. Eu [se poate] să fi avut cu totul vreo drahmă[1].

La Voios

în orice caz, când am ajuns la Voios, eu eram tot dus pe gânduri, cuprins de melancolie şi plângeam. Mă gândeam că plec definitiv din lume şi că părinţii mei mă vor pierde, eram foarte abătut şi îmi venea să mă întorc din drum.

Prin urmare, am coborât. Vaporul, după câteva ore, după ce a luat oamenii şi mărfurile pentru Tesalonic, a plecat, în timp ce eu am rămas jos. M-am dus pe un munte, unde am dormit în

[1] Scil. 100 de cenţi. La momentul respectiv o drahmă era echivalentă cu 0,895 franci francezi.

noaptea aceea, în rugăciune şi lacrimi. îmi propusesem să-mi reiau călătoria [spre Sfântul Munte] e o poveste lungă, nu vă pot spune totul.

În ziua următoare m-am întors [în port] şi am găsit un vapor care făcea aceeaşi cursă. Nu-mi amintesc bine dacă era acelaşi vapor sau altul. Oricum, am găsit un vapor şi m-am îmbarcat pentru Tesalonic.

Am plecat din Voios[1]

...Am plecat din Voios, îndreptându-mă spre Tesalonic. Şedeam pe o bancă pe partea stângă a vaporului, cu privirea în largul mării, îngăimând un irmos învăţat de la tatăl meu, care se cântă în sâmbăta morţilor: „Marea vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig: scoate din stricăciune viaţa mea, Multmilostive."[2] îmi spuneam: „Doamne, viaţa mea este asemenea unei mări..."

Mă cuprinsese melancolia

Necazul e că, stând acolo, mă cuprinseseră melancolia şi tristeţea. Gândiţi-vă prin ce ispită treceam fiindcă îmi părăseam părinţii! înainte de toate eram trist din cauza lor, a fraţilor mei, a satului meu, din cauza tuturor. Lăsam în urmă lumea şi mă îndreptam spre acea viaţă nepământeană,

[1] Fragmentul acesta ca şi următorul provin dintr-o altă înregistrare a părintelui.

[2] Irmosul cântării a VI-a a canonului morţilor la slujba parastasului în sâmbăta morţilor (Penticostar).

despre care citisem în cărţile ascetice şi în viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul.

Cu aceste gânduri mă hrăneam, şi mă cuprinsese melancolia. Nu voiam să mănânc, mă gândeam că aveam să mă fac şi eu un nevoitor. Şi, cum stăteam şi priveam în depărtare pe mare, când deja ne îndepărtam de Voios, îmi spuneam în sine cuprins de această tulburare, de aceste ispite care mă împresuraseră: „Doamne, viaţa mi se aseamănă cu o mare în vreme de furtună, dezlănţuită, din ce în ce mai agitată din cauza nenumăratelor ispite. Eu, Doamne, am plecat, o las. Rogu-Te, acolo unde mă duc, la acel liman, unde va trage corabia mea pentru toată viaţa, Te rog să mă aperi de această furtună şi stricăciune a lumii, a acestei vieţi. Las această viaţă şi mă îndrept spre acea viaţă nepământeană, spre limanul care e Kavsokalyvia." Chiar dacă nu ştiam despre ce e vorba, mă refeream de fapt la Sfântul Munte.

De asemenea copii nimeni nu pare să aibă grijă

O doamnă [văzuse] cum au venit la mine [controlorii] să-mi ceară biletul pe care nu-l aveam şi s-a gândit că sunt un copil sărac, un vagabond. Era amiază şi mai multe familii mâncau pe punte, iar eu stăteam acolo şi priveam marea. Vine aşadar doamna aceasta, îmi pune mâna pe umăr şi îmi spune: „Ia şi tu!" îmi adusese o bucată de pâine cu trei legăturele de plevuşcă pe ea. Trei

mănunchiuri. Mai demult, peştişorii se prindeau [de coadă, se făceau mănunchiuri, ca un evantai], se treceau prin făină şi apoi se prăjeau în tigaie. Prin urmare, venise cu trei mănunchiuri pe care mi le-a dat mie. Am spus: „Mulţumesc mult!" Câteva doamne care se aflau în apropiere i-au zis: „Bravo, [uite,] noi nu ne-am gândit!" „Se pare că nimeni nu are grijă de asemenea copii", le-a răspuns ea. „[Unii ca aceştia] refuză să fie ajutaţi, dar ce să facem? Oameni suntem!"

Eu, bietul de mine, care fusesem luat drept vagabond, m-am bucurat în sinea mea că am ajuns vagabond din iubire pentru Hristos. „Hristoase, mântuieşte-mă, povăţuieşte-mă!", spuneam în sinea mea. Şi-mi amintesc cum priveam şi-mi ziceam: viaţa mea este o mare pe vreme de furtună...

La Tesalonic nu am coborât de pe vapor

La Tesalonic nu am coborât de pe vapor fiindcă mi-era teamă să nu mi se întâmple ceva şi să nu mai pot [continua călătoria]. Pentru că plecasem de trei ori spre Sfântul Munte şi ispita m-a întors din drum tot de atâtea ori.

Odată mi-am petrecut noaptea în Tesalonic pe o colină, la o biserică, după ce mai întâi m-am închinat la Sfântul Dimitrie plângând; am îngenuncheat şi l-am rugat pe sfânt să-mi împlinească dorinţa de a ajunge pustnic. Şi de acolo am ajuns pe o colină, unde am găsit un paraclis şi toată noaptea am plâns, amintindu-mi de ceea ce mă învăţase tatăl meu din Paraclisul Maicii Domnului...:

20

„ajutorului omenesc nu mă încredinţa." Plângeam şi repetam: „...nu-mi trece cu vederea rugăciunea, ci o fă de folos."[1] Repetam întruna „nu-mi trece cu vederea rugăciunea, ci o fă de folos", adresându-mă Maicii Domnului cu lacrimi.

[într-un sfârşit] m-am aşezat cu faţa în jos la pământ ca să nu răcesc la spate şi am adormit. Dimineaţa m-am trezit, am coborât colina şi m-am întors din nou [în port] ca să plec spre locul meu de baştină. Am ajuns la Halkida, o întreagă istorie... şi apoi m-am întors pentru încă o dată[2] în Pireu.

Să vă povestesc acum despre ultima dată, când am plecat cu gândul optimist că n-o să mă mai dau jos de pe vapor. Am uitat să vă spun că acele cadouri pe care mi le-au dat [patronii] să le duc acasă ciocolatele, sticlele cu lichior de trandafir şi mentă le-am împărţit unor soldaţi pe

[1] Primul tropar după citirea Sfintei Evanghelii la Paraclisul Mic al Maicii Domnului.

[2] într-o altă relatare a sa părintele descrie cum s-a întors atunci când a plecat prima dată spre Sfântul Munte. Spune: „Am plecat aşadar cu vaporul care făcea traseul Halkida-Pireu. La Halkida am coborât ca să mă duc la părinţi. în dreptul tribunalului era un pin. M-am dus şi am cumpărat puţină pâine şi nişte scrumbie. Acestui peşte sărat i se spunea scrumbie. Am stat să mănânc, gândindu-mă să iau autobuzul către Aliveri, ca să mă duc la părinţii mei. Dar de atâtea gânduri m-a cuprins întristarea şi am început să plâng. Mi-am spus: dacă mă duc, vor începe plânsetele, vor încerca să mă oprească, şi-mi va părea iarăşi rău. Iar o să vreau să plec. Eram într-o stare de descumpănire totală. îmi înţelegeţi neliniştea? îmi zic: Nu, mă voi duce la patronii mei din Pireu. [Simţeam că] naufragiasem. Rămăsesem şi fără bani. M-am urcat în tren şi am plecat spre Pireu."

21

vapor, şi aşa am scăpat de ele. Eu eram destul de mic, iar ei se mirau cum de le dădeam, cu toate că le-au luat.

Aşadar am luat vaporul[1], îndreptându-mă direct spre Sfântul Munte.

Călătoream împreună cu alte persoane şi în Tesalonic una dintre ele s-a gândit să coboare de pe vas ca să facă nişte cumpărături, dar nu a avut cum, fiind sâmbătă. Sâmbăta pentru că Tesalonicul se afla la cheremul evreilor şi ei făceau regulile era totul în nemişcare; nu se făcea absolut nimic şi nici vapoare nu circulau. Ajunsesem cu vaporul de cu seară; eu am

rămas pe vas. Mi-era frică să cobor ca nu cumva să-mi rup vreun picior, ca nu cumva diavolul să-mi scoată vreo piedică în cale şi să nu mai pot ajunge la destinaţia mea, în Sfântul Munte.

Unul dintre cei de pe vapor a coborât şi i-am dat şi eu cincisprezece cenţi şi mi-a adus nişte scrumbie şi pâine. Şi-mi aduc aminte că pe vapor se afla cineva din Creta care le-a adus la toţi pâine şi de-ale gurii. Iar la întrebarea celorlalţi pasageri din Creta: „Nu ai găsit altceva de mâncare?", le răspundea: „Aveau mizerii la grătar, mizerii tocană, mizerii capamă[2]...", şi nu mai ţin eu minte cum le mai spuneau [la acele feluri]... La auzul cuvântului mizerii râdeam, dar acum am aflat că ei numeau aşa mielul. Aşadar, am mâncat pe vas.

[1]E vorba despre ultima călătorie, înainte de a intra în Sfântul Munte (n. trad.).

[2] Mâncare gătită din carne, roşii şi condimente (n. trad.).

Din Tesalonic la Dafni

Povestirea aceasta este continuarea celei anterioare, fiind relatată mai târziu, undeva în jurul anului 1985, dar fără a se cunoaşte data exactă.

M-a cuprins un dor...

Mă aflam în Tesalonic, pe vapor, îndreptându-mă spre Sfântul Munte, într-o zi de sâmbătă după-amiază. Spre seară au început să vină călugări şi să urce pe vas, ca să meargă în Sfântul Munte. Era prima dată când vedeam monahi, cu rase, cu bărbi albe, plini de cuvioşenie. Au venit, aşadar, mulţi călugări.

Veneau cu barca, şi primul care a urcat a fost întrebat: „De unde eşti, părinte? Cum te numeşti?" „Monahul Anania de la Schitul Mănăstirii Cutlumuş."

Apoi al doilea, un bătrân înalt..., cuvios, cu o barbă lungă, albă, cu desagi.

Eu mă aflam pe scara care ducea [de pe platforma cheiului] sus [pe punte], pe unde treceau toţi cei ce ajungeau pe vapor.

Unde mergi, fiul meu?

Bătrânul cel înalt, cu barbă lungă, s-a apropiat de mine, întrebându-mă:

unde mergi, fiul meu?

în Sfântul Munte, părinte!

a, şi ce ai de gând să faci acolo?

merg să lucrez.

S-a aşezat pe banca de lângă noi şi mi-a spus:

stai jos. Să vii să lucrezi la noi. Eu vieţuiesc împreună cu fratele meu în pustia [Sfântului Munte] şi avem acolo o colibă unde îi aducem slavă lui Hristos al nostru. Să vii şi tu, copilul meu!

Eu eram pe atunci în vârstă de doisprezece ani. După ce am citit viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul m-am hotărât să-l urmez [întocmai] şi de aceea am plecat singur, îndreptându-mă spre Sfântul Munte.

Aşadar, m-a întrebat:

ce cărţi citeşti?

nu ştiu multă carte, părinte, i-am răspuns. Citesc Apocalipsa Maicii Domnului, Epistolia Domnului nostru Iisus Hristos[1] şi Viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul.

ei, aşa vom face... Să vii acolo unde stăm noi şi o să te plătim cât vrei şi poate o să te facem şi călugăr.

[1] Visul Maicii Domnului, Apocalipsa Maicii Domnului şi Epistolia sunt cărţi apocrife, neacceptate de Biserică şi străine de tradiţia ei (n. trad.).

La auzul acestui cuvânt, am schiţat un zâmbet, am surâs. Atunci el mi-a zis:

ascultă, copilul meu, ce-ţi spun. Dar să nu te întristezi. Bunul Dumnezeu o să ne ajute.

Eşti mic şi nu e îngăduit în Sfântul Munte să intre copii [de vârsta ta]. N-o să te lase să cobori [de pe vapor].

Chipul mi s-a întunecat...

nu-ţi fie teamă!, îmi zise. Vom spune o minciună, dar în faţa lui Dumnezeu nu va fi minciună, va fi adevărul, pentru că tu îl iubeşti pe Hristos şi vrei să mergi în Sfântul Munte ca să I te închini. Aşadar bagă bine de seamă. Oricine te va întreba: „Cine e părintele?", tu să răspunzi: „Este unchiul meu."

La scurt timp au urcat mai mulţi călugări. Seara s-au retras într-o parte a vasului şi toţi întrebau: „Ce are puştiul de gând, părinte duhovnic?" Iar el le răspundea: „Este copilul surorii mele care a murit. E nepoţelul meu; şi, pentru că-i orfan, l-am luat la coliba noastră, la Kavsokalyvia."

Am ajuns la debarcaderul portului Dafni

Am călătorit toată noaptea, şi dimineaţa, în jur de zece-unsprezece, am ajuns cu corabia în Sfântul Munte, în [portul] Dafni.

Toţi călugării şi-au luat desagii cu cumpărăturile făcute în Tesalonic (de aceea se şi duseseră: ca să cumpere diferite lucruri pentru rucodelia lor), şi am coborât cu toţii scara vasului, ur când

în barca insuficient de încăpătoare pentru toţi. Eu am urcat împreună cu Stareţul meu, căruia i-au făcut loc fiindcă era Duhovnic. Am urcat printre cei dintâi.

Când am ajuns la debarcader, Stareţul meu a ieşit [pe mal], m-a ajutat şi pe mine să ies, apoi şi-a luat desagii ca să-i aşeze într-o parte.

în timpul cât a lipsit Stareţul, călugării au ieşit cu toţii, şi a apărut un bărbat înalt, cu fustanele albe şi cu fes roşu, m-a înşfăcat şi mi-a făcut vânt în barca ce se întorcea pentru a-i aduce şi pe ceilalţi călugări [de pe vas].

du-te repede şi urcă pe feribot, e interzis să fii aici, copilul meu, mi-a spus şi... zdup, m-a aruncat în barcă.

în clipa în care barca începuse să se îndepărteze cu mine plângând, mă vede Stareţul, aleargă, strigă: „Opriţi-vă, măi, întoarceţi-vă! Copilul e cu mine!"

Ei, barca s-a întors, m-au tras din ea şi am ieşit [pe mal], serdarul cel înalt aşa se numeau paznicii Sfântului Munte -, îmbrăcat cu fustanele (pe atunci paznicii Sfântului Munte, nişte zdrahoni, purtau fustanele albe şi fes roşu, cu fundă neagră, şi erau prezenţi la toate ceremoniile), i-a spus:

părinte, e interzis să iei copilul cu tine.

eu o să iau copilul, este nepoţelul meu, e copilul surorii mele şi nu pot să-l las, este orfan, se va pierde, i-a spus Stareţul.

dar eu ce-o să păţesc dacă-ţi îngădui să-l iei [cu tine]? Voi fi pedepsit.

Orice problemă vei avea, îi răspunse, să vii la mine şi o să pun eu o vorbă pentru tine, ca Stareţ ce sunt, şi nu ţi se va întâmpla nimic.

De-atunci încolo s-au petrecut multe minuni pe care Dumnezeu le-a făcut cu mine, sărmanul, şi care ar merita povestite. în chip învederat, mâna Sa mă ocrotea pretutindeni. Vreau să spun că şi faptul acesta că am intrat pe mâna părintelui, a acestui sfânt duhovnic, care urma să aibă grijă de mine, pentru că, deşi mergeam în Sfântul Munte, nu aveam nicăieri unde să mă duc, a fost mâna lui Dumnezeu. Mie mi-era ruşine să recunosc [că n-aveam unde să mă duc]. Mi-a fost ruşine chiar şi faţă de Stareţul meu căruia la întrebarea:

unde te duci? Ce-o să faci?

I-am răspuns:

merg să caut de lucru.

Acest părinte pe care Dumnezeu îl trimisese m-a salvat. A fost o mare minune şi de aceea

o să v-o povestesc ca să vedeţi cum Dumnezeu îl mântuieşte pe omul aflat în necaz...[1]

[1] Cu o altă ocazie, părintele Porfirie a spus: „A fost, cum v-am spus, o mare minune că m-a învrednicit Dumnezeu să merg în Sfântul Munte. Am ajuns acolo printr-o minune. Căci, aşa mic cum eram, fără cunoştinţe de geografie, fără ştiinţă de carte, fără să fi ieşit nicăieri niciodată, m-aş fi pierdut. Totuşi Dumnezeu a rânduit să ajung în cel mai frumos loc din Sfântul Munte, în cel mai plin de nevoinţe. Şi am iubit foarte mult pustia. Nu-mi imaginam decât sihăstrii şi pustietăţi şi nevoinţe. însă nu ştiu de ce Dumnezeu a rânduit să mă îmbolnăvesc, şi chiar foarte grav."

Viaţa la Kavsokalyvia

Povestirea aceasta, cu o durată de două ore, a fost înregistrată cu câteva intermitenţe în data de 08.01.1989

„Citeşte, copilul meu, Psaltirea"

Pot spune doar atât, pentru că nu sunt în stare să-mi amintesc cu precizie data, cel puţin în momentul acesta (dacă mă gândesc bine, s-ar putea să-mi amintesc), că atunci când am păşit pentru prima dată în locul acela aveam în jur de doisprezece-treisprezece ani.

Aşadar, să vedeţi... Când am ajuns acolo n-aveam habar de nimic şi nu ştiam deloc carte, însă ei nu ştiau asta şi sâmbătă seara m-au pus să citesc la Psaltire.

Când părintele Ioanichie mi-a pus cartea în faţă şi mi-a spus: „Citeşte, copilul meu, Psaltirea"[1], cum era să recunosc că nu ştiu carte? Mi-a fost ruşine s-o spun. Eram foarte ruşinos.

[1] Scil. catisma de rând (n. trad.).

Şi, dacă mi-a pus cartea în faţă, am început şi eu să silabisesc: „F, f-f-f-f... fe-ri-cit bă-ăăă..."

Aşa că mi-a luat cartea: „Da, stai jos, copilul meu, lasă-mă pe mine să citesc." Părintele Ioanichie şi-a pus ochelarii zâmbind iubitor, bietul de el, şi a început: „Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi în calea păcătoşilor nu a stat şi pe scaunul hulitorilor n-a şezut."[1] Iar eu îl ascultam cu atenţie.

Eram tare neînvăţat...

Vreau să vă spun că eram foarte simplu, sau mai bine zis, fiindcă simplu e un cuvânt [nevinovat], eram [cu desăvârşire] neînvăţat. Căci nu pricepeam nimic din ceea ce vedeam [petrecându-se] acolo.

Dar iată că, fiindu-mi ruşine de Stareţi, pentru că aveam doi Stareţi, şi... acolo [2], şi la masă..., tot ce făceau ei făceam şi eu. Căci eram atent ca tot ce făceau ei să fac şi eu, deoarece fiind crescut la munte, unde duceam animalele la păscut, nu ştiam ce trebuie să fac. învăţasem câte ceva la naşul meu în Pireu, dar cu toate astea, vezi bine... nu ştiam cum să mă port. Pentru că şi acolo cât am stat la naşul meu, am stat singur. Fetele lui îmi aduceau să mănânc, iar eu ca un copilaş ce eram mâncam şi dormeam la mansardă, fără să ştiu că la masă se folosesc furculiţe şi toate celelalte... Nu ştiam ce e furculiţa, ce e lingura.

1 Ps. 1,1.

[2] în biserică, la strană (n. trad.).

Digresiune:

Şi în Atena după 20 de ani „eram la fel de nepriceput.

Gândiţi-vă la un lucru. Nu aveam obiceiul să merg unde mă chemau, [pur şi simplu] nu mă duceam. Odată m-au chemat să citesc Paraclisul [Maicii Domnului] unei bolnave care lucra lângă policlinică, la primărie. O doamnă foarte de treabă şi foarte evlavioasă. Dar până să ajungem, până să citim paraclisul, timpul a trecut.

Apoi îmi zic: „Ia loc." „Nu", le răspund, „nu pot, trebuie să plec." însă amândoi, şi el şi

ea, îmi spun: „Ah, dar pe noi această atitudine ne jigneşte profund. De vreme ce [e ora mesei şi] nu ai mâncat, o să ne supărăm [dacă pleci]. Fă-ne onoarea asta. Uite, şi fiica noastră e aici." (Aveau o fetiţă, erau de curând căsătoriţi, o fetiţă foarte scumpă.)

Aşadar, am acceptat. Am făcut rugăciunea, am binecuvântat masa şi am început să mâncăm. [La un moment dat] o aud pe micuţă: „Mama, [Părintele] nu ţine cum trebuie lingura!", la care părinţii i-au spus: „Ssst, linişte!" După puţin, iarăşi: „Nu ţine cum trebuie lingura!"

Ah, prin ce-am trecut! Eu, sărmanul, mă uitam la ei cum o ţineau şi am făcut la fel.

Apoi nu mai ştiu cu ce m-au servit şi a trebuit să folosesc furculiţa. Atunci micuţa a sărit din nou: „[Părintele] nu ţine cum trebuie furculiţa!"

Ah, prin ce-am trecut! Vreau să zic ce nepriceput eram. Nu pot să spun simplu, ei, bine, trebuie să spun nepriceput, pentru că acest cuvânt se potriveşte mai bine.

32

Minunea lui Dumnezeu: un copil în Sfântul Munte!

Să vedeţi însă minunea lui Dumnezeu, Care m-a ajutat în multe situaţii, dar în mod deosebit prin faptul că am reuşit să intru în Sfântul Munte la vârsta de treisprezece, de doisprezece-treisprezece ani.

Odată, când povesteam cum am ajuns acolo la o vârstă fragedă, se amestecă în vorbă un arhimandrit, cunoscut al unei doamne anume, şi-mi spune: „Părinte, minţi." „De ce?", îl întreb eu. îmi zice: „Un copil de doisprezece-treisprezece ani în Sfântul Munte? Nu, nu a fost cu putinţă să fi ajuns [acolo la vârsta aceea]!" „Ba am fost!", i-am replicat.

Nu-mi aminteam [eu atunci toată] povestea ca să i-o relatez. Apoi, pentru că era insistent, adăugă: „Era interzis pentru cei ce nu aveau barbă. Şi, chiar dacă încercai să intri [în Sfântul Munte], te alungau." Atunci le-am spus tuturor râzând — ne aflam la o mănăstire în Drosia, în Stamata[1]. „Staţi să vă povestesc, măi, copii, cum a fost... uite aşa şi aşa, şi aşa..." „Ei", îmi zice, „iartă-mă, dacă aşa stau lucrurile, nu mai spun nimic!"

în orice caz, vreau să spun că Dumnezeu mă ajuta, oricât de neînvăţat eram. Şi faptul că am plecat [spre Sfântul Munte] şi toate celelalte au fost o minune...

[1] Localitate din estul provinciei Atiki, aflată la aproximativ 20 km distanţă de Atena. Iniţial a fost dependentă administrativ de localitatea Stamata, de care s-a desprins în 1950 (n. trad.).

33

Şi nici ce e călugăria nu ştiam

Şi nici ce e călugăria nu ştiam. Ei, să vă spun... nu ştiu [dacă trebuie]... Eu nu mă spovedeam. Eram un copil de la ţară, fiu de ţăran.

Preotul spovedea, auzeam cum bătea clopotul şi mergeau niscaiva bătrâni şi bătrâne în Săptămâna Mare ca să se spovedească. Dar tinerii şi cei căsătoriţi nu se duceau. Se spovedeau numai cei cărora le venea vremea să se ducă, cică, în Rai, şi se pregăteau, dar eu nu ştiam [asemenea lucruri]. Citisem viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul şi mânat de [lectura] acestei cărţi...

Pe Stareţii mei îi priveam cu o admiraţie sfântă

Oricum, pe Stareţii mei de acolo îi priveam cu mare evlavie. Neîndoielnic! Evlavia mea era la fel de mare ca atunci când priveam icoana lui Hristos. Nu ştiu dacă mă puteţi crede. Cu o asemenea admiraţie sfântă şi evlavie îi priveam.

Mi s-a dat porunca în 1920 şi m-am supus ei până în 1989...

Mi-a spus odată Stareţul: „Copilul meu, noi dorim să speli vasele în felul acesta. De fiecare dată, fie la biserică, fie la masă, să-ţi speli mâinile, ca să fie curate, întrucât ştii că noi suntem preoţi, slujim şi trebuie să avem mâinile curate, iar curăţenia trebuie să domnească în toate cele ale noastre."

34

Şi, de cum mi-au spus asta, vai, vai... în fiecare ceas şi clipă să mă fi văzut cum îmi

săpuneam mâinile[1]... mâncam, mi le săpuneam; înainte de masă, mi le săpuneam. Apucam ceva cu mâinile, le săpuneam. Dacă voiam să mergem la biserică, ne săpuneam mâinile şi de-abia după aceea ne duceam. în acea vreme cărţile noastre arătau ca scoase din cutie. Ce vă tot spun eu acum? Să nu vi se pară că sunt basme sau închipuiri...

aveaţi grijă de cărţi.

bineînţeles. Când ne făceam rucodelia, când ne apucam de treabă (dacă era o treabă de mai puţină fineţe, nu ne păsa), dacă era ceva delicat, ne săpuneam mai întâi mâinile, ne puneam şorţuri albe...

Aveaţi multă evlavie faţă de Stareţi.

nu ştiu dacă puteţi crede cele ce vi le spun.

pentru că noi nu mai facem lucrurile astea.

ei, da, într-adevăr, lumea de astăzi gândeşte cu totul diferit.

[1] în altă împrejurare, părintele ne-a mărturisit: „Atunci când am păşit în locul acela, când am văzut acele lucruri minunate, m-a cuprins entuziasmul. Am iubit Sfântul Munte, L-am iubit pe Dumnezeu, i-am iubit şi pe sfinţii noştri. I-am iubit pe Stareţii mei şi stăteam cu frică de Dumnezeu ca să-i slujesc, să am mâinile curate, aşa cum mi-au spus. Să le săpunesc, să-mi tai unghiile, să nu am ulei pe mâini, pentru că am fi stricat cărţile. Şi pentru că rucodelia noastră era din lemn alb şi degetele ar fi lăsat urme..."

35

Orice mi s-ar fi spus, făceam fără preget...

Aşadar, orice mi s-ar fi spus, fie de unul, fie de altul dintre Stareţi, împlineam fără a ezita nici măcar cu gândul. Da, da, da... Numai ce îmi porunceau, şi-mi ziceam cu teamă: „Mi-a spus să duc lucrul acesta şi să-l las acolo. Să-l las aşa? Aşa? Da, aşa!"

Ei, luam lucrul, îl duceam [unde mi se spunea] şi de multe ori, dacă ceea ce îmi cerea unul dintre stareţi de obicei cel mai tânăr nu era pe placul celuilalt Stareţ [care era mai în vârstă], mi se poruncea să pun totul la loc aşa cum fusese mai înainte.

Spre exemplu, îmi spunea unul dintre ei: „Du-te şi mută lucrurile alea, pietrele, de la Kryologo[1], acolo, pe unde coborâm în vale." Exemplele sunt nenumărate, acesta e doar unul dintre ele: „Du-te şi mută pietrele alea, care stau grămadă la Kryologo, în locul acela, pe unde coborâm în vale."

Prin urmare, m-am dus. Erau multe pietre mari, pe care le-am [luat şi le-am] cărat acolo. Şi, până să termin, iată că vine celălalt Stareţ, Stareţul mai în vârstă, [care se întorcea] încărcat [cu diferite lucruri], de la Sfântul Nifon.

îmi spune: „Ce-s astea? Ce om sucit!"

[1] Kryologo este numele unei cavităţi terestre, din care iese aer rece şi care, cu ajutorul construcţiei ridicate acolo, a fost transformată într-un frigider natural.

36

Stareţul se mânia[1] şi când se mânia mai spunea şi câte-o vorbă grea. Iar aceasta era: „Ah, ce om sucit!"

„Ce-s astea, măi? Avem nevoie de pietre acolo [unde erau], Ia-le şi du-le la loc."

Deci, auziţi? „Ce om sucit!" Aceasta era vorba lui grea! La mânie, fiind furios peste măsură, spunea aceste vorbe.

Aşadar, le-am luat şi le-am dus înapoi.

Să vă spun acum şi faptul că părintele Ioanichie se ocupa mai tot timpul cu rucodelia; ieşea şi pe afară, la treabă, dar nu se silea. Câteodată ieşea în grădină şi o udam împreună, dar fiindcă pe el îl socoteam mai fragil, noi doi, eu cu părintele Duhovnic [Pantelimon], făceam toate treburile. însă părintele Ioanichie era priceput la cele mai fine treburi când era vorba de sculptură.

După două-trei zile a trecut pe acolo părintele Ioanichie, îndreptându-se spre măslini, şi mi-a spus: „Ia vino-ncoa! (El era cam nervos din fire.) Nu ţi-am zis eu să iei pietrele alea şi să

le muţi dincolo?" „Iartă-mă, părinte! Le-am dus, dar când era să le termin de cărat pe toate, a venit Stareţul [Pantelimon] şi mi-a spus: Nu... avem nevoie de ele acolo [unde erau], să le duci înapoi. Şi le-am dus."

De data asta, părintele Ioanichie a tăcut mâlc...

1 Într-o altă situaţie, Sfântul Porfirie ne explică faptul că mânia şi furia părintelui Pantelimon erau aparente.

37

Nu-mi spuneam [în sine]:

„Poate vor să mă pună la încercare..."

În orice caz, încetul cu încetul... E greu într-adevăr să mi le-amintesc [pe toate]; sunt foarte multe lucruri, ce să vă spun... Adică acum când am crescut, mă gândesc, fiindcă atunci nu aveam nici un pic de vicleşug, că eram cu totul neinstruit, aşa cum v-am mărturisit. Aşadar, nu-mi spuneam [în sine]: „Poate vor să mă pună la încercare..." De unde să ştiu eu asemenea lucruri...

Acum mă întreb dacă lucrurile astea au fost cum trebuiau să fie. Nu m-am lămurit, fiindcă încă n-am ajuns să-mi dau seama dacă mă încercau sau nu. îmi aduc aminte că într-o zi tu ai spus despre cineva: „Ei, te pune la încercare!" Aşadar, chiar dacă ei m-ar fi pus la încercare, lucrurile erau atât de fireşti, că până şi voi nu v-aţi fi dat seama dacă sunteţi puşi la încercare sau nu.

Care o fi sensul, puteţi să pricepeţi singuri, fiindcă cineva, când este pus la încercare, [conştient fiind de acest lucru], e în stare să ducă la capăt chiar şi cea mai grea treabă ca să arate că face ascultare. însă când nu ştie iar celălalt [care-l pune la încercare] îşi joacă rolul cum trebuie şi nu se sfieşte să dea frâu liber mâniei -, nu se poate să nu spună în sinea lui: „O-ho-ho! Ce-i asta? Este călugăr de atâţia ani şi încă mai e încercat de mânie? E cu putinţă una ca asta? Poate un monah stăpânit de mânie să se roage? Se poate să nu se fi izbăvit de ea? Oh, oh, oamenii ăştia sunt încă departe de desăvârşire!"

38

Asta ar fi concluzia, dar eu nu ştiam să trag o asemenea concluzie şi nici nu mă gândeam că aş putea fi pus la încercare. Ar fi bine să vă povestesc şi alte lucruri de felul acesta, dar acum nu sunt în stare, mă simt [tare] obosit.

Nu mi-au spus niciodată: „Bravo!"

Aşa o duceam cu ei. Şi, bieţii de ei, cât de bine [se purtau cu mine], câtă dragoste îmi arătau! Fără să-mi dau deloc seama! Nu mi-au spus niciodată: „Bravo!", nu mi-au spus niciodată: „Ai făcut foarte bine!" înţelegeţi? Dar eu nu aveam asemenea aşteptări şi nici acasă nu fusesem învăţat de ai mei [cu lauda], nu mi s-a spus [niciodată]: „bravo-bravo, ce bine-ai făcut", sau mai ştiu eu ce... Cine să-mi spună? (părintele zâmbeşte) Mama? Şi ea mă certa. Tata? El era în America. Muncea pentru noi. Eram săraci şi tatăl meu plecase de ani buni, iar acum lucra la canalul Panama.

Prin urmare, aşa trăiam, făcând ascultare, făcând întocmai ceea ce-mi cereau. Iar eu voiam să nu-i întristez, şi de aceea, ca şi cum n-aş fi avut o memorie bună, repetam de cu seară tot ceea ce-mi spuneau. (La început mă retrăgeam sus [în chilia mea, la etaj], pentru că nu-mi dăduseră încă nici un canon[1]; mă duceam şi mă culcam.)

[1] Canonul este rugăciunea şi metaniile pe care monahul le face singur în chilia sa la porunca Stareţului său.

39

Ţie-ţi place; ia să vedem dacă ne place şi nouă de tine

Odată m-a întrebat [Stareţul]: „Cum ţi se pare aici? Îţi place? O să rămâi?" „îmi place mult şi voi rămâne", am răspuns. „Ţie-ţi place; ia să vedem dacă ne place şi nouă de tine. Bine-nţeles că e şi asta la mijloc...", îmi zice.

Nu se poate nimic fără metanie

Am făcut metanie în faţa lui şi am plecat.

Nu se poate nimic [fără metanie înaintea Stareţului]. Trebuie să existe această legătură. Seara când ne retragem, metanie. La orice ceas când vrei să te retragi de lângă obşte, metanie în faţa Stareţului. Asta înseamnă să primeşti iertare ca nu care cumva cu vorba, sau, ştiu eu, cu gândurile să fi făcut ceva ce „ne desparte de dragostea lui Hristos"[1]. Trebuie să fim întotdeauna uniţi. Metanie.

Nu poţi să pleci nicăieri acolo fără metanie. Când e să pleci [din diferite motive] mai departe de chilie, faci metanie la Stareţ: „Binecuvântează!" Iei sfoara cu care o să prinzi lemnele şi o ţii tot într-o fugă. Vedeţi? Şi băgaţi de seamă de câtă disciplină şi rânduială e nevoie ca cineva să păstreze această dumnezeiască unitate cu obştea. Cu fraţii în Hristos familia ta.

Şi ce teamă! Să nu care cumva să păţeşti ceva şi să nu te afli în rânduială cu Stareţul sau Duhovnicul

[1] Cf. Rm. 8, 35 (n. trad.).

tău. Pentru că ieşi de sub oblăduirea Stareţului. Dacă ţi se întâmplă să aluneci, te-ai dus, eşti pierdut.

Acolo să vezi ce înseamnă ordinea şi rânduiala! Or, aici toate astea nu înseamnă nimic. Desigur, când îţi spun acum să faci metanie înaintea Stareţului, tu replici: „Ei, da, prostii! Cum de acceptă să facem metanie înaintea lui...? Ce-s astea? Ne batem joc de religia noastră." în realitate însă, taina care se ascunde în această rânduială e uriaşă.

Primul şirag de mătănii

După destule zile, m-a chemat Stareţul la el şi mi-a zis:

uite-aici, ia asta, fă înaintea mea o metanie,

sărută crucea de la şiragul de mătănii, sărută-mi şi mie mâna: te voi binecuvânta ca Dumnezeu să te ajute. Aşadar, fii atent aici. în fiecare seară vei spune: „Doamne, Iisuse Hristoase..." şi vei face şi o metanie; ai înţeles?

De atunci am învăţat să folosesc şiragul de mătănii. Alte învăţături nu-mi dădeau. La început nu mă trimiteau în afara [chiliei][1]. Stăteam

[1] Părintele Porfirie începe să povestească, aşa cum se va vedea mai bine în continuare, faptul că la începutul şederii la chilia aceasta Stareţii săi nu-l trimiteau nicăieri şi nici sfaturi nu-i dădeau; abia mai târziu au început să-l trimită [cu diferite treburi şi] în afara chiliei. Iar atunci i-au dat un sfat, care este menţionat mai jos. Cât priveşte alte sfaturi, îl lăsau să le ia din Vieţile Sfinţilor şi din cărţile bisericeşti pe care i le dădeau să le citească.

acolo, îmi făceam rucodelia, făceam tot ceea ce-mi spuneau, dar numai în preajma chiliei. Ei, mai ieşeam un pic în grădină şi udam. Dar nu mă puneau la munci grele.

Nu-mi dădeau nici un sfat.

Ce oameni inteligenţi!

Fiţi atenţi, măi copii! Nu-mi dădeau nici un sfat. „Să faci tot ce-ţi spunem! Ascultarea e asta şi asta." Ce oameni inteligenţi! Mă puneau să citesc din Sinaxar şi nu [îmi dădeau sfaturi] de la ei. Nimic altceva. Citeam despre mucenici, cuvioşi, citeam orice [aveam la îndemână]. în urma citirii am învăţat din Sinaxarul lui Dukakis[1], care-i avea pe toţi sfinţii, cuvioşii, mucenicii, anahoreţii, nevoitorii, pustnicii. Nu Isaac [Sirul], nu Efrem, nu Ioan Scărarul, nu Filocalia, nu Everghetinosul. Numai aceste cărţi mi-au dat. Iar în biserică, Octoihul, Mineele, Psaltirea. Şi în urma a ceea ce citeam eram cuprins de un entuziasm foarte mare.

Plecam împreună cu Stareţul şi Duhovnicul meu, ne duceam în pustietăţi să tăiem lemne, el [mergea] în faţă, eu în urmă. Şi nu scotea nici un cuvânt pe tot drumul...

Eu lucram de la opt ani

Probabil că ei nu ştiau că eu eram în stare să fac orice treabă, cu toate că eram încă destul

de

[1] Editat de Konstantinos Doukakis în 12 volume, Atena, între anii 1891 şi 1896 (n. trad.).

42

mic; căci eu lucram de la opt ani: ştiam să ud, să fac diferite lucruri; am lucrat şi la o firmă care se numea „ PIRES".

Muncisem şi la o galerie subterană; acolo intram adânc sub pământ şi scoteam cărbuni. îi puneam în vagoane, şi eram plătit cu cincisprezece cenţi pe zi o decară şi o pentară. Ceilalţi copii mă certau pentru că eu nu mă opream din treabă. Ei se ascundeau, se opreau din lucru, în timp ce eu lucram, şi îmi spuneau râzând: „Măi, Vanghelie, ce-i asta? O să ne faci de ruşine dacă vine supraveghetorul..." sau cum s-o fi numind ăla.

adică din cauză că munceaţi mult, iar ei puţin?

nu, munca mea nu se vedea, fiindcă era ca şi cum am fi lucrat cu toţii laolaltă.

Orice lucru mi-ar fi spus trebuia să-l repet ca să nu-l uit şi să le pricinuiesc necazuri

în sfârşit, le-amestec, ai văzut, nu mă mai opresc din vorbit! Uite-aşadar, o să le iau acum pe rând. La început nu mă trimiteau nicăieri, mă puneau să citesc din Psaltire şi munceau numai ei. Apoi m-au pus la muncă, mai citeam la Psaltire, dar făceam şi treabă.

Mi-au spus: „Bagă de seamă, să înveţi rucodelia [cum trebuie]. Dacă n-o înveţi, nu vei putea rămâne aici; aici nu e mănăstire, ca să avem podgorii, stafide, fructe. Trebuie să munceşti ca să ne cumpărăm pesmetul."

43

Iar eu, ca să nu-i întristez, tot ce vedeam şi tot ce mi se spunea despre cum trebuie făcute treburile, învăţam chiar şi noaptea. Atunci când mă duceam la culcare pentru că nu aveam alt timp la dispoziţie -, repetam tot ce-mi explicau în timpul lucrului: „luăm lemnul, îl udăm pe deasupra cu apă..."

Ascultă de la început ca să vezi cum procedam: luam lemnul, îl rindeluiam, apoi cu mâna umedă sau cu o cârpă îl umezeam uşor, după aceea îl netezeam cu o bucată de sticlă pe care din vreme în vreme o tăiam, ca să nu aibă vreo proeminenţă [şi să lase vreo urmă pe lemn]. Apoi îl tăiam şi îl netezeam cu bucata aceea de sticlă, după care îl dădeam cu un glaspapir fin. Pe urmă îl mai şlefuiam cu un os de sepie, care era foarte... foarte aşa, cum îi spune, cristalizat, avea un smalţ, ca să spunem aşa. Se poate ca substanţa aceea, care îl face foarte lucios, să se numească aşa. Era o cochilie sferică. O cochilie, dar dintre cele mari, nu dintre cele mici care sunt închise. Şi-l prelucram în felul acesta. Nu [cu una] dintre [cochiliile] cele mari, deşi aveam şi din acelea.

îl prelucram aşa pe ambele părţi şi ajungea să arate ca şi cum ar fi fost dat cu praf de diamant.

Datorită acelei substanţe... adamantina. Adamantină, cred că aşa se numeşte smalţul osului [de sepie].

După cum spuneam, lucram împreună cu ei, dar tot ce-mi arătau trebuia să repet în minte, ca să nu uit şi să fac ceva greşit. (Apoi pe un ton

44

plin de emoţie) Nu voiam să-i supăr, credeţi-mă, vă spun sincer, Dumnezeu să Se milostivească de mine! Mi-era teamă să nu-i supăr şi din acest motiv repetam în minte tot ce-mi spuneau, încercam să învăţ pe de rost.

Adică (spuneam în sinemi): „Rindeluim lemnul, îl umezim, îl şlefuim cu o bucată de sticlă, îl lustruim, îl facem aşa şi pe dincolo..." Sau: „Mai întâi schiţăm planul, apoi îl facem aşa, îl tăiem aşa..."

Stăteam seara şi... îmi învăţam rucodelia. Da, îmi luam lucrul şi îl făceam [în mintea mea], mă înţelegi?

Eram în gândurile lor

Nutream dragoste faţă de Stareţul şi Duhovnicul meu. Seara, când îmi făceam rugăciunea,

canonul, şi picoteam [de oboseală], trebuia să-mi amintesc ce voia Stareţul. Adică repetam în minte: „Iau lemnul, fac schiţa cu creionul, îl tai cu fierăstrăul, îl netezesc cu gealăul, apoi cu pila. îmi ud un pic mâna să umezesc cu ea lemnul şi îl şlefuiesc cu o bucată de sticlă tăiată ca să strălucească. Apoi cu cealaltă unealtă o să-l fac aşa şi aşa..." Adică, ca să nu fie nevoie să-mi repete ei [cum se procedează], repetam în minte [întreg procesul], spre a nu-i supăra câtuşi de puţin.

Dar ce să vă spun! Cu toată această strădanie a mea şi cu ruşinea şi cu respectul pe care-l aveam, parcă eram în gândurile lor. Eram atât de rapid, că făceam toate treburile pe care le făcea Stareţul mai în vârstă la rucodelia noastră. Le făceam pe

ale mele foarte repede, le făceam şi pe ale sale şi atunci se ridica şi pleca, se ducea în grădină şi aducea pământ. Trudea, chiar dacă era în vârstă de optzeci şi cinci de ani. Acolo nu pui punct. Nevoinţa e viaţa [noastră].

Digresiune:

Spre a nu pricinui nimănui supărare

La fel a fost şi în perioada ocupaţiei germane, când mi-era milă de lumea care cădea la pământ şi îşi afla [pe dată] sfârşitul. Şi m-am gândit să mă retrag, să nu stau pe-afară foarte mult. Când nu aveam treabă, mă duceam la Conservator să învăţ muzică, ca să nu mă năpădească tristeţea, dar şi pentru cor, care era corul bisericii mele, ca să [ştiu să] iau tonul corect. Căci mă întrista faptul că nu ştiam muzică.

Pentru că voiam îmi mărturisesc rătăcirea să învăţ armoniu, să cânt la acest instrument; sau pentru că mă gândeam să fac o mănăstire şi să avem în salon un armoniu, încât, atunci când am fi stat în salon şi am fi dat poveţe celorlalţi sau am fi discutat între noi despre ceva bun şi frumos, să fi cântat şi la armoniu, le-am spus acolo [că mă interesează să învăţ să cânt la] armoniu, dar fiindcă nu aveau m-au pus să învăţ pianul.

Totuşi mi-au arătat multă dragoste acolo şi mi-au dat o profesoară, o fetişcană care era sfântă cu totul, măi, copii. Ia uite cum le rânduieşte Dumnezeu pe toate! Dar ce să vă spun? Era pe timpul foametei, şi într-o zi, când am făcut Liturghie, mi-au adus o prescură frumoasă şi ce

m-am gândit eu: Ce altceva poate fi mai de preţ acum când e foamete? Cei care mi-au adus-o erau înstăriţi, aveau grâu şi se ocupau de prelucrarea lui. Aşadar i-am dus fetei prescura şi i-am spus, aşa cu un zâmbet: „Copilul meu, mi-au adus o prescură." „Nu, nu", îmi zice, „nu pot, n-o s-o iau, nu se cuvine, nu..." „Copila mea, te rog!" „Nu", îmi răspunde, „nu se cuvine!"

Ei, mi s-a făcut şi mie ruşine. în orice caz, mi-a predat lecţia la clape şi la sfârşit îi spun: „Domnişoară, ia-o (pe un ton rugător), pentru că mă faceţi să mă întristez." şi biata de ea a luat-o.

Deci, ca să nu o supăr şi pe ea, ce făceam? Când mă duceam seara acasă, îmi făceam smerita rugăciune şi, după ce mă aşezam în pat, până să adorm, îmi întindeam mâinile (ca şi cum aş fi fost la pian). înţelegi? Uite, ca să-ţi dai seama cum le mişcam, făceam cu ele aşa, aşa, şi apoi îmi făceam exerciţiul: „Do, Şi, la, sol, sol, mi...", îngânând melodia în minte, şi astfel îmi învăţam lecţia. De ce? Ca să n-o supăr pe fetişcana asta care, după cum v-am spus, mi-a dat exerciţiul ca temă pentru acasă.

Da, am învăţat să fac ascultare

Ei, vreau să spun că acolo [în Sfântul Munte] m-am obişnuit [cu ascultarea]. Chiar şi acum, dacă mă roagă cineva ceva nu ştiu, am făcut şi greşeli -, pentru că-l văd cum mă roagă, mă străduiesc să nu-l refuz, cu toate că nu asta e voia mea. Mă înţelegeţi? Da, am învăţat să fac ascultare.

vă supuneţi?

da, ascultaţi ce vă spun.

Să spui „Binecuvântează!" şi să pleci

îmi spuneau: „Uite, copilul meu, aici părinţii sunt oameni sfinţi, se roagă, au rânduiala lor, aşa..., aşa..., aşa... Prin urmare, ai grijă, dacă vei întâlni pe drum vreun părinte sau frate, care o să-ţi spună „Binecuvântează!", tu [să nu-i răspunzi], cum să-ţi spun, „Binecuvântaţi!"[1], să zicem, ca şi cum ar fi ceva indiferent, ori mai ştiu eu cum, ci să spui „Binecuvântaţi!"[2] cu dragoste în Hristos şi cu evlavie, iar dacă e vreun Stareţ să-i săruţi mâna.

Şi dacă te vor întreba: „Ce fac Stareţii tăi?", să le răspunzi: „Bine, cu rugăciunile voastre", şi deîndată să o iei din loc, să-ţi vezi de drum. Dacă vine şi te ajunge vreunul din urmă, ori dacă vine din faţă, la fel, să nu te opreşti. [La fel să faci] şi dacă o să-ţi spună: „Să te întreb ceva", ca să-ţi zică mai ştiu eu ce pentru că pe aici sunt călugări buni şi sfinţi, dar câteodată sunt şi unii nu tocmai foarte buni: adică poartă rasă, dar hoinăresc, umblă pe ici, pe colo, pe la schituri, pe la mănăstiri, şi trebuie să fim atenţi; noi îţi spunem [toate acestea] ca să ştii. Tu să nu faci altceva decât să le răspunzi la salut.

[1] Părintele pronunţă cuvântul sec şi indiferent, ca să arate că acest mod de a răspunde nu e corect.

[2] Părintele accentuează „Binecuvântaţi!" cu putere şi cu veselie.

Dacă te întreabă ceva, tu să răspunzi: „Nu ştiu, eu nu ştiu nimic, dar, dacă doriţi, întrebaţi-l pe Stareţul meu. Binecuvântează!", apoi să pleci. Şi asta din cauză că sunt mulţi care vor să intre în vorbă cu tine şi să te întrebe dacă nu îţi este bine [unde te afli], dacă nu cumva vrei să te duci la ei, că la ei se face şi muzică şi pictură bisericească şi mai ştiu eu ce; şi vor vrea să-ţi spună că sculptura, „rucodelia voastră, nu e chiar aşa de bună"; dar tu să nu te întristezi pentru asemenea lucruri.

Astfel de lucruri m-au învăţat şi, aşa cum mi le-au spus, tot aşa le-am respectat şi eu. Prin urmare, aceasta-mi era vieţuirea şi eram foarte mulţumit.

Nu mi-a spus:

„O să cazi, o să păţeşti ceva..."

într-o zi mă aflam împreună cu Stareţul nostru la Krya Nera[1] şi tăiam lemne pentru rucodelia noastră. Lemnele erau de tisă[2] domestică. Aşa numeam lemnul care se vinde acum de Anul Nou şi poartă numele de „ghină"[3]. Acesta era cel mai bun lemn pentru rucodelia noastră. E alb ca zăpada.

Vremea castanelor trecuse. însă un castan era încă plin de fructe. în alţi pomi de acolo de la Krya

1 În traducere, „apele reci" (n. trad.).

[2] Arbore sau arbust răşinos, înalt şi drept, de esenţă preţioasă (n. trad.).

[3] Scil. ghinion (n. trad.).

Nera nu găseai o castană: căzuseră şi le mâncaseră porcii [sălbatici]. Pe vremea aceea erau mulţi porci sălbatici; turme întregi. Aşadar, am luat câteva de pe jos, pe care Stareţul le-a pus în desaga sa.

„Pomul ăsta", zice el, „are multe castane, dar e foarte înalt." Era un castan înalt de cincisprezece metri. Îţi poţi imagina? Biserica de aici are aproape zece metri. Mai pune alţi cinci metri. Avea un trunchi înalt, şi sus, la înălţime, îşi desfăcea crengile. „Vreau să mă urc ca să-l scutur", îi spun. Dar ce oameni erau aceştia! Nu mi-a spus: „O să cazi, o să păţeşti ceva..." Nu aveam nimic de care să mă sprijin. Era un copac dintr-o bucată, care ţâşnea în sus.

Mi-am scos [anteriul]. Am luat trunchiul în braţe şi mi-am lipit de el genunchii. Când strângeam genunchii [în jurul trunchiului], îmi ridicam pieptul şi mâinile mai sus. Când mi le [strângeam şi] le ridicam pe acestea, îmi deschideam genunchii. îmi încordam picioarele, le

strângeam şi mă urcam tot mai sus. Am urcat şi am scuturat [toate] castanele! Apoi m-am apucat [să cobor]. Urcatul a fost mai uşor decât coborâtul. Din nou m-am încordat [şi am coborât] încet-încet, dar în orice caz... nu mă dădeam în lături de la nimic.

La hramuri nu mă luau cu ei...

La hramuri nu mă luau, nu mergeam şi eu. Ei se duceau, dar pe mine mă lăsau [acasă]. îmi

50

spuneau: „Ne ducem la hram la Sfântul Metodie, la Sfântul Ioan Teologul."

Pe mine mă lăsau acolo; eram mic şi nu prea mă luau cu ei când plecau pe la alte chilii. Dar când era vorba de ieşit afară...

La alte chilii.

nu la alte chilii. Ieşeam în grădină, la Sfântul Nifon, ca să aduc pământ, sau în livada din vale. Aşadar, mă duceam pe jos, cu harul lui Dumnezeu...; şi când să [mai apuc a] vă spune toate amănuntele...?

Câteodată se amuza pe seama mea

Mai era şi părintele Ioanichie, care câteodată se amuza pe seama mea. Ei bine, atunci când Stareţul mi-a dat şiragul de mătănii, eu l-am pus în buzunar şi când am urcat la etaj [unde se afla atelierul] şi mi-am scos batista, şiragul de mătănii mi-a căzut.

„O-ho-ho", îmi zice, „unde l-ai găsit?" „Mi l-a dat Stareţul." „Şi i-ai făcut o metanie?" „I-am făcut." „Ţi-a zis că trebuie să spui: îngheţat-am, Hristoase[1], şi să treci cu degetul de la un nod la altul?"

L-am privit, şi îi spun: „Parcă Stareţul nu mi-a zis aşa ceva." „A, de unde să ştiu eu?", îmi răspunde el.

[1] în limba greacă, expresia „KUQLE Irpou XOICTTE eAerpov pe (Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă)" se aseamănă sub aspect fonetic cu expresia „Kpucecra, XQICTTE (îngheţat-am, Hristoase)". în aceasta constă ironia care, în fond, nu făcea decât să pună la încercare inteligenţa şi inocenţa deosebite ale Cuviosului Porfirie; jocul de cuvinte e mai greu de redat în limba română (n. trad.).

51

Aşadar, când am coborât de la etaj, Stareţul era acolo, făcea focul în cuptor şi m-am dus la el, zicându-i: Părinte, cum m-ai învăţat că trebuie să zic [rugăciunea]? „Doamne, Iisuse Hristoase şi să treci cu degetul de la un nod la altul." Păi, părintele Ioanichie mi-a spus [să zic]: „îngheţat-am, Hristoase, şi să trec de la un nod la altul [cu degetul]." „Lasă-l", îmi zice, „face glume cu tine. Tu să faci ce te învăţ eu."

Aşa cum stăteam eu cu părintele Ioanichie, a venit Stareţul şi l-a dojenit: „Bre, ce i-ai spus copilului? înţelege el asemenea glume? [Şi mai ales], asemenea lucruri?"

Stareţul s-a supărat foarte tare

Stareţul s-a supărat foarte tare. Când se înfuria, îmi spunea: „Ce om sucit!" Când se supăra pe părintele ştii ce zicea, cum se înfuria şi făcea? „Of! Numai gunoaie!" Aceasta era vorba grea pe care i-o adresa părintelui Ioanichie când făcea vreo greşeală. Scotea aşa un sunet, măi copii, un sunet, ia ascultaţi la mine, scotea un fel de „uf!", adică înţelegi, îşi arăta indignarea. Ceea ce simţea când spunea: „Numai gunoaie! Uf... Numai gunoaie!" era indignarea.

Deci, ştiţi ce înseamnă „numai gunoaie"?

că sunt numai gunoaie, cu totul murdărie.

nu murdărie, ci bălegar. Asta înţelegea el prin cuvântul „gunoaie", pentru că acolo noi adunam frunzele de sub nişte copaci şi îmi spunea: „Ei, să te duci şi să aduni gunoaiele!" Când

52

nu aveam treabă şi eram cu toţii acolo, la chilia noastră, eu adunam „gunoaiele". Adică

eram mereu în mişcare, nu trebuia să stau deloc degeaba, însă eram mulţumit şi fără viclenie.

m-auziţi?

da, vă auzim.

-Acum oricine poate să râdă şi să spună: „Ei, părintele are o fantezie bogată..."

nu, părinte, mi-aţi spus aceste lucruri de multe ori şi le ştiu.

eu nu-mi mai amintesc dacă ţi le-am spus sau nu; nu ştiu. Prin urmare, aşa trăiam, cu bucuria în suflet şi mânat de gândul că acolo trebuie să aflu despre vieţile Cuvioşilor. Şi-mi spuneam: „Oare o să-mi zică părinţii [să fac aşa ceva]? Nu, nu-mi spun asemenea lucruri, nu mă educă cum trebuie." Şi în sinea mea le reproşam acest lucru, dar puteam eu să scot o vorbă? Mi-era ruşine. [Mă gândeam] că nu [încearcă să mă supună nevoinţelor] şi că nu erau destul de aspri.

Oricum, toate astea sunt prea multe ca să vi le pot povesti. Am foarte multe exemple de acest fel şi pot să spun, mai ales din cauza lucrurilor necugetate pe care şi eu le-am făcut, că ar fi foarte de folos să vi le istorisesc pe toate. însă nu toate deodată, ci pe rând...

Fată din Samos, fată din Samos...

Ascultă-mă! Eram destul de mic, aveam doisprezece-treisprezece ani, când am ajuns acolo

[în Sfântul Munte]. îl ajutam la treabă pe părintele Ioanichie şi, pentru că făceam tot ce-mi poruncea, am început, vezi bine, să fac şi eu nişte lucruri destul de frumoase.

într-o zi, pe când ne aflam în dreptul cuptorului, când s-au rostogolit nişte lemne din el (de altfel, cuptorul era curat, eu aveam grijă de el), îmi zice: „Dar tu nu ai învăţat nici un cântecel?"

Ei, eu nu puteam să mint chiar aşa. Eram foarte sincer. Nu doar sincer, ci şi ascultător. Aşadar, după o ezitare de o clipă, îi spun că am învăţat [unul]. „Nu mi-l cânţi şi mie?" Bietul de mine, am înghiţit în sec, zicându-i: „O-ho-ho! Mi-e ruşine." „N-ai citit în viaţa Sfântului Ignatie? Nu scrie că a făcut ascultare faţă de Stareţul său?" „Ba da", îi răspund. „Ei, trebuie să faci ascultare.
Ce cântec ai învăţat? Zi-mi un cântec."

M-am gândit, bietul de mine, m-am gândit... „Am învăţat Fată din Samos[1]", îi spun. „Eu n-o să mă uit la tine. Tu să-l cânţi bine, aşa cum ştii."

încep eu...: „Fată din Samos... (Părintele Porfirie începe să-l cânte) cu măslinele şi ochii tăi negri, mi-ai sfâşiat inimioara, fată din Samos, în patruzeci şi două de bucăţi..."

„Din astea-mi ştii, bre? I-ai spus Stareţului că ştii lucruri d-astea?"

[1] Eapidmocra este unul dintre cele mai populare cântece din spaţiul neoelen, bucurându-se la începutul secolului trecut de statutul de imn patriotic; popularitatea lui s-a datorat eliberării insulei Samos de sub jugul turcesc (noiembrie 1912) şi includerii ei sub autoritatea politico-militară a statului grec (n. trad.).

Prima rasă

La puţină vreme Stareţul mi-a dat un anteriu pe care-l ţinea afară şi cu care căra pământ în grădină. Era numai cârpituri şi zdrenţe. Mi l-a dat, zicându-mi: „Ei, ce spui? O să rămâi?" „Da, părinte, o să rămân." „Haide, să te îmbrac cu anteriul. Pune o metanie."

Am pus metanie, i-am sărutat mâna şi mi l-a dat. De unde să-mi fi dat eu seama [care-i rostul]?... în sfârşit. Atunci când l-am văzut, m-am tulburat, pentru că eu mă aşteptam să-mi dea unul [nou]... Ei, îi vedeam pe călugării mai tinerei şi-i invidiam. Când l-am văzut cârpit de o mie de ori, nespălat, zdrenţuit, plin de transpiraţie, praf şi pământ... Pentru o clipă m-am necăjit, dar mi-am revenit. Nu m-am dat bătut.

Şi când m-am dus la treabă, cum mă vede celălalt, părintele mai tânăr, se pune pe râs şi începe să mă tragă încoace şi-ncolo de zdrenţe. „Bre, zice, astea-s putrede. Altceva n-a avut

să-ţi dea?"
Harisma
L-am văzut când îşi făcea rugăciunea la Kyriakon
în sfârşit, le las pe-acestea la o parte. Să vă povestesc acum despre acea zi în care l-am văzut pe un [călugăr] rus cum se ruga la Kyriakon[1]. Mă ascultaţi?
da, e vorba despre Dima?
da, despre Bătrânul Dima, părintele rus. Un bătrân în vârstă de nouăzeci de ani, chiar mai bine de nouăzeci de ani, care încă făcea metanii. Eu ajunsesem la Kyriakon înaintea lui, în timp ce Stareţii mei plecaseră în Kerasia.
[1] în acord cu tipicul athonit, schiturile sunt alcătuite din mai multe case numite chilii (fiecare având înglobat în construcţia propriu-zisă a casei un paraclis sau o biserică de dimensiuni mai mici) care au un lăcaş central de cult, unde se adună întreaga obşte a schitului la sărbătorile mai importante şi cu precădere duminica; acesta e motivul pentru care biserica centrală a schitului poartă numele de Kyriakon (n. trad.).
56
S-au pornit dis-de-dimineaţă, şi-au aprins felinarele cu untdelemn şi au plecat în Kerasia. Pe mine m-au lăsat singur, spunându-mi: „Să te duci la Kyriakon ca să te împărtăşeşti." Iar eu, sărmanul, mi-am făcut rugăciunea în bisericuţa [noastră] şi, fără să mă uit la ceas, am pornit spre Kyriakon, dar se pare că nu am ajuns chiar la timp, ci un pic mai devreme, pentru că biserica era închisă. Pridvorul, fiind unul deschis[1], eu m-am dus tocmai la marginea lui[2] în partea de miazănoapte există un geam, îţi aminteşti?
acolo unde e scara. Sunt două ferestre.
aşadar, în pridvor, un pic mai într-o parte, se află un fel de bancă.
da, în stânga şi în dreapta [intrării] sunt [două rânduri de] bănci.
ei, bine, eu m-am dus în colţ, cam la un metru de fereastră nu-mi amintesc [exact] distanţa, un metru-doi, nu-mi amintesc bine. Şi era o noapte cu lună, care [lumina] ca ziua. Aşadar m-am dus şi m-am aşezat acolo, mi-am scos şiragul de mătănii şi am început să spun Doamne, Iisuse Hristoase.
A intrat Bătrânul Dima
Nici n-apucară să treacă un minut sau două... scârţ-scârţ... poarta [curţii] s-a deschis şi a intrat Bătrânul Dima. S-a uitat în jurul său.
[1] Asemenea unei verande (n. trad.).
[2] Scil. în partea de nord a pridvorului, în apropierea peretelui de vest al bisericii, unde se află intrarea propriu-zisă în sfântul locaş (n. trad.).
57
- [Asta se întâmpla] la Katholikon-ul[1] Schitului Kavsokalyvia.
dar ce-am spus eu, măi?
la Kyriakon.
la Kyriakon am spus?
la Kyriakon m-am dus ca să mă împărtăşesc, dar acum mă aflam în pridvor.
În pridvor, da, acelaşi lucru spunem şi noi, în pridvorul Kyriakonului.
Aşadar, cum vă spuneam, Bătrânul Dima a privit în jurul său. Nu a văzut pe nimeni, iar pe mine, care nu mă aflam în bătaia lunii, ci în colţul acela, în întuneric, nu m-a zărit. Şi-a scos şiragul de mătănii din buzunar şi a început să facă mătănii mari, până la pământ [spunând] „presfeta, Bogoroditse, spasiva..." Nu-mi mai amintesc. Măi, copile, ai auzit vreodată cum se spune în rusă „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi"[2]?
nu, n-am auzit.
oh, oh, deci dă-i şi dă-i [la mătănii]...
Un om atât de în vârstă care să facă asemenea mătănii
Aşadar am fost foarte surprins. Oh, oh, îmi zic, un om atât de în vârstă care să facă

asemenea mătănii! Auzisem însă că şi Stareţul meu - nu ştiu câţi ani să fi avut -, care era destul de înaintat

[1] Katholikonul este biserica centrală a unei mănăstiri.

[2]Presfiataia Bogorodiţe, spasi nas.

în vârstă, înalt şi slab, făcea mătănii mari, până la pământ. Aţi priceput?

Cea dintâi îndeletnicire a lor era mătăniile

Vreau să spun că cea dintâi îndeletnicire a lor era mătăniile. A început deci să facă mătănii mari... vai!... şi, în timp ce îşi făcea mătăniile, câteodată îngenunchea şi îşi deschidea larg mâinile.

În picioare sau în genunchi?

da, cred că era în genunchi, sau poate în picioare, nu-mi amintesc bine... în orice caz, ori în genunchi, ori în picioare.

Mai degrabă în picioare; da, în picioare era! Ia uite că îmi amintesc! Nu în timp ce era în genunchi, pentru că aşa făceam şi eu câteodată, când îmi venea, pricepi?

Aşadar, îşi desfăcea larg mâinile în chipul Crucii şi rămânea aşa, cu ele întinse...; şi auzeam ceva de genul „u-u, u-u" [Sfântul arată cum].

Mie... au început să-mi curgă lacrimile...

Iar mie, la vederea acestui lucru, bum... au început, cum îţi spun, să-mi curgă lacrimile. însă nu pot să vă explic de ce-mi curgeau, nu simţeam [ceva deosebit] şi nici nu-mi amintesc să-mi fi venit vreun gând, să mă fi cuprins vreo exaltare sau vreo emoţie, ori o stare adâncă de pocăinţă sau evlavie nu am înţeles [ce s-a petrecut]. Nu-mi amintesc decât că nu am priceput. Un şuvoi de

lacrimi, dar fără să pricep de ce. Aşa că eu plângeam; el făcea metanii şi mie-mi curgeau lacrimile şuvoi. Nu-mi amintesc dacă spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase" sau mai ştiu eu [ce altceva]. Nu-mi amintesc.

Dintr-odată... bing-bang, Makarudas

Pe neaşteptate însă, bing-bang, bing-bang, bing-bang, Makarudas a început să tragă clopotele. înainte de a deschide [biserica] a urcat mai întâi în clopotniţă; Makarudas era pălimarul, ecclesiarhul. Ştii unde stătea Makarudas? Lângă [Chilia] Bunavestire. Era din insula Hios, la fel ca şi Stareţul său. Mi se pare că se numea Neofit, nu-mi aduc aminte. A, Makarudas avea şi un frate, pe nume Ştefan.

Makarudas era un înger...

Makarudas era un înger. Când îl vedeam cu mantia [monahală][1], aprinzând policandrele sau tămâind cu căţuia[2] sau făcând pe canonarhul, îmi spuneam: „O, Doamne, învredniceşte-mă să ajung şi eu într-o bună zi asemenea acestui frate!" O, Doamne! De multe ori I-am vorbit, cerându-I [acest lucru], şi apoi îmi spuneam: „Acesta

[1] Mantia monahală, spre deosebire de cea purtată de egumeni sau de ierarhi, este întotdeauna de culoare neagră (n. trad.).

[2] Căţuia: cădelniţă fără lanţuri, cu care tămâiază monahii la mănăstiri; are trei clopoţei pe fiecare parte şi o bază pentru a avea stabilitate.

este egoism; cum să ajung asemenea lui, eu, care nu sunt vrednic?" Aşa gândeam, după ce am mai crescut, aşa gândeam. Dar, cu toate acestea, am ajuns să am parte şi de asemenea lucruri.

Cum a auzit Bătrânul Dima clopotele, a mai făcut câteva metanii şi s-a oprit şi el odată cu clopotele. Ei, apoi s-a aşezat şi el pe banca aceea cred că e o bancă zidită[1], dacă nu mă înşel.

e zidită, părinte.

apoi a venit şi Makarudas... îi spuneau aşa alintându-l, pentru că era sprinten şi prietenos: „Da, părinte, da, părinte, da, părinte." Era foarte sprinten, un îngeraş era. Ce frumos aprindea

candelele, ce frumos aprindea policandrul... puf, puf, puf! Ce frumos îl stingea aţi văzut şi voi cu un lemn care la capăt seamănă cu o foarfecă! El le-aprindea pe toate. Ce frumos făcea metanie, cerând iertare în dreapta şi în stânga, pentru a lua cartea ca să facă pe canonarhul[2]! Oh, oh, oh, ce drag mi-era! Avea har de la Dumnezeu.

în biserică

Aşadar, a intrat Makarudas [în biserică], trăgând uşa după el, pentru că era iarnă.

în urma sa a venit şi a intrat şi Bătrânul Dima. Am aşteptat un pic, ca să aibă timp să se aşeze în strana sa, apoi, pâş-pâş, am intrat şi eu. Am

[1] Banca zidită şi lipită de peretele bisericii, de care sfântul aminteşte la începutul acestui capitol (n. trad.).

[2] Să intoneze recitativ textul imnografic care urmează să fie cântat de strane pe larg (n. trad.).

mers şi m-am închinat la icoana Sfintei Treimi; apoi m-am întors şi m-am strecurat în spate, acolo unde mă ascundeam, măi copile.

da, ştiu.

ştii locul? De acolo se vedeau ambele strane ale cântăreţilor. Ei, Stareţul meu avea dreptul să-şi aşeze ucenicul în acel loc rezervat pentru cei mai de seamă, unde se cuvenea să se aşeze vreun Stareţ, cineva ştiu şi eu... [mai deosebit].

În orice caz, acolo stăteam eu şi de acolo vedeam ce se petrecea la stranele cântăreţilor. Vedeam totul, treaz, cu ochi neadormit.

Din ochii mei lacrimile curgeau

Deci, cum vă spuneam, m-am dus în acel loc, dar n-am stat jos deloc, chiar dacă, după obicei, când la strană încep citirile, ne aşezăm.

A venit şi clipa să mergem să ne împărtăşim. Iar mie, în timp ce stăteam acolo, îmi curgeau lacrimile fără oprire. Nu plângeam, dar din ochii mei lacrimile se revărsau [neîncetat].

cum se poate să curgă lacrimi din ochi fără să plângi?

ei, eu nu plânsesem niciodată, mie nu-mi mai dăduseră lacrimile [până atunci]. Era prima dată când lăcrimam.

Când a venit clipa, m-am împărtăşit

Acum să ne întoarcem [la ce spuneam mai înainte]. Când a venit clipa, aşa înlăcrimat cum

eram, am făcut metanie şi mi-am cerut iertare [în faţa obştii], la fel ca toţi ceilalţi părinţi. Era o sărbătoare, însă nu-mi amintesc care anume, de asta erau şi alţi părinţi, pentru că la sărbători preoţii mergeau pe la diferite colibe, chilii îndepărtate, în Kerasia, unde se duseseră şi Stareţii mei ca să slujească. Aşadar, la Kyriakon veniseră şi alţi părinţi ca să se împărtăşească.

Am făcut metanie şi, când a venit clipa, m-am împărtăşit; nu-mi amintesc dacă am luat agheasmă, anafură, sau nu. Am plecat la „Slavă Ţie, Dumnezeule..."[1]

Din clipa în care m-am împărtăşit, toate s-au preschimbat în bucurie...

Luaţi aminte acum. [Am plecat] în rugăciune şi cu... o mare bucurie, căci din clipa în care m-am împărtăşit toate s-au preschimbat în bucurie... Vă spun sincer: îndată ce m-am împărtăşit, întreaga mea stare s-a prefăcut în bucurie. Bucurie, bucurie, bucurie!

vreţi să ne vorbiţi despre aceste lucruri?

nu mă sunt în stare. Năpădit de acea bucurie mă cuprinsese o bucurie negrăită -, mi-am deschis mâinile şi am început să strig: „Slavă Ţie, Doamne!"

Aşadar, luaţi aminte. Cum mă întorceam plin de bucurie, spunându-mi rugăciunile de mulţumire [după dumnezeiasca împărtăşanie] le spuneam în sinea mea, nu cu glas tare -,

1 Adică la apolisul dumnezeieştii Liturghii (n. trad.).

63

când am ajuns într-un anumit loc, care cred că era... spune-mi tu, copile, ţi l-am arătat; îţi mai aminteşti?

-Acolo, lângă casa părintelui Nicanor, în partea de jos, unde e ceva ce seamănă cu un copac?

da, unde urcăm treptele, mergând spre casă, prin partea de sus. Acolo, în mijlocul bucuriei pe care o trăiam deja, m-a cuprins o altă bucurie fă-ră-de-mă-su-ră. Cum s-o numesc? O stare de răpire dumnezeiască[1].

Şi mi-am deschis deîndată mâinile şi ele s-au făcut ca de piatră[2], ca de lemn! Eram cu trupul în chipul crucii, cu faţa spre Kyriakon, acolo de unde se vedeau stâncile din faţa peşterii, unde e migdalul, ca să spun aşa, şi am început să strig: „Slavă Ţie, Doa-a-am-ne!", cu putere: „Slavă Ţie, Doa-a-a-am-ne-e!" Dacă s-ar fi aflat cineva lângă migdal, m-ar fi auzit tocmai de acolo. [Am strigat] foarte tare, aşa cum strigă cineva care s-ar afla pe celălalt versant al unui munte. Apoi, tăcere.

Mâinile mele rămăseseră suspendate în aer şi simţeam cum pieptul îmi tresălta; capul mi-era drept, ca şi cum aş fi rostit „Doamne, Iisuse Hristoase", însă nu ştiu să vă spun ce ziceam sau în ce stare eram. Mâinile mele erau ca uscate şi scoteam un sunet cam aşa: „uhu, uhu..."
Aici, chiar în locul acesta, unde se află inima, simţeam că ceva era gata să explodeze. Iartă-mă,

[1] Sfântul Porfirie o numeşte „entuziasm" (£v0ouaiacri6;), dar se referă la starea de extaz dumnezeiesc (n. trad.).

[2]Textual „ca de os".

64

Dumnezeule! Mă ascultaţi? Locul acesta de aici..., trebuie să mă ridic în picioare ca să vi-l arăt. în starea asta de răpire în care intrasem aşadar, măi copii, să-mi fie cu iertare, mâinile îmi erau înlemnite şi deschise aşa, drept. Cu alte cuvinte, dacă m-ai fi fotografiat din spate, ai fi văzut o cruce. Capul îmi era ridicat aşa, spre cer şi partea asta de aici [pieptul] se încorda; adică mâinile întruna în aceeaşi poziţie şi partea asta încordată, gata să zboare la cer. Vă descriu întocmai cum a fost, n-am văzut nicăieri lucrurile astea... nici nu le-am citit undeva, le-am trăit eu aşa cum vă spun. Ei..., asta a fost, măi copii. Dumnezeu să mă ierte!

Mi-am revenit, nu ştiu după câtă vreme, să fi fost aşa un minut, două, trei, cinci, zece, nu mai ştiu. Când mi-am revenit din starea asta, hop, mi-am coborât mânuţele şi, în tăcere, cu ochii în lacrimi, mi-am continuat drumul.

însă [acum] nu mă simt [prea] bine. Mi-au îngheţat picioarele.

Am ajuns la chilie... M-am dus în biserică

Am ajuns la chilia noastră. După rânduială însă trebuia să mă duc eu sau, nu-mi amintesc, Stareţii mei, ca să luăm micul dejun. Ce am făcut nu ştiu, nu-mi mai aduc bine aminte. îmi amintesc că la micul dejun mâncam orice găseam, fie mâncarea rămasă din ajun, fie pâine, măsline, ceapă sau mai ştiu eu ce... am uitat, salată de roşii sau orice altceva... Dar ceai, cafea, din astea

65

eu nu beam niciodată, ci doar atunci când eram bolnav. Şi [atunci] beam două-trei farfurii de ceai [din cele pentru supă], mă duceam şi făceam multe metanii, ca să fugă răceala, gripa, dacă se întâmpla să păţesc [aşa ceva]. Pe-atunci nu ni se întâmpla prea des aşa ceva. în sfârşit, nu am gustat nimic, însă m-am dus în biserică. şi când mă duceam la biserică întotdeauna cântam.

Singur în biserică ziua întreagă

Ajungând la chilie, nu am luat nici o gustare, după cum obişnuiam, ci m-am dus direct în biserică şi, în loc să încep să cânt, după cum făceam înainte, diferite tropare de pocăinţă, m-am aşezat într-o strană şi am început să spun „Doamne, Iisuse Hristoase", de data asta cu lacrimi, care din clipa aceea era dimineaţă şi până spre seară n-au încetat.

Dacă vă îndoiţi de cele spuse aici, puteţi să le cercetaţi mai îndeaproape sau puteţi socoti că sunt din imaginaţia părintelui.

părinte, ceea ce spuneţi zice şi Isaac Sirul.

ce zice?

zice că lacrimile, când sunt prin harul lui Dumnezeu, nu se opresc niciodată. E un lucru minunat. Curg necontenit, fără a fi vorba de plânset, şi apoi le opreşte Dumnezeu, după buna Lui socotinţă. Dar curg. Şi veţi spune: de unde să curgă atâta apă? Şi totuşi e ceva suprafiresc, căci nu se opresc.

unde le-ai citit tu pe astea?

au trecut mulţi ani de când le-am citit, şi nu ştiu unde. Totuşi îmi aduc aminte [de aceste cuvinte].

eşti sigur că sunt ale Sfântului Isaac Sirul? Pentru că eu nu-mi amintesc aşa ceva.

sunt sigur, părinte, dar au trecut ani de când am citit acestea şi nu-mi amintesc [unde anume]. L-am citit pe Isaac Sirul şi-mi amintesc de aceste cuvinte. El spune exact ceea ce spuneţi [Sfinţia voastră]. Nu e ceva fiziologic, nu plângi, nu e ceva [de-acest fel], însă [lacrimile] pot să curgă.[1]

Iată cum a fost. Uite că nici să psalmodiezi, nici altceva nu poţi [să faci]. „Doamne, Iisuse

[1] Interlocutorul Sfântului Porfirie se referă probabil la fragmentele următoare din Cuvintele ascetice ale Avei Isaac Sirul: a) „Gândurile care se mişcă în mintea celor ce îşi caută liniştea (a isihaştilor) fac ca din ochii lor să curgă spontan, fără imboldul unui gând anume, lacrimi ca din nişte colimvitre ale Botezului, care udă cu mulţimea lor obrajii" (Cuvântul XXIX); b) „Când Harul va începe să-ţi deschidă ochii spre a ajunge cu adevărat la vederea duhovnicească a lucrurilor, atunci din ochii tăi vor curge lacrimi ca din nişte izvoare, astfel încât de multe ori mulţimea lor îţi va inunda obrajii" (Cuvântul XXIX); c) „Iar ochii ţi se vor face asemenea unui izvor de apă vreme de doi sau chiar de mai mulţi ani. Apoi vei avea parte de liniştirea gândurilor... Dar, când vei ajunge la această treaptă, darul lacrimilor ţi se va lua" (Cuvântul XXIX).

Într-o altă circumstanţă, Sfântul Porfirie a spus: „Eu cred că lacrimile, dacă nu vin din dragostea şi din recunoştinţa faţă de Dumnezeu, nu au nici o valoare...; dacă nu vin din simţământul că eşti cu adevărat păcătos, ci din sentimente de inferioritate sau mai ştiu eu din ce motive [nu au nici o valoare]... Mulţi plâng foarte uşor... Lacrimile adevărate şi folositoare au o altă cauză, una cu adevărat nobilă, şi nu... una [obişnuită]. Se poate plânge chiar şi dintr-o pricină [care poate fi satanică]..."

Hristoase, miluieşte-mă!" Nu eşti în stare să cânţi. Ei, eu nu voiam [nici] să vorbesc. Şi chiar dacă ar mai fi fost cineva prin preajmă, tot nu i-aş fi vorbit. Aş fi plecat, m-aş fi retras undeva, ca să rămân singur. Mă înţelegeţi?

încercăm [pe cât putem să înţelegem].

Pe la ceasurile serii îi aşteptam pe Stareţi

Acolo mi-am petrecut aşadar ziua întreagă. Şi pe la ceasurile serii pentru că ei aveau obiceiul să ia prânzul acolo unde se duceau, şi după masă să pornească fără întârziere spre chilie -, eu, fiindcă ştiam în jurul cărei ore aveau să sosească, am ieşit afară. Ştii unde? Acolo unde e cascada, unde ne spălăm lucrurile; acolo unde îi dădeam de mâncare Arabului acela[1], pe o tăblie, în aer liber.

Aşadar, aşteptam să apară Stareţii; şi cum aşteptam... hop..., ia uitaţi-vă la mine, măi copii, ascultaţi acest lucru, că e foarte frumos.

...Dar de ce să vi-l spun? Ca să mă lăudaţi? însă ceea ce am făcut să-mi fie cu iertare -, prin harul lui Dumnezeu am făcut. Fiţi atenţi, pentru că ştiam ora la care aveau să vină Stareţii veneau cărându-şi desagii şi alte lucruri -, imediat ce îmi dădeam seama [că se

apropie vremea întoarcerii lor], o luam în goană pe nişte trepte de piatră pe cele pe care o luăm la deal, îţi aminteşti, înspre chilia lui Gherasim?

da, acum nu mai sunt trepte, e doar pământ.

[1] Probabil este vorba de un animal de casă; din păcate, textul nu ne oferă alte lămuriri (n. trad.).

nu-i pământ, măi! Sunt trepte, nişte pietre abrupte.

da, nişte pietre abrupte.

ei, astea-s aproape una de alta, de-abia de aici începe [urcuşul]. Aşadar, după obicei, urcam în grabă şi-i ajutam cu desagii de pe drum şi bieţii de ei mi le dădeau [să le car].

Cum vi se pare asta?

foarte frumos [din partea Sfinţiei Voastre].

Îi ajutaţi.

ei, da, mi-arătam şi eu respectul faţă de ei, aşa voios cum eram. Calculam timpul, ora şi, ducându-mă acolo, spuneam în aşteptarea lor „Doamne, Iisuse Hristoase". Aşadar, m-am dus acolo [şi de data asta], dar, pentru că au întârziat, a trebuit să-i aştept. Mă uitam în depărtare dacă nu cumva veneau de sus, dinspre casa lui Gavriil şi a lui Nicanor, nu-mi mai aduc aminte acum; poate că au crescut şi alte tufişuri şi nu ştiu dacă se mai vede [la fel până sus]. Se vede când vine cineva din direcţia aceea?

nu se vede întotdeauna, părinte, nu se vede. Acum sunt nişte copaci acolo şi cu greu [se zăreşte ceva].

Cum mă uitam eu după ei, i-am văzut [venind] prin Harul lui Dumnezeu, ei, nu ştiu. Şi-acolo în timp ce spuneam eu „Doamne, Iisuse Hristoase" şi-i aşteptam, uitându-mă după ei în zare, i-am văzut pe Stareţi cum

coborau nişte trepte de marmură, pe nişte lespezi. Era un loc mai jos de Stavros.

La Cinstita Cruce!

Îţi aminteşti?

Acolo, mai sus de locul unde e casa Bătrânului Nicanor.

ei, da, dar îţi aminteşti locul?

da, părinte, unde sunt lespezile acelea mari de marmură.

da, măi! Ce vedere [neobişnuită]! Oh, oh! Aşa, cum să-ţi spun, lucrul acesta m-a cutremurat. I-am văzut [cu duhul]! Adică am văzut acest lucru prin Harul lui Dumnezeu. A fost prima dată când mi s-a întâmplat aşa ceva.

Ei bine, după asta m-am întors [la chilie] fericit, spunând fără oprire „Doamne, Iisuse Hristoase", în timp ce lacrimile curgeau. Şi cum stăteam eu acolo şi-mi spuneam [rugăciunea] uneori mă ridicam în picioare şi citeam din Octoih în gând, fără să cânt -, îi văd dintr-odată pe Stareţi cum vin. Am zbughit-o pe uşă afară, m-am dus să-i întâmpin, dar fără să-i fi văzut dinainte cu propriii mei ochi. I-am văzut prin Harul lui Dumnezeu. Le-am luat desagii şi am intrat înăuntru.

în ziua următoare i-am spus Stareţului meu

în ziua următoare i-am spus Stareţului şi Duhovnicului meu cele întâmplate, în mare taină, ca să nu afle şi părintele Ioanichie. în orice caz, părintele Pantelimon m-a sfătuit să nu spun la

nimeni, să fiu smerit şi cu băgare de seamă şi nici măcar să nu mă gândesc la cele petrecute, pentru că cel viclean urmăreşte asemenea lucruri, şi mi-a dat nişte poveţe...

Eu nu mi-am dorit această harismă[1]

Părintele a avut parte de pătimirea celor dumnezeieşti, învrednicindu-se de o experienţă personală şi de cunoştinţa celor dumnezeieşti care vin din trăirea lor. Cât priveşte harisma, el

nu ştia nimic despre toate acestea, pentru că era foarte tânăr, avea în jur de cincisprezece-şaisprezece ani, iar Stareţii săi nu i-au vorbit niciodată despre asemenea lucruri. Totodată, smerenia lui deosebită nu i-ar fi putut îngădui să ceară aşa ceva pentru sine.

Într-o discuţie cu nişte apropiaţi, ne dezvăluie câteva lucruri grăitoare în ceea ce-l priveşte:

şi harisma aceasta, pe care am primit-o de la acel sfânt nevoitor, nu mi-am dorit-o niciodată. Iar când am primit-o nu am încercat să-i acord o grijă aparte, ca să sporesc şi mai mult. Nu i-am acordat nici o importanţă.

n-aţi cerut să primiţi harisma vederii cu duhul.

niciodată, nici măcar cu gândul. Totuşi aceasta a venit prin Harul dumnezeiesc. Nu poţi să o ceri. Pregăteşte-te, şi Dumnezeu ţi-o va da, dacă eşti vrednic. Nu poţi spune: „Aşa ceva!, stai un pic, cum a reuşit aşa ceva?"

Părintele Teoclit Dionisiatul mi-a pus câteva întrebări privitoare la un anume lucru. Eu nu am

[1] Paragraful de faţă este preluat din alte povestiri ale sfântului.

putut fi de acord cu nimic din ceea ce-mi spunea el şi i-am mărturisit că „asta-i ceea ce-şi închipuie lumea".

„Binecuvântate [părinte]", îmi zice, „stai să-ţi spun şi eu ceva adevărat. Veniseşi odată în Sfântul Munte cu nişte profesori de la Universitate. La un moment dat, după ce aţi coborât, i-ai pus să-ţi schiţeze harta Ciprului, şi au făcut-o. Le-ai spus: Astăzi a avut loc debarcarea turcilor în zona aceasta."

Uite, secretul este să nu te gândeşti deloc la acest lucru. Secretul este să cauţi unirea ta cu Hristos, în chip dezinteresat, fără să-ţi spui [că „o să dobândesc harisme"]..., fără asemenea lucruri. Şi Hristos o să-ţi dea din belşug. însă atunci când există [chiar şi] o fărâmă de egoism, acest lucru nu e cu putinţă. Prorocul Elisei a cerut [asemenea lucruri], bietul de el, dar după întrebarea venită din partea Stareţului său. Şi ce altceva să fi cerut? „înainte de a mă înălţa, zice, spune-mi ce vrei să-ţi dau." Nu i-a spus [că vrea] bogăţii, nici [altceva], „Harul care este în tine să fie îndoit în mine!"[1]

este prorocul cel mai îndrăgit.

- „Greu lucru ceri!"

cu toate astea, i l-a dat.

însă există acest „cu toate astea". Ai văzut că nu avea credinţă. Avea [credinţă], desigur, el

[1] „Iar după ce au trecut, a zis Ilie către Elisei: Cere ce să-ţi fac, înainte de a fi luat de la tine. Iar Elisei a zis: Duhul care este în tine să fie îndoit în mine! Răspuns-a Ilie: Greu lucru ceri! Dar de mă vei vedea când voi fi luat de la tine, va fi aşa; iar de nu mă vei vedea, nu va fi" (IV Reg. 2, 9-10).

credea..., dar când s-a dus la Iordan... atunci a înţeles că nu el [era cel ce] avea puterea. Numai prin rugăciunea Stareţului său putea [să facă lucruri minunate]. „Unde este Domnul Dumnezeul lui Ilie?" Şi hop! „Apa s-a tras la dreapta şi la stânga.[1] Când eram mic, citeam paragraful, da, îl citeam cu un aşa nesaţ... Ştiu lucrurile astea de la şaisprezece ani.

Am fost [un copil] simplu, dar m-am încredinţat iubirii lui Hristos şi iubirii Stareţilor mei şi ascultării. De acolo au venit toate, prin Harul lui Dumnezeu. Apoi, copil fiind, nu vorbeam, eram ruşinos, şi chiar dacă voiam ceva nu ceream, pentru că mi-era ruşine.

Am văzut un ascet, un pustnic la o înălţime duhovnicească foarte mare, un sfânt care se ruga, şi de atunci, fiind înrâurit de cele petrecute acolo, am început cu Harul Domnului nostru să săvârşesc multe lucruri. Da, dar cu Dumnezeu. Pentru că acestea se pot petrece şi într-un alt chip.[2]

De atunci am început să mă simt diferit[3]

Povestea mea se va referi acum la diferite alte evenimente şi la ascultare. Aşa cum v-am spus,

[1] „Şi a luat mantia lui Ilie care căzuse de la acesta şi a lovit apa cu ea, zicând: Unde este Domnul Dumnezeul lui Ilie?

Şi lovind, apa s-a tras la dreapta şi la stânga şi a trecut Elisei"

(IV Reg. 2,14).

[2] Diferite feluri ale vederii cu duhul pot proveni şi de la cel viclean.

[3] Se reia firul povestirii anterioare.

i-am văzut pe Stareţii mei coborând, i-am văzut cum se apropiau şi am alergat să le iau desagii. De atunci am început să mă simt diferit. Când auzeam o pasăre cântând, ştiam dacă e mierlă. Ascultam o alta şi ştiam dacă e sticlete, privighetoare sau altceva. Mă înţelegeţi?

Ceea ce vreau să spun e că putea să fie şi o altă persoană acolo cu mine şi să nu [fi fost în stare să] audă glasul [respectiv]. Şi nu cred că nu exista acel glas, ci că simţurile mele au ajuns să simtă glasuri, şi mirosuri şi multe alte lucruri [pe care ceilalţi nu puteau să le sesizeze].

Mai târziu, când m-am ocupat de arome [pentru a face tămâie], n-o să vă vină să credeţi ce combinaţii am inventat! Am umplut un caiet cu astfel de reţete să fie binecuvântată doamna aceea, care ni-l ţine în păstrare.

Am un caiet întreg de reţete de pe vremea când făceam tămâie: [toate sunt] reţetele mele, să le spunem, combinaţii alcătuite de mine... Îţi dai seama ce înseamnă asta? Am depus un efort foarte mare [pentru a le alcătui].

Am înşirat toate substanţele avute la îndemână, substanţele aromate, aproape vreo cincizeci de flacoane, înţelegi? Rhodinol, linalyl, citronelol, geranium şi toate celelalte, să nu-ţi crezi ochilor! Pe toate. Şi să vezi, un lucru foarte misterios: toate aceste flacoane, să zicem cincizeci la număr, nu-mi amintesc câte erau, le ştiam pe fiecare în parte.

Recunoşteaţi mirosul fiecăruia.

da, recunoşteam mirosul, dar nu doar mirosul, ci şi intensitatea, adică aciditatea o spun aşa un pic mai ştiinţific, deoarece am învăţat toate astea de la oameni care se ocupă de aceste lucruri. Nu recunoşteam numai mirosul, ci şi aciditatea, adică ştiam că din acea substanţă e nevoie de zece unităţi, din cealaltă, de două sau de trei sau de o singură unitate. Dar o să mă întrebi: [ştiai] prin respectarea unui raport de unu la zece? Da, de unul la zece! Prin urmare am realizat nişte combinaţii [extraordinare!], ce să vă spun, foarte aparte! Şi aveam acolo o aromă pe care mi-au furat-o, n-am nici o îndoială că mi-au furat-o, o aveam ca mostră. Voiam să mai fac [tămâie pe baza acestei compoziţii], dar aveam nevoie s-o miros [din nou]. Mi-am notat oricum [compoziţia] acolo, în catalogul meu, în caiet.

cine v-a furat-o, părinte?

ei, mi-au furat-o. Mi-am dat seama cine a luat-o, dar nu contează, astea nu se spun.

Trebuie nu numai să ţi se arate care e compoziţia unei arome, ci şi să vezi dacă nu cumva în acea aromă mai există o altă aromă..., să vezi din ce e alcătuită... E o aromă simplă doar de crin sau iasomie sau trandafir sau mai ştiu eu de ce? Sau e, să zicem, o aromă saturată, o compoziţie ale cărei elemente trebuie identificate...? [Contează] nu numai elementele, ci şi proporţia fiecărui gen [de substanţă] folosit.

Trebuie să cunoşti aciditatea crinului, sau a iasomiei, sau a trandafirului ca să înţelegi cum

aceasta acţionează asupra compoziţiei şi asimilează celelalte arome; cum se leagă cu celelalte. De aceea [în greacă] îi spunem „nuntire" [adică îmbinare armonioasă]...

desigur. Acestea-s lucruri remarcabile, Părinte.

e nevoie, să zicem, de efort, de discernământ... Discernământ, ca să spui a, da!, asta-i... izmă, cealaltă e... [altceva]. înţelegi? Miroşi, adulmeci şi-ţi dai seama că are în compoziţie izmă, are, să spunem, iasomie, are trandafir... şi că, după câte s-ar părea, trandafirul este într-o proporţie mai mare...

Am învăţat canoanele treimice...

Ştiam Psaltirea pe dinafară

Ei, şi toate acestea după întâmplarea cu Bătrânul Dima. Toate, toate acestea, toate acestea. Adică aşa am învăţat canoanele treimice, aşa am învăţat asta, aşa am învăţat aia, ailaltă. Numai ascultând cum se citeau sau cum se cântau în biserică. Ştiam Psaltirea pe de rost, o citeam, fiind cu mintea atent la anumiţi psalmi între care există asemănări, ca nu cumva să-i încurc. Ştiam ce psalm citeam şi îl citeam [fără carte], înţelegeţi? Şi când voiam să nu mă abat la un alt psalm, care spunea acelaşi lucru, hop, nu mă abăteam. Mă înţelegeţi?

e greu să înţelegem aşa ceva, dar spunem şi noi da.

mai sunt destui care ştiu cum stau lucrurile. Căci fiind foarte multe stihuri, expresii comune

sau asemănătoare, treci fără să vrei de la un psalm la altul.

cum să vă explic, măi copii, m-am schimbat cu adevărat...

Aşadar, haideţi să mergem mai departe. Nu ştiu dacă trebuie... cum să vă spun, măi copii... m-am schimbat cu adevărat. De ce oare vă spun [lucrurile astea?]... S-ar putea ca mai încolo [să mă răzgândesc] şi să zic: „Daţi-mi caseta înapoi, nu vreau s-o asculte nimeni altcineva!" Or, Sfântul Grigorie Teologul şi înţeleptul Solomon[1] vorbesc despre acelaşi lucru care mi s-a întâmplat şi mie.

După aceea am început să văd multe lucruri...

Vreau să vă spun că după aceasta am început să văd multe lucruri, dar nu vorbeam despre ele. Şi aici, când am venit în lume [făceam la fel]; vedeam multe lucruri, dar nu vorbeam despre ele. Nu spuneam nimic. Sau chiar şi atunci când avea să se petreacă ceva în detrimentul meu, nu aş fi vorbit despre acel lucru. Adică dacă nu primeam înştiinţare de Sus că trebuie să o fac. Da, pe de o

[1] Probabil părintele Porfirie se referă la următorul fragment din înţelepciunea lui Solomon: „El (Dumnezeu) mi-a dat cunoştinţa cea adevărată despre cele ce sunt, ca să ştiu întocmirea lumii şi lucrarea stihiilor. începutul şi sfârşitul şi mijlocul vremurilor, întoarcerile anotimpurilor şi prefacerile văzduhului, cursurile anilor şi rânduiala stelelor, firea dobitoacelor şi apucăturile fiarelor, puterea duhurilor şi gândurile oamenilor, feluritele neamuri ale plantelor şi însuşirile rădăcinilor. Toate cele ascunse şi cele arătate le-am cunoscut, fiindcă înţelepciunea, lucrătoarea tuturor, mi-a dat învăţătură" (Prov. 7,17-21).

parte, vedeam cu duhul lucrul respectiv, dar, pe de alta, nu aveam dreptul să-l fac cunoscut. însă acest lucru mi-e peste putinţă să vi-l explic.

Umblam desculţ prin zăpadă, peste tot...

De atunci încolo [s-au petrecut] foarte multe lucruri, foarte multe lucruri!

Mi-amintesc ceva foarte frumos: când a început să se arate primăvara, Stareţul m-a trimis în Kerasia nu-mi aduc aminte de ce şi, pentru că aveam ocazia asta de a mă duce desculţ în Kerasia şi pentru că voiam ca picioarele mele să-şi facă propriile opinci, mi-am scos opincile...

înţelegi?

Am avut parte de un mare privilegiu; Stareţii mei nu mi-au spus „să nu-ţi scoţi opincile"... De aceea şi prin zăpadă eu mergeam desculţ; umblam desculţ peste tot. Dar dacă urma să mergem la biserică, fie la coliba noastră, fie la Kyriakon, atunci purtam [cum se cuvine]

şosete şi pantofi[1].

Acolo am văzut o privighetoare

Şi iată un lucru frumos, nespus de frumos, pe care o să vi-l împărtăşesc. Pentru mine e frumos, nu ştiu cum o să vi se pară vouă.

[1] în altă împrejurare, sfântul spune: „Picioarele mele din cauză că mergeam desculţ erau [numai] bătături [în talpă], însă mâinile îmi erau foarte curate. Ce vreau să spun: începusem să mă gândesc foarte mult la Dumnezeu. Grija mea era, pe cât puteam, să mă rog şi să cer mila Lui."

78

Odată, aşadar, am plecat de la chilie, şi imediat ce am trecut de şanţ, de ţevile care ne aduceau apa, luând-o în sus, înspre deal, de-a lungul acestui făgaş, pe unde trecea conducta, se aflau foarte multe privighetori. Nu ştiu dacă mai sunt şi astăzi privighetori în locul acela, la izvor, acolo unde se află ţevile, în locul de unde drumul o ia spre Kerasia.

Cum am luat-o spre Kerasia şi am înaintat un pic mai sus, întreg culoarul acestei văi era plin de privighetori; eu le-aşcultam pe toate şi spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase", lucru pe care cred că ceilalţi părinţi nu-l observaseră; sau poate unii îl observaseră, nu ştiu ce să spun.

În sfârşit, acolo am văzut o privighetoare; era într-un copac, care poate mai există şi astăzi, în partea de sus a drumului. Din lemnul lui, care era un pic mai roşiatic, făceam linguri; noi îi spuneam „istria". Ei, dacă mergi spre Kerasia, să te uiţi să vezi. Ştii cum arată copacul ăsta?

nu, părinte.

- „Nu, părinte...!"[1] Uite unde am ajuns, ia uite unde am ajuns! Noi n-am putea sta laolaltă nici măcar o zi.

Aşadar, ascultă. Şi... am văzut o privighetoare cântând. Oh, oh, oh! Preasfântă Fecioară! M-am dus şi m-am aşezat pe o piatră o piatră care se desprinsese din munte şi pe care odată, când am trecut pe acolo cu Stareţul, el a dat-o într-o parte, pe marginea drumului. M-am aşezat pe piatră, şi

[1] Părintele o spune reprobator.

79

la trei metri distanţă de mine privighetoarea îşi înălţa trilurile în timp ce eu spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase" şi o priveam.

E mare păcat să n-ai şansa să vezi o aşa privighetoare

Stăteam acolo şi spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase"; iar [pasărea] scotea nişte triluri!! Aici în partea de jos, aici, uite aici! I se umfla laringele în aşa fel, zvâcnea uite-aşa. Măi copii, e mare păcat să n-ai şansa să vezi o asemenea privighetoare! Să vedeţi acea pasăre mititică, care nu are mai mult de douăzeci de grame, cum să zic, aşadar, [s-o vedeţi] cum scoate vocea aceea deosebită şi îşi intonează trilurile, cum îşi dă aripile pe spate şi se încordează cu toată puterea pe care o are... cu toată puterea! ca să scoată acele sunete, acel glas mirabil; şi se înfoaie cu totul, de aici şi până jos.

Dragii mei copii, să nu mă înţelegeţi greşit! Dacă doriţi, ascultaţi cele ce vă spun. Şi nu doar să le ascultaţi, ci să le şi ţineţi minte. Aşadar, luaţi aminte, dacă o să aveţi şansa asta, o să vedeţi o astfel de privighetoare întocmai cum v-am spus. Prin urmare mi-au dat lacrimile, şi în ziua următoare nu am mai avut lacrimile acelea pe care le dobândisem de la Bătrânul Dima. Dar, în ziua aceea în care am stat acolo şi am văzut privighetoarea, m-au podidit lacrimile, în timp ce eu continuam să spun „Doamne, Iisuse Hristoase".

80

Privighetoarea a cântat, a cântat şi, bineînţeles, după aceea a plecat, şi am plecat şi eu în timp ce privighetorile îşi continuau trilurile.

Cum se numeşte valea aceea pe unde mergem când o luăm la deal, spre dreapta? E plină de copaci de mirt, de dafini, de alţi pomi asemenea. Ei, aşadar, atunci era plină de

privighetori, nu ştiu cum o fi acum.
şi acum sunt, părinte. Şi acum.
Mi-a dat prin gând să plec, să dispar
Ei, acum ascultaţi. Nu ştiu dacă acum, când vă povestesc toate astea, [reuşesc să] le spun aşa cum trebuie... nu [cred că] le spun [cum trebuie], nu le spun aşa cum le-am văzut, cum le-am simţit, cum le-am gândit. Mi-am zis: „Ce taină! De ce oare această păsărică, această privighetoare, scoate aceste triluri? De ce a cântat atât de frumos? De ce? De ce? De ce să cânte până ajunge să răguşească? De ce? De ce? De ce? Care-i scopul?" Singur, singur cu mine însumi, filosofam aşa.
Erau întrebări filosofice. Mai înainte eu nu aveam asemenea nelinişti, le-am dobândit după cele petrecute acolo cu Bătrânul Dima. „De ce? De ce? De ce?", îmi spuneam. Şi să vedeţi unde am aju-u-u-ns, unde am aju-u-u-ns...! Înălţându-mă mereu, am mers atât de departe, încât mi-a trecut prin cap că trebuie să plec, că trebuie să mă pierd, că trebuie să nu mai exist.
cuvioşia voastră?
81
-Da!
de ce, părinte?
nu vorbi [mai bine taci]. Ascultă să vezi; mi-am zis: „De ce cântă? Are pe cineva în faţa ei? Ştie c-o ascult eu? Se poate, în cele din urmă, să mă fi văzut; dar celelalte păsări din vâlcea, de pe valea unde se aflau noaptea şi ziua, seara şi dimineaţa, noaptea de ce cântă? Cine le asculta de cântau cu toate până le crăpau plămânii? De ce făceau lucrul ăsta? De ce mergeau în locuri ascunse şi cântau până le plesnea laringele?
După mine, toate acestea erau îngeri ai lui Dumnezeu, adică păsărele care-L slăveau pe Dumnezeu, pe Făcătorul a toate, şi pe care nu le auzea nimeni. Se ascundeau ca să nu le audă nimeni. Nu le păsa dacă erau auzite. Dar cine-ar fi vrut ca în singurătate, în liniştea [absolută], în pustietate, în tăcerea de acolo să le asculte? Făcătorul a toate! Cel Ce le-a dat suflare şi viaţă!
Mă vei întreba: oare aveau minte? Ei, nu ştiu dacă aveau minte, dacă aveau raţiune, dacă aveau gândire, dacă făceau conştient sau nu acest lucru sau, cum să spun eu... Nu e corect să spun „conştient sau inconştient", dar cum să spun? „Cu bună ştiinţă?" Nu ştiu. Pentru că sunt păsări, se poate să aibă şi acestea viaţă, şi apoi să nu mai fiinţeze, după cum zice Scriptura. Nu trebuie să ne gândim la ele altfel decât ne spune Scriptura. Dumnezeu [ar putea mâine] să ne descopere că toate acestea erau îngeri ai Lui: de unde să ştim noi asemenea lucruri?
82
Şi-mi spuneam:
„Bine, dar unde să mă duc?"
Or, după cum spuneam, gândul că trebuia să plec s-a ivit în mintea mea. Şi-mi spuneam (când am ajuns aproape de Kerasia): „Bine, dar unde să mă duc, că nu am învăţat să fac nici o rucodelie?" Nu ştiam aşa ceva. Ştiam de toate, [dar] nu ştiam să fac lucrurile cele mai importante. Adică să zicem că aveam de pictat un om, un sfânt, şi se poate să fi ştiut să zugrăvesc toate celelalte elemente, dar să nu fi ştiut să-i fac chipul. De ce? Pentru că nu m-au învăţat. De ce nu m-au învăţat? Pesemne se gândeau că [după aceea] o să plec. Bineînţeles că îmi vei spune: „Unde să te duci tu, măi copile?" Totuşi poate că mi-au văzut evlavia, şi cine ştie cum au interpretat-o... şi ca să nu cad în vreo rătăcire, nu m-au învăţat nici o rucodelie.
Şi cu Bătrânul David au făcut la fel, l-au învăţat foarte târziu rucodelia; ani întregi nu l-au învăţat. Ei, există şi o altă explicaţie: nu-l învăţau ca să nu plece de la ei. Căci [cunoaşterea unui meşteşug] îi oferă monahului o anume siguranţă, îi dă încredere în el. Pentru că îţi spune: „Ştiu [o meserie], pot să-mi câştig singur pâinea." Pe când acolo unde eram noi, de unde să faci rost de ea? Cum să-ţi faci rost de cele de trebuinţă? Din cruciuliţele pe care le

faci, din rucodelia ta.
83
Rostul păsării era acela [de a face lucrurile] în chip dez-in-te-re-sat

în orice caz, mi-a venit gândul [de a pleca] şi [cugetam] că rostul păsării, marele ei rost, era acela de a face lucrurile în chip dez-in-te-re-sat! Fără trufie, fără egoism, fără mândrie, fără, fără, fără... Puteţi înţelege acest lucru? Ei, să fii psalt în biserică, să ai voce... o voce de înger, şi să cânţi lui Dumnezeu fără să te gândeşti că te-ascultă atâtea suflete. Se poate? Ei bine..., se poate. Prin Harul lui Dumnezeu. Nu este chiar aşa uşor. E dificil. De aceea mulţi psalţi au căzut în rătăcire. Şi, bineînţeles, de obicei toţi psalţii buni sunt stăpâniţi de un egoism foarte mare. (N-o spun doar eu.) Dacă nu sunt toţi, se poate ca jumătate din ei să fie. Iată, aşadar, de unde s-a născut acest „a face lucrurile în chip dez-in-te-re-sat". Pot fi uşor răstălmăcite cele pe care vi le spun, dar oare nu sunt corecte?

sunt corecte, Cuvioase, Părinţii le spun.

se poate să le spună. Dar eu le înţeleg altfel. Aşadar o să-mi zici că gândurile mele sunt uşor de răstălmăcit. Şi ce dacă tu cânţi frumos şi te-aude [numai] Stareţul tău; şi ce dacă tu citeşti perfect...? Cu mulţi s-a întâmplat aşa şi apoi s-au pierdut, chiar dacă erau la pustie. Nu voiau nimic, nici lume, nici altceva, nimic. S-au lăsat mistuiţi de cultul şi închinarea aduse lui Dumnezeu în rugăciune, căci, după cum veţi vedea, cu toţii se rugau pentru Biserică. Nimeni nu spunea:
84

„Să-mi mântuiesc eu sufletul, şi după mine potopul!" Cu toţii s-au nevoit în primul rând pentru lume, pentru Biserică, şi apoi pentru persoana lor.

Iertaţi-mă, aşa am înţeles eu că s-au întâmplat [lucrurile]. Deci, mi-a intrat această idee [în cap] şi m-am dus sus[unde aveam de mers], am luat lucrurile pe care le aveam de luat şi m-am întors [la chilie] cu gândul acesta stăruitor, înţepenit acolo, la scopul privighetorilor. Cu ce scop, va să zică, îşi vărsau plămânii într-o pustietate? închinarea, cântarea, psalmodia aduse ca jertfă Creatorului lor, slavoslovirea lui Dumnezeu era scopul lor. Prin urmare, dacă un suflet se duce în pustie ca să-I aducă adorare lui Dumnezeu în tăcere (mort pentru lume şi societate), aş socoti că acesta este un lucru atotdesăvârşit.
Şi Stareţul a zâmbit

Însă eu vă mărturisesc că m-am [dus şi m-am] spovedit. Şi Stareţul a zâmbit: „O-ho-ho", zice, „ai căzut în rătăcire; să-ţi scoţi astea din minte, fiindcă lucrurile astea n-o să te lase să te rogi." Şi, într-adevăr, am avut parte de un lucru minunat: tot ceea ce-i mărturiseam Stareţului slavă Ţie, Doamne -, mă lăsa numaidecât în pace. Orice ar fi fost....

Auziţi... ce vă spun? Nu ştiu, era rugăciunea Duhovnicului. Da, aşa era. Şi câte lucruri n-ar fi de spus, măi copii...
85
Simţeam o aromă de la jumătate de oră distanţă

Apoi, cum vă spuneam, arome. Ei, cum treceam pe undeva, numaidecât simţeam..., aveam un miros... foarte dezvoltat. Simţeam o aromă de la jumătate de oră distanţă şi îmi dădeam seama ce fel de floare era. Ei, ce să-ţi mai zic, astea n-au sfârşit. N-au capăt.

Şi asta atât în privinţa plantelor, cât şi a copacilor. Îţi aminteşti cumva iarba aceea neagră pe care ţi-am arătat-o..., nu iarba neagră, ci cimşirul? Cimşirul sălbatic, îl ştii?

-Da.

ei bine, vrei să fac o analiză a sufletului cuiva? Eu îţi voi spune: e moale, e aşa şi pe dincolo. Iar tu ai să mă-ntrebi: „Cum ţi-ai dat seama?"

mi-aţi mai spus asta, părinte.

- „Aşteaptă", o să-mi zici, „cum ţi-ai dat seama?" L-am înţeles pur şi simplu! De vreme ce trăieşte în locul cu pricina şi nu ştie lucrurile astea... e clar! Nu e nevoie de filosofie ca să ştiu [ce fel de om e].

Am fost cuprins de emoţie

Ei, sunt şi altele, multe altele... Lucruri de acest fel mi s-au întâmplat foarte multe de-a lungul timpului. Spuneam că nu am mai încercat un asemenea simţământ [până atunci], şi că m-au emoţionat privighetorile. V-am povestit ce am

trăit[1] şi în peştera Sfântului Ioan Teologul, în Patmos. Da, vă fac cunoscute aceste lucruri aşa, spre slava lui Dumnezeu.

şi din dragoste, poate ne trezim.

nu, asta e drept, dar în sinea mea... Acum, ce să-ţi spun? Iertaţi-mă şi mergeţi în pace. însă asta vă pot mărturisi acum, că nu am fost cuprins de emoţie decât în peştera Sfântului Ioan Teologul.

spuneţi-ne cum a fost, părinte!

nu, nu vă pot spune.

nu [de la început]; puteţi să ne povestiţi din nou ultima parte?

nu, nu pot. Eu sunt sigur de un lucru, că v-am mai povestit şi altă dată şi e posibil ca acum să nu fie la fel cu ceea ce v-am povestit atunci. Mi se pare că cineva a înregistrat ceea ce am povestit despre ava Dima şi despre acel „Slavă Ţie, Dumnezeule". N-ai ascultat şi tu [caseta respectivă]?

ba da; am ascultat caseta pe care a adus-o fratele părintelui [cutare acasă] la cineva.

bine, pot însă exista diferenţe, se poate să spun mai puţine sau mai multe sau chiar şi ceva ce ar putea părea diferit, dar eu cred că în fond nimic nu diferă de ceea ce spun acolo.

sunt aceleaşi lucruri, aşa cum spuneţi, aceleaşi.

ei, pot fi cuvinte diferite, pot fi alţi termeni, se pot [petrece atâtea], ştiu eu... Dar am convingerea

[1] Sfântul foloseşte termenul ovyKÎvriot] (emoţie), dar se referă la experienţa duhovnicească a răpirii (n. trad.).

că nu povestesc decât ceea ce mi s-a întâmplat. Şi emoţia mă cuprinde de fiecare dată.

V-aş putea spune că emoţia mă cuprindea chiar şi când ascultam Evanghelia în Biserică sau orice altceva şi acest lucru mi se întâmplă şi acum; căci mă cuprindea, cum să vă spun... „Eloi, lama sabahtani."[1] De câte ori când citeam Evanghelia nu mi se frângea glasul în Biserică fără să vreau!?! Aşadar, vă asigur că ceea ce mi se întâmpla, mi se întâmpla pentru că aveam în faţa ochilor imaginea respectivă; să-mi fie cu iertare... O să-mi spui: „Dar ce, îl vedeai pe Hristos Care striga Eloi, lama sabahtani?" Ei, da. Aşa simţeam că-L vedeam. şi era atât de viu... Şi... hop, mi se tăia glasul...

V-am spus cum odată, în clipa în care rosteam: „Eloi, lama sabahtani?, care se tălmăceşte: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu [de ce M-ai părăsit?]"[2], mi s-a curmat glasul şi, întorcându-mă spre Sfânta Masă, am sărutat Evanghelia şi mi-am mutat gândul la o altă imagine, mai frumoasă nu mai frumoasă, mai frumoasă decât aceasta nu avea cum să fie -, la o imagine oarecare. Şi m-am întors spre lumea din biserică, spunând: „îmi cer iertare, am pierdut şirul" şi am luat-o de la capăt. Am reluat [pericopa evanghelică] de data asta bine, răsunător şi frumos, fără să mă las stăpânit de emoţie.

Aţi înţeles?

[1] Mc. 15,34.

[2] Mc. 15, 34; Mt. 27, 46.

învăţasem pe de rost canoanele treimice

Ştiam, învăţasem pe de rost canoanele treimice [doar ascultându-le], fără să le fi citit eu însumi; le învăţasem pentru că aveam impresia că aceste canoane vorbesc despre Dumnezeu, despre cum este Dumnezeul nostru, despre Sfânta Treime, despre cum e Sfânta Treime şi,

prin urmare, le-am acordat o atenţie deosebită; cu ajutorul atenţiei într-un an, apoi în următorul şi în următorul, le-am învăţat pe de rost. Mă auziţi?

- „Cuvine-se cu adevărat..., a lăuda Treimea Cea mai presus de dumnezeire..."

da, sunt multe. „Lăudăm trei Ipostasuri dumnezeieşte-începătoare, chipul neschimbat al Fiinţei Celei Una, pe Dumnezeu Cel Bun şi Iubitor de oameni, pe Care-L lăudăm întru dreapta credinţă..." (Părintele le cântă)... nu..., acum le-am uitat. Da, acum am îmbătrânit, măi copii!

Ascultaţi acum [troparul] închinat Maicii Domnului: „Din pântecele tău, Născătoare de Dumnezeu, a ieşit Soarele Cel Cuvântător şi ne-a luminat pe noi cu razele dumnezeirii Celei în trei străluciri şi, lăudându-L pe Acesta cu credinţă, pe tine te fericim" (Părintele îl cântă). „Ca pe o mireasă împodobind Pavel Biserica neamurilor, a învăţat-o să se închine Ţie, Dumnezeu Cel Unul în Trei Ipostasuri, de la Care, prin Care şi întru Care toate s-au făcut."[1]

[1] Troparele I, IV şi III ale cântării I a Canonului Treimic de la Miezonoptica duminicii (gl. VI).

Să fi văzut cum le spuneam atunci când eram singur în biserică! Să fi văzut ce frumos ştiam să le spun! Le spuneam şi mă cuprindea emoţia; aceasta era viaţa mea, aceasta era... trăiam prin Harul Domnului, nicidecum prin vreo putere a mea: era Harul Domnului. Căci cele pe care vi le mărturisesc sunt prin Harul Domnului, nu sunt nici priceperea, nici ştiinţa, nici studiul meu, nici nimic altceva... Sunt prin Harul lui Dumnezeu. Aţi înţeles? Dar cele petrecute cu privighetoarea nu vi le pot lămuri. înţelesurile pe care le-am desprins... oh! oh! oh! Cum că m-aş fi dus în pustie, că m-aş fi pierdut, că aş fi murit, cum! cum! cum!... că aş fi mâncat ierburi[1], una, alta. Sau, ştiu şi eu..., aş fi putut să mă fi dus undeva, în zdrenţe şi necunoscut, la vreo mănăstire, unde să mi se fi dat un pesmet ca să mănânc, fără să le spun unde stau şi unde locuiesc şi cine sunt. Aţi înţeles? Cu alte cuvinte, mi-am făcut un plan, pe care l-aş fi putut pune în aplicare; dar când i l-am împărtăşit Stareţului meu, a zâmbit, zicându-mi: „Copilul meu, nu eşti în rânduială."

Asta s-a întâmplat. Şi încă ceva, un lucru pe care nu vi l-am mărturisit. într-adevăr, părintele Ioanichie nu cred că ştia acestea, fiindcă Stareţul nu-i spunea ceea ce-i încredinţam eu; nu le împărtăşea nimănui, era foarte... foarte discret. Aşadar, mă asculţi? Acesta era secretul: că

[1] Altădată Sfântul Porfirie ne-a povestit că a încercat să mănânce iarbă ca animalele, ca să poată trăi în pustie fără să fie dependent de alimentele pe care le consumă de obicei oamenii.

atunci când i-am arătat părintelui Ioanichie prima mea rucodelie, o mierlă ciugulind struguri, a sfărmat-o şi mi-a aruncat-o în faţă. De ce mi-a stricat-o?

ca să nu luaţi singur iniţiative fără a face ascultare.

da, dar nici nu voia să învăţ meşteşugul.

Pedagogia Părinţilor

Psihologia Părinţilor

părinte, noi căutăm Duhovnici care să ne mângâie, să ne spună: „Ce frumos le faceţi voi pe toate, cât vă străduiţi, cât vă luptaţi, bravo, măi copii!"

toate aceste tehnici psihologice pe care le învaţă acum copiii la şcoală, tehnici de psihologie, de pedagogie studiate de profesori pentru a învăţa cum să se comporte cu copiii sunt cu toate nesănătoase şi se împotrivesc Duhului lui Dumnezeu şi psihologiei Părinţilor. Toate astea sunt pentru copii de atei, nu pentru copii de creştini.

da, părinte. Pentru copii de atei care vor să fie lăudaţi ca să-şi facă treaba, care au nevoie de acel „bravo", fiind asemenea căţeilor, asemenea papagalilor cărora, ca să-i înveţi să facă ceva, trebuie să le dai în schimb nişte seminţe, un covrig, ceva.

În timp ce cu creştinii nu se petrece la fel, ci prin faptul că ei înşişi au ajuns la sfinţenie,

[pedagogia] devine călăuzire către Dumnezeu. Şi
92
când îţi călăuzeşti copilul în direcţia asta, spre a ajunge frumos şi bun, cinstit şi sfânt şi inteligent, toate celelalte vin de la sine.

Mulţumită ascultării m-am învrednicit de harismă

Cele pe care vi le spuneam [despre ascultare] sunt frumoase. Vi le amintiţi? Am multe de povestit. Şi nu doar multe, ci şi minunate, întrucât mulţumită ascultării m-am învrednicit de harisma aceasta pe care o am şi de toate celelalte. Pe acestea toate prin ascultare le-am primit. Au fost daruri de la Dumnezeu şi de aceea vorbesc despre ele.

Să vă împărtăşesc ceva, dragii mei, deşi ceea ce o să vă împărtăşesc s-ar putea să vi se pară foarte egoist. Adesea susţin că trebuie să ajungem sfinţi, că scopul venirii noastre aici este să ajungem sfinţi şi vrednici de Dumnezeu şi de veşnicie. Spun asemenea lucruri, dar mai vreau să vă mărturisesc [şi că] am înţeles foarte clar nu că sunt vrednic, ci că întotdeauna Harul lui Dumnezeu încearcă prin iubirea sa să mă tragă spre El. Altceva e dacă eu, să zicem, nu reuşesc, aşa cum îmi doresc şi cum trebuie. Prin urmare, ascultaţi.

Vă spun sincer! I-am iubit foarte mult pe Stareţii mei, pe amândoi, dar mai mult mi-am aflat sprijinul în părintele Pantelimon, Duhovnicul meu. Aşadar am înţeles ceva foarte bine şi vreau să luaţi aminte, pentru că este spre binele vostru ceea ce vă voi încredinţa.
93
Ştii versetul în care se zice „Lipitu-s-a sufletul meu de Tine şi pe mine m-a sprijinit dreapta Ta"[1]? Deci, ce să vă spun, Bătrânul nu-mi spunea nimic şi nu numai că nu ştiam de unde e, dar nici măcar numele său de familie [nu-l ştiam], nimic, nimic..., înţelegeţi? Eram simplu. Nu mă interesau lucrurile astea, dar nici el nu vorbea; nu spunea [spre exemplu] „în patria mea", sau „părinţii mei", sau „fraţii mei", sau mai ştiu eu ce... Era întotdeauna tăcut sau întotdeauna se ruga, şi întotdeauna era blând. Dacă vreodată se mânia, mânia şi furia sa (spunea şi el nişte lucruri acolo) erau nevinovate.

L-am iubit şi cred că, prin ascultarea faţă de el şi prin dragostea pe care i-am arătat-o, am primit cercetarea Harului. Iar irumperea Harului şi revărsarea Sa asupra mea (cum să-i spunem altfel?) s-au petrecut când l-am văzut pe Bătrânul Dima făcând metanii şi afundându-se în suspinele rugăciunii până la istovire. Atunci am simţit revărsarea Harului asupra mea; adică [totul] s-a petrecut prin dragostea pe care i-o purtam Stareţului meu; eram foarte atent la el ca să-mi însuşesc câte ceva de la el, ca să-l pot imita. îl iubeam, aveam evlavie faţă de el, îl vedeam şi câştigam folos doar prin faptul că-l vedeam... Mergeam, măi, tot drumul, urcam de la Kavsokalyvia la Krya nera, ca să tăiem nişte lemn de tisă. Tot drumul [cât urcam] nimic, nici o vorbă.

1 Ps. 62,8.
94
Şi când ne întorceam? La fel. Adică ce să vă mai spun! Mai mult nici că se poate!

Mi-amintesc cum Stareţul meu îmi arăta ce copaci de tisă să tai. Deci, cum tăiam unul, strigam: „Părinte, l-am tăiat!" „Măi, vino încoace, du-te acolo" [îmi zicea]. Aveam un fierăstrău uite-aşa... în orice caz, îmi arăta copacul, curăţam locul de jur-împrejur cât să poată încăpea fierăstrăul. Şi el pleca de îndată să-mi găsească altul... Adică, într-un cuvânt, îl tăiam „monofysi". Ce vrea să însemne cuvântul ăsta? E invenţia lui [şi înseamnă] „dintr-o suflare".

pe nerăsuflate.

prin urmare..., strigam: „Părinte, l-am tăiat!" „Vino aici!" [îmi zicea şi eu mă duceam] cu bucurie. Ceea ce se petrecea cu mine nu era un lucru firesc. Nu era. Era dragostea mea, era Harul lui Dumnezeu, care se revărsa prin mijlocirea Stareţului asupra smeritului de mine.

Străduiţi-vă să aruncaţi măcar o privire asupra mea

Aşadar, copii, vă zic, eu nu sunt nimic. Şi, dacă aveţi evlavie, dacă doriţi să câştigaţi vreun folos (ei, nu vreau să spun asta, sunt foarte urâte cuvintele astea, mi-e ruşine, însă

[acum] am înţeles acest lucru şi de aceea vă vorbesc [aşa]), străduiţi-vă să aruncaţi o privire asupra mea, tainic şi fără a rosti un cuvânt.

Uite, acel rector

Uite, şi acel rector[1], că veni vorba acum, ştii ceva? Ah, ah, ah, nu mă duceam cu el, nu mă duceam. îmi spunea: „Să vii ca să mergem acolo şi să facem asta..." Îi răspundeam: „Nu pot, domnule profesor." Şi într-o zi mă întreabă:

de ce nu vii, binecuvântate?

domnule profesor, îi zic, nu-ţi pot spune. O să-ţi spun ceva, dar mi-e ruşine. Ştii ce mi se întâmplă? Dragostea ta e atât de mare, eşti foarte puternic şi dragostea ta e atât de puternică, eu o simt, simt cum iubirea ta mă subjugă şi nu vreau să stau în apropierea ta, nu pot să-ţi răspund cu aceeaşi măsură. Şi pe deasupra sunt şi destul de lipsit de educaţie.

îmi răspunde:

părinte, nu te necăji. Fă cum simţi. Dragostea mea pentru tine e foarte mare.

da, zic, asta simt şi de asta nu-mi stă în putinţă [să te însoţesc].

ai dreptate, îmi spune. Eu încerc să te absorb. Mă aflu într-o stare de rugăciune.

Vă închipuiţi cum ştia să se roage acest om? Am şi câteva cărţi de-ale lui, nişte conferinţe pe care le-a ţinut despre rugăciune. Lucruri deosebit de frumoase. Le-a publicat în format mic, în câteva broşuri[2]. Ce altceva, aşadar, să vă mai

[1] Se referă la profesorul L. Filippidis. Sfântul descrie mai jos prima întâlnire cu el.

[2] Se referă probabil la conferinţa cu titlul Rugăciunea din perspectivă religiologică şi psihologică. Condiţiile, metodele şi roadele rugăciunii adevărate (Atena, 1955, 39 pp.), susţinută de prof. L. Filippidis în Aula Universităţii Naţionale Kapodistria cu ocazia zilei mondiale de rugăciune a studenţilor.

spun? Odată m-a trimis undeva, la o femeie nevăzătoare, ca să fac Taina Sfântului Maslu. Despre familia aceasta multe am să vă spun. Şi m-am dus acolo; erau două fete, una dintre ele văduvă şi nevăzătoare, care locuiau în apropierea Statuii Regelui, lângă parcul acela..., nu-i mai ştiu numele.

câmpul lui Marte.

da, lângă „Copilul lui Marte"[1]. Aşadar, în timp ce săvârşeam slujba Maslului, am simţit în spatele meu o putere... Şi citeam. Dintr-odată mă întorc şi fac aşa [un gest], iar profesorul îmi zâmbeşte. Era în spatele meu şi îi simţeam foarte intens prezenţa.

Să trageţi foloase de pe urma mea, copiii mei

Simţeam cum în spatele meu era o putere care mă învăluia... Şi vreau să vă spun asta: să trageţi foloase de pe urma mea, copiii mei. Ce să vă zic? Mi-e ruşine să vă vorbesc astfel. Eu nu-l lăsam [pentru nimic] pe Stareţul meu.

Orice mi se întâmpla, orice ispită sau gând mă chinuiau..., fie cel de a pleca..., fie cel de a mă întoarce..., sau de a lua un lucru sau altul din lume..., de îndată ce i-l încredinţam, dispărea... [Sincer] vă mărturisesc. Şi până în ziua de astăzi

[1] Sfântul face un joc de cuvinte, înlocuind neiov (câmp) cu Ticui (copil) (n. trad.).

e la fel: de îndată ce mă spovedesc, dispare... Simt o bucurie înlăuntrul meu şi [gândul, ispita] dispar cu totul din sufletul meu. Cum să vă spun... [asta lucrează] în profunzime.

Eu socotesc că cel îndreptat a fost cel ce stătea cu gura căscată la părintele

Să vă spun cum nişte monahi s-au dus la un pustnic şi, aşezându-se roată în jurul său, îl tot întrebau diferite lucruri. Eu socotesc că cel îndreptat a fost cel care nu vorbea, ci doar stătea şi se uita cu gura căscată la părintele acela. Vă amintiţi?

Ei, aşadar cu toţii puneau întrebări, pe când el nu spunea nimic. Pustnicul îi zice: „Tu, fiule, de ce nu mă întrebi nimic? Nu ai nici o nelămurire?" Iar el îi răspunde: „Eu nu vreau

nimic altceva, îmi e de-ajuns bucuria de a te vedea, părinte."[1] Ce vrea să însemne acest lucru? Că acesta se desfăta de harul pustnicului, îl sorbea, că primea şi el de la pustnic Harul pe care acela îl primea de la Dumnezeu. Acelaşi lucru mi s-a întâmplat şi mie cu Bătrânul Dima. înţelegeţi? Cu metaniile lui, cu Harul de care era atât de adumbrit, încât strălucirea lui s-a revărsat şi asupra smeritului de mine, şi de care am avut parte prin cele ce s-au petrecut cu mine acolo...

[1] Patericul, ava Antonie, Ed. Astir, Atena, 1970, p. 4.

98

Mulţi ucenici îşi urau Stareţii

deci, aşază acolo [magnetofonul] ca să vedem sfârşitul. Aici am pus-o pe cutare să ne citească [din Pateric]. Mă asculţi?

da, părinte.

Şi am aflat că mulţi îşi urau Stareţii şi că mulţi au încercat să-i otrăvească sau să-i omoare[1].

alţii însă au făcut contrariul, părinte. Aşa cum spuneţi Sfinţia voastră, tot aşa spune şi Sfântul Simeon [Noul Teolog]. Şi el a luat Har de la Stareţul său în acelaşi fel.

Da, dar o mărturiseşte el?

cum să nu? Spune acest lucru în toate lucrările sale şi de aceea a fost chinuit şi a avut de suferit.

din nefericire, eu sunt foarte sărac în această privinţă. Cele pe care le văd acum, care s-au petrecut cu Părinţi [precum] Vasile, Grigorie, Gură de Aur... Eu habar n-am de asemenea lucruri.

Eu mi-am dorit să fac ascultare şi am citit numai cărţile Bisericii; da, pe acestea: Mineele, Octoihul, şi pe toate celelalte. Şi îmi aveam rucodelia şi grădina, aveam de adus lemne, îngrăşământ... Trăiam aşa, cu aceste lucruri simple, în braţele iubirii lui Dumnezeu.

[1] Aşa cum aflăm din istoria vieţii monahale, demonii fac tot ce e posibil pentru a strica relaţiile dintre Stareţ şi ucenici, „scornind tot soiul de capcane. Şi ce nu fac, ce nu încearcă cu scopul de a-i despărţi pe ucenici de braţele părinteşti? Le oferă pretexte în aparenţă întemeiate, le provoacă în chip viclean dorinţa de ceartă, le trezesc mânia împotriva părintelui lor..." (Daniil Katounakiotul, Ed. Sf. Mănăstiri a Mângâietorului, 1979, p. 69).

99

Intrai în Biserica nezidită de mână

Intrai în Biserica nezidită de mână şi trăiai acolo... ca un necunoscut. Şi, în timp ce te puneai în slujba semenilor tăi, rugându-te, erai tuturor necunoscut. [Erai dăruit lui Dumnezeu] şi semenilor tăi fără ca ei să o ştie. Nu pot exprima [aşa ceva în cuvinte].

Interlocutorul 1: Ce înţelegeţi prin „Biserica nezidită de mână", la ce vă refereaţi?

Sfântul Porfirie: Necreată.

Interlocutorul 1: Prin natura ei?

Sfântul Porfirie: Spune-i tu, măi, copilul meu!

Interlocutorul 2: Biserica a existat mai înainte de toate [de crearea lumii], fiind necreată, astfel că părintele se referă la acest lucru.

Interlocutorul 3: A existat înainte de cădere, înainte de crearea lumii, înainte de toate.

Interlocutorul 4: La asta vă referiţi, părinte?

Sfântul Porfirie: Da, dar nu la biserica asta, ce e o clădire, sau la mai ştiu eu ce altceva...

Interlocutorul: Nu la clădirea numită biserică...

Sfântul Porfirie: Da.

Interlocutorul: La Biserica duhovnicească.

Sfântul Porfirie: Dumnezeiasca Biserică nezidită de mână, Raiul necreat, Raiul de pe pământ este Biserica noastră unde trebuie să reuşim să intrăm, ca să ne alipim trupului întregii „plerome care poartă numele lui Hristos"[1], ca să devenim „una" şi aceasta este voia

lui Hristos şi menirea pentru care El a venit pe pământ; a venit

[1] Scil. numele de creştin (n. trad.).

ca să-i facă pe toţi părtaşi ai Celui Unul[1], pentru „ca toţi să fie una"[2]; la asta mă refer.

Aceasta e Biserica necreată, nezidită de mână. Cu alte cuvinte, Biserica necreată ţine loc de rai ceresc. Adică e acelaşi lucru, diferenţa constă în faptul că noi avem aici şi trupuri, în timp ce Sus existenţele sunt duhovniceşti, suflete simple, fără trup. Dar în ceea ce priveşte modul paradisiac [al fiinţării sale], Biserica cerească şi cea pământească, Biserica luptătoare şi cea triumfătoare sunt una. Copii, aceasta e religia noastră şi în această realitate trebuie să pătrundem, pe ea trebuie să o înţelegem şi înăuntrul ei trebuie să ne zbatem, în această realitate care e desăvârşită, în care omul primeşte Harul dumnezeiesc şi trăieşte pe Dumnezeu.

Când lucrezi te rogi, chiar dacă nu te rogi

în lucrurile referitoare la privighetoarea [despre care v-am vorbit] se află ceva foarte profund; o profunzime cu privire la viaţa duhovnicească; la cum se stinge, cum se pierde, cum moare cineva pentru lume. Spun bine [ceea ce spun]?

da, mor lumii, „ca să trăiesc lui Dumnezeu"[3], aşa cum afirmă Apostolul Pavel...

Şi îţi afli isihia, te linişteşti şi atunci când lucrezi, te rogi, chiar dacă nu te rogi, chiar dacă zici în sinea ta... mai ştiu eu ce... însă în străfundul sufletului tău se află ceva, se află ceea

[1] Scil. unităţii, ai Dumnezeirii Celei Una (n. trad.).

[2]In. 17,11.

[3] Gal. 2,19.

ce-ţi aminteşti, persoana pe care-o iubeşti, adică Dumnezeu. Pe Care îl iubeşti, de Care sufletul tău e îndrăgostit şi pe Care, oriunde ai fi şi orice ai face, îl ai tainic înlăuntrul tău, faţă de Care trăieşti un sentiment de teamă şi de veneraţie. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi.

Nu-mi place să citesc cărţi străine

părinte, A. Carrel aminteşte de un oarecare bătrân, care stătea tăcut în strană şi care i-a spus:

„Îl contemplu şi mă contemplă."

să vă mărturisesc [ceva], măi copii: mie nu-mi place să citesc cărţi străine, ale celor de altă religie, pentru că fiecare om, fiecare religie are trăirile sale şi structura sa sufletească în strânsă legătură cu sentimentul religios specific religiei sale.

Noi nu trebuie să-i citim şi să luăm exemple de la ei, ci doar de la Părinţii de Dumnezeu insuflaţi ai Bisericii noastre. Căci celălalt care n-a scris în Duhul lui Dumnezeu, ci în spiritul religiei şi mentalităţii sale îţi prezintă un exemplu care-ţi place şi ţie. Au şi ei o anumită rânduială pe care o urmează. Aşa cum sunt, să zicem, yoghinii sau cum s-or fi numind ei, guru, fachirii sau mai ştiu şi eu..., pentru că au multe nume.

„Lipitu-s-a sufletul meu" de Stareţul meu

„Lipitu-s-a sufletul meu"[1] de Stareţul meu şi inima mea fost-a alături de inima sa. îl vedeam, îl

1 Cf. Ps. 62, 8 (N. trad.).

simţeam, îl însoţeam, umblam împreună pe-aici, pe dincolo după treburi. Părintele Ioanichie nu vorbea, era pur şi simplu împreună cu noi. Cât de aproape mă simţeam de Stareţul şi Duhovnicul meu! El m-a sfinţit, fiindcă m-am alipit de el. M-a sfinţit... M-am folosit foarte mult fiindcă m-am alipit de el. Inima mea s-a lipit de inima lui.

Şi Bătrânul Dima era un sfânt foarte mare. Unde-o fi, unde-o fi, de-aş putea să merg să vă arăt în ce loc pustiu stătea! După ce coborai panta abruptă, ajungeai acolo; chiar de-ar fi fost nevoie să te fi dus undeva, te răzgândeai numaidecât, doar amintindu-ţi de panta abruptă pe

care trebuia să te caţeri ca să ieşi din acel loc. Şi-aşa stăteai pe cuibarul tău.

Vieţuia altundeva, într-un alt loc, care se numea „kate-kâto", în Kerasia. De jur-împrejur sunt munţi şi, dacă găseşti vreo cale, atunci cobori. Dar când e să urci înapoi...

mergi în zig-zag, în serpentine.

ei, cum? Numai de acolo de jos, unde se află chilia, când stai şi te uiţi, având în faţa ochilor locul abrupt pe unde trebuie să urci... stai pe cuibarul tău.

te cuprinde disperarea.

Nu! Stai pe loc. Rămâi acolo ca să nu ai nici o legătură cu lumea, ca să stai în isihie. Să trăieşti, cu alte cuvinte, să simţi acest loc al isihiei, să trăieşti în lumea duhului. N-am mai văzut aşa ceva. Ascultă ce-ţi spun. N-am văzut aşa ceva.

103

Rugăciunea este dulceaţă[1]

Rugăciunea este miere, dulceaţă. Dacă n-o simţi înlăuntrul tău, nu te atrage. E un lucru pe care ajungi să-l faci ca pe-o corvoadă. îl faci, îl tot faci şi încet-încet slăbeşti. Apoi renunţi la el. Nu-i simţi dulceaţa, nu te afli înăuntrul ei, înăuntrul bucuriei, nu vorbeşti cu Dumnezeu această mare virtute pe care o are omul. O să-mi zici: îmi spun rugăciunea, o repet, o citesc şi o recitesc, ei..., dacă nu vine... Dumnezeul meu, iartă-mă, miluieşte-mă!

Când l-am cunoscut pe răposatul Filippidis

Când l-am cunoscut pe răposatul Filippidis, călătoream cu vaporul şi priveam de departe insula Milos [spre care ne îndreptam]... Urcasem pe punte şi...

Împreună cu Filippidis?

nu. Singur. El se afla într-o parte...

urcasem pe punte şi priveam... Zorile de-abia mijeau... Numai ce începea să se lumineze. Şi cum priveam eu aşa, a venit la mine un domn. „Unde mergeţi?", l-am întrebat. „în insula Milos", mi-a răspuns. „E pentru prima dată?" „Nu, sunt din Milos, din insulă." „Există apă [pe insulă]?" „Nu există." „Există vreo fântână?"

„Nu." Îi arăt cu mâna un loc, întrebându-l: „Şi acolo unde sunt ramurile acelea roşii pe munte nu există fântână?" Sare din loc şi îmi zice: „A,

[1] în original miere (n. trad.).

104

da, acolo e-o fântână..." „De ce mi-ai spus că nu există nici o fântână?"

„Eşti din Milos?", mă întrebă. „Eu nu, nu sunt." După aceea i-am arătat la stânga o colină... „Ştii, pe colina asta eu văd oameni din vechime cum umblă pe-acolo." îmi zise: „Tu vezi, dar eu nu zăresc nimic..." „Ştii colina asta?" „O ştiu." „Aici arheologii au descoperit o aşezare antică, străveche, din epoca preistorică. Auzi?", îi zic. „Dacă te duci în Milos, întreabă şi o să... [afli] despre acestea."

acesta era Filippidis?

nu. Acesta era ofiţer de pompieri, originar din insula Milos. Ei, apoi s-a apropiat Filippidis. Era în spate, asculta şi l-a întrebat [despre discuţia noastră pe pompier], care i-a răspuns: „Mi-a spus că nu este din Milos, dar le ştie pe toate mai bine decât mine, care sunt de-acolo... Nu ştiu ce... ce părinte e ăsta."

Filippidis a venit la mine şi m-a invitat să ne aşezăm pe o bancă de pe punte, iar Sava, celălalt domn, s-a retras.

„Aşadar, nu ai mai fost niciodată în Milos?" „Nu, merg pentru prima oară", i-am răspuns, şi am început să-i povestesc ceva. „Eu", mi-a spus, „sunt profesor universitar. Nu mă cunoşti?" „Nu, nu te cunosc. Tu mă cunoşti?" „Nu te cunosc, dar ştiu că eşti ascet..." „Cum ţi-ai dat seama?" „Tu de unde ai ştiut că acolo a fost o aşezare antică?" „Pe tine te luminează Harul lui Dumnezeu?" „Nu. Eu", îmi zise, „nu am ajuns la iluminarea adusă de Har..."

105

ei, o fi ştiut că eraţi...

nu, nu ştia. A înţeles. El era religiolog. Şi-a dat seama că numai un ascet ar fi putut spune asemenea lucruri.

Mi-a explicat. L-am întrebat: „Măi, cum ţi-ai dat seama?" „Cu ajutorul ştiinţei", îmi răspunse. „Dar ce ne poate spune ştiinţa?" „Cele pe care le-ai afirmat numai un ascet le-ar fi putut spune. Nu poate oricine să spună despre acel sit arheologic aşa ceva..."

Ucenic? Ucenic, domnule!

Repet ceea ce am mai spus că aveam râvnă pentru orice lucru pe care-l făceam. Fireşte că m-am dus acolo ca ucenic. Ucenic, domnule! M-am dedicat cu totul. I-am iubit pe Stareţii mei. I-am iubit sincer. I-am respectat. Ce să vă zic? Aveam evlavie faţă de ei, respect. Pentru mine amândoi erau asemenea lui „Dumnezeu" şi lui „Hristos".

Ştiam şi care le era voia. O ştiam prin iubirea pe care le-o purtam. înţelegeam când ei voiau să pun [undeva] un lucru, când voiau să închid uşa, când... una, când... alta. O înţelegeam. şi nu-i întristam cu nimic. îmi vorbeau de rucodelie: „Aşa vei face." Şi i-am zis părintelui Ioanichie: „Nu mi-ai spus totul." El mi-a arătat: „Uite! Tăiem lemnul, îl fierbem, îl lăsăm să se usuce, îl facem aşa, aşa, aşa." Aşadar, seara îmi făceam canonul şi, înainte de a adormi, repetam etapele, astfel încât să nu intru în vreo încurcătură, adică

106

să mă mustre: „Nu ţi-am spus?" Cu alte cuvinte, să nu-i întristez. Iertaţi-mă!

Aceste lucruri, pustia, ascultarea m-au făcut să fiu astfel. Mult m-a ajutat ascultarea, foarte mult. Nu vă pot descrie bunătăţile aduse de ascultare. Harul ascultării este nesfârşit.

Se schimbă omul în întregime...

Cum se schimbă omul în întregime... Şi sufleteşte, şi trupeşte. Se schimbă! Se schimbă!

Ai văzut că a spus-o şi fata aceea din China, anume că aceia care depun eforturi ca să-i determine pe copii [să înveţe chineza] fac ceva foarte util. Chiar şi în cazul în care nu-şi vor continua studiile. Le e utilă în aceeaşi măsură şi pentru meseriile şi pentru maşinile la care vor lucra. Pentru că minţii lor le-a fost imprimată o direcţie, şi astfel a fost pusă în funcţiune.

La fel şi în ce mă priveşte pe mine: ascultarea [a fost aceea care] m-a făcut [să sporesc] în toate. în toate! Ce să vă spun... în ceea ce priveşte astrele, florile, spaţiul cosmic, muntele, animăluţele pădurii. în toate. Cunoşteam păsările după glasul lor. Păşeam şi mi se părea că nu eram pe pământ. De bucurie. Mulţumită celeilalte vieţi pe care o trăiam în sufletul meu.

Spuneţi-mi că sunt nebun. Spuneţi-mi cum vreţi. Eu nici măcar nu pot descrie aceste lucruri. Le dau glas aşa cum mă pricep, comparându-le cu alte lucruri. Căci acestea nu se pot nici rosti, nici descrie într-un mod firesc. Lucru mare! însă,

107

după cum se observă în religia noastră, ascultarea este cu adevărat un lucru deosebit de important. Şi Domnul nostru o laudă în chip aparte. Şi Apostolii. Ascultarea este încununată de laude şi în Sfânta Scriptură.

Sfânta ascultare

Lucrul de care am avut eu parte prin Harul lui Dumnezeu a fost faptul că am făcut într-adevăr ascultare de cei doi Stareţi ai mei. Ascultare desăvârşită, ascultare sfântă, ascultare pe care atunci n-o înţelegeam. Eram mic şi n-o pricepeam. Ascultarea e o stare lăuntrică, e credinţă, e taină. Dintre multele exemple o să-ţi dau unul, pe care l-am mai amintit adeseori.

Eram la livada de mai jos [de chilia noastră], unde suferisem o entorsă. Eram foarte obosit, mai ales că adusesem de acolo în spate şi un lemn foarte greu. Am transpirat şi a trebuit să mă schimb. Apoi m-am dus la atelier ca să-mi fac treaba, însă părintele Ioanichie îmi spune: „O să te duci acolo unde e mormanul acela de pietre, o să le iei şi o să le muţi cincizeci de metri mai încolo, să le aşezi în colţul acela unde ne gândeam să deschidem un drum." Bietul de mine mă duc: ascultare. Obosit, frânt cum eram, m-am dus şi le-am mutat. Acolo sunt şi acum. Le cărasem aproape pe jumătate dintre ele.

Vine Stareţul meu [părintele Pantelimon] de la Sfântul Nifon, mă vede: „Ce faci aici?",

îmi zice. „Mi-a spus părintele [Ioanichie] să mut pietrele
108
mai încolo." „Nu", îmi zice, „să le iei şi să le duci înapoi. Avem nevoie de ele aici [unde sunt acum]." M-am apucat şi le-am dus înapoi. După vreo două zile a trecut pe acolo părintele Ioanichie şi-mi zice: „Ce ţi-am spus eu?" „Ce?", îi zic. „Nu ţi-am spus să iei pietrele şi să le duci mai încolo?" „Ba da", îi spun, „am cărat jumătate dintre ele, dar a venit părintele Stareţ şi mi-a spus să le duc la loc, pentru că e nevoie de ele acolo [unde sunt]."

îmi spunea şi el [ce să fac], dar atunci când vorbea Stareţul mai în vârstă, [părintele Pantelimon] făcea ascultare. Acum înţeleg că acest lucru nu a fost amăgire, ci ceva firesc. Să fii obosit, frânt şi să nu te lase să te odihneşti, ci să te trimită la aşa o muncă. Eu nu aveam nici o fărâmă de vicleşug în mine, ca să spun: „Nu pricepe, eu sunt obosit şi uite, mă trimite să car pietre!" Dacă vrei, crede-mă. Ostenit sau nu, mă duceam acolo. Şi, ca să-mi fac „dreptate faţă de potrivnicul meu"[1], deşi mă dureau genunchii de oboseală, îmi ziceam: „Măgar netrebnic, o să-ţi arăt eu ţie!" Adică mă împotriveam celui ce mi se împotrivea. Nu sunt lucruri complicate, tot ceea ce contează e faptul dacă te iau [sau nu] pe nepregătite... Aşa cum spune troparul despre „nepregătire", ţi-l aminteşti? Acestea fac parte din viaţa duhovnicească, dar nu sunt consemnate în scris. Se trăiesc prin Harul lui Dumnezeu.

Nu ştiu ce putere [mă împingea] să mă alipesc de locul unde aflam sfinţenia.

1 Lc. 18,3.

109

A prefăcut martiriul în bucurie

Interlocutorul 1: Ascultarea faţă de Stareţ şi asceza în general sunt continuarea martiriului Bisericii din primele trei veacuri. „Creştinii mucenicesc în toată vremea", afirmă Sfântul Ioan Gură de Aur. Când persecuţiile au încetat, Biserica a aflat un alt chip de mucenicie: asceza; iar nevoinţa ascultării e martiriu. Aşa spun apoftegmele din Pateric: „Asceza înseamnă martiriu." Asceza e „mormântul voii proprii", după cum arată Sfântul Ioan Scărarul (IV, 4).

Sfântul Porfirie: A face ascultare faţă de Stareţul tău e mai mult şi decât a suferi martiriul. Sau, cel puţin, este asemenea martiriului. Cu alte cuvinte devii martir. Eu însă vă vorbesc ca unul care am făcut ascultare şi vă vorbesc sincer -, simţeam o mare desfătare. O foarte mare desfătare. Adică făceam tot ceea ce-mi porunceau. Şi eram mulţumit când împlineam [cele ce-mi spuneau]. Chiar obositor să fi fost, simţeam că îmi aduce mulţumire. E tare obositor să te duci să încarci un ceas pământ, şi apoi iarăşi şi iarăşi [la treabă]! Cum e să spui „Doamne, Iisuse Hristoase" şi din firele de păr ale bărbii să-ţi picure transpiraţia? învăţam pe de rost Psaltirea, Scriptura, le spuneam pe toate acestea şi mă duceam [la treabă]. Eram bucuros, şi aşa cum adunam eu pământul moviliţe, tot aşa seara Stareţul se ducea şi le împrăştia. Nu-mi spunea „bravo!". Niciodată!!! Totuşi, iată cum am crescut. şi văd
110
cum [acum] toţi [ucenicii] vor permanent să fie lăudaţi, şi dacă n-o faci, se mânie, îşi leapădă veşmintele monahale şi pleacă. Iată ce mari filosofi au fost Stareţii mei şi ce simplu am fost eu, fără a căuta asemenea lucruri! Dar de ce oare vă spun eu că am trecut printr-un martiriu? Prin ce martiriu am trecut, de vreme ce nu simţeam că e martiriu, ci bucurie uriaşă? La ce martiriu m-aş putea referi?

Interlocutorul 1: Ştiţi ce se spune în continuare? [Chinurile] martirilor erau mucenicie. însă pentru martiri erau totodată şi desfătare, şi bucurie, şi înflăcărare. Căutau martiriul cu toată fiinţa lor.

Nu numai îl căutau, ci se şi rugau pentru el. [Sfântul cutare] s-a dus singur la [Mănăstirea] Sfântului Atanasie Athonitul, a căutat cu tot dinadinsul martiriul, [l-a căutat] cu o foarte mare râvnă, dar asta nu înseamnă că nu e martiriu, chiar dacă era bucurie sau fericită întristare. Cu toate că e martiriu, e şi desfătare.

Interlocutorul 2: Este jertfă, dar pentru cel ce iubeşte faptul de a face ascultare faţă de Stareţul său nu e martiriu?

Sfântul Porfirie: Este bucurie şi desfătare. Ceea ce am spus astăzi [e că] virtutea, binele nu sunt greu de împlinit. Acestea sunt ceva firesc pentru om. Greu este să te mânii, să te tulburi, să înjuri, să suferi. Asta-i nefiresc. Pe când iubirea, blândeţea, pacea sunt ceva firesc.

111

Ascultarea este martiriu atunci când vrei să-ţi faci voia

Sfântul Porfirie: Omul [e făcut] să trăiască o viaţă firească, fiindcă firescul este virtutea, şi nefirescul răutatea.

Interlocutorul: La început e oarecum dificil, dar iubirea desăvârşită alungă „oboseala", când faci ascultare din iubire. Doar pentru lume este martiriu.

Sfântul Porfirie: Acum să vedem reversul medaliei. Astăzi vezi un fiu [duhovnicesc] cum se frământă tot când părintele îi spune [să facă ceva], cum tremură din toată fiinţa sa: „Nu, nu mă duc." Se agită, alergând dintr-o parte în alta, gata să-l lovească: „Nu, nu mă duc!" Se revoltă, pleacă, abandonează totul. şi chiar dacă urmarea ar fi o pagubă uriaşă, tot nu se duce. Se pierde, se strică rucodelia sa, dar el tot nu se duce. Nu spune: „Măi, hai să mă duc, că altfel e rău!" Nu, nu se duce, nu e în stare să se ducă. [Asta e] voia [sa]... nu vrea. Dacă ar reuşi să învingă acest lucru [n-ar fi martiriu]; martiriu ar fi pentru el să biruie, să facă ascultare şi să îşi dispreţuiască voia.

Interlocutorul: Oare nu are de-a face şi cu epuizarea fizică? Căci da, o fac din bucurie şi din dragoste pentru Stareţul meu şi pentru Dumnezeu, dar când îmi pun în cârcă cincizeci de kilograme vreme de luni de zile, ani întregi, atunci e martiriu.

Sfântul Porfirie: Am spus că efortul, oricât de mare ar fi el, e bucurie...

Interlocutorul: însă trupul suferă.

112

Sfântul Porfirie: Da, trupul, desigur, suferă. De multe ori, când eram obosit, când ajungeam acasă [la chilie], unul dintre Stareţi, fie cel mai în vârstă, fie celălalt, îmi spunea: „Să te duci la livadă şi să aduci nişte crengi, pentru că mâine o să frământăm." Odată eram frânt, dar m-am dus. De ciudă am luat o legătură foarte mare [părintele râde], fiindcă eram foarte obosit. Şi cum urcam la deal, pe acolo pe unde căutam să deschidem un drum (îţi aminteşti? acum l-au deschis), pe cărarea pe care veneam erau căzute frunze de tisă şi drumul era alunecos. Eu purtam nişte opinci din piele de bou, cu o talpă foarte alunecoasă. Şi cum eram încărcat, trebuia să-mi fac loc să înaintez, pentru că drumul era îngust şi eu nu încăpeam cu balotul în spate. Şi cad, şi balotul vine peste mine. Mi-am lovit piciorul de un colţ de piatră ascuţit şi sângele a început să ţâşnească, în clipa aceea spuneam în sinea mea Acatistul Maicii Domnului, dar cum am căzut, am început să strig de sub balot: „Zid eşti fecioarelor...", aşa cum o face preotul când intonează Acatistul Maicii Domnului cu glas tare. Eram prins dedesubt şi încercam să ies de acolo. Sângele... şuvoi, pentru că fusese atinsă o venă.

Mi-am scos batista, am înfăşurat rana, am tras balotul mai sus, l-am urcat pe un colţ de stâncă, l-am luat iar în spate şi am plecat.

Interlocutorul: Oricum, la biruirea neputinţelor omeneşti nu se poate ajunge decât prin Harul lui Dumnezeu.

113

Dumnezeu m-a învrednicit să fac ascultare

Sfântul Porfirie: Mare lucru e ascultarea! Ei, ce să vă spun eu? S-ar putea ca în ochii voştri să trec drept o persoană nemaipomenit de egoistă. Dar Dumnezeu m-a învrednicit să ajung la acest lucru. M-a învrednicit şi m-a învrednicit, neîndoielnic, din belşug.

Interlocutorul: Aceasta-i adevărata smerenie.

Sfântul Porfirie: Se poate ca cineva să mă audă şi să zică: „O-ho-ho, e un om nemaipomenit de egoist!" însă eu spun asta spre a mă lăuda. Mă laud în Domnul pentru faptul

că ascultarea mea a fost o ascultare sfântă. Se poate ca eu să nu fi fost sfânt, dar ascultarea mea era un Har al lui Dumnezeu. într-adevăr, era prin Harul lui Dumnezeu. Şi dacă am primit ceea ce am primit de la acel avă rus, toate au fost roade ale ascultării mele.

Interlocutorul: O ascultare sfântă, nu-i aşa, Părinte?

Sfântul Porfirie: Ascultare sfântă, smerenie sfântă.

Interlocutorul: Această ascultare este un dar al Sfântului Duh, părinte.

Sfântul Porfirie: Da. Pentru mine cel smerit şi nevrednic... Aspectul cel mai important era ascultarea desăvârşită, ascultarea sfântă, care a fost darul lui Dumnezeu. De acolo au decurs şi celelalte. Şi nu au decurs doar lucruri bune. Dar eu nu le dădeam importanţă. Iată, le-am împărtăşit [şi altora

vreme de] atâţia ani. Toate astea erau la o măsură foarte înaltă. Şi nu mă ştia nimeni. înţelegi?

Interlocutorul: Atâţia ani, părinte, v-aţi ascuns. Chiar şi răposatul cutare, deşi eram prieteni atât de buni, nu mi-a spus o vorbă despre Cuvioşia voastră.

Sfântul Porfirie: Să vă spun, într-adevăr câteodată mai scăpam şi eu câte-o vorbă, dar atât, nimic mai mult. Odată am luat un [taxi] din Turkovounia[1] să mă ducă în centru şi i-am spus [taximetristului] despre casa, copiii şi soţia sa. Când am început să vorbesc, aşa cum stăteam eu pe bancheta din spate, s-a întors, m-a privit şi şi-a făcut cruce. îmi zice: „Om eşti?" îi răspund: „Da." Aşadar..., îi spun: „Eu sunt un călugăr tare păcătos. Călugăr şi preot." L-am luat [ca să mă ducă] până în centru, dar îi spun: „Opreşte, o să cobor."
Îmi zice: „Te rog, fă-mi hatârul ăsta, lasă-mă să trag pe dreapta ca să-mi spui unde te pot găsi. Vreau să-mi vorbeşti despre fiica mea..."

Toate astea pe care le povestesc eu s-au născut din ascultare. Mai întâi m-am supus şi am făcut ascultare, şi apoi am ajuns să am acele vederi minunate.

Amintiri înduioşătoare de la diferite tunderi în monahism

Interlocutorul: Aţi plâns, părinte, nu? Toţi asceţii împreună.

[1] Cartier al Atenei (n. trad.).

Sfântul Porfirie: Ce frumos mai spuneau şi eu plângeam... La schit eram atunci o sută douăzeci şi şapte de părinţi nevoitori. Acolo să vezi ascultări, acolo să vezi o viaţă frumoasă, paradisiacă. Aşadar, când urma vreun ucenic să fie tuns în monahism, se adunau toţi părinţii să asculte rânduiala. Să-şi amintească ceea ce făgăduiseră şi ei. Cu toţii! Şi e un anumit moment când preotul citeşte o rugăciune şi toţi răspund: „Doamne, miluieşte!" Dar plângând! Cu toţii spuneau acest „Doamne, miluieşte!", dar era un bocet, un plânset.

Interlocutorul: Plin de emoţie.

Sfântul Porfirie: Era ceva ce te făcea să plângi. Nici urmă de desfătare.

Interlocutorul: Cu străpungere de inimă.

Sfântul Porfirie: Bocet. Plânsete... însă nu-ţi poţi imagina bucuria mea de acum. Ceva aparte...

Interlocutorul: Vă străluceşte chipul de bucurie.

Sfântul Porfirie: Ca atunci când am devenit monah şi am simţit o astfel de bucurie. De o aşa bucurie am avut parte acum. Nu de astăzi, încă de alaltăieri. O astfel de bucurie...

Interlocutorul: Şi epuizarea şi boala au dispărut.

Sfântul Porfirie: Dar astăzi a ajuns la culme. O simt de multe zile, de când mă închin la Sfântul Antonie. Mare bucurie, cum îţi spuneam, am trăit atunci când am devenit monah. Ah! Nu se poate explica.

Interlocutorul: Simţeaţi că plutiţi, nu?

Sfântul Porfirie: Nu se poate explica. Nici descrie. Lucruri de negrăit. Cum să spunem asta într-un cuvânt, măi copile?

Interlocutorul 2: Taină.

Sfântul Porfirie: De negrăit. Şi, cu toate că mai devreme eu gândeam că sunt mort, că sunt în iad, ca să mă fac să plâng, şi toate celelalte..., din clipa în care am devenit monah şi am citit Epistola Sfântului Ioan Teologul, ah...! [Mi s-au deschis] alte orizonturi!

Interlocutorul: Şi emoţia? Lacrimile, părinte, nu?

Sfântul Porfirie: Desigur. Lacrimi, dar lacrimi de bucurie şi de veselie. Pentru iubirea şi jertfa lui Hristos.

Mireasmă şi bucurie negrăite

Ceea ce am de gând să povestesc acum mă emoţionează. Când a venit vremea să mă facă monah, Stareţul m-a luat cu el şi ne-am dus la Marea Lavră. De la Kavsokalyvia la Marea Lavră e distanţă.

Când am ajuns, am simţit o mireasmă dumnezeiască ce mă copleşea. Îi spun atunci: „Părinte, simt o mireasmă foarte puternică." „Ei", îmi zice, „mulţi o simt. Se spune că un oarecare sfânt este îngropat pe-aici, prin partea de sus, şi moaştele sale răspândesc această mireasmă."

Am văzut un sfânt în viaţă

După miezul nopţii sfântul a făcut o plimbare în curtea sihăstriei şi le-a povestit în şoaptă însoţitorilor cele pe care le veţi citi mai jos. Povestirea începută în chilie se desfăşoară în jurul amintirilor Sfântului Porfirie despre mica privighetoare şi Bătrânul Dima. înregistrarea

nu cuprinde şi începutul discuţiei. Prezentăm continuarea ei. în paranteze pătrate sunt completări aproximative ale cuvintelor din această înregistrare care nu se înţeleg clar.

Sfântul Porfirie: [Mica privighetoare]... se află undeva, prin tufişuri, ca să [nu fie văzută].

Interlocutorul: N-am văzut [o privighetoare] de aproape, am citit [despre ea].

Sfântul Porfirie: Aşadar... atâta trudă, atâta efort, un tril atât de frumos în mijlocul pustiei... Poţi spune că o vede, o aude, o laudă cineva? N-o vede nimeni. şi aşa este monahul în faţa lui Dumnezeu.

Dar uite: să plece el din Rusia[1]. Cine ştie câte zile a călătorit... A lăsat totul şi a căutat [să vină în acest colţ] de lume, la Kavsokalyvia, ca să-şi trăiască restul vieţii în acest loc. într-adevăr, ce poţi spune? A murit necunoscut şi a fost dat uitării. Iată, cum e să fii nevoitor şi să nu ai pe nimeni căruia să-i mărturiseşti: „Azi am făcut cinci sute de mătănii"? Asta am simţit. înţelegi?

Interlocutorul: Un nevoitor neştiut de nimeni.

Sfântul Porfirie: Da, da; ăsta-i un lucru desăvârşit.

Interlocutorul: Să nu aibă parte de slava de la oameni. Deloc.

Sfântul Porfirie: E un lucru desăvârşit, mai presus de orice interes, un lucru... ce să-ţi spun! Aproape de Dumnezeu, de sfinţenie! Un lucru desăvârşit! Şi voiam să-ţi împărtăşesc aceasta. Mi-am amintit şi m-am luptat să ajung... Da, de

[1] Aici Sfântul Porfirie se referă la Bătrânul Dima.

tânăr [aşa mi-am dorit] să fiu. Fără părinţi, fără rude, fără nimic altceva.

Interlocutorul: Da, să fii un nevoitor neştiut de nimeni.

Sfântul Porfirie: Da, se poate. Şi să nu ai, să zicem, de scris nici o scrisoare, să nu fie nevoie să afli veşti despre tatăl şi despre mama ta...

Interlocutorul: Da, desigur, să fii faţă către faţă [cu Domnul], departe de orice nevoie de a plăcea oamenilor.

Sfântul Porfirie: Să nu ai nici o grijă, să ajungi la nepătimire, la adorarea [lui Dumnezeu], robul [desăvârşit afierosit] Stăpânului. Nimic altceva!

Interlocutorul: Nimic altceva în chip desăvârşit. Nici egumenul [să-ţi spună] „bravo", nici să te spovedeşti spunând că „am făcut ne voinţa asta sau cealaltă", fiindcă acest lucru poate fi

un pic... [suficienţă de sine].

Sfântul Porfirie: Spovedanie? Adică ce spovedanie?

Interlocutorul: Uite, [să mărturisesc cuiva] că am făcut metanii, vreau să spun, că am săvârşit binele. Câteodată aceasta se poate face de ochii lumii.

Sfântul Porfirie: Să spunem că nu va fi simţit nevoia de a le arăta altora cine este el. Dar oare nu o fi avut nevoie să se spovedească? Ca un creştin, se va fi dus şi el undeva, în altă parte decât la Rosikon[1], care se afla la multe ore distanţă.

[1] Mănăstirea Sfântul Pantelimon, numită „Rusească", pentru că obştea acesteia era alcătuită la vremea respectivă cu precădere din monahi ruşi (n. trad.).

119

Haide, să ieşim afară!

Interlocutorul: Faceţi doi paşi mai în faţă ca s-o putem lua la dreapta, pentru că... un pas mai în faţă, aşa...

Sfântul Porfirie: Să revenim la ce spuneam mai înainte, despre acest [părinte] şi despre metanii.

În vara aceea, pe 14 septembrie, eram la un praznic, undeva sus pe munte; am plecat din Kavsokalyvia ca să ne ducem în Kerasia, unde se aflau adunaţi vreo optzeci sau o sută de părinţi.

A avut loc privegherea de toată noaptea, şi dimineaţa, masa. Acolo se afla şi el, şi aşa cum avea obiceiul, în coada mesei, dar la urmă ca cel mai mic [dintre toţi] mă aflam şi eu. De-o parte, el şi de cealaltă parte, eu. Aşadar..., la masă se serveau melci. Şi s-a pus lămâie [pe masă]. Acum, de ce se pusese lămâie, nu pricep. Ce să facem cu lămâia? Pentru melci? Nu-mi amintesc ce alt fel de mâncare mai aveau. Şi eu, pentru că nu voiam lămâia, am lăsat-o neatinsă. El m-a privit şi mi-a făcut [semn dacă o vreau. I-am făcut semn că nu.] A luat-o, a stors lămâia lui în vin, a stors-o şi pe-a mea şi când a venit ora şi s-a sunat din clopoţel că se poate bea vin[1], s-a ridicat, şi-a făcut semnul crucii şi a băut un pic. Ai înţeles? Dar ce-o fi vrut să însemne? Ce-a fost asta?

Interlocutorul: Nu înţeleg, i-a stricat vinului gustul?

1 După obiceiul aghiorit, întâi-stătătorul mesei anunţă solemn că se poate începe să se bea vin, lovind un mic clopoţel sau un pahar cu furculiţa etc.

120

Sfântul Porfirie: Voia oare să-i sporească gustul?

Interlocutorul: Să-i adauge vitamine?

Sfântul Porfirie: Cum să explic acest fapt? Eu cred că a făcut acest lucru pentru a-i spori gustul. Lămâia e un lucru bun. Sărmanul trăia în creierii munţilor, carne nu, ouă nu, lapte nu. Pe atunci eu eram mic copil şi când am văzut că a stors [lămâia în paharul cu vin], n-am putut să-mi explic. Mă gândeam că a făcut-o pentru a-i strica gustul; ca să nu simtă că e vin. Ce lucru mai e şi ăsta! Ia stai să vedem, stă în picioare aşa ceva? Odată l-am auzit când l-au pus să cânte „Hristos a înviat", „Hristos voskrese" (părintele cântă). La sfârşit spunea „tarivonsi, tarivonsi".

Interlocutorul: Da, „dăruindu-ne", cine ştie... Sfântul Porfirie: „Ai borusi maşini. Prista[1], Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi. Ai priceput?" Şi... hop, metanie, hop... „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu."

Am văzut un om sfânt în viaţă făcând acolo metanii până la pământ. Un bătrân în vârstă de nouăzeci de ani! Numai că se oprea, făcea o dată, de două ori aşa... hîhî... Stătea cu mâinile larg desfăcute, după care îşi venea în fire. După mine aceasta a fost neîndoielnic o stare de răpire [dumnezeiască]. Aşadar aşa făcea, uită-te!

Interlocutorul: Cu toată fiinţa sa.

Sfântul Porfirie: Aşa-mi vine să fac o metanie,
să cad jos la pământ...

[1] Presfiataia.

Interlocutorul: Ah! Nu se poate!

Sfântul Porfirie: Măi, măi... Niciodată n-am văzut asemenea om...! (Părintelui au început să-i curgă lacrimile.) Am văzut un sfânt în viaţă!

Interlocutorul: Da, un sfânt necunoscut!

Sfântul Porfirie: Necunoscut! Bietul de el! Şi dispreţuit! Ei, cine ştie când a murit; oare după câte zile sau luni l-or fi găsit dacă nu cumva o fi fost iarnă... Nu avea de dat seamă nimănui, nu avea pe nimeni care să ştie unde se ducea... De unde să ştie? Oare se ducea cineva să-l vadă? Nu ştiu. Nu pot să-ţi spun, pentru că n-am aflat...

Nu ştiu dacă m-ar fi primit în cazul în care m-aş fi dus să-l văd. Aş fi putut să mă fi dus eu. De multe ori pe aceşti pustnici îi află după două sau trei luni [de la moartea lor].

Interlocutorul: Da. îşi dau seama că un cutare părinte n-a mai coborât.

Sfântul Porfirie: Da.

Interlocutorul: Ei, prima dată îşi spun că s-o fi dus undeva; dar a doua, a treia, a patra oară îşi spun: Hai să mergem să vedem ce se întâmplă cu el.

[Sfântul Porfirie:] Cu acest Bătrân m-am gândit [că aş fi putut] să mă duc la cules de melci; odată, cum urca pe-acolo erau mulţi melci -, m-a privit cu zâmbet şi mi-a spus: „Utsinik[1], utsinik."

Interlocutorul: Ce înseamnă?

Sfântul Porfirie: înseamnă băiat. Mai degrabă discipol, adică călugăraş. Da. Aşa era. Nu ştii că

[1] Scil. ucenic.

în Postul Mare[1] [anahoreţii] se duceau în pustie fără să scoată o vorbă? Fără să scoată o vorbă!

„La Kavsokalyvia chiar ocăram"

- [...] Acest lemn e cel mai bun dintre toate pentru încălzire şi din timpul verii strângeam o căruţă de lemne. Adică seara, când terminam toate treburile, mă duceam şi aduceam o sarcină de lemne. Ai înţeles? Acolo la Kavsokalyvia nu exista nici un măgar. Măgari aveau cei din Kerasia, la chilia lui Hagigheorghe. Aţi priceput? Ei, da, toţi ceilalţi părinţi, care foloseau lemne de foc, şi le cărau singuri. Şi aveau parte şi de sănătate, şi aveau şi Har şi aveau...! în ziua de azi [ucenicul] îţi spune [nu ştiu ce], tu îi faci o observaţie, iar el pleacă. Ce asceţi eram noi! Nu aveam nici măgari, nici nimic altceva. Câteodată veneau din Kerasia ca să aducă cartofi sau mai ştiu eu ce... Iar părintele Nestor avea un măgar frumos. Toate bune-n casă. De multe ori chiar înjuram. Ocăram de multe ori.

lucrul acesta trebuie să ni-l lămuriţi, părinte, pentru că aşa cum ni-l spuneţi dă naştere la neînţelegeri.

da, uite! Am mai spus cum s-a întâmplat cu sarcina de lemne. Stai să vezi. M-am dus împreună cu Stareţul la Krya nera şi am tăiat lemne,

[1] Sfântul se referă la obiceiul monahilor din Palestina şi Egipt de a pleca la începutul Postului Mare din mănăstirile chinoviale şi de a se întoarce în Duminica Stâlpărilor. Atunci se cântă la Vecernie „Astăzi harul Sfântului Duh ne-a adunat pe toţi laolaltă..."

am tăiat câteva lemne de tisă pentru rucodelia noastră. Când ne-am întors seara, părintele Ioanichie îmi spune: „Nu avem lemne. Vreau să aprind mâine cuptorul." Hop, apuc sfoara şi mă pornesc; am tăiat-o spre livada din vale. Aşadar, iac-am ajuns acolo. De-a stânga şi de-a dreapta drumului erau lemne de tisă. Am încărcat o sarcină mare şi m-am aşezat ca să o pot lua în spate, apoi cu spinarea încovoiată sub povară am luat-o la deal. Eu mă încălţasem cu opincile. Din cauza frunzelor ce cădeau şi se răsuceau drumul era alunecos. Aşadar, cum

urcam, spuneam, bineînţeles, după obiceiul meu, Acatistul Maicii Domnului. Adunasem o sarcină mare de lemne şi, după ce m-am aplecat în faţă şi mi le-am urcat în spate, mi-am spus: „Acum o să-ţi arăt eu ţie, măgarule bun de nimic!" Adică, aţi înţeles de ce-am spus-o aşa? Vreţi să vă spun de ce?

spuneţi-ne.

încă de sus, de la Krya nera, mă înfuriasem. Ar fi trebuit să fi spus: „Nu pot, părinte!" Dar nu i-am spus. în faţa unei ocazii [de a ne nevoi] nu spunem nu. Când, deci, mi-am ridicat sarcina în spate şi mă simţeam sfârşit de oboseală, am ocărât.... măgarul.

frumoasă înjurătură! Măcar de-am putea şi noi să facem la fel...

însă ce s-a întâmplat? Pe când treceam printr-o îngustătură... ştii locul ăla îngust? Prin păduricea de tisă?

da, îl ştiu, părinte.

— L-aţi mai lărgit?[1]

Era [îngust locul], acum drumul merge până jos. Nu ştiu ce a făcut celălalt[2].

pe acolo, cum nu încăpeam să trec, m-am aplecat cu putere în faţă, sforţându-mă [ca să pot trece]; şi am alunecat cu opincile pe nu ştiu ce frunze, am căzut şi lemnele au venit peste mine; m-am lovit la un picior de-o piatră şi am simţit durerea cu tot cu opincile mele... ai înţeles? Am simţit durerea, dar nu mă aşteptam ca vena să-mi fie atinsă. Aşadar, după ce ies de acolo cu chiu cu vai, îmi scot batista, plină de muci, îmi leg piciorul strâns, trag sarcina încărcată mai sus, ca s-o pot lua în spate, şi plec mai departe. Cu toate astea, a fost frumos.

o duceaţi bine. O duceaţi bine pentru că vă nevoiaţi.

O, da, eram asceţi, în adevăratul sens al cuvântului!

de ce, părinte, cu cât trece timpul lumea se strică?

da. Şi ucenicului meu i-a slăbit entuziasmul[3]! Când s-a dus acolo sus[4], i-am zis lucrurile astea. întreg Sfântul Munte se mira de el! Egumenul de la o cutare mănăstire mi-a spus: „Unde l-ai găsit pe băiatul ăsta? întreg Sfântul Munte

[1] Sfântul se referă la poteca respectivă.

[2] Sfântul se referă probabil la Stareţul de care aparţinea la momentul respectiv terenul (n. trad.).

[3] Părintele se referă la unul dintre ucenicii săi, căruia zelul şi râvna de la început îi slăbiseră.

[4] în Sfântul Munte.

vorbeşte de el." Îl întreb: „De ce?" „E iute, inteligent, e aşa şi pe dincolo..., să-mi găseşti şi mie unul la fel, să mi-l fac ucenic!" Iar acum...

Iubirea dumnezeiască şi nebunia[1]

Iubirea dumnezeiască este un alt fel de iubire. Dă viaţă, dă putere, dă... dă sănătate, dă... şi ce nu dă? Şi cu cât dă, cu atât mai mult omul devine în stare să iubească. Pe când cealaltă iubire degradează, aduce mâhnire, aşa... ofileşte. Zic bine?

într-adevăr, omul trebuie să treacă prin toate astea ca să înţeleagă. Nu poate pricepe. De aceea şi tu ai crezut într-un fel, dar lucrurile stau în alt fel. Nu stau aşa! Sunt diferite!

Eu, bietul de mine, în pustia unde eram... dacă ţi-aş povesti trăirile mele de acolo!... Ţi-am spus că odată mă duceam la [Chilia] Sfântul Nifon şi am întâlnit trei mireni (aşa le spuneam acolo, mireni). Şi după obicei, când m-am apropiat de ei, le-am spus: „Binecuvântaţi!" şi mi-am văzut de drum. Şi cum eram un copil cu o înfăţişare neîngrijită, hop!, unul dintre ei a spus: „Bietul de el! Nu pare să-i meargă bine!"

Eu îi depăşisem, dar aveam auzul foarte bun atât mirosul, cât şi auzul. Din momentul acela când am simţit Harul lui Dumnezeu, toate acestea s-au înmulţit. Nu ştiu, poate tu nu mă

[1] Este vorba despre o convorbire telefonică a Sfântului Porfirie cu un cunoscut de-al său.

A fost înregistrată doar vocea părintelui de către cineva care se afla în chilia sa, pentru că vocea interlocutorului nu se distingea.
126
crezi, dar eu l-am simţit. Simţurile mi-au fost preschimbate, au ajuns diferite. Când am simţit Harul, am început să mă gândesc la privighetori, la un lucru, la un altul, şi în pădure, chiar de la distanţă, distingeam mierlele, privighetorile, piţigoii, sturzii şi toate păsările cântătoare, şi... pe toate numai după glas. Eram şi eu în pustie un fel de sălbăticiune...

Mi-amintesc cum a spus el lucrul ăsta despre mine şi eu am zâmbit în sinea mea când l-am auzit. „Are dreptate", mi-am zis, „are mare dreptate, dar de unde să ştie el de nebunia mea..."

Însă ori de câte ori mă îndreptam în grabă spre Sfântul Nifon, alergând de fiecare dată după ascultări, fiindcă eram deprins să mă bucur atunci când mă trimiteau undeva, obişnuiam să nu-mi las mintea slobodă, ci să învăţ pe de rost din Sfânta Scriptură. Mă auzi? Şi făceam asta pentru a avea mintea curată.

Plângeam când mi-au spus să plec

Niciodată nu mi-am imaginat că aveam să părăsesc pustia! Niciodată nu m-am gândit la un asemenea lucru! Mă auzi? Simţeam că acolo aveam să rămân şi că acolo aveam să mor chiar şi acum îmi doresc să-mi aflu sfârşitul acolo sus pentru că asta simţeam. Dar, luaţi aminte, înainte de a băga de seamă, am ajuns să părăsesc [Sfântul Munte], fără să-mi doresc asta. Plângeam când mi-au spus să plec.
127

Predică în faţa nemărginirii

Cum îţi spuneam, odată pe când încă mă aflam acolo şi mă îndreptam spre Sfântul Nifon şi rosteam în sinea mea Evanghelia după Ioan o învăţam pe dinafară m-am urcat pe o stâncă şi am privit în la-a-a-arg, spre Marea Egee, care se întindea dincolo de orizont. Şi am început să strig. Mi-am întins mâna şi... am început să predic! Auzi? Am predicat. Mi-am întins mâna [în timp ce mă aflam] pe stâncă, lăsând jos sacul pe care-l umpleam cu pământ de la Sfântul Nifon (aduceam pământ de departe pentru că acolo unde locuiam nu aveam pământ, cărându-l cu spatele). Am lăsat sacul din mână şi... am început capitolul [următor][1].

„Iar aceasta este judecata, că Lumina a venit în lume şi oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina. Căci faptele lor erau rele. Că oricine face rele urăşte Lumina şi nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească." Îţi aminteşti [fragmentul]? „Pentru ca faptele lui să nu se vădească... Dar cel care lucrează adevărul vine la Lumină."[2] Nu mi-l amintesc bine acum.

Apoi am apucat iar sacul şi am luat-o la picior. Şi unde am rostit [predica]? Cu faţa spre mare, în gol, cu faţa spre întreaga lume!

[1] Rosteşte cu intonaţie.
[2] In. 3,19-21.
128

învăţam pe de rost Sfânta Scriptură

Acolo unde lucram, deschideam Sfânta Scriptură pe care o aveam cu mine şi citeam din ea. Adică ia aminte:

Eu sculptam. Aveam cu mine Evanghelia şi citeam (părintele intonează asemenea preotului în biserică): „Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam..."[1], ai înţeles? Citeam versetul şi apoi mă apucam de lucru în timp ce îl repetam în minte. îl spuneam de multe ori. Ai priceput? Ca să vezi, şi acum mi le amintesc! Şi numele astea evreieşti: Salatiel, Zorobabel..., pe toate! Mă asculţi?
Le repetam mereu fără să mă obosească asta.

Îmi era de-ajuns să repet în mintea mea acele cuvinte sfinte; nimic altceva! Nu mă obosea să le repet de nenumărate ori: poţi înţelege asta?

Atunci când iubeşti dumnezeieşte nu te saturi

Nu pricepi. Ascultă ce-ţi spun! Fii atent: călugărul se va duce la Vecernie şi va auzi: „Cât de iubite sunt locaşurile Tale, Doamne al puterilor! Doreşte şi se sfârşeşte sufletul meu după curţile Domnului."[2] Aude lucrul ăsta azi, îl aude mâine, îl aude poimâine, tot anul. Ei! După aceea, când îl va auzi din nou, îl va lua somnul! Pentru că ajunge la o stare de saturaţie... Eu numai şi versetul

1 Mt. 1,1.

[2] Ps. 83,1-2.

„Cât de iubite sunt locaşurile Tale, Doamne al puterilor!" aş putea să-l spun o zi întreagă. Nu chiar ziua întreagă..., dacă ar trebui să-l repet şi azi, şi mâine, şi poimâine... Mă asculţi? Pentru că iubeam cuvintele astea; faţă de toate acestea aveam o simţire aparte!

Am învăţat carte citind şi recitind Psaltirea

Am învăţat carte nu din acelea [scil. din manualele şcolare], ci citind şi recitind Psaltirea şi canoanele... De-acolo, din canoanele Sfinţilor, Cuvioşilor, alcătuite de Teofan, [Ioan] monahul şi mulţi alţi sfinţi, am învăţat şi sfaturile pe care le dau. Adică ei aduceau laude unui sfânt din perspectiva trăirilor lor cu privire la o anume temă de care erau interesaţi, folosind [în aceste canoane] diferiţi tropi, adică foarte multe figuri de stil. Să citiţi [Vieţile şi slujbele] sfinţilor de peste an cu râvnă. Iată că şi o anume [monahie] a înţeles acest lucru, fiindcă, vorbindu-i despre asta, a început să iubească această metodă de studiu, de lectură.

Eu ce să vă spun? Am fost un copil neştiutor de carte, veneam de la ţară, tatăl meu mă lăsase de la o vârstă foarte fragedă şi plecase, întrucât eram săraci; s-a dus să lucreze la canalul Panama. Eu cu mama şi cu ceilalţi fraţi ai mei ne duceam să păzim animalele[1] pe munte; ei, n-am fost deloc la şcoală. O minte foarte îngustă.

[1] Scil. animale domestice, capre, oi ş.a.m.d.

Nu îngustă, părinte; permiteţi-mi să vă corectez aici. cu un bagaj de cunoştinţe limitat.

în sfârşit, numai faptul că am citit viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul cu chiu cu vai mi-a trezit dorinţa de a mă face monah, fără să ştiu nimic altceva... [nu e puţin lucru]; nu văzusem niciodată un monah, o mănăstire, absolut nimic. Şi [m-am hotărât] apoi să le las pe toate.

M-am afierosit ascultării

M-am dus în pustia de la Kavsokalyvia şi m-am afierosit ascultării cu bucurie, cu iubire. îi iubeam foarte mult pe Stareţi. Pe vremea aceea toţi ucenicii şi rasoforii îşi iubeau Stareţii. După Dumnezeu [Pe locul doi] era părerea Stareţului. Dacă ţi-a spus Stareţul ceva şi n-ai făcut, ei, se socotea a fi un mare [păcat].

Neascultare faţă de Dumnezeu.

Neascultare, bineînţeles! Nu puteai nici să te împărtăşeşti!

O mică neascultare, o mare tulburare

V-am povestit o păţanie de-a mea, când, deşi mi-a spus Stareţul: „Nu face să citeşti din cartea asta" mie mi-a intrat în cap dorinţa să aflu de ce. Am apucat cartea, am dat-o jos de pe raft, am privit-o, fireşte, nu puteam s-o citesc, nu o înţelegeam, fiindcă era Simeon Noul Teolog. Şi-apoi am pus-o sus la loc... După aceea am ajuns să nu mai pot face nimic, nici rugăciune, nici vreun alt lucru.

Stareţii mei se duseseră sus în Kerasia. După obiceiul meu, trebuia să mă duc la biserică. (Când Stareţii plecau, mergeam în biserică şi cântam, citeam şi mă bucuram de unul singur. Cântam copil fiind aveam o voce frumoasă şi mă bucuram indiferent ce aş fi făcut, fie rugăciunea, fie orice altceva.) După ce am aşezat cartea înapoi [pe raft], mi-a dat prin gând să mă duc la biserică, dar imediat mi-am spus: oare ce să fac? M-a apucat o aşa de mare tristeţe, încât am ieşit afară, m-am dus în locul unde am găsit fesul acela monahal, de unde se vede

marea, şi m-am aşezat pe bordura de piatră de acolo. Eram mic pe-atunci, desigur, nu-mi dădeam seama [ce se întâmplă].

Şi, cum stăteam acolo, mi-am lăsat picioarele în jos, deasupra prăpastiei ce se deschidea dedesubt şi priveam marea, cuprins de întristare. N-am făcut nimic. Mă gândeam: am făcut neascultare faţă de Stareţ, acum toate sunt inutile. Cum să îndrăznesc să mă rog? Melancolie; lucrul ăsta [pe care-l săvârşisem] era o poveste deloc simplă.

Uitaţi-vă, [monahia] cutare ar spune: „M-am dus şi am luat-o, am citit-o, dar bagă de seamă să nu-i spui părintelui" şi cu o conştiinţă superficială s-ar duce şi s-ar împărtăşi ş.a.m.d. Dar [pe lângă toate astea] îi mai şi spune, să zicem, celuilalt: „Bagă de seamă să nu-i spui părintelui că ţi-am spus!"

Sincer vă spun, acesta e adevărul, şi nu născocirea mea. Toţi ucenicii de acolo făceau ascultare

faţă de Stareţii lor. A zis cumva Stareţul „nu atinge asta", nu mai încăpea altă vorbă. Te uiţi la carte şi îţi spui: „Oare ce-o fi în ea, de-mi interzice Stareţul [s-o citesc]?", dar nu-ţi urneşti mâna din loc. însă mie ispita nu mi-a dat pace.

Pocăinţa şi uşurarea

Pe Stareţi îi aşteptam să vină spre seară; mă gândeam ca, de îndată ce vor fi ajuns, să mă spovedesc părintelui ca să-i cer iertarea. Au venit, ne-am dus la Vecernie, [dar eu] nimic... Fărădelegea mea uriaşă. Nu puteam să-i spun, mi-era ruşine. Oh, oh, nici eu însumi în sinea mea nu puteam să accept că am căzut într-o greşeală atât de mare, în greşeala neascultării! în seara aceea nu i-am spus. Am mâncat, ne-am dus să citim Pavecerniţa şi nimic din ce aveam de făcut împreună cu Stareţii nu eram în stare să fac de bunăvoie. M-am dus apoi la cavia mea[1], însă nici canonul nu mi l-am făcut şi nici vreun alt lucru. Eram foarte întristat şi tulburat din cauza păcatului. Nu mai săvârşisem până atunci nici o altă neascultare. Era prima neascultare pe care am făcut-o. Aşadar, dimineaţa când de cu noapte a sunat clopoţelul, ne-am dus la biserică, am citit [rânduiala], frământându-mă foarte tare. Am ieşit din biserică; m-am dus împreună cu Stareţii, ca să luăm gustarea de dimineaţă.

În faţă mergea părintele Ioanichie, apoi Stareţul şi la urmă eu. Când am ajuns să dăm colţul,

[1] Scil. chilie.

în locul unde urma o mică pantă, l-am tras pe Stareţ de rasă. Se întoarce şi îmi spune: „Ce vrei?" „Pot să-ţi vorbesc, părinte?", l-am întrebat eu. Apoi am mers împreună în biserică. îi zic: „Sunt cuprins de întristare. Mi-ai spus că nu e voie să pun mâna pe carte, dar eu am luat-o şi m-am uitat prin ea, şi de ieri conştiinţa mă mustră foarte tare. Nici Doamne, Iisuse Hristoase, nici altă rugăciune, nici canonul, nimic n-am fost în stare să fac, părinte; iartă-mă, am păcătuit!" „Da, copilul meu", îmi spune, „să ai grijă de acum înainte!" Ei, mi-a citit rugăciunea [de dezlegare] şi mi-a zis: „Să fii cu băgare de seamă!" Şi gata, [din acea clipă] m-a cuprins o bucurie, ce să-ţi spun? Aaaa!... De fiecare dată când mă spovedeam mă copleşea această bucurie. V-o spun ca să ştiţi.

aşa aţi scăpat de povara ce vă apăsa.

încălcarea poruncii a fost o binecuvântare!

încălcarea poruncii a fost pentru mine o binecuvântare[1]. Ai înţeles?... Nu ştiu dacă mă asculţi...

Da, părinte, v-ascult...

pentru că Stareţul mi-a spus asta...

da, sfânta ascultare.

[1] Fiindcă a aflat bucuria mărturisirii. Să ne amintim de Apostolul care scrie că „Dumnezeu i-a închis pe toţi în neascultare, pentru ca pe toţi să-i miluiască" (Rm. 11,32) din iubire.

Spovedanie şi bucurie

Ei, da, însă de fiecare dată când făceam ceva, în momentul în care mărturiseam lucrul respectiv simţeam o mare bucurie, afierosindu-mă şi mai mult rugăciunii. Mă copleşea bucuria! Acestea-s lucruri extraordinare. Nu doar atunci, ci şi acum, când mă spovedesc trăiesc o [mare] bucurie. Mă uşurez deîndată. Am primit această [sfântă] taină cu multă credinţă...

„Doamne, mântuieşte-mă", ah... (iese singur [acest „ah"]) vine poate din boala mea, care mă istoveşte, şi din slăbirea organismului. Căci am văzut un monah în vârstă de nouăzeci şi opt de ani, care făcea aşa „Ah!" fie că mergea, fie că şedea, fie ştiu şi eu... ce mai făcea).

era o formă de manifestare a mulţumirii, a uşurării.

Lucrul metodic

În Sfântul Munte eram trei, eu şi cei doi Stareţi ai mei... Şi lucram, făceam nişte linguri sculptate [din lemn],

am văzut uneltele pe care le foloseaţi...

da... iar noi doi lucram ca să putem ţine pasul cu primul, cu meşterul, care trebuia să le fasoneze pe toate, după care le preluam noi... Eu auzisem versetul care spunea „toate să se facă cu cuviinţă şi după rânduială"[1]... Rânduială! Aveam în mintea mea faptul că rânduiala este un lucru

[1] 1 Cor. 14,40.

foarte important, şi atunci când primeam ceva de sculptat mă gândeam cum aveam să procedez, ce voi face în primul rând, în al doilea, în al treilea..., ca să nu le încurc şi să irosesc timpul. Am reuşit în felul meu să le prelucrez pe toate, astfel că Bătrânul nu mai avea ce să facă. Şi îi spunea părintelui: „Eu o să plec, ăsta mă face să mă simt inutil..." Aşa că întotdeauna am avut metodă în tot ce-am făcut.

metoda e foarte importantă.

desigur... Sistem. Să spui: „Mâine mă duc mai întâi la Ioannina, după aceea acolo, apoi dincolo şi pe urmă în altă parte..." Nu să spui că te vei duce la Ioannina la sfârşit, că vei face, care va să zică, lucrurile pe dos, astfel încât să pierzi o grămadă de timp.

Eram neobosit

La coliba noastră de nevoitori eram neobosit. Să vezi. Mi-am amintit ceva... Să zicem că era luni. Lunea nu mâncam untdelemn. Şi să zicem că aveam de gătit fasole. Puneam fasolea la fiert, după ce dădea un clocot bun, vărsam apa şi o puneam din nou la fiert împreună cu ceapa deja pregătită cu o mână de castane şi cu una de ciuperci. Şi iată! Oh-Oh! Fasole cu ficăţei de miel!

Când, de bună seamă, am ajuns pentru prima dată în Sfântul Munte şi mi-au servit mâncarea asta... mi-am zis: „Oh-oh! Mi-au spus că astăzi postim şi mi-au dat ficăţei!" Nu mi-am dat seama că sunt ciuperci. Şi, cu toate astea, nu

mi-au dat altceva decât nişte ciuperci uscate gătite la cuptor. Găseşti în Sfântul Munte... cu carul! Sus, în Kerasia. Te uiţi pe sub brazi; calci şi ies la suprafaţă de sub frunze. Nu se pot vedea din cauza frunzişului copacilor.

La fel [se întâmplă] şi cu castanele. Ţi se pare că în fasole s-a pus miere. Sunt ca mierea. Castanele. Altceva e să pui miere ca să îndulceşti [mâncarea] şi altceva e să pui castane. Castanele dau o dulceaţă care arată că fasolea e dulce de la sine şi nu pentru faptul că ai adăugat tu miere. Ce lucruri frumoase! Foarte frumoase. Cum le-a binecuvântat Preasfânta! Acolo, în Sfântul Munte, pentru călugări. Acum sus, la Sfântul Nifon, vor începe să iasă ridichile şi toate minunăţiile lui Dumnezeu.

când o să înceapă ploile.

a plouat deja.
de asemenea, la Sfântul Nifon creşte un praz cu nişte bulbi în pământ, uite, aşa de mari! Zici că sunt din cei pe care-i răsădim noi. Sfântul Nifon e un loc [aparte]. Acolo puteai strânge verdeţuri pe toată durata iernii. Era grădina noastră. Ei, ai văzut cât e ceasul?
da, într-adevăr.
Bob cu lapte acru
Şi pentru masa de prânz... aveam pregătit cazanul cu bob deasupra [focului]. îi puneam fiecăruia [câte o porţie]. Oh-oh! „Mai pune-mi. Mai este?", mă întrebau.
137
Să vezi ce s-a întâmplat cu bobul ăsta... Bineînţeles, voi vă pricepeţi la mâncare. [Bobul] căpătase un gust acru, ca şi cum aş fi pus lămâie.
da, dar aţi pus şi unt.
avea un pic de unt, din laptele acru.
adică aţi pus bob şi aţi adăugat şi lapte acru?
şi l-aţi fiert încă puţin ca să se evapore laptele acru.
nu! Bobul, ceapă verde, mărar şi la sfârşit, după ce toate au fiert, am pus şi nişte lapte acru.
şi l-aţi fiert încă puţin ca să se evapore laptele acru.
nu. Ca să se infuzeze... Trebuia să fiarbă laptele acru, să nu fie proaspăt, ca să moară microbii. Microbii de pe urma fermentaţiei.
o mâncare delicioasă!
Viaţă fericită
Domeniile acelea, unde s-au făcut eliporturile, erau mai demult cultivate. Acum s-a terminat cu asta! Tot călugărul îşi are acum măgăruşul său... De unde asemenea lucruri pe-atunci? Toţi [cărau] cu spatele. Aveau o piele aspră, cu bătături la degete de la săpăligile lor cu doi sau cu trei dinţi, de la sapă, de la topor... (părintele râde). Ce viaţă fericită!
Dacă nu mă îmbolnăveam, nu aveam să văd lumea... Asta a fost marea mea dorinţă: [să rămân în Sfântul Munte]. Dar altele au fost gândul şi dorinţa mea şi altceva a plănuit Dumnezeu pentru mine.
138
Plângeam, [cum mai] plângeam când am părăsit pentru prima dată [Sfântul Munte]! Şi când m-am dus în satul meu, într-adevăr, mi se părea nu ştiu cum... Toate lucrurile-mi erau străine... Auzeam câinii lătrând, măgarii răgând, adică auzeam tot satul zi şi noapte... Pe când acolo sus, nimic... Numai privighetorile şi o mare parte din noapte mierlele cântând în triluri toate măreţiile lui Dumnezeu, iar dedesubt cum se revărsa marea cu valurile ei. Acestea erau însoţitoarele noastre.
măreţii, părinte.
- „Deşertăciuni sunt toate cele omeneşti. Deşertăciuni sunt toate cele omeneşti."[1]
Liturghia la Sfântul Nil
Copil fiind, am fost la peştera Sfântului Nil, în ziua în care se prăznuieşte. Nu vă pot spune cât de bine îmi amintesc acest lucru. Coborai într-un loc abrupt, te căţărai pe nişte stânci şi ajungeai la o peşteră foarte mare! Şi acolo înăuntru se făcea Liturghia, fiindcă în ziua aceea se prăznuia Sfântul Nil Izvorâtorul de Mir. Dacă te duceai la gura peşterii şi te uitai în jos, vedeai un hău de trei sute de metri, şi jos de tot marea.
acolo unde am ieşit în port?
A, trebuia să fii sus, deasupra, ca să vezi ce se petrece. Când te duci sus e frumos. Locul
[1] Idiomela a III-a de la slujba înmormântării, gl. III, alcătuire a Sfântului Ioan Damaschin (n. trad.).
139
se numeşte Karavostasion[1]. Pentru că acolo [se opreau] corăbiile care veneau să ia Sfântul

Mir de la mormântul sfântului. De aceea se numeşte Izvorâtorul de Mir. Şi se aflau acolo psalţi, doi psalţi dintre cei mai buni, foarte buni, într-adevăr, cu voci deosebite. Unul cânta aşa, iar celălalt altfel, şi când cobora unul, când urca celălalt. Oo-o! [Părintele cântă.] Ce lucru frumos! Ciripeau asemenea privighetorilor. Oh-oh! Iar eu eram la gura peşterii şi mă uitam în jos.

În peşteră răsuna această melodie intonată de psalţi, n-o s-o uit niciodată! Deşi eram mic, nu-mi lipsea imaginaţia, [ţinând cont că am avut parte de] lucruri atât de însemnate.

îmi plăcea să ascult cuvintele

Dragii mei, ştiţi ce-am ajuns să constat? Eu sunt fără ştiinţă de carte, am terminat doar clasa a doua primară. Acolo am ajuns să iubesc atât de mult Evanghelia, slujbele bisericeşti, atât de mult foarte mult! -, şi voiam să le rostesc clar, să le ascult, să le înţeleg, deşi [pe vremea aceea] nu le înţelegeam. Eram neştiutor de carte, nu ştiam că oikos (oÎKOţ) înseamnă casă. Silabiseam. Mi-au spus: „Stai jos." Aveam aşa o râvnă, că îmi plăcea să ascult cuvintele chiar dacă nu le ştiam sensul. Aţi priceput? Încet-încet însă, de la cuvintele unui tropar, al căror sens îl ştiam, am ajuns să aflu sensul unui alt cuvânt dintr-un alt tropar. Am învăţat sensul cuvintelor din Scriptură.

[1] Scil. locul unde ancorau corăbiile (n. trad.).

Am înţeles de ce cărţile Bisericii sunt o comoară nepreţuită. Şi de ce, dacă le citim în fiecare zi, nu există ceva mai bun. Sigur, lucrul acesta e obositor. Şi totuşi! Să ştiţi că ar trebui [să ne placă] să spunem ziua întreagă: „Cât de iubite sunt locaşurile Tale, Doamne!"[1]

Acum nu mai am memorie, mintea mea a slăbit. Am descoperit de unul singur, eu, smeritul şi nu e nevoie să fac pe smeritul cu vorba -, am descoperit că în Minee, în Octoih, în textele Utreniei, Triodului şi Penticostarului se ascund tezaure [nebănuite]. Şi ce tezaure! Tezaure de iubire!

Ştii ce vrea să însemne „Doreşte şi se sfârşeşte sufletul meu după curţile Domnului"[2]? Biserica este mireasa lui Hristos, şi noi toţi suntem în Biserică. Trebuie să aveţi în minte aceste lucruri; şi, să mă iertaţi, Biserica este Raiul pe pământ. în Biserică s-a sălăşluit „plinătatea dumnezeirii"[3] (v-o spun aşa [pentru că] am citit-o [undeva]), de vreme ce Hristos este în Biserică. Căci Hristos şi Tatăl Său sunt una ceea ce Hristos a spus şi în rugăciunea Sa [arhierească]: „Vreau, Părinte, ca toţi cei ce cred să fie una, precum Noi una suntem."[4]

Iubirea m-a făcut să fiu atent

Am învăţat [pe de rost] canoanele treimice, Psaltirea, alte multe lucruri întrucât aveam dragoste

[1] Ps. 83, 1.
[2] Ps. 83, 2.
[3]II Cor. 2, 9.
[4] In. 17,22.

[faţă de ele]. Iubirea m-a făcut să fiu atent. Stăteam jos. Nu întorceam capul spre stranele din spate. Stăteam acolo, [pe locul meu] când se citeau catismele din Psaltire. Şi aşa le-am învăţat. Acolo le-am învăţat. Tu eşti învăţat şi citeşti şi toată viaţa ţi-ai petrecut-o învăţând carte. Eu n-am făcut aşa ceva. Şi nici n-am studiat pe la şcoli şi universităţi. Mă vezi, chiar dacă acum sunt bătrân...

Cântam totul de unul singur

Şi eu, bietul de mine, aveam o voce foarte frumoasă. Mergeam la bisericuţa noastră şi cântam totul de unul singur. Foarte frumos, cu evlavie şi cu trăire. Mă cuprindea emoţia şi-mi spuneam: „Astea sunt cântece de dragoste faţă de Domnul meu. I le cânt, îi psalmodiez erosul, dragostea şi adoraţia mea faţă de El!" Aşa simţeam. Singur în faţa Celui Singur.

Acum nu mai e cu putinţă să mă înregistrezi [ca să-ţi arăt cum cântam]. Nu mai am

putere. Cât priveşte citirile [din sfintele cărţi], îmi închipui că pot să-ţi arăt câte ceva. Să vezi ce lecturi din Psaltire făceam... o-ho-ho! Şi eram singur.

Prin văi privighetorile,

Hristoase-al meu, îţi spun că Te iubesc: acestea nu-s vorbe-n vânt.

Şi mă bucuram

Ei, altceva nu ştiam. Rostind asemenea lucruri, sufletu-mi se veselea. Dar unde [trăiam toate astea]? în pustia unde îmi găseam bucuria şi desfătarea de pe urma lor. Şi [toate] câte se află [în cărţile de cult] mergeam să le citesc şi să le cânt în bisericuţa aceea unde bucuria şi emoţia puneau stăpânire pe mine: „Mântuitorul meu, Iisus..." Ştiam slujba înmormântării cu toate [troparele care o alcătuiesc]... ce icoase! Totuşi nu eram zdravăn la minte. Stai să vezi!

Adeseori îmi veneau în minte diferite lucruri şi insistam asupra unui fragment: „Petreceţi, prietenilor, pe cei adormiţi şi grăbiţi-vă să ajungeţi la mormânt, şi priviţi cu luare-aminte, împodobiţi-vă sufletele voastre; acolo se duce toată tinereţea, acolo toată vârsta s-a veştejit, acolo nu e decât pulbere, cenuşă şi viermi, acolo nu-i decât tăcere, acolo nu e nimeni care să strige: Aliluia!..."[1]

Trăiam în această nebunie a mea

Nu eram în toate minţile. Numai cu Dumnezeu. Mi-a venit să spun asta şi s-o aud. Trăiam în această nebunie a mea. E iubire, eros dumnezeiesc, e o dragoste nebună. „Măi, Maxime!" Aşa i s-a adresat cineva: „Sfinte Maxime, fă şi tu să trăim şi noi nebunia asta sfântă." (Părintele e cuprins de emoţii, şi îi dau lacrimile.)

[1] Troparul întâi al cântării a VI-a a canonului de la Slujba înmormântării preoţilor.

învăţarea pe de rost era rugăciune pentru mine

Am intrat într-o lume, într-o altă lume: acolo unde trăiam [ajunsesem] la Hristos, la sfinţi. La rugăciune, adică la studiul Scripturii, la învăţarea pe de rost a Sfintei Scripturi. învăţarea pe de rost era rugăciune pentru mine. Citind Psaltirea, citind psalmii, [înţelegi că] Psaltirea este învăţătură de credinţă, tot aşa cum e şi Evanghelia. Poţi să citeşti şi Evanghelia şi Vechiul Testament şi Psaltirea şi toate cărţile sfinte şi acestea să nu fie nimic altceva decât rugăciune.

Ce viaţă, ce evlavie, ce dor!

Ai văzut acum. Eu am ajuns acolo prin Harul lui Dumnezeu; şi ce viaţă! ce evlavie! ce dragoste! ce ascultare! ce dor! ce rugăciune! Unul cu altul fraţi. [Şi să vezi] cum vorbeau unul cu celălalt. Cu zâmbetul pe faţă, cu toată dragostea lor!

Oh! Oh! Oh! Un mod de vieţuire ceresc! Unde-s toate astea acum?

Şi altundeva se arată că atunci când te dăruieşti iubirii lui Dumnezeu toate devin iubire, dor, eros dumnezeiesc, bucurie! Se transformă, se prefac, se metamorfozează. Multe cuvinte există şi toate spun acelaşi lucru.

Toate au devenit bucurie

Dragii mei, acestea nu sunt basme. Le-am „văzut" eu însumi şi le-am „văzut" de nenumărate

ori. N-am fost oare eu acolo? în momentul acela părinţii, şi rudele, şi lumea, şi stăpânitorii lumii acesteia, toate nu mai au nici o valoare. Toate laolaltă! Au devenit rugăciune, au devenit ascultare faţă de Stareţul meu. Au devenit bucurie. Păşind la Kavsokalyvia, au devenit cer. Când începeam să dau oarecum nişte semne de oboseală, atunci imediat... zdup!, mă lovea amintirea părinţilor, a fraţilor şi a surorilor mele. întocmai aşa a fost. Bună e nevoinţa...

Este o viaţă sublimă

De aceea spun eu că această viaţă în nevoinţă şi asceză e cea mai bună. Cu grădina, cu florile, cu copacii. Cu toată munca, cu treburile de tot felul, de fapt nu există decât un singur

lucru:

[rugăciunea]; toate sunt rugăciune... într-adevăr, viaţa de mănăstire e un lucru foarte măreţ. O viaţă aleasă, înaltă. Se poate ca monahul să se afle pe pământ, dar el călătoreşte printre astre. în nemărginire. Trăieşte cu ajutorul imaginaţiei experienţa lui Dumnezeu, a cerului. Nu sunteţi de acord?

E o viaţă sublimă. E numită viaţă îngerească şi, într-adevăr, aşa este.

Schimbare prin iubirea lui Hristos

Dacă iubirea lui Hristos pătrunde înăuntrul vostru, veţi vedea că vă veţi schimba: nici [urmă de] mânie, de înverşunare, de nimic! Ai văzut?

145

Eu acum nu mai sunt aşa, am început să decad, dar atunci aşa eram. Dacă m-ai fi ameninţat cu cuţitul şi l-ai fi împlântat încet-încet în mine, cerându-mi ori să plec din Sfântul Munte, ori să mă lepăd de Hristos..., eu aş fi stat să fiu înjunghiat.

Vă mărturisesc trăirile mele, dar şi faptul de necrezut că puteam căra [greutăţi foarte mari]: pe-atunci eram doar un copil de şaptesprezece ani şi puteam lua în spate o greutate de şaptezeci de ocale pe o distanţă cum ar fi, spre exemplu, din Omonia[1] până sus pe Lykavitos[2].[3] Şi aşa cum eram încărcat şi cu probleme cu mijlocul, mă aşezam pe bordura de piatră [ca să mă odihnesc]. Dar asta era greutate [nu glumă], pricepi...? Şaptezeci de ocale ori patru face douăzeci şi opt de mii de dramuri.[4]

Chiar şi acum îmi amintesc de acei saci care aveau [un fel de] urechi. Alte dăţi, când mă trimiteau să aduc buturugi sau lemne sau orice altceva..., luam în spate atât cât putea să care un măgar.

Aveam nişte saci cărora le spuneam baliverne. Nişte saci mari cu un fel de urechi în partea de sus, de care puteau fi apucaţi, încărcaţi cu făină.

[1] Piaţa centrală a Atenei (n. trad.).

[2] Culme din apropierea Atenei, aflată la cca 1,5 km distanţă de piaţa Omonia şi la 277 în deasupra mării (n. trad.).

[3] Distanţa dintre piaţa Omonia şi Lykavitos este similară cu distanţa dintre Kavsokalyvia şi portul său la mare.

[4] 1 dram = 1400 dintr-o oca; 1 oca = unitate de măsură a greutăţii echivalentă cu 1280 de grame; prin urmare, 70 de ocale = 90 kg (n. trad.).

146

În ei încăpeau şaptezeci de ocale de făină. Aţi auzit de aşa ceva?

-Nu.

aţi văzut vreodată asemenea saci?

mai demult cred că am văzut.

cum să nu? Şi la cuptoarele de pâine [aveau]!

M-am rugat şi mi-a dat boala

întotdeauna m-am rugat Lui aşa [ca să-mi dea o boală] şi mi-a dat-o; însă am zis: „Bine, Doamne, dar nu până acolo încât să mă şi scoţi din Sfântul Munte!" Or, m-a scos; într-adevăr, din cauza bolii a trebuit să plec. Cu alte cuvinte, „m-au alungat". Nu v-am vorbit despre asta?

Ei, da: „aici[1] nu ai ce să mănânci, nici ouă, nici carne şi nici alte lucruri de acest fel", mi-au spus. Ai înţeles? M-a ascultat, dar nu chiar după cum mi-a fost voia.

Programul la Kavsokalyvia

părinte, întârziau mult Stareţii până să se întoarcă [atunci când plecau]?

da, plecau dimineaţa şi se întorceau seara. Iar eu liber fiind acum (mergeam la bisericuţă şi mă afieroseam rugăciunii). Mă deprinsesem cu asta mulţumită ascultării; eu supravegheam lucrurile acolo, [mă trimiteau peste tot:] „du-te aici, du-te acolo", îmi aveam rucodelia, ştiu şi eu..., [spuneam mereu rugăciunea minţii:] „Doamne, Iisuse Hristoase"...

Adică în Sfântul Munte.

147

Da, mă duceam acolo... Şi câte lucruri nu se petreceau!! (la bisericuţa colibei). Atât de multe! Nu prea mâncam, pentru că nu-mi mai plăcea, aţi înţeles?

Mă duceam acolo singur, dar vă spun [sincer]: aveam o voce foarte bună, aveam un glas foarte frumos. N-o spun acum ca să mă laud, ci aşa simţeam eu. Aveam o voce foarte frumoasă şi, aşa cum cântam, psalmodiile aduceau cu nişte cântări sfâşietoare, de alean, tot ce vrei, mai mult decât neobişnuite, aţi priceput?

Şi mergeam acolo..., şi ce slujbe de înmormântare făceam... Ce nu făceam? Tot ce vrei... [Stareţii] făceau şi asemenea slujbe. Să vezi ce tropare din Octoih rosteam... Adu cartea ca să vezi. Unde e Octoihul?

Ei, ce să vă fac... Iată, vă zic lucruri pe care le-am trăit, prin care am trecut. Ai priceput?

Acest tropar este în glasul al cincilea (cântă): ne, ne[1]...

„Vai mie, celui ce Te-am mâniat pe Tine, milostivul meu Dumnezeu şi Domn! De câte ori am făgăduit că mă voi întoarce şi mă voi pocăi, Hristoase, dar am rămas mincinos, eu, neînţelegătorul. Haina cea dintâi a Botezului am întinat-o; de datoriile cele către Tine nu m-am îngrijit; încă am lepădat şi această făgăduinţă de a doua, pe care am făcut-o Ţie, înaintea îngerilor şi a oamenilor, fiind îmbrăcat în haina cea de plângere; ci Tu, Mântuitorule, nu mă lăsa să pier până la sfârşit."

[1] Scil. apechema, formula de introducere a glasului (n. trad.).

148

„Ce cuvânt de apărare vei avea, ticălosul meu suflet, în Ziua Judecăţii? Sau cine te va scoate de la osânda focului celui veşnic şi din toate chinurile? Nimeni, dacă tu însuţi nu vei îndupleca pe Cel îndurat, părăsind faptele tale cele fără de lege şi dobândind vieţuirea bineplăcută lui Dumnezeu, plângând în toate zilele păcatele tale cele fără de măsură, cu care în tot ceasul greşeşti, cu fapta, cu cuvântul, cu gândul, rugând pe Hristos să-ţi dea iertare deplină pentru acestea."

Numai din astea cântam, măi, acestea-mi plăceau. Din astea cântam, lucruri care să mă facă să plâng. Cu alte cuvinte, aceste lacrimi nu erau nici de deznădejde, nici de dezamăgire. Erau lacrimi de bucurie. Cu cele de aici..., ce să vă mai spun?... lucruri din astea (părintele cântă): „Să nu mă biruiască, Mântuitorule..."[1]

Dar ce să vă mai zic, ce să vă mai zic... Ah, acum nu mai sunt în stare să le cânt. Dar ele răsună în auzul meu, [încă] le trăiesc, cu alte cuvinte...

„Dă-mi gândul pocăinţei, şi dorire de umilinţă dă smeritului meu suflet; ridică-mă din somnul cumplitei împietriri şi întunericul lenevirii goneşte-l, şi negura deznădejdii risipeşte-o ca, ridicându-mă, eu ticălosul, să mă alipesc Ţie..."[2]

[1] Troparele cântate de părintele se află pe caseta „Preadulce Iisuse (Irjoou TAUKUTCXTE)", editată de noi. Acestea sunt stihirile de umilinţă de la Doamne, strigat-am... (Vecernia de duminică seara a gl. V).

[2] Prima stihiră de umilinţă de la Doamne, strigat-am... (Vecernia de duminică seara a gl. II).

149

Adică le citeam, le citeam cu voce clară.

„Vai mie, celui ce Te-am mâniat pe Tine..." (Părintele repetă troparele de mai sus.)

- [La slujbele de] luni şi marţi sunt cele mai frumoase [tropare].

- (Cântă): „Cel ce nu voieşti moartea, ci pocăinţa tuturor celor ce Ţi-au greşit Ţie, Mult-milostive..."[1], ei, da, şi acum acesta: „şi în voile Tale să umblu"[2].

- [E foarte impresionant] cum accentuaţi unele dintre aceste [tropare]...

asta urmăreaţi...

nu, sunt cântece de dor. Sunt [legate doar] de „Ţie", de „ale Tale", înţelegi? E Tatăl, Hristos, Mirele, pricepi? Ei, sunt cântece de iubire. Faţă de cum le cânt acum, pe atunci le

cântam mai bine, pentru că aveam o voce mai frumoasă, mai melodioasă şi le intonam altfel, acum nu [mai pot], ai priceput? (Cântă): Ne-e-e-e... Ne-e-e-e...

„Unule lesne-iertătorule, Hristoase, unule Cuvântule Preabun şi răbdător de rele, înaintea Ta

cad, Milostive, pe Tine Te rog fierbinte şi strig:

Greşit-am, mântuieşte-mă pe mine păcătosul cu milostivirea Ta, ca să strig cu mulţumire: Doamne,

dă-mi iertare şi întru bunătatea Ta voi umbla."

„Toate câte am greşit Ţie, Dumnezeul meu, cu cuvintele, şi cu faptele, şi cu gândurile, pe toate le mărturisesc Ţie acum, pe toate le descopăr înaintea

[1] Prima stihiră de umilinţă de la Doamne, strigat-am... (Vecernia de duminică seara a gl. VI).

[2] Prima stihiră de umilinţă de la Doamne, strigat-am... (Vecernia de duminică seara a gl. II).

Ta; că ziua şi toată vremea am petrecut-o, iar la ceasul nopţii am ajuns plin de rele. Pentru aceasta cad înaintea Ta, strigând: Stăpâne al meu, Stăpâne Mântuitorule, greşit-am, iartă-mă şi mă mântuieşte"[1]... „Toate câte am greşit Ţie..."

Nu le mai pot cânta bine.

acestea sunt în registrul de jos, celelalte: „ajuns plin de rele şi amintiri necuviincioase"; şi „mărturisesc acum..."[2] [le-aţi interpretat] foarte suav. Şi accentuaţi toate aceste: „Ţie". Ce frumos!

Aşa a fost viaţa mea.

Seara, părinte, cât de târziu, la ce oră terminaţi, să zicem, cu toţii?

noi nu suntem..., adică noi suntem asceţi, şi nu le cântam... Le spuneam şi citeam aşa (cu intonaţie).

apoi, să zicem, după ce se termina citirea şi Stareţii şi Cuvioşia voastră mergeaţi fiecare la chilia sa, la ce oră vă despărţeaţi?

ei, seara. mâncam, apoi citeam Pavecerniţa şi mergeam la culcare. Seara nu aveam o rânduială anume. Căci se întâmpla ca Stareţul să aibă de îndeplinit vreo îndatorire [în afara chiliei].

Noi citeam. Apoi ne duceam la masă, după aceea [citeam] Pavecerniţa, apoi la chilie (psalmodiind): „Doamne, Iisuse Hristoase... Ne-e-e,ne-e-e... Greşit-am Ţie, Mântuitorule, ca fiul risipitor...[3]"

[1] Prima stihiră de umilinţă de la Doamne, strigat-am... (Vecernia de duminică seara a gl. II).

[2]Parafrază a părţii secunde a troparului anterior (n. trad.).

[3] Primul tropar la Stihoavna gl. II (Vecernia de duminică seara).

Ne-e-e...

„Hristoase Iisuse, nimeni n-a greşit pe pământ din veac, o, Iisuse al meu, precum am greşit eu, ticălosul şi rătăcitul. Pentru aceasta, Iisuse al meu, strig către Tine: milostiveşte-Te spre mine, cel ce cânt: Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri!"

„Hristoase Iisuse, străbate-mă cu frica Ta, strig către Tine, o, Iisuse al meu, şi mă îndreptează acum la limanul cel liniştit, ca mântuindu-mă, Iisuse al meu îndurate, să-Ţi cânt Ţie, strigând: Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri!"

„Hristoase Iisuse, de mii de ori eu ticălosul, o, Iisuse al meu, am făgăduit Ţie a mea pocăinţă, dar am minţit, eu cel plin de patimi; pentru aceasta, Iisuse al meu, strig către Tine: luminează sufletul meu care petrece fără de înţelegere, Hristoase, Dumnezeule al părinţilor noştri!"[1]

„Iisuse preadulce Hristoase, Iisuse îndelung răbdătorule, vindecă rănile sufletului meu, Iisuse, şi îndulceşte, Te rog, inima mea, mult milostive, ca fiind mântuit să Te slăvesc pe Tine, Iisuse, Mântuitorul meu."

„Iisuse preadulce Hristoase; Iisuse, deschide-mi uşile pocăinţei, iubitorule de oameni, Iisuse, şi mă primeşte pe mine cel ce cad la Tine şi fierbinte Te rog, Iisuse, Mântuitorul meu, Cel ce eşti iertarea păcatelor."

„Iisuse preadulce Hristoase, Iisuse, scoate-mă din mâna lui Veliar cel înşelător, Iisuse, şi mă

[1] Troparele cântării a VII-a a canonului la Acatistul Mântuitorului.

152

fă stătător de-a dreapta slavei Tale; Iisuse Mântuitorul meu, izbăveşte-mă de partea cea de-a stânga."[1]

Iată, ai văzut că şi aici spune „Iisuse preadulce, lauda monahilor" (psalmodiind).

„Iisuse preadulce, lauda monahilor; Iisuse îndelung răbdătorule, desfătarea şi podoaba pustnicilor; Iisuse, mântuieşte-mă, Iisuse, Mântuitorul meu; Iisuse al meu preabunule, scoate-mă din mâna balaurului, Mântuitorule Iisuse, şi mă slobozeşte acum, Mântuitorule Iisuse, din lanţurile acestuia şi din groapa cea prea adâncă mă scoate, Mântuitorul meu Iisuse, şi mă numără împreună cu oile cele de-a dreapta, Iisuse."

„Iisuse preadulce, slava apostolilor; Iisuse al meu, lauda mucenicilor; Stăpâne atotputernice, Iisuse, mântuieşte-mă pe mine cel ce alerg la Tine; Iisuse Mântuitorul meu, Iisuse al meu preaînfrumuseţate, Mântuitorule, Iisuse, miluieşte-mă, pentru rugăciunile celei ce Te-a născut şi ale tuturor sfinţilor Tăi, Iisuse, şi ale tuturor prorocilor, Mântuitorul meu, Iisuse, şi mă învredniceşte desfătării Raiului, Iisuse, iubitorule de oameni."[2]

Le citeam pe toate acestea, înţelegi? Ne-e-e..., Ne-e-e... Ai văzut că acest tropar se spune şi în Săptămâna Mare. „Iisuse preadulce, Hristoase, Iisuse, îndelung-răbdătorule..." Ce lucruri frumoase!

[1] Troparele cântării I a canonului la Acatistul Mântuitorului.

[2] Stihirile a doua şi a treia de la Acatistul Mântuitorului.

153

Odată cu sufletul îmi oferеam odihnă şi trupului

Învăţam pe de rost Evanghelia, Psaltirea, pe toate laolaltă. Odată cu sufletul îmi ofeream odihnă şi trupului. Eu eram un om „sălbatic". Sincer vă spun. Prin zăpadă, pe ger cu picioarele goale. Vedeai cum mi se înroşeau în locul ăsta călcâiele, picioarele; mi se înroşeau în zăpadă.

şi Stareţii umblau desculţi?

ei nu. Numai eu; aşa voiam eu. Iar de foc nu mă apropiam deloc. Bătrânii stăteau la foc, eu mai încolo, mi-era frică de foc, să nu mă strice, ha-ha-ha!, şi le-o spuneam şi Stareţilor, iar ei, săracii, mă lăsau în pace. Şi, fiindcă mă vedeau, se bucurau pentru mine. Să-ţi spun ceva, se întâmpla să mă mai smerească, să mă mai certe, aşa... Chiar şi dacă făceam ceva bine, nu-mi ziceau că am făcut bine desigur, nu întotdeauna, însă voiau ca eu să ajung acolo unde [pe atunci] nu pricepeam [că trebuie să ajung]. Nu e vorba de o ascultare de felul ăsta: îţi spun să te duci să faci nişte tumbe [şi tu te duci]; nu, nu voiau aşa ceva.

adică ne puteţi da un exemplu, părinte?

nu pot să-ţi dau un exemplu. Trebuie să fii mai presus de orice grijă, să fii... [trebuie] să fie ceva despre care vine vorba, ceva cu care te ocupi...

în Sfântul Munte dormeam treaz!

Când am plecat mi-au dat şi o pătură pentru drum încă o mai am şi este cea mai bună pătură

154

a mea -, pe care am avut-o în camera mea, pe ea îmi făceam metaniile şi mă întindeam, pe ea

stăteam în picioare ca să mă ia somnul, lăsându-mă pe vine. Citisem în viaţa Sfântului Ioan Postitorul că avea o lumânare în faţa căreia stătea şi se ruga şi, cât lumânarea ardea, se întâmpla să-l ia somnul. Dar când lumânarea ajungea la un anume punct o înfipsese într-un cui cu cap lat şi cădea jos, în vasul cu apă aşezat sub ea, atunci se trezea [şi el la auzul zgomotului]. Eu nu aveam nici o lumânare, dar dormeam, ca să zicem aşa, pe vine, da...

un ceas deşteptător original.

ei, eu nu foloseam aşa ceva. Dormeam, ca să spun aşa, treaz. Şi pătura asta o mai am şi acum, dar e mâncată [de molii].

Intervenţiile în chip minunat ale lui Dumnezeu

Eu nu sunt vrednic, nu sunt bun. Să vezi ce minuni! Mâna lui Dumnezeu era neîndoielnic asupra mea, măi, copile!

Eram un copilaş de doisprezece ani şi fireşte că m-aş fi pierdut. Nu ţi-am povestit, măi, cum [la Tesalonic] a venit Stareţul la mine pe vapor şi m-a luat cu el? Şi am coborât în portul Dafni şi când serdarul m-a prins ca să mă trimită înapoi a strigat Stareţul meu la el: „Copilul e cu mine!" Ei, asta-i. Nu-i lucrul ăsta ceva special? Dacă n-ar fi fost el eu [nici măcar] nu ştiam unde

mă duceam -, m-ar fi dus la Kavala, oriunde ar fi dorit ei. Dar nu m-au dus. O-ho-ho! Ce-aş fi ajuns fără mâna lui Dumnezeu? Şi la întrebarea Stareţului, fiindcă mie mi-a fost ruşine să recunosc că mă duc să mă fac călugăr, am răspuns că merg [să caut de] lucru.

Apoi n-a fost o mare minune faptul că l-am întâlnit pe monahul acela rus, care a fost pricina deprinderii celor duhovniceşti?

N-a fost mare minune faptul că Dumnezeu mi-a dat o aşa putere şi bucurie ca să fac ascultare desăvârşită în faţa celor doi Stareţi ai mei faţă de care, aşa cum am aflat acolo, nimeni n-ar fi putut face ascultare, deşi erau îmbunătăţiţi? Acum nu mai ştiu... Mare, mare minune! Asta nu era ascultare, asta era minune, şi ştii ce putere aveam? Ascultare desăvârşită. Gândeşte-te că odată, când mă uitam la o carte şi mi s-a spus că nu se cade să mă uit prin ea, ispitit fiind, am luat-o de pe raft şi am deschis-o şi [apoi] n-am mai putut să mă rog şi nici să mai fac vreo nevoinţă. [Pentru că] a intrat voia mea la mijloc.

şi spune ava Varsanufie că voia este platoşa iadului.

greu de înţeles asta, pentru că societatea noastră învaţă zilnic contrariul a ceea ce spune rugăciunea Tatăl nostru: „Tatăl nostru, Care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia" noastră, spune societatea zilnic; şi aşa sunt învăţaţi şi copiii.

Despre ascultarea cu metanie faţă de Stareţ

Aceasta nu era ascultare. Era lucrul lui Dumnezeu. Nu s-ar fi putut niciodată face o asemenea ascultare cu atâta dăruire, cu atâta râvnă de către nimeni. Ce-ţi spun eu? Cine m-a învăţat pe mine aşa ceva? Să mă trimită la treabă, adică să mă duc să aduc pământ de la Sfântul Nifon, să iau sacul şi să fac de fiecare dată o metanie în faţa lui... (părintele râde).

Aşa era acolo sus. Ai înţeles? Mă duceam, îl umpleam, mă întorceam, îl goleam, iar plecam, iar veneam, dar când era de luat de acolo..., ei, mergeam, luam sacul, luam funia, mă duceam la Stareţ, făceam metanie în faţa lui şi plecam; acea metanie pe care oamenii cu studii o pot vedea şi o pot interpreta în fel şi chip. Totuşi felul în care se face e foarte important. Oare tu poţi pricepe acest lucru? Este voia lui Dumnezeu. Este harul lui Dumnezeu, care te susţine. Faci o metanie înaintea lui ca să te duci la Sfântul Nicolae. Ştii ce taine se ascund [în spatele acestui lucru]? Se poate ca pe drum să ţi se întâmple orice, nu ştii ce ţi se poate întâmpla.

cu toate astea rugăciunea Stareţului şi Harul lui Dumnezeu te păzesc.

da, atunci când faci metania şi săruţi mâna, totul e bine... [Harul te acoperă].

eşti sub umbrela Harului.

da, dar acest lucru se înţelege greşit. îţi spun: „Cine-i Stareţul ăsta, măi? Să te duci în tot
157
ceasul şi în toată clipa să faci metanie în faţa lui? Te duci acolo o metanie, te duci dincolo altă metanie..." Ai priceput?

Eu dădeam o mare importanţă acestor lucruri, pe care le-am înţeles, şi până în clipa de faţă susţin că au o mare însemnătate, că nu sunt lucruri fără sens. Nici exagerate, nici arbitrare... Este Harul lui Dumnezeu. Pe când în ziua de azi spun: „Nu pune lemnul ăsta pe foc", şi după puţină vreme îl pune. Nu acordă nici o atenţie acestor vorbe. Nu zice: „Aşa a spus Stareţul." Sau: „Da, dacă aşa a spus [Stareţul]." Şi cel mai grav e faptul că atunci când trec pe la ele[1] ca să văd ce-au mai făcut îmi răspund: „Nu, nu... nu a fost [aşa]."

o fac aşa pentru a nu vă întrista, părinte.

bine, dar ceea ce vreau să spun eu...

se poate să fie fără discernământ, dar o fac din bunătate.

Am citit următoarea istorioară

în pustia Sfântului Munte citeam din cartea Părinţilor Aghioriţi, din Minei, când era praznicul lor. Şi-mi amintesc, bineînţeles, şi troparele pe care le citeam; le învăţam. îmi aduc aminte că la Vecernie [era un tropar] care spunea (părintele îl cântă): „Curăţindu-vă cele trei părţi ale sufletului". Ei, îmi amintesc la tropare... Cum spune acolo? „Cinstim cele două vlăstare ale Mănăstirii

[1] La monahiile de la sihăstria înfiinţată de Sfântul Porfirie (n. trad.).
158

Dionisiu" (cântând). Este din canonul [de la Utrenie]. Ai înţeles?

Aşadar, la sfârşitul acestei cărţi, în care se afla şi slujba Sfinţilor Părinţi Aghioriţi, am citit următoarea istorioară:

A fost odată o odraslă de cioban cu multă dragoste în sufletul său. Dimineaţa, când mulgea oile, lua laptele şi stătea în livada unde păşteau oile, lângă drum, şi le dădea să bea lapte tuturor celor care treceau pe acolo la vremea dimineţii.

Într-o zi trece un Stareţ şi îi spune: „Băiatul meu, tu eşti un copil foarte bun. Tu o să ajungi în Rai", şi el îi răspunde: „Da, părinte, asta-mi doresc, dar nu ştiu ce să fac şi cum să ajung în Rai." „Ei, zice, mergi pe calea cea dreaptă şi o să ajungi la Rai." Bătrânul a plecat. Copilului însă i-a rămas în minte ceea ce i s-a spus: „drumul cel drept". îi lasă tatălui turma şi îi spune: „Tată, trebuie să mă duc undeva." Şi a luat-o la drum şi a mers, a mers şi când a ajuns într-un loc oarecare, a întâlnit pe cineva, căruia la întrebarea unde merge i-a răspuns: „Uite, mă duc la Rai, nu cumva ştii unde se află?" „Iată, într-acolo să te duci", l-a îndrumat, arătându-i mănăstirea.

A coborât într-acolo prin pădure, a ajuns la mănăstire şi a bătut în poartă. L-au primit înăuntru, l-au întrebat: „Ce vrei, copilul meu?" „Să vă spun [ce s-a petrecut]; cineva mi-a zis: Mergi pe calea cea dreaptă şi o să ajungi la Rai, şi tot întrebând, am ajuns aici." Şi i-au răspuns: „Da, aşa este, noi ne-am adunat aici cu toţii şi ne pregătim să mergem la Rai."

159

I-a întrebat: „Nu mă primiţi şi pe mine?" „Cu bucurie", i-a răspuns egumenul. A chemat pe unul dintre Bătrâni şi i-a spus: „Vino aici să-l iei pe acest fiu şi să-l înveţi rânduiala vieţii monahale, să-l faci mai bun decât tine, să-L iubească pe Hristos şi să ajungă aşa cum trebuie." Şi i-a spus copilului: „Urmează-l pe acest Stareţ şi tot ceea ce-ţi va porunci să faci ca să ajungi la Rai tu să împlineşti." Aşadar, Stareţul l-a luat şi l-a pus să aibă grijă de biserică. „Aşa o să aprinzi candelele, aşa o să cureţi de praf sfeşnicele, aşa să faci asta, aşa să faci aia...", i-a arătat toate îndatoririle sale şi i-a cerut să fie cu luare-aminte ca să le facă pe toate bine, aşa cum i-a spus, pentru ca să se învrednicească să ajungă la Rai. Şi el se îngrijea de biserică cu toată frica de Dumnezeu.

Pe atunci aveau obiceiul să-i ducă paraclisierului mâncarea în biserică, şi el mânca acolo.

Avea o chiliuţă la biserică acolo locuia el. De ceva zile băgase de seamă că Cineva era răstignit pe o Cruce, undeva sus pe perete, şi i se făcuse milă de El, dar îi era teamă să-I vorbească. într-o seară, după ce i-au adus mâncarea, [s-a dus şi] I-a spus: „Frate, coboară ca să mâncăm!" Răstignitul i-a răspuns: „Nu cobor, pentru că Mi-e teamă de egumen. Dacă o să Mă vadă, o să Mă pedepsească, deoarece a hotărât că Eu trebuie să stau aici sus, ca unul ce sunt pedepsit." Dar el a insistat: „Coboară, pentru că am închis uşile şi am luat toate măsurile [de trebuinţă], nu ne va vedea nimeni!" „Nu", i-a spus, „Mi-e teamă."
160
S-a uitat la El, i s-a făcut milă şi i-a zis: „Ce să-ţi spun, frate? Nu vii? Nu mănânc nici eu, nu pot. Cum să mănânc eu, iar Tu de atâtea zile să stai acolo sus flămând? Nu mă rabdă inima..." Şi, văzând că aşa stau lucrurile, Hristos i-a spus: „Bine, bine, pentru dragostea pe care Mi-o arăţi, o să cobor." A coborât şi au mâncat. Şi în fiecare seară mâncau şi vorbeau în şoaptă, ca să nu-i audă nimeni...

Odată, unul dintre călugări a auzit cum paraclisierul vorbea în biserică cu cineva. S-a dus şi i-a spus egumenului. „Am auzit", îi zice, „cum paraclisierul vorbea cu cineva; şi nu l-am auzit doar o singură dată."

Atunci l-a chemat egumenul la el şi l-a întrebat: „Ia spune-mi, copilul meu, cu cine vorbeai?" „Ei", i-a răspuns, „nu... nu... eu nu vorbesc." „Ia ascultă, aici aşa stau lucrurile. Cum o să ajungi în Rai, dacă nu spui adevărul? Spune-mi adevărul! Te-au auzit cum vorbeai, aşa că nu tăgădui." Şi dacă egumenul a stăruit, el i-a mărturisit: „Părinte, ce să-ţi zic? Mi s-a sfâşiat sufletul..."

A, dar mai înainte s-a întâmplat ca egumenul să se ducă să-l vadă cum se îngrijeşte de biserică. Şi el îl întrebă: „Părinte, de ce L-ai spânzurat acolo sus? Cine L-a spânzurat?" „Eu L-am spânzurat", îi răspunse. „L-am avut aici [jos] şi pentru că nu-Şi făcea treaba bine, L-am pedepsit." După aceea ciobanul cel simplu L-a chemat ca să mănânce împreună. Ai înţeles? Aşadar, Hristos S-a pogorât şi au mâncat împreună şi au vorbit.
161

Acum egumenul l-a convins să-i spună cu cine vorbea. „Iată", îi zice, „mi s-a făcut milă că-L ţii acolo sus şi L-am chemat, şi El a coborât şi am mâncat împreună şi am vorbit." Îl întreabă: „Şi ce ţi-a spus?" „Mi-a spus că are un Tată foarte bogat şi că mă va lua şi pe mine odată, atunci când va socoti El de cuviinţă, ca să mergem la Tatăl Său, Care e foarte bogat, şi o să-mi arate recunoştinţa Sa." [Atunci egumenul] îi zice: „Nu vorbeşti şi pentru mine, să mă ia şi pe mine? Te rog, vorbeşte-I şi de mine!" Deci, [ciobanul] îi spune: „Îi voi vorbi."

Seara i s-a adus mâncarea şi cum mâncau şi vorbeau, îi zice: „E-adevărat că Tatăl Tău e foarte bogat?" „Bogat?", zice, „e foarte bogat, e cel mai bogat din lume. E rege." îl întreabă: „O să mă iei acolo?" „Cum să nu te iau? Nu ţi-am spus c-o să te iau?" „Ascultă-mă", îi zice, „am o rugăminte la Tine. Ştii, m-am gândit să-l luăm şi pe egumen." „Ba", îi răspunde, „nu-l vreau pe egumen!" „Dar de ce? Trebuie să-l luăm şi pe el." „Nu, nu, nu-Mi vorbi de egumen, pe el nu-l vrem. Nu-l vreau, o să mergem doar noi doi."

Aşadar, omul acesta simplu mânca şi, bietul de el, era cuprins de tristeţe. I-a spus: „Prietene, fă-mi şi mie hatârul acesta: hai să-l luăm şi pe el. De ce să nu-l luăm şi pe el?" „Nu, nu-l luăm." „Dar hai să ne gândim mai bine. Dacă el nu ne-ar fi trimis mâncare, cum am fi trăit atâta vreme? Prin urmare merită să-l luăm. Avem o datorie." „Bine, haide să-l luăm. De dragul tău o să-l luăm
162
şi pe el. Spune-i ca în douăzeci de zile să fie pregătit, şi Eu o să vin să vă iau pe amândoi să mergem toţi trei la Tatăl Meu."

I-a spus egumenului, egumenul s-a pregătit şi după douăzeci de zile au murit: i-a chemat Dumnezeu şi au plecat la cele veşnice.

Aveam cincisprezece ani când am citit-o.

Pe vremea mea toţi monahii şi ucenicii de la Kavsokalyvia erau sfinţi

Sfântul Porfirie: Eu am fost martorul acestor lucruri şi mărturisesc că pe vremea mea toţi monahii şi ucenicii aflaţi la Kavsokalyvia erau sfinţi. A venit aici unul de la Marea Lavră şi i-am mărturisit şi lui asta.

„Ce spui?", mi-a zis, „părinte, vremurile acelea s-au dus!"

Boala

Inima mea s-a închis pentru lume

De mic copil, citind viaţa Sfântului Antonie şi a Sfântului Ioan Kalyvitul, mi-am dorit să-i urmez. Aşa am simţit. Nu ştiu cum. Am aflat că şi tatăl meu voise la vârsta copilăriei să se facă monah. Şi acum şi mie, citind vieţile acestor mari asceţi, mi s-a născut în suflet [dorinţa] să mă duc să mă fac şi eu pustnic. îmi făcusem multe planuri. Am reuşit să ajung în pustie, în pustia Sfântului Munte, acolo, în cele mai îndepărtate locuri din Sfântul Munte: la Sfânta Treime şi la Kavsokalyvia. în acea vreme era un loc foarte pustiu.

Aşadar! Atât de mult mi-a plăcut, atât de mult am iubit acel loc, încât inima mea s-a închis pentru lume şi mi-am spus: aici o să trăiesc, aici o să mă afierosesc Domnului meu. Voi face ascultare de Stareţi până la moarte şi apoi, ce va voi Dumnezeu. Mă gândeam ca, atunci când Dumnezeu îi va chema pe Stareţi, să mă mut undeva şi mai

166

sus, undeva mai în adâncul pustiei. Ah! Acesta era visul meu ziua şi noaptea! Era o rătăcire, pe care am mărturisit-o Părintelui meu Duhovnic, care mi-a spus: „Eşti în rătăcire, copilul meu, nu aşa stau lucrurile!" Şi mi-a scos din cap ideea asta. Să nu mă gândesc la pustie. Ah!... deşi el mi-a spus aceste lucruri, îmi dădeau târcoale gânduri legate de pustie.

Dar eu nu voiam să plec de lângă Stareţii mei. Mă gândeam că dacă ei aveau să plece mai înainte la cele veşnice, aş fi plecat şi eu imediat la Sfântul Vasile sau pe Muntele Carmel al Prorocului Ilie, care se află mai sus de Sfântul Vasile. îmi făcusem planuri mari! Mari! Ei!, [mă gândeam] cum aveam să trăiesc, cum aveam să mă hrănesc, cum aveam să mă rog...

Lucrurile totuşi s-au schimbat

Şi iată că acum lucrurile s-au schimbat. S-au schimbat. S-au schimbat pe neaşteptate. Ascultaţi.

După atâţia ani petrecuţi acolo, am ajuns şi monah, cu făgăduinţa să rămân acolo în pustie, la Coliba Sfântului Gheorghe, cu Stareţii mei. Am promis, am făgăduit, m-am jurat lui Dumnezeu, dar niciodată nu mi-a trecut prin gând că aveam să plec de-acolo. Niciodată!!!

Prin urmare, ascultaţi-mă. Stareţii mei mă trimiteau mereu să adun melci. într-un an, după primele ploi, mai în vale de coliba noastră treceau mai mulţi Părinţi spre Sfântul Nifon ca să adune melci, fiindcă în ziua aceea plouase. A plouat

167

de dimineaţă până la amiază, iar apoi a stat. Părintele Ioanichie, fratele meu de călugărie[1], mi-a spus să mă duc şi eu. M-am dus, am luat un sac şi desaga ca să plec. Dar mă vede Stareţul părintele meu duhovnic şi mă întreabă: „Unde te duci?" „Mi-a spus părintele Ioanichie să merg după melci." „Nu", îmi zice. „Au căzut primele ploi şi e periculos; ar putea cădea o stâncă de pe munte şi să te ia şi pe tine la vale. Nu, să nu te duci!" M-am întors sus, la etaj, acolo unde lucram cu părintele Ioanichie la rucodelia noastră unde sculptam -, şi ne uitam cum pe sub geamul nostru treceau Părinţii spre Sfântul Nifon.

îmi spune [din nou]: „Măi copile, trebuie să fie mulţi melci, a plouat atâta. Ne-ar prinde bine." îi răspund: „Nu ştiu, Părintele Duhovnic mi-a spus să nu merg. Ştii doar, ţi-am zis." „Da, dar asta-i o ocazie. Auzi, fă ascultare de mine şi du-te. Hai, du-te!" Eu, obişnuit să fac ascultare când de un Stareţ, când de celălalt, mi-am luat desaga, am făcut o metanie în faţa lui şi am plecat. Părintele duhovnic nu m-a văzut.

Am luat-o repejor-repejor. Am mers până într-un loc unde erau nişte stânci abrupte. Am început să urc panta şi mă gândeam: „Acolo sus, unde nu se duce nimeni, trebuie să fie mulţi

melci." Iar eu învăţasem de mic să mă caţăr pe stânci. Am făcut o sforţare, am urcat sus şi... am început să adun melci. înainte de a ajunge în locul

1 Termenul napadEptftdţ desemnează monahii care se spovedesc şi fac ascultare faţă de acelaşi Stareţ (n. trad.).

acela sălbatic, am trecut printr-o zapa[1], care avea o lăţime de vreo zece metri. Adică noi numeam pe-atunci săra un fel de pârtie alcătuită din pietrele care se desprindeau din munte şi se mărunţeau, rostogolindu-se la vale pe terenul înclinat; fâşia aceasta [asemenea unei pârtii] începea din partea de sus a muntelui şi continua până jos la mare.

Am trecut peste o asemenea fâşie, plină de pietre mărunte; numai că dedesubt solul era alcătuit din stâncă masivă şi din cauza aceasta pietricelele [alunecau şi] se rostogoleau din când în când la vale. Eu am trecut de cealaltă parte a fâşiei şi nimic nu s-a mişcat. Am găsit mulţi melci şi m-am bucurat. Spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase" şi adunam melci. Adunam, adunam, adunam..., mi-am umplut desaga din spate pe care o luasem ca să pun în ea melcii. însă, fiind foarte frig, spatele mi-a îngheţat din cauza salivei lăsate de melci. Dar mie nu-mi păsa. Voiam să adun cât mai mulţi, ca să le fac o bucurie Stareţilor. Şi atunci când mi-am umplut desaga, m-am oprit şi am apucat-o spre colibă.

Primejdioasa alunecare de teren

La întoarcere trebuia să trec din nou peste acea zapa. Şi să vedeţi ce s-a întâmplat, dragii

[1] La pa este o suprafaţă de pământ înclinată sau o albie de râu foarte abruptă, acoperită de multe pietre mărunte, care se dislocă şi se rostogolesc foarte uşor, luând cu ele la vale totul.

mei! Am păşit în locul cu pricina şi, cum am ajuns pe la mijloc, întreaga fâşie de teren acoperită cu pietrişul acela mărunt a început să o ia la vale. Eu m-am pierdut cu firea, fiindcă, în timp ce aluneca, picioarele mele au început să se afunde în stratul de pietricele. Mi-am pierdut cumpătul şi am început să strig: „Preasfântă Fecioară...! Preasfântă Fecioară...!" în clipa aceea, când am strigat cu putere, mi s-a părut că o piatră mare s-a desprins de sus, rostogolindu-se pe suprafaţa fâşiei de pietre alunecoase. Tremura inima-n mine, întrucât piatra care m-a lovit m-a azvârlit afară de pe fâşia aceea de pietriş şi încălţările mele, nefiind înnodate, au rămas prinse acolo. Aşadar, cum stăteam eu acolo căzut la pământ era pe la căderea serii -, au început prin partea de jos să treacă Părinţii, întorcându-se de la Sfântul Nifon, de la culesul melcilor, şi să strige: „He-e-ei! E cineva acolo su-u-u-us?... He-e-ei!" Tremura inima-n mine, dar nu eram în stare să răspund. Nu ştiu, poate mi-era chiar ruşine. Se pare că ei, odată cu alunecarea stratului de pietre, mi-au auzit glasul. „Hei!", au strigat şi, pentru că nu au auzit nici un răspuns, au plecat. Eu mă căţărasem pe nişte stânci abrupte, gata şi ele să cadă. Încet-încet am început să cobor de pe stânci şi, cum m-am dat jos de acolo, lângă o lăptucă o plantă care dacă o tai scoate mult lapte -, mă aştepta un şarpe, un şarpe maaare, foarte mare, care, de îndată ce m-a văzut, a început să şuiere „sss", s-a descolăcit şi... a plecat. Ah, în clipa aceea inima

fusese gata să-mi sară din piept. Văzusem o bestie în adevăratul sens al cuvântului.

Apoi m-am dus acasă

Apoi, desculţ, am coborât povârnişul, de-a lungul fâşiei de pietricele, şi m-am întors acasă [la chilie]. Cu picioarele zdrelite, însângerate de pe urma loviturii provocate de stânca care m-a aruncat de cealaltă parte a zapei. M-a văzut părintele Stareţ. „Ooooh!!" A început să-l certe pe părintele Ioanichie. „Ce-ai făcut?", i-a spus, „ce-ai făcut, măi, de ţi-a venit să-l trimiţi acolo pe copil? Eu am spus să nu se ducă. Ascultă aici! Sărmane, nu mai ai voie să slujeşti Sfânta Liturghie. Din clipa de faţă îţi interzic să mai slujeşti din nou!"

Aşadar, bietul de el, nici o vorbă. Nu spunea decât: „Iartă-mă, părinte, am greşit!"

„Nu-ţi mai este îngăduit să săvârşeşti dumnezeiasca Liturghie. Copilul era cât pe ce să fie

omorât."

Eu m-am întristat foarte mult că lucrurile au luat aşa o întorsătură şi că Stareţii au ajuns să se supere atât de tare.

însă m-am îmbolnăvit

Însă m-am îmbolnăvit. în seara aceea nu am vrut să mănânc. Am spus că eram foarte răcit. Şi m-am întins. în ziua următoare aveam febră. Ei, mi-au dat ceaiuri şi am băut, dar după două zile

171

au chemat pe un părinte sfânt, părintele Antonie Osiopateritul[1].

Vieţuia la coliba cu hramul Cuvioşilor Părinţi Aghioriţi. Părintele Antonie Osiopateritul era foarte învăţat. Nu este exclus să fi fost asistent medical înainte de a se face monah, pentru că, ori de câte ori fraţii se îmbolnăveau, pe el îl chemau. S-au dus, l-au chemat şi a venit: „Oh-oh! Copilul a răcit. Trebuie să-i facem cataplasme, să-i punem un vezicant." S-a întors la coliba sa în grabă ca să aducă nişte cataplasme şi un vezicant. Acum nu mai există asemenea lucruri, cred. Şi mi-a pus unul mare pe spate, în partea stângă... şi ce să vă spun...! în ziua următoare a venit şi a văzut vezicantul. Se umflase, făcuse o băşică pe dinăuntru, plină de apă, de lichid. A luat o foarfecă, a tăiat de jur împrejur [tăindu-mi şi pielea] şi a scos... ce să vă spun... o jumătate de farfurie (din acelea pentru supă) de apă. în clipa în care a făcut tăietura, eu am leşinat. Am leşinat de durere. Apoi am căzut iarăşi la pat.

Părinţii s-au mâhnit foarte tare, văzând că am ajuns să leşin. Apoi s-au retras mai deoparte, l-au cinstit pe părintele Antonie, după obicei, cu cafea şi rahat şi am auzit cum el le-a spus: „Fraţilor, binecuvântaţi!" Şi a plecat.

[1] Făcea parte din obştea monahilor de la coliba cu hramul Cuvioşilor Părinţi (OOIMV riaiEpaiv, de unde şi termenul de osiopaterit) Aghioriţi (n. trad.).

172

Eu m-am ridicat şi am început să psalmodiez

Eu m-am ridicat. Şi cum stăteam aşa în arhondaric, am început să cânt: „Pentru păcatele mele cele multe mi se bolnăveşte trupul..."[1] Pe-atunci aveam o voce frumoasă, întrucât eram tânăr şi cântam foarte frumos şi... cu evlavie. Părinţii m-au luat în braţe şi îmbrăţişaţi aşa toţi trei am plâns... (povestind, Sfântul Porfirie plânge).

M-am oprit [din cântat] şi le-am spus că vreau să mă întind. M-am întins, eram epuizat. De atunci nu am mai putut să mănânc. Imaginaţi-vă, aveam stomacul slăbit poate şi din cauza nevoinţelor şi nu puteam înghiţi nici măcar o migdală, un bob de fasole sau de năut pentru că din astea se găseau de gătit. Mi-au făcut un pic de supă cu fidea, ei... câteva lucruri pe care ştiau să le gătească. Dar ce să fac... Mi-au spus: „Trebuie să pleci, copilul meu, să te duci la părinţii tăi, în satul tău, unde au de toate." Eu plângeam: „Nu, nu mă duc, Părinţilor, fie-vă milă!" „Nu, trebuie să faci ascultare!"

[1] Troparul I al cântării I la Paraclisul Mic al Maicii Domnului.

Plecarea

M-au convins să plec

Şi aşa, sărmanii de ei cu toată întristarea lor m-au convins să plec, să mă întorc în satul meu, la părinţii care aveau cele de trebuinţă: lapte, ouă,
un pic de carne de pui, lucruri de felul ăsta.

Pe scurt, în ziua următoare ne-am trezit devreme. Părintele mi-a spus: „Du-te în chilia ta, adună-ţi lucrurile repejor, ca să apucaţi barca." Am alergat, am luat trei flanele de lână, două reverende, schima mare[1], schima mare îngerească, polistavrul[2,] rasa, camilafca, acoperământul de camilafcă şi am coborât.

[1] Schima monahală sau paramanul iniţial era un veşmânt asemănător unei mantii (pavbvaţ), de unde şi originea cuvântului napapavdvac;. în prezent desemnează în mod eronat, după părerea Sfântului Nicodim Aghioritul (Exomologhitarion, Veneţia, 1842, p.

167), o pânză de dimensiuni reduse (30x20 cm) pe care sunt brodate semnele Sfintelor Patimi ale Mântuitorului şi câteva versete biblice (n. trad.).
[2]Sau analavul veşmânt asemănător cu epitrahilul, dar întotdeauna din stofă neagră şi inscripţionat cu litere roşii (n. trad.).

îmi zice părintele: „Să iei şi o pătură." Am alergat, am luat o pătură de lână, pe care am păstrat-o până acum ca pe un odor; îmi amintesc cum pe ea îmi făceam metaniile şi rugăciunea şi cum, culcându-mă pe podea, mă înveleam cu ea.

întristat şi cu inima sfâşiată m-am dus în biserică, m-am închinat la toate icoanele: a Mântuitorului, a Preasfintei, a Sfântului Gheorghe şi a tuturor Sfinţilor cu inima zdrobită. Apoi am ieşit afară unde se afla Stareţul meu. I-am făcut metanie şi i-am sărutat de trei ori mâna fierbinte, în timp ce el amuţise. Şi am plecat împreună cu părintele Ioanichie ca să prindem barca dis-de-dimineaţă.

„Cu bine, copilul meu!", mi-a spus Părintele meu Duhovnic sfâşiat de durere, cu tristeţe în glas.

Am aruncat o privire asupra întregului schit

Şi cum mă îndepărtam, am aruncat o privire asupra întregului schit, asupra întregii Kavsokalyvii. Am văzut Sfânta Treime, am văzut toate casele [monahilor][1] de foarte dimineaţă, soarele încă nu se ivise -, şi toate stâncile din susul [chiliei noastre], pe toate le-am văzut..., le-am privit cu dor, ca şi cum aş fi vrut să le închid înăuntrul sufletului meu, ca să nu le uit. Voiam să mi le amintesc cât voi fi în lume. Şi am plecat în

[1] Chiliile de dimensiuni mai mici sunt numite şi „case" (n. trad.).

grabă împreună cu părintele Ioanichie tăcuţi, eu plângând şi rugându-mă în taină, ca să nu-şi dea seama părintele Ioanichie şi să se întristeze, chiar dacă amândoi eram cu sufletele îndurerate.

Coboram... şi mă rugam: „Sfinţi ai Kavsokalyviei, Cuvioşi Părinţi şi fraţi ai mei, care atâţia ani m-aţi ocrotit şi cu care am vorbit... şi mi-aţi dat mângâiere şi m-aţi povăţuit în toate. Acum, voi să aveţi grijă de mine, Sfinte Maxim, Sfinte Acachie, Sfinte Nifon, Sfinte Roman, Sfinte Nil, Cuvioşi Părinţi kavsokalyviţi, cu rugăciunile voastre ocrotiţi-mă pe mine, smeritul şi nevrednicul vostru rob!"

Ne-am dus jos la arsana

Ne-am dus jos la arsana[1]. Părinţii cu barca ne aşteptau. Am urcat şi au început să tragă la vâsle, pentru că aşa se călătorea atunci, cu bărci obişnuite, nu existau bărci cu motor. Am mers trei ore în tăcere până la Dafni.

Am trecut dincolo de arsanaua rusească. M-am uitat sus, dincolo de stânca numită „Porcul", unde se vedea Katunakia. Mai încolo se aflau Sfânta Ana Mică şi Sfânta Ana Mare, în continuare Nea Skiti, Mănăstirile Sfântul Pavel, Sfântul Dionisie, şi la toate mă uitam cu mare dor... îmi deschideam ochii, mai degrabă mintea, ca şi cum aş fi vrut să le.... fotografiez pe toate, încât să nu mi se şteargă niciodată din memorie.

[1] Scil. debarcader.

Am trecut de toate mănăstirile şi în trei ore am fost la Dafni.

Am început să-mi amintesc de Kavsokalyvia

Acolo am aşteptat să vină vaporul[1], care avea să mă ducă înapoi în lume. M-am dus să mă aşez, nu mă simţeam foarte bine, obosisem. Părintele Ioanichie m-a condus sus, într-o cameră, unde am rămas singur. Şi am început să-mi amintesc din nou de Kavsokalyvia, de Stareţul meu. în timp ce aşteptam vaporul, eu... mă aflam la Kavsokalyvia şi mă gândeam, spunându-mi: „N-o să plec de aici. Plec cu trupul... (sfântul plânge). Plec cu trupul, dar, Dumnezeul meu, îmi doresc ca sufletul meu (sfântul plânge), vreau ca sufletul meu să fie

mereu aici ca să mă rog. Nu vreau să plec. Plec cu trupul. Ajută-mă să fac acest lucru, să nu simt că am plecat de la Kavsokalyvia!"

în timp ce vaporul pleca

Şi aşa, după diferite alte lucruri, m-am îmbrăţişat cu părintele Ioanichie, a venit vaporul şi am plecat. Am urcat pe vapor şi tot mă uitam afară, neputându-mă opri din plâns. Simţeam clipă de clipă că nu eu sunt cel care a plecat. Vaporul plecase şi, cu cât se îndepărta, cu atât sufletul meu prindea rădăcini mai adânci la Kavsokalyvia.

[1] Tipul de vas care asigura şi în perioada despre care ne vorbeşte Sfântul Porfirie transportul maritim de mărfuri şi persoane era feribotul (n. trad.).

177

Ah!, îmi spuneam, Dumnezeul meu, ţine-mă departe de lume! Şi cu cât ne îndepărtam, cu atât sufletul meu era la Kavsokalyvia. Cu cât ne îndepărtam, cu atât eu rămâneam în urmă, cu atât sufletul meu rămânea în urmă.

Mă gândeam la Adam, cum a lăsat în urmă Raiul

Eram obosit. M-am aşezat pe o bancă şi scrutam cu privirea Sfântul Munte, şi, după ce am lăsat în urmă ultima parte a acestui braţ al Peninsulei Chalcidice, când deja Sfântul Munte se pierdea cu totul la orizont, m-am ridicat în picioare, privind cu evlavie şi, luându-mi rămas bun cu mintea şi cu trupul de la Sfântul Munte, cu gândul la Adam care a părăsit Raiul, mi-am spus în sine: „Nu, eu... (plângând) nu. Eu n-o să plec, eu mă aflu la Kavsokalyvia, sub acoperământul Preasfintei, sub acoperământul mijlocirilor şi rugăciunilor Cuvioşilor de la Kavsokalyvia."

Şi iată că încet-încet Sfântul Munte dispăru de sub privirile mele. M-am aşezat şi am început să spun Doamne, Iisuse Hristoase..., gândindu-mă că mă aflam în bisericuţa colibei noastre de nevoitori a Sfântului Gheorghe, împreună cu Stareţul meu.[1]

[1] înregistrarea se întrerupe aici, pentru că nu s-a găsit nicăieri continuarea. Sfântul a povestit aceleaşi lucruri câţiva ani mai târziu, aşa cum reiese din povestirea următoare.

178

Raiul şi iadul sunt înăuntrul nostru[1]

-...Şi cele bune şi cele rele. „împărăţia lui Dumnezeu...

este înăuntrul vostru."[2]

şi iadul poţi spune că este înăuntrul nostru. Evanghelia o spune foarte bine.

„Părinte[3]" şi „preot[4]" în Sfântul Munte

Tuturor li se spune „Părinţi", iar preoţilor, „preoţi". Trebuie să spui, spre exemplu, „preotul Ioanichie", căci dacă-i spui „părintele Ioanichie" înseamnă că nu-l socoteşti preot [ci simplu monah]. Ai priceput? O să-mi spui, „aici, în lume spunem „părinte [şi preoţilor]"; da, însă acolo [în Sfântul Munte] are acest înţeles, pentru că sunt mulţi părinţi [scil. monahi]. Cu toate că „Părinţii" sunt mai mari în grad, se face o confuzie. întrucât cu toţii sunt numiţi [în genere] „Părinţi", se încearcă să se facă o distincţie, o diferenţă...

- [o distincţie în ce priveşte] preoţia.

-Da.[5]

[1] înregistrarea aceasta a avut loc în jurul anilor 1987-1990 în Ewia, unde sfântul se retrăgea constant în ultimii ani pentru a se odihni. însă intervenţiile continue ale celor de faţă întrerup firul povestirii părintelui.

[2]Lc. 17,21.

[3]nanjp.

4 lomâţ; colocvial - „popă" (n. trad.).

[5] în momentul acesta sfântul aude glasuri de păsări şi schimbă subiectul.

179

Despre păsări

Doar nu vrei să ni le prindă zăpăciţii [de vânători]? Pasărea aceea plânge acolo; or fi

prins-o pe vreuna pe-acolo.
aici e, părinte, aici jos, aici jos în smochin...
asta aşteaptă ăştia. Ceva s-a întâmplat. Asta[1] nu cântă cum trebuie. Ţipă. Auzi?
da, părinte.
Mierlele
şi [ce se mai întâmplă cu] mierlele părintelui cutare, părinte?
a, „Părinte", îmi zice, „nu mai vin... Le alung, le alung, pentru că mi-a trecut prin gând că aş putea fi nu ştiu ce sfânt." Când ne-a dus Părintele Duhovnic [la el], noi ne aşteptam să întâlnim nu ştiu ce stareţ îmbunătăţit, şi, când colo, am dat peste un tinerel care nu cred să fi avut treizeci de ani, cel mult treizeci şi cinci de ani...
a fost un om sfânt...
eu aşteptam să ni-l prezinte pe Stareţul său.
da, da, eu credeam că acesta era unul dintre ucenicii Stareţului.
un tânăr sfânt, căruia i se aşezau în palmă mierlele, iar el le vorbea. „Veniţi aici, mierlele mele", le spunea şi ele veneau. „Şi le vorbesc", îmi zicea. „Ce le spui?", l-a întrebat Stareţul [meu]. „Mierlele mele, mierlele mele, mierlele mele..." „Acum", l-a întrebat Stareţul [meu], „mai vin

[1] Se referă la mama puilor de pasăre.

mierlele [la tine]?" „Ba, părinte. Nu mai vin. Le-am alungat."
Sfântul Porfirie a mai povestit şi cu o altă ocazie cele petrecute la culesul melcilor şi plecarea lui din Sfântul Munte, după cum urmează:
Culesul melcilor
[Părintele Pantelimon], Stareţul meu, mi-a spus: „Nu, nu te duci." Eu luasem deja desaga ca să mă duc, dar el m-a întors din drum. Prin partea de jos a atelierului unde lucram noi prin locul unde spuneam eu că se revarsă o mireasmă frumoasă treceau o mulţime de fraţi care mergeau la Sfântul Nifon să culeagă melci era după ploaie.
Aşadar, părintele Ioanichie, cel de-al doilea Stareţ al meu, văzându-i pe părinţi trecând, l-a cuprins mâhnirea. îi spun: „Stareţul mi-a spus să nu mă duc." „Cum vrei..." „Dar dacă vrei să merg, fac ascultare." Atunci îmi zice: „Du-te, măi. Azi sunt mulţi melci." Astfel, am luat în grabă desaga din pânză de sac şi i-am pus metanie: „Binecuvântează, părinte!" După ce ajung mai încolo, pentru că întotdeauna când plecam, mergeam mai încet, nu alergam, dar când mă îndepărtam de ferestre, de unde mă puteau vedea...
o luaţi la picior.
da, o luam la picior. M-am dus destul de departe, am apucat-o la deal pe acolo pe unde ne-am dus să ne plimbăm. Şi ajungând sus, printre nişte stânci abrupte, mi-a luat cel puţin

trei ore ca să-mi umplu desaga cu melci. Era după-amiază, vremea se răcise şi de pe Muntele Athonului se lăsau curenţi de aer foarte reci spre mare. Asta se întâmplă odată cu căderea serii.
Sara a început să... alunece
Şi, cu toate că [la venire] trecusem [cu bine] prin nişte locuri sălbatice, numite zapa1, alcătuite din pietriş, acum când mă întorceam cu traista încărcată, adică cu desaga plină de melci pe umăr, cu spatele îngheţat din cauza salivei lăsate de melci, şi cu frigul ce mă cuprinsese, acum când am ajuns pe la mijlocul fâşiei de pietriş, aceasta a început, aşa ca un râu ce era, să o ia la vale...
Neaşteptata salvare
aşadar am vrut să trec [peste zapa], aşa cum o făcusem şi la venire aţi văzut stâncile acelea cocoţate acolo sus? stai în loc şi [nu te opreşti să] te tot uiţi la ele; dar pentru că drumul [obişnuit] făcea un ocoliş în locul acela unde spuneaţi să treacă în faţă măgarul -, eu am luat-o

pe o scurtătură, în timp ce părinţii ceilalţi mergeau să culeagă melci la Sfântul Nifon, care nu era un loc sălbatic. M-am căţărat aşadar pe nişte stânci abrupte, prin locuri pe unde nu cutreieră

[1] Zapa este o suprafaţă de pământ înclinată sau o albie de râu foarte abruptă, acoperită de multe pietre mărunte, care la cea mai mică dislocare se rostogolesc foarte uşor, luând cu ele la vale totul.

182

nici porcii sălbatici căci şi aceştia, când plouă, se adună şi se duc să mănânce melci.

da? Nu ştiam acest lucru.

melcii sunt tot ce le trebuie vulpilor şi porcilor sălbatici; [tot ce le trebuie] vulpilor, şacalilor, mistreţilor. Deci, cum vă spuneam, [la întoarcere] am coborât din locurile acelea greu accesibile cu spatele îngheţat din cauza salivei lăsate de melci. Am coborât, am ajuns în mijlocul fâşiei de pietriş, lată de vreo treizeci de metri. Nu. Avea cincisprezece, poate douăzeci de metri, cam pe acolo. însă semăna cu un râu care pornea din vârful muntelui. Şi piatra aceea mare s-a prăvălit peste mine, şi am fost aruncat pe malul celălalt al „râului" ca să zic aşa. Am fost aruncat pe nişte stânci, fixate una în alta, alcătuind un fel de baraj, ca să zic aşa, dar şi astea stăteau gata să se prăvale şi să o ia la vale.

să alunece.

stânca asta m-a aruncat pe malul unde voiam să trec, dar pe nişte stânci mai mari. Şi începuse deja să se lase noaptea. Din partea de jos acolo unde zic eu [că e bine] să facem eliportul se auzeau strigătele părinţilor care se întorceau de la Sfântul Nifon, de la culesul melcilor, „Hei! E cineva acolooooo?", şi care, la vederea pietrişului căzut, s-au gândit că nu e exclus ca cineva dintre fraţi să se afle [acolo]. Pe mine mă azvârlise stânca aceea, care totuşi nu fusese o stâncă [obişnuită].

dacă ar fi fost o stâncă, v-ar fi omorât.

183

ooo..., cu siguranţă! Dar asta a venit aşa... bum, mi-a dat una şi m-a proiectat acolo sus [pe celelalte stânci]. Aţi priceput?

ce-a fost, părinte? Preasfânta? Puterea Preasfintei, nu?

nu ştiu...

dacă ar fi fost o stâncă, l-ar fi omorât. L-a aruncat departe pe părintele, zece metri, o stâncă...

ba nu, mai mult... Aici, unde mă aflam eu, era râul de pietriş, în timp ce eu am fost azvârlit undeva sus, acolo unde se găsea o grămadă de stânci, una peste alta; ar fi trebuit să vă fi dus ca să vă arăt, măi...

am fost, ne-aţi dus, părinte.

nu v-am dus. Nu v-am dus, [locul ăsta] e sus.

-A, acolo sus, în locul ăla înalt, nu. Noi am rămas jos, pe bordura de piatră.

nu. V-am arătat, nu v-am dus, bieţii de voi! Dacă aţi merge, nu v-aţi putea opri să vă faceţi întruna semnul crucii. Or, acolo am fost aruncat eu... Şi nici papuci, nici nimic... Papucii ăştia alunecoşi, opincile au rămas în pietriş. Picioarele mi-au fost smulse de stânca ce m-a lovit şi opincile au rămas acolo. Iar eu eram cu picioarele pline de sânge şi nu numai atât...

pietrele v-au jupuit pielea.

stâncile, da. Şi auzeam glasurile părinţilor cum strigau: „Heeei!", „heeei...!" Aşa cum căzusem acolo agăţat [de pietre] voiam să scot un sunet, dar... Ei bine, după ce mi-am revenit un pic, m-am căţărat de pe o stâncă pe alta.

184

desculţ...

Da, desculţ. Şi am coborât de acolo. Imediat ce am coborât, am găsit o plantă ce se

cheamă lăptucă; noi îi spunem şi laptele cucului.

a, laptele cucului, da. Asta de-aici din faţă.

dacă o tai, scoate lapte.

da, da, da...

aşadar, m-a salvat această lăptucă mare. Dar, cum treceam pe alături, văd un şarpe care se descolăcea... şi făcea „ssss...".

M-am întors bolnav la colibă

aşa că am tras o spaimă şi de pe urma acestuia. Am început, prin urmare, să păşesc din nou printre stânci, îndreptându-mă spre casă stăpânit de groază, unde am căzut nemişcat.

între timp, [ce s-a întâmplat cu] desaga în care aveaţi melcii...? Nu v-a căzut?

nu-mi amintesc bine, dar nu cred că mi-a căzut, pentru că mi-o legasem. Ai priceput? Şi am căzut acolo în arhondaric, unde obişnuiam să dorm. Eram foarte speriat de cele ce mi se întâmplaseră; din cauza catapultării mele sus pe stânci, a şarpelui pe care l-am văzut... Astfel, le-am povestit păţania mea: papucii pierduţi, picioarele mele pline de sânge. Stareţul l-a pedepsit pe părintele Ioanichie. Nu ştiu pentru câte luni nu i-a îngăduit să slujească.

fratelui său [de călugărie], nu-i aşa, părinte?

da, bietul de el plângea.

185

amândoi erau preoţi, părinte.

da. Erau oameni buni şi neprihăniţi. Dar după întâmplarea asta cu pleurita de care m-am îmbolnăvit şi cu durerile (pe care le avusesem şi mai înainte, din cauza unei răceli)...

Dureri puternice

...Şi mai înainte avusesem dureri. Pentru că aveam obiceiul aceasta era una dintre nevoinţele mele obişnuite să-mi scot hainele de la brâu în sus şi să dorm gol pe o pătură; nu cu totul dezbrăcat, ci de la mijloc în sus. Aşadar, cum spuneam, aveam deja nişte dureri şi de pe urma acestei nevoinţe. Dar, după păţania cu pricina, m-a cuprins o durere puternică şi nu mai voiam să mănânc, mi se tăiase pofta. Aşa că a venit părintele Antonie, înalt şi cu o ditamai barbă, ce să vă spun... trebuie să întrebaţi de el; poate mai trăieşte un ucenic de-al său, părintele Paisie mi se pare că se numea, sau o fi murit acum. Părintele Antonie era un om sfânt.

La el ar trebui, dacă ajungem [în Sfântul Munte], să vă duceţi. Biserica sa are hramul Sfinţilor Părinţi Aghioriţi, e în cinstea Cuvioşilor Părinţi care s-au nevoit în Sfântul nostru Munte Athos şi care s-au distins prin nevoinţele lor. De aceea se şi numea Antonie Osiopateritul[1]. El ştia un pic de medicină. A venit, a văzut ce dureri aveam, s-a

[1] Făcea parte din obştea monahilor de la Coliba Cuvioşilor Părinţi (OCTWV ricnepan, de unde şi termenul de osiopaterit) Aghioriţi (n. trad.).

186

întors la coliba sa, a luat o [cataplasmă uriaşă], mare cât asta pe care o vezi acum aici; o vezi cât e, nu? Nu-i aşa că-ţi dai seama?

da, da, da.

era un plasture uriaş.

cât un muşchi de copac.

Cataplasma vindecătoare

Acest [plasture] era alb... nu mai ştiu, acum au trecut anii; şi mi l-a pus...

ce era? Un vezicant?

da, se numeşte cataplasmă. A venit în ziua următoare pe la ora zece, după terminarea slujbei. Se adunase o pernuţă plină de lichid sub pielea spinării mele. A absorbit, a absorbit lichid toată noaptea. Aşadar, s-a apucat şi mi-a tăiat-o; a dezinfectat cu alcool o foarfecă şi a tăiat.

Interlocutorul 1: Ce a tăiat, părinte, pielea?

Interlocutorul 2: A făcut o puncţie?

Sfântul Porfirie: Nu puncţie.

Interlocutorul 2: Ceva asemănător.

a scurs lichidul într-o farfurie. în clipa în care a făcut tăietura, fiindcă durerea şi epuizarea mea erau atât de mari, am leşinat. Ei, eram şi eu...

un copil...

flăcău! Ce copil? Aveam optsprezece ani. Şaptesprezece spre optsprezece ani. La plecare părintele Antonie s-a dus dincolo, i s-a oferit o cafea, după obicei, şi am auzit: „Haide, Părinte

187

Duhovnic, binecuvântează! Şi însănătoşire grabnică!" A plecat. Când mi-am revenit puţin, după acea durere, am început să mă rog, simţind o bucurie înăuntrul meu.

Mă iubeau

În clipa aceea am simţit că Stareţii mei cu precădere părintele Ioanichie -, cu toate că nu mi-o spuseseră niciodată, mă iubeau foarte mult. Aşa cum eram, în camera aceea şi în patul acela, când m-au văzut cum dormeam poate chiar cu aceleaşi haine şi apoi cum cântam iar pe atunci aveam o voce frumoasă, măi copii, ce să vă spun... vocea mea era foarte frumoasă... (Părintele cântă în stil aghioritic): „Pentru păcatele mele cele multe..." Cântam frumos, adică rar, fără să mă grăbesc. „Mi se bolnăveşte trupul, mi se îmbolnăveşte sufletul..."[1] Şi cum stăteam eu acolo, a venit părintele Ioanichie, m-a îmbrăţişat, m-a sărutat pe frunte şi mi-a spus: „Copilul nostru drag, să mă ierţi!" Vine şi Stareţul şi zice: „Uite la el! Ce om sucit!" Cu alte cuvinte s-a răstit la părintele Ioanichie, ai înţeles? Căci Stareţului meu, părintele Pantelimon, întotdeauna îi plăcea să-l certe pe celălalt părinte, dar nu din răutate.

pedagogic.

da, da, fiindcă părintele Ioanichie era din fire foarte nervos şi se aprindea uşor.

şi voia în felul ăsta să-l smerească.

[1] Paraclisul Mic al Maicii Domnului.

188

Dar eu nu puteam să mănânc

Desigur! Dar după cele petrecute eu nu mai puteam pune nimic în gură. mâncam foarte puţin şi ei s-au speriat. A venit părintele de la Chilia Cuvioşilor Părinţi şi le-a spus: „Copilul trebuie să plece, fiindcă nu mănâncă şi, oricum, cu cât va rămâne [mai mult aici], cu atât starea i se va înrăutăţi." Gândiţi-vă că înghiţeam o migdală şi îmi făcea foarte rău. Stomacul meu era foarte slăbit.

epuizat.

Atunci mi-au spus să plec

Atunci mi s-a poruncit să plec. Au scos nişte adeverinţe de la dicheul schitului şi m-au trimis în satul meu, cu învoirea de a sta o lună şi jumătate nu-mi amintesc bine -, o lună, o lună şi jumătate sau două luni. Oricum, nu mai puţin de o lună. Şi am plecat; m-a însoţit părintele Ioanichie până la Dafni. Am urcat în barca cu vâsle pe atunci nu existau bărci cu motor, nu existau asemenea lucruri. Totul se căra cu spatele.

Ne-am dus aşadar la Dafni

Ne-am dus aşadar la Dafni şi, pentru că nu puteam să stau în scaun, mi-a găsit o cameră la oficiul poştal, unde m-am întins. Şi ce rău mi-a fost! M-au apucat durerile de rinichi şi, cum plângeam de durere, a venit şi el şi a început să

189

plângă. La cuvintele mele [de încurajare]: „Părinte, nu plânge, o să mă fac bine, ştiu eu asta", el îmi răspundea: „Nu plânge, copilul meu, o să te faci bine!"

fiecare încerca să-l întărească pe celălalt.

A venit vaporul

deci a venit vaporul, m-a urcat pe vapor, şi aşa cum eram, scăldat în lacrimi, m-a sărutat pe frunte şi le-a spus unor părinţi, care aveau să călătorească împreună cu mine, să... [aibă grijă de mine]. Am urcat pe vapor... Cât de neobişnuite mi se păreau toate! Pe vapor vedeam bărbaţi, femei, bătrâni, copii. De atâţia ani nu mai văzusem asemenea lucruri... Stăteam, aşadar, bietul de mine, şi mă tot holbam la lume. Toate mi se păreau ciudate. O să mă înţelegeţi, pentru că, aşa cum v-am zis, am intrat [în Sfântul Munte] la doisprezece-treisprezece ani şi acum aveam optsprezece. Prin urmare... de câte peripeţii n-am avut parte [în Sfântul Munte], după cum v-am povestit!

întâia şi a doua venire şi plecare

M-am dus la Halkida

m-am dus la Halkida. Ei, după aceea..., sunt multe [de povestit].

şi aţi ajuns în sfârşit acasă?

am ajuns acasă, dar mai înainte am poposit la Aliveri, şi de acolo am mers împreună cu cineva la livada tatălui meu. L-am rugat, i-am dat şi bani, cred, fiindcă [Stareţii mei] mi-au dat şi nişte bani. Oameni săraci şi ei, dar mi-au dat nişte bani de drum şi o pătură, ca să nu răcesc.

Am trecut pe la grădină, unde se afla cumnatul meu N., tatăl lui E. îl întreb:

cine altcineva mai e pe-aici?

Pe-atunci eram un călugăraş slab, piele şi oase.

nu v-a recunoscut?

nimeni nu m-a recunoscut. Aveam plete, îmi ajungeau până mai jos [de mijloc]. Ai văzut vreodată păr atât de lung?

A venit aşadar tatăl meu

Mi-era ruşine să-mi ţin pletele peste dulamă, mi le vârâsem, aşa cum purtam reverenda, pe dedesubt, lăsându-le să cadă pe spate.[1] L-am întrebat aşadar cine mai era pe-acolo: „Uite, e aici şi moş Leonida cu bătrâna lui, soacră-mea."

Când a venit tatăl meu, l-am întrebat ale cui erau toate cele de-acolo.

bineînţeles că Sfinţia voastră l-aţi recunoscut, nu?

da, dar mi-era ruşine. „Ei", mi-a spus, „ale noastre. De unde eşti?" „De vreme ce-s călugăr, de unde să fiu? Ce mă mai întrebi", i-am răspuns. „A, călugăr." „Nu se vede? Sunt călugăr."

Aţi avut un copil... a murit

„Şi cum de-ai ajuns prin locurile astea?", m-a întrebat. Mă duc undeva aici sus, într-un sat [din apropiere], la Harupia. Aţi avut cumva un copil pe nume Vanghelie? „Ah, da", îmi spune, „am avut." „A murit", le zic... Ei, tatăl meu s-a arătat foarte tulburat!

cum aţi găsit curajul ăsta, părinte, să le-o spuneţi aşa, [pur şi simplu]?

- „Mi-a fost prieten" (în acest moment sfântul s-a tulburat), „dar a murit pe când ne aflam în Pireu. N-aţi aflat?" „Nouă ni s-a spus că a fost

[1] Probabil, părintele vrea să spună că-i era ruşine să-şi ţină pletele lungi la vedere, deasupra rasei, şi de aceea şi le ascundea pe sub reverendă, lăsându-le să cadă liber pe spate.

omorât, iar noi i-am făcut şi parastasul" (sfântul s-a tulburat şi mai tare). Şi strigă: „Hei, bătrâno, vino încoace!" Vine şi mama şi îi spune: „Călugărul acesta l-a cunoscut pe Vanghelie. Au fost împreună în Pireu."

Şi mama mea s-a arătat vădit tulburată. „Cine mi-a omorât copilul?", m-a întrebat, „noi am aflat că l-au omorât." „A murit", i-am răspuns, „dar [mai înainte] m-a rugat să vin să vă spun, dacă am să trăiesc."

Ce să vă mai zic! Cu alte cuvinte, nu m-au recunoscut. Apoi tatăl meu a bănuit că aş putea să fiu eu fiul lor.

şi-a dat seama în timp ce vorbeaţi, nu?

nu aveau cum să mă recunoască, pentru că plecasem [de-acasă] la vârsta de doisprezece-treisprezece ani.

Între timp v-aţi maturizat, la şaptesprezece-optsprezece ani eraţi deja bărbat.

da. Cum vă spuneam, m-au recunoscut, m-au îmbrăţişat şi aşa a aflat tot satul, vestea ajungând până în Aliveri. în ziua următoare a venit o grămadă de lume să mă vadă. Mama mea s-a dus şi s-a ascuns, pentru că îi era ruşine. Zicea: „I-auzi, copilul nostru să se facă călugăr... Unde am ajuns...!" Dar tatăl meu se bucura şi-o mustra: „Nu ţi-e ruşine?" Ea plângea şi se tânguia şi nu voia să mă vadă. Cât am stat acolo, câteva zile, lumea venea întruna.

196

Lumea a început să râdă de mine

Într-o zi, era duminică, m-am dus la biserică, bietul de mine, şi să vedeţi cât de simplu eram: m-am dus la biserică, după cum mi-era obiceiul, căci în Sfântul Munte, când mergem la biserică, la Liturghie, pe dedesubt purtăm ceva asemănător unui epitrahil. Şi aveam şi eu schima mea era nouă, cu nişte culori..., cu nişte capete de morţi.

Da, ţesute cu fir de aţă roşie.

aşa că... mi-am pus schima. De sub rasa scurtă[1], pe care o purtam, ieşea la vedere. Şi m-am dus îmbrăcat aşa. Dar, după asta, lumea a început să mă ia în râs. S-a dus cumnatul meu (el tăia cu fierăstrăul bucăţi de calcar pe care le ardeau în cuptor şi făceau var) şi s-a plâns [mamei] că ceilalţi muncitori se amuză pe seama lui. Iar biata de ea... oh-oh-oh, nu voia nici măcar să mă vadă.

La Mănăstirea Sfântul Haralambie

în cele din urmă şi tatăl meu mi-a spus: „Copilul meu, o să te duc la Mănăstirea Sfântul Haralambie, unde e linişte, e la munte, o să mănânci lapte, iaurt, ouă, [carne de] pui..." Mi se pare că la Aliveri se afla un părinte, pe nume Yannis Papavasiliu

[1] Există două tipuri de rasă monahală care diferă doar după lungime: rasa normală care atinge vârful încălţămintei, şi rasa scurtă care coboară un pic mai jos de genunchi, fiind asemănătoare unui palton (n. trad.).

197

dacă ajungi pe-acolo, întreabă de un părinte cu acest nume. întreabă, ca să vedem.

Aşadar, acest părinte l-a sunat pe mitropolit exista pe atunci o legătură telefonică între Aliveri şi Kymi[1] -, i-a spus că... aşa şi aşa..., „a venit un călugăr...". Iar acela i-a răspuns: „Părinte Yannis, să ai grijă de el să nu plece!"

mitropolitul.

-Da.

fostinis[2]?

da, iubea călugării. Şi tot el mi-a poruncit să mă duc la Sfântul Haralambie, însă nu-mi amintesc bine acum aceste lucruri. Şi m-a luat tatăl meu, am sărutat mâna mamei, care, biata de ea, şi-o trăgea înapoi, şi m-a dus la Sfântul Haralambie. Iar tatăl meu a rămas cu mine o vreme, ca să-mi poarte de grijă.

Acolo aveau lapte, ouă... şi mi-am revenit

Acolo nu mi-au lipsit laptele, ouăle, carnea de pui, am avut de toate. Numai că eu nu mâncam, nu aveam poftă de mâncare. însă încet-încet mi-am revenit; m-am odihnit, mi-am recăpătat puterile, aşa cum mi-au spus Stareţii; învoirea mea era de o lună, o lună şi jumătate sau două nu-mi aduc aminte -, oricum nu cred să fi fost de două luni.

[1] Localitate din insula Ewia, sediul mitropoliei de Karystia şi Skyros (n. trad.).

[2] Pantelimon Fostinis (1888-1962), mitropolit de Karystias şi ulterior de Hios.

198

Mă grăbesc să mă întorc... în Sfântul Munte

întrucât îmi revenisem şi începusem să mănânc, am luat-o din loc şi m-am întors... în Sfântul Munte. Şi să vedeţi, dragii mei, ce să vă spun! La întoarcere, bucurie mare pe Stareţii mei... însă după douăsprezece sau treisprezece zile mi s-a tăiat iarăşi pofta de mâncare. Nu mai puteam să mănânc. îmi pregăteau ei acolo puţini tăiţei, mâncam untdelemn chiar şi miercurea şi vinerea. Lapte, ouă nu erau. După douăsprezece-treisprezece zile au început să-mi scadă puterile. Mă întrebau: „De ce ai plecat fără să ne înştiinţezi?", iar eu le-am răspuns: „După ce mi-am revenit şi mi s-a terminat învoirea, m-am gândit să mă întorc, ce să fac în lume?"

Şi s-a întâmplat un lucru deosebit, dragii mei! Un călugăr, părintele Ioachim, care vieţuia la Chilia Sfântului Nil când o să mergem acolo[1] o să-i cunoaştem ucenicii -, i-a scris mamei o scrisoare care a mâhnit-o nespus. I-a scris că până şi fiarele sălbatice îşi iubesc puii. Lucruri foarte frumoase, dar foarte dureroase şi greu de îndurat. Mama a fost zdrobită.

Prima digresiune: Mama s-a întristat

Poate că vărsam lacrimi când mama mă certa câteodată. Dar, scumpii mei copii, aşa ceva nu-mi mai aduc aminte. Apoi am intrat pe mâini

[1] în Sfântul Munte (n. trad.).

străine. Nu pot să uit însă cum plângeam când mă bătea mama, deoarece era supărată şi nu ne lăsa să ne depărtăm de casă. Şi dacă se întâmpla vreodată să fim neascultători, atunci când ne întorceam, ne bătea. Avea un caracter instabil. Iată, acum îmi amintesc, ca s-o judec. Ascultă să vezi... Ne spunea să nu ne depărtăm de casă, nu ne lăsa. Dacă ne duceam pe furiş, ne bătea. Aşa că ne era frică şi nu ieşeam [din curte]. Dar să vezi ce înseamnă caracter instabil... De multe ori, când avea treabă, nu ne voia pe lângă ea şi zicea: „Măi, ce staţi în jurul meu ca nişte îngeri care vor să-mi ia sufletul? Luaţi-o din loc, afară, toţi copilaşii umblă pe-afară! Luaţi-o pe mirişti, duceţi-vă, jucaţi-vă, afară cu voi!" Ne certa ca să ieşim afară. Cu alte cuvinte, n-o scoteai la capăt cu ea.

când aşa, când pe dos.

da, era destul de greu de mulţumit.

A doua digresiune: să vezi cum s-a schimbat...

Să vezi cum s-a schimbat, după ce m-am întors [din Sfântul Munte] nu ştiu cum să vă explic şi venea să mă vadă. După ce am devenit preot, venea şi stătea în faţă şi se uita la mine eu mă aflam în altar -, îşi încrucişa mâinile, mă privea şi plângea; am văzut-o de multe ori. Mi-au spus şi alţii: „Mama ta se uită la tine şi plânge." în orice caz, vreau să spun că mama s-a schimbat.

A treia digresiune: Mama mea s-a dedicat bisericii

Atât de mult s-a dedicat bisericii, că, atunci

când slujeam, stătea în faţa mea, nu mă scăpa din priviri. într-un sat unde am fost [preot], îi spuneau „preoteasa". Îi sărutau mâna, şi ea, sărmana, se mândrea.

Asta-i preoteasa, cea mai bună preoteasă e mama, părinte.

da, [se mândrea] foarte tare. A murit fiindu-mi alături. „Măi, dacă i-aş fi avut pe toţi călugări", îmi spunea. „Am luat-o strâmb. Bine ar fi fost să fi ajuns toţi copiii mei călugări."

întoarcerea la Sfântul Haralambie

Iarăşi permis de plecare, din nou înapoi în sat... Iar din sat la mănăstire.

la Sfântul Haralambie, părinte?

da, la mănăstire. Am stat acolo cam două-trei luni. Am stat mult. Cum mi-am revenit, am început să alerg după treabă. Mi-au dat şi cheile mănăstirii ca să mă ocup de ceea ce-mi cereau diferiţi slujitori de pe-acolo şi monahi. Aveam şi o maşină de făcut unt, mâncam lapte, mâncam unt, mâncam ouă, mâncam... Egumenul mă pusese supraveghetor peste toate. Alergam întruna.

Mă duceam noaptea în pădure, unde învăţam pe de rost Psaltirea. Nu mi-am abandonat totuşi metoda. Stăteam acolo şi spuneam Psaltirea, dar
201
în gând, nu cu glas tare. Psaltirea era atunci hrana mea. Credeţi-mă. Ştiam toţi psalmii. Ştiam fiecare psalm verset cu verset. Şi dacă un verset dintr-un psalm se potrivea cu un verset din alt psalm, pac!, săream la acela. îi învăţasem foarte bine. învăţam pe de rost şi din Noul Testament. Ei, să mă fi văzut! Acum toate s-au dus...

Aşadar, după trei luni, învoirea se terminase. „Rămâi aici!", au început atunci să mă roage Mitropolitul şi toţi ceilalţi. Nu, nu pot, trebuie să mă întorc la mănăstirea mea de metanie, acolo unde mi-am depus voturile monahale.

în cele din urmă, cu durere în suflet, m-au lăsat [să plec].

Reîntoarcerea în Sfântul Munte.
Plecarea definitivă

M-am reîntors în Sfântul Munte. De trei ori m-am dus şi tot de atâtea ori m-am întors. Dar ce să vă spun, nu rezistam mai mult de douăsprezece-treisprezece zile şi puterile mi se sleiau.

Interlocutorul 1: Nu puteaţi să vă adaptaţi la clima de acolo.

Interlocutorul 2: Aşa a fost de la Dumnezeu să fie.

de data asta mi-au îngăduit să plec definitiv, fără a mă mai întoarce [vreodată]. Mi-au spus: „Te iubim foarte mult şi dacă vreodată Dumnezeu te va învrednici şi credem că te va ajuta să te faci bine -, şi vei mai afla vreun însoţitor" eu
202
le spusesem că aveam nişte veri -, „eşti binevenit, noi te dorim aici." Şi m-au lăsat să plec cu binecuvântarea de a nu mă mai întoarce. Mi-au zis: „Ne e teamă ca nu cumva să cădem sub judecata fraţilor, dacă o să mori aşa tânăr. Noi nu dorim să te trimitem în lume, dar nu putem face altfel. Vezi bine că şi noi ţi-am arătat toată dragostea noastră. De trei ori [am încercat împreună] şi tot de atâtea ori nu ai putut face faţă."

întoarcerea şi stabilirea definitivă [în lume]
M-am dus la părinţii mei

Ca atare, am ieşit din Sfântul Munte, întorcându-mă acasă, la părinţii mei, unde se afla şi sora mea. Erau foarte săraci, sărmanii, dar de vreme ce m-am dus o dată, de două, de trei ori..., începuse să vină tot felul de lume să mă vadă. Eram un tânăr flăcău, la nouăsprezece ani, şi înainte de a mă îmbolnăvi eram foarte arătos şi roşu [în obraji], cu barbă; însă chipul meu nu avea o frumuseţe lumească, ci era altfel, pricepeţi? Avea...

o înfăţişare distinsă, impunătoare.

I-am spus tatălui meu să mă ducă la Mănăstirea Sfântul Haralambie

într-adevăr, după ce m-am îmbolnăvit, am slăbit. Prin urmare, odată ce m-am întors, veneau [mulţi] să mă vadă. S-a dus vestea că feciorul
204
lui Leonida Bairaktaris, pe care-l pierduseră şi-l socotiseră mort, s-a întors din Sfântul Munte, unde se făcuse ascet. Şi venea lumea să mă vadă mânată de curiozitate. Eu nu vorbeam, mi-era foarte ruşine... Aşadar, a treia oară, deşi m-am dus la părinţii mei, n-am putut să rămân acolo, nu mai doream, voiam...

-Alt mediu...

ai înţeles? Şi ce era să fac eu acolo, în Pyrgos? Mi-era ruşine, căci eu nu le oferisem nimic părinţilor mei. Cum aş fi putut să accept ca ei să-mi poarte de grijă? V-am zis poate că nu departe, la patru-cinci ceasuri distanţă, se afla o mănăstire, Sfântul Haralambie. I-am spus tatălui meu să mă ducă acolo nu ca să rămân, fiindcă nu ştiam ce-ar fi putut să mă aştepte acolo.

M-am dus acolo. Egumenul, care era partizan[1], m-a primit cu bucurie şi a stat de vorbă cu mine. Când i-am povestit despre greutăţile mele, mi-a zis: „Rămâi aici, avem ouă, lapte, avem [tot ce trebuie]...", şi am rămas. Pot să spun că mi-a arătat aşa o dragoste, încât el însuşi

gătea mâncare uneori în mod special pentru mine!

tatăl Cuvioşiei voastre a fost de acord să rămâneţi în locul acesta?

da, tatăl meu m-a lăsat acolo şi eu ajutam mănăstirea; îmi dăduseră [la un moment dat] şi cheile, de la brânzărie, de la toate [locurile] mănăstirii,

[1] Acestea aveau loc în perioada în care comunismul desfăşura o ofensivă puternică; printre cei mai dârji luptători împotriva acestuia s-au numărat şi clericii şi în special Mitropolitul Pantelimon Fostinis, anterior menţionat (n. trad.).

căci nu mai erau decât vreo doi-trei călugări înaintaţi în vârstă.

Venise şi mitropolitul

Odată a venit şi mitropolitul. M-a văzut, într-adevăr... L-am auzit pe mitropolit cum vorbea şi mi-au plăcut tare mult cuvintele sale. Nu auzisem până atunci pe cineva să predice. Mitropolitul întemeiase un aşezământ care se numea „Ordinul Sfântului Pantelimon"[1]. Eu eram călugăr la mănăstire, un călugăraş din Sfântul Munte. Continuam să ies prin împrejurimile mănăstirii, să citesc Psaltirea, fiindcă la mănăstire n-o citeam; fraţii făceau puţine asemenea lucruri. Când ieşeam prin grădini, prin livezi, dar şi la alte treburi, nu-mi lăsam mintea hoinară, nu mi-o lăsam, mi-o puneam la treabă, dar nu din constrângere, ci din pasiune. Cum să vă zic, era ca o fată căreia, să spunem, deşi bolnavă, suferindă de pleurită, de tuberculoză... [eu,] cel îndrăgostit de ea, [îi trimiteam] scrisori, răvaşe...

dăruire.

În secret! Cum vă spuneam, el înfiinţase „Ordinul" cu pricina şi câteodată împreună cu

[1] Pantelimon Fostinis (1888-1962), Mitropolit de Karystias şi ulterior de Hios, a rămas în istorie prin lupta sa împotriva comunismului din Grecia şi a comuniştilor din eparhia sa. Preot militar, a scris câteva cărţi în care i-a acuzat şi demascat public pe aceştia, dezvoltând o activitate foarte puternică. Ordinul a fost înfiinţat în 1927 ca asociaţie misionară care asigura sprijinul mai multor instituţii filantropice, printre care un orfelinat, şcoli de meserii, un spital ş.a.m.d. (n. trad.).

cei ce făceau parte din Ordin venea pe acolo şi se ocupau cu studiul; adunase diferiţi orfani.

La mitropolitul de Kymi

întrucât mitropolitul avea o foarte mare grijă de teologi, a mers la el un student în ultimul an la Teologie ca să se pregătească pentru examenele de licenţă.

înainte sau după masă discutau mereu despre tot felul de lucruri duhovniceşti. Cu alte cuvinte, ca să-ţi dau un exemplu, spunea: „Băieţi, spuneţi-mi care este cea mai mare virtute." Erau [adunaţi] vreo cincisprezece [tineri]. Unul afirma ceva, altul altceva, un altul încă ceva. Vorbeau de toate, şi la sfârşit mitropolitul conchidea: „Aşa e. Asta e." [Se abordau] teme diverse cu privire la Scriptură, la religie, la monahism...

într-o seară, când erau cu toţii la masă şi mitropolitul se afla în capul mesei cu toţi călugării, s-a întâmplat să discute ceva important despre monahism. Şi mitropolitul a suspinat, zicând: „Ah, aduceţi-mi monahi. Nimic altceva nu vreau doar acest lucru -, şi aş putea face atâtea..."

Aşadar... la auzul acestor cuvinte, a sărit studentul la Teologie (acesta era din satul Koklas, din zona Tebei) i-am uitat numele, trebuie să mă duc să-l caut să vedem ce face şi a replicat: „înaltpreasfinţite, ce să vă spun... Cauţi călugări, şi un călugăr se stinge cu zile la Yankoulas[1], fără

[1] Yankoulas era numele de mirean al egumenului Mănăstirii Sfântul Haralambie.

ca Înaltpreasfinţia Voastră să prindă de veste." „Ce spui?", întrebă [vlădica]. „Uite asta şi asta... A venit un copilaş, bietul de el, [din Sfântul Munte] foarte [bun], dar slab, numai piele şi oase, şi Yankoulas îl tot pune la treabă." „Ce spui?", îi zise... (Parcă pe studentul acesta-l

chema Dimitrie.) Şi i-a poruncit: „Să pleci imediat şi să mi-l aduci aici!" A venit [la mănăstire] cu o scrisoare adresată egumenului: „Să-l trimiţi aici pe... [Nichita]" (pe-atunci numele meu era Nichita -, de aceea când mi-ai citit despre Sfântul Nichita m-am bucurat foarte tare).

Să ne fie spre-ajutor! Şi aşa m-am dus la mitropolie. Mitropolitul m-a cuprins cu mâna pe după umeri: „Copilul meu, de unde eşti?" M-a îmbrăţişat şi m-a invitat să ne aşezăm. „De unde eşti, cum ai ajuns aici?" Pe scurt i-am mărturisit că iubeam pe Hristos şi viaţa ascetică, dar m-am îmbolnăvit şi Stareţii mei mi-au cerut să plec [din Sfântul Munte] ca să mă fac bine. Oh-oh! [Atunci să vezi] ce s-a întâmplat! A chemat medicul cel mai bun din Kymi care m-a văzut, m-a consultat, mi-a dat un sac de medicamente... [însă mitropolitul] voia să mă ţină în preajma lui.

Mi-era ruşine faţă de mitropolit

Mi-era ruşine să mă aflu în preajma mitropolitului. Şi mi s-au întâmplat şi următoarele:

Era ziua onomastică a mitropolitului şi unul dintre mai-marii locului a venit să-şi prezinte

208

omagiile. A venit însoţit de fiica sa, care era o fată până în optsprezece ani, deosebit de frumoasă. Ea i-a sărutat mâna mitropolitului, iar el a tras-o spre el, a lovit-o drăgăstos peste obraji, a apucat-o de obrăjori, a binecuvântat-o, a sărutat-o pe frunte şi pe obraz, a mângâiat-o, adresându-i-se astfel: „Copilul meu", şi i-a spus nu ştiu ce.... Era şi tatăl ei de faţă. I-a făcut diferite urări [tatălui] şi a repetat acelaşi lucru şi cu fiica.

Eu cum am văzut astea..., hm..., nu mi-a plăcut.

Interlocutorul: V-aţi smintit...

Sfântul Porfirie: Nu m-am smintit, dar pe atunci eram foarte fanatic.

Acum chiar şi eu, câteodată, când stau de vorbă cu femei mai tinere, mai în vârstă, chiar cu bătrâni..., am obiceiul să-i lovesc aşa uşor peste faţă. Uite cum ajung să se petreacă lucrurile!

Aşadar, n-am mai vrut să rămân acolo. Cu toate că atunci când mitropolitul predica, mie îmi dădeau lacrimile. Ai priceput?

Mitropolitul însă nu era mânat de nici un soi de vicleşug

Asta nu mi-a plăcut. Mitropolitul însă nu era mânat de nici un soi de vicleşug. Ne-am dus la biserică, la Sfântul Atanasie, în Kymi, şi mă luase cu el, pentru că ţinea la mine. Când am dat să ieşim [din biserică] ca să ne întoarcem la mitropolie... în dimineaţa aceea ne întorceam de la Liturghie pe jos, pentru că nu folosea maşina -,

209

cum am coborât nişte trepte, el a văzut o copiliţă nu avea mai mult de şase ani aşa cu părul ei împletit în codiţe, i-a prins căpuşorul şi a sărutat-o aici, pe...

pe frunte.

da, aici, [pe frunte]! Şi a întrebat-o: „Copila mea, ce fac părinţii tăi, ce fac fraţii tăi?" Iar ea i-a răspuns cu bucurie... Iar eu nu vreau decât să vă arăt cum îi era sufletul, înţelegeţi? Nu era vorba acuma..., numai de fata aceea mai mare sau de fetiţa asta... Mai jos, cum mergeam, a văzut un băieţel. îngrijit. Era duminică, iar el era bine îmbrăcat. La fel s-a purtat şi cu el. L-a sărutat, l-a mângâiat pe obraji, l-a întrebat ce fac ai lui şi am plecat. Ia gândeşte-te, dragul meu! [Ca] Iisus, Care iubea copiii!

Dorul de pustie

Încet-încet am revenit la gânduri mai bune şi am început să ţin şi eu la el. Iar când predica, îmi dădeau lacrimile.

dar n-aţi rămas cu el, deşi el o dorea.

nu am rămas. Doream [să mă retrag] acolo sus, la pustie. Ieşeam [din mănăstire], mă duceam în pădure, pe-atunci era pădure, nu ştiu dacă acum mai e. în partea de sus era pădure şi acolo îmi spuneam psalmii, ştiam Psaltirea pe dinafară. Acum am uitat-o. Mă duceam să

stau acolo în serile cu lună, oricât de târziu ar fi fost, şi să spun psalmii. „Psaltire în glas de bucurie şi chitară"
210
(cf. Ps. 80,2). Şi stăteam în pădure. îmi plăcea nespus pădurea de-acolo. Mi-era ruşine de viaţa pe care o duceau ceilalţi. Ah, mie îmi plăcea tare mult să trăiesc retras, în sihăstrie! Mă obişnuisem cu singurătatea şi voiam să fiu singur.

singur, singur cu Dumnezeu.

şi..., în sfârşit. Cu alte cuvinte, mitropolitul mi-a făcut mult bine; omul acesta a avut grijă de mine. Nu-i aşa?

Desigur! Şi-a arătat interesul.

dar eu mă simţeam părăsit. Nici medicamentele, nici vreun alt lucru [nu-şi făceau efectul]. Atunci credeam în toate, în medicamente şi.... Acum nu mai cred. M-am stricat. M-au stricat medicii.

apoi v-aţi dus la Sfântul Haralambie, unde se afla Arhiepiscopul Porfirie, părinte, pe care l-aţi cunoscut. Acolo v-a întâlnit?

Acolo, când am ieşit [la o plimbare] pe munte.

Hirotonia

întâlnirea cu arhiepiscopul de Sinai

Acolo, sus pe munte, l-am întâlnit pe arhiepiscopul de Sinai.

v-a văzut, părinte, l-aţi impresionat şi v-a luat cu el la o plimbare pe munte, nu?

nu, pur şi simplu ieşiserăm [la o plimbare], nu i-am făcut nici o impresie, dar acolo sus s-a întâmplat ceva... I-am spus ceva [personal] şi a fost impresionat.

M-a făcut preot

eraţi hirotonit atunci?

nu eram hirotonit. Aşadar... Pe mine m-a făcut preot arhiepiscopul de Sinai. Porfirie al III-lea.

de ce nu v-a hirotonit [Pantelimon] Fostinis?[1]

[1] Mitropolitul de atunci de Karystia şi Skyros probabil că nu l-a hirotonit pe Sfântul Porfirie pentru că nu aparţinea de mitropolia sa. Mitropolitul de Sinai l-a înscris la Sinai ca monah sinait, aşa cum a şi adeverit mai târziu el însuşi, şi în felul acesta l-a hirotonit ca monah al Mănăstirii Sinai.

212

ei, m-a hirotonit Porfirie.[1]

S-au hotărât să mă facă preot

Eram strâmtorat, şi nici bani nu aveam, şi...

pentru a evita să fiţi preot.

-... şi nu ştiam unde să mă duc. Şi, ca să nu devin preot, trebuia să existe un impediment. Mă gândeam să mă ascund undeva, şi când aveau să se întoarcă fetele de la secerat, să mă arunc asupra uneia şi s-o prind s-o sărut. M-am dus să mă ascund, bietul de mine, într-un loc oarecare, şi fetele au venit la secerat. Ai înţeles, erau nişte ţărăncuţe. Dar, în clipa când au trecut pe acolo, n-am putut s-o fac. Aşa că m-au hirotonit preot şi mi-au pus numele Porfirie.

porfirie? De ce?

cel care m-a hirotonit preot era Arhiepiscopul de Sinai, Porfirie al III-lea. Arhiepiscopul Muntelui Sinai se numea Porfirie şi mi-au dat numele lui. La 21 de ani m-au hirotonit şi la 22 m-au făcut duhovnic.

oh-oh! Părinte, la 22 de ani! Asta-i peste poate!

[1] Yannis Marousiotis, în însemnările sale cuprinse în volumul Părintele Porfirie mi-a spus..., menţionează că părintele, aşa cum a mărturisit el însuşi, i-a făcut cunoscut arhiepiscopului de Sinai că administrarea problemei grave pe care o întâmpina e greşită şi că urma să aibă consecinţe tragice. Ulterior, după ce arhiepiscopul a constatat adevărul spuselor

sale, l-a hirotonit preot.

213

eu nici măcar n-am vrut, dragul meu. Măcar de-aş fi izbutit să mă fi făcut de ruşine atunci, copilul meu... Eu asta mi-am dorit.[1]

Am făcut ascultare.

M-am obişnuit să fac ascultare

Uite acum ce mi s-a întâmplat, copilul meu. Pentru că am sunat la voi şi mi-aţi spus să vin, m-am trezit dis-de-dimineaţă astăzi cu gândul să plec, şi i-am spus lui cutare: „Domnule, o să mergem..." însă el se grăbea.

Şi am făcut cale întoarsă, întrebându-l ce program avea. Mi-a spus: „Mereu baţi drumurile, ce-i asta? Stai acasă, binecuvântate, stai liniştit! Stai şi te duci mâine." Ai priceput? Vreau să spun, că veni vorba, ai văzut cât de slab sunt? Cu toate că voiam să vin. Da, a plecat, a luat maşina şi a plecat.

ieri?

azi, azi cu noaptea-n cap.

apoi s-a răzgândit?

nu, nu s-a răzgândit, dar după aceea nu am avut puterea să nu fac ascultare; poţi să mă ţintuieşti locului [cu ajutorul ascultării, dacă vrei].

părinte, eu un lucru nu înţeleg. Aţi făcut aşa pentru că nu aveţi puterea să faceţi altceva, sau pentru că socotiţi că asta e voia lui Dumnezeu?

[1] Sensul e următorul: „Ar fi trebuit să mă fi compromis prin gândul avut faţă de secerătoarele acelea. Eu asta am vrut, să mă compromit, ca să nu mă fac preot."

214

Da, care va să zică, m-am obişnuit să fac ascultare, înţelegi...

pot să înţeleg, părinte. Am văzut de multe ori lucrul acesta despre care-mi vorbiţi. Cât despre domnul acesta cu pricina, prea faceţi tot ce vă spune el. Daţi dovadă de o ascultare oarbă faţă de el...

Despre preoţie

în afară de aceasta, eu socoteam pe toţi părinţii, pe toţi preoţii foarte sfinţi! Şi pe arhierei? Ohooo...

Ei, şi s-a hotărât să fiu făcut Preot. Eu nu voiam, aţi priceput? Ştiam că e un lucru bun să vrei să te faci monah, să vrei, ştiu şi eu... dar să vânezi [cu orice preţ] preoţia[3] sau episcopia...? Trebuie să fugi dacă ţi se propune. Asta ştiam eu, asta citisem. Cu alte cuvinte, fugeau. Da, nu se bucurau, fugeau.

Unul, asupra căruia mitropolitul făcuse presiuni mari ca să-l hirotonească preot, i-a spus: „înaltpreasfinţite, aşa cum se întâmplă să ţi se spună uneori [de către unul sau de către altul că] nu pot să fac ascultare în toate privinţele, [tot aşa înţelege-mă şi pe mine că], în privinţa asta, n-o să fac ascultare!"

Or, ştiam prea bine că cinstit e să nu vrei [să te faci preot], însă pentru mine arhiereii erau asemenea lui Hristos.

215

Am fost făcut preot în anul 1927

nu v-am întrebat în ce perioadă se petreceau acestea... Câţi ani aţi rămas [la Sfântul Haralambie]?

ei, am fost făcut preot prin 1927, la 26 iulie. Când e Sfânta Paraschiva?

pantelimon Fostinis v-a hirotonit?

porfirie de Sinai. Şi mi-a dat numele lui, Porfirie. Porfirie al III-lea, acolo în bisericuţa aceea mică [m-a făcut diacon]. Iar în ziua praznicului Sfântului Pantelimon am fost hirotonit preot. în 1927.

Şi v-aţi dus direct la Sfântul Haralambie?

Da, iar duhovnic m-au făcut în anul următor, tot de Sfântul Haralambie, aşa, în faţa întregului popor. Şi eu nu eram decât un tinerel...

la vârsta de douăzeci şi unu de ani spovedeaţi...

Am început să spovedesc de tânăr, de la douăzeci şi doi de ani.

şi venea toată lumea să vă vadă şi le spuneaţi totul...

trebuia să urci o scară înaltă ca să ajungi la chilia mea şi stăteau treji toată noaptea ca să se spovedească... Iar eu spovedeam [fără oprire] şi, când venea vremea, mă duceam să slujesc...

Fără să dormiţi deloc.

da; dormeam după Liturghie...

iar la policlinică[1] făceaţi la fel, părinte?

[1] La biserica din incinta policlinicii din Atena, unde Sfân tul Porfirie avea să ajungă mai târziu (n. trad.).

spovedeam...

de dimineaţă, după Liturghie, şi până după miezul nopţii...

şi în Atena, la fel... Desigur, ceilalţi preoţi [spuneau]: „Binecuvântatul, cum poate rezista?!?" Eram cuprins de frenezie când era vorba de spovedanie, primeam [pe toată] lumea. Dar aş vrea să mergem în camera de sus, dacă mai există, în partea de nord, nord-est [acolo unde spovedeam]...

Duhovnic

Acolo spovedeam zi şi noapte

la Sfântul Haralambie cât aţi stat?

ei, am stat câţiva ani. Acolo spovedeam zi şi noapte, de la vârsta de douăzeci şi unu de ani... Când venea cineva, eu [de obicei] nu vorbeam. într-o zi mi s-a dezlegat limba veniseră din satul Vira patru pelerini şi acolo unde stăteam eu afară, în grădină, s-au aşezat şi ei. Şi am spus câte un cuvânt fiecăruia în parte, despre familie, despre copiii lor. S-au pierdut cu firea... Se uitau la mine... M-au întrebat: „Cum e cu putinţă?" „Prin Harul lui Dumnezeu", le-am răspuns. De aceea trebuie să devenim cu toţii buni. Le-am dat şi nişte sfaturi.

Au stat la Liturghie eram un preoţel de douăzeci şi doi de ani... S-au spovedit, am făcut şi slujba Agheasmei Mici şi au plecat. Era într-o duminică... oare ce sărbătoare să fi fost? în cealaltă duminică cincizeci de oameni din Vira!

Fireşte că s-a dus vestea imediat...

iacov cel sălbatic[1] zice: „Ce-au păţit ăştia?" Iar aceia, cum ajungeau, pe dată întrebau: „Unde-i?"

unde-i...

egumenul mă întreba: „Ce se petrece?" De atunci am început să spovedesc zi şi noapte... Spovedeam zi şi noapte! Părintele Spiridon şi ceilalţi părinţi se întrebau: „Oare cum rezistă?"

Duhovnic la douăzeci şi doi de ani

dar să fii duhovnic la douăzeci şi doi de ani, acesta-i cel mai minunat lucru dintre toate.

Ce să-ţi fac? îmi plecam capul. Abia acum pricep lucrul ăsta, atunci nu-l pricepeam prea bine. Dar îi ardeam. Pentru cine venea [la spovedanie], aveam cu mine îndreptarul de Spovedanie...

le dădeaţi canon?

da! Fireşte! Cine venea o dată nu mai călca şi-a doua oară (aici părintele râde).

după aceea v-aţi schimbat.

da, bineînţeles că m-am schimbat.

cu alte cuvinte, înainte eraţi sever.

- [Urmam] tot ce spunea îndreptarul. Asta ai făcut, asta ai...: „Pentru atâta timp nu te vei

împărtăşi, pentru atâta vreme nu vei face lucrul ăsta, nu te vei împărtăşi vreme de zece ani." Dar după un timp mă trezeam cu câte unul pe neaşteptate şi-l întrebam: „De când nu te-ai

[1] Evident, unul dintre oamenii mănăstirii. Sfântul Porfirie face un joc amuzant de cuvinte, înlocuind cuvântul sfânt (âyLOţ) cu cuvântul sălbatic (dyQioţ), paronimul său (n. trad.).

împărtăşit?" „De anul trecut." „Ei, de atunci nu ai mai călcat pe aici...?" „Ei, am venit [la Cuvioşia ta], dar n-am făcut ce mi-ai spus. Sunt osândit, sunt pierdut, nici nu m-am împărtăşit, nici ceea ce mi-ai spus nu am putut face." Apoi venea altul, şi la fel [se întâmpla]... Aşa că mi-am zis: unde voi ajunge? Atunci m-am cuminţit şi mi-am spus: scopul e [să se mântuiască, nu să spună] „sunt osândit, sunt pierdut", adică să nu ajungă la deznădejde. îi îndemnam să facă metanii seara, iar miercurea, vinerea, lunea să nu mănânce untdelemn. Şi încet-încet, după cum îţi spuneam, m-am schimbat. Duhovnicul are puterea...

de a lega şi dezlega...

„Nu cântări epitimia în raport cu timpul, ci cu modul [de viaţă]"

îmi amintesc pe de rost un canon al Sfântului Vasile. Datorită acestuia m-am schimbat. Acolo se spune: „Cel ce primeşte puterea de a lega şi a dezlega[1], văzând marea zdrobire de inimă a celui ce-a păcătuit, îi va scurta durata epitimiei. Nu cântări epitimia după timpul, ci după modul [de viaţă]."[2] Mi-l amintesc de-atunci de când l-am învăţat, chiar dacă acum am îmbătrânit. „Nu cântări epitimia după timpul, ci după modul [de viaţă]." Aţi înţeles?

desigur. Nu cantitativ, ci calitativ.

[1] Scil. episcopul şi prin extensie preotul (n. trad.).

[2]Cf. can. 74 şi 84 ale Sfântului Vasile cel Mare.

Şi am schimbat, fireşte, am schimbat canoanele [pe care le dădeam]. Rugăciuni, metanii, Sfânta Scriptură... o cercetau foarte mult şi ajunseseră să-i prindă înţelesul, să-şi dea seama de rostul religiei noastre. Apoi îşi luau singuri avânt, voiau de la sine să postească, să se nevoiască şi [îşi doreau] să se întâmple [ceva] înlăuntrul lor, ca să-L cunoască pe Hristos. Ascultare!

Ce să vă zic, eu ştiam, înţelegeam [dinainte] cele ce aveau să-mi mărturisească, şi aşa dintru început lupta dusă de mine a avut spor. Stăteam aşa de cu seară şi îmi făceam rugăciunea tainic şi delicat, din [duh de] nevoinţă. Alţii nu ajung la aşa ceva, ai priceput?

La un moment dat am înţeles un lucru: că dacă cineva îl iubeşte pe Hristos şi este iubit de El, toate sunt vesele şi bune, toate sunt sfinte şi fericite.

Un pat într-un copac, înconjurat de clematită

Să vă povestesc ce mi-am amintit. într-un copac de tisă, cam de doi metri şi jumătate de la pământ, îmi împletisem un pat. Ai înţeles?

cum l-aţi făcut, aţi pus vreun ţol din petice? Ce [aţi pus]?

da, am pus... Am tăiat nişte ramuri dintr-un copac de mastic, le-am pus acolo sus, le-am împletit cu ramurile de tisă şi am făcut un pat. Nu din scânduri, ci din ramuri de copac de mastic. Ei, da, şi îmi puneam acolo pătura ca să mă învelesc. Şi în locul unde-mi făcusem patul, între

ramurile copacului de tisă, se întinsese ca o plasă o plantă numită caprifoi dar nu era caprifoi domestic.

era caprifoi sălbatic.

da, sălbatic. Se mai numeşte şi clematită şi are multe flori care îmbrăcaseră copacul de tisă de jur-împrejur. Iar în mijloc se afla patul.

ce frumos petreceaţi! Şi cum vă urcaţi acolo sus?

mă urcam. Mă căţăram, eram foarte...

-Agil.

într-adevăr. Aşadar, să vedeţi. De jos, de... dar asta v-am mai spus, măi. Nu contează, o să mai spun o dată.

nu cred că ne-aţi mai spus lucrul acesta.

ah! Sub copacul acela de tisă... (dacă o să mergem la Sfântul Haralambie trebuie să-l căutăm). în apropierea acelui copac de tisă se afla un copac de mastic. Adică se afla la o distanţă cam de doi-trei metri de copacul de tisă, de rădăcina lui. Iar într-o seară m-am urcat [în patul meu]. Da, eram tot numai rugăciune, numai rugăciune, ca un aghiorit, nu-mi lipsea [Sfântul Munte], nu voiam decât singurătatea şi Psaltirea. Şi nu voiam [să spun] „Doamne, Iisuse Hristoase", pe cât [voiam să citesc] Psaltirea. însă voiam să spun şi [rugăciunea minţii] „Doamne, Iisuse Hristoase". Aşadar..., acolo sus, în copacul de tisă, între florile de clematită, m-am ridicat în picioare şi am citit Pavecerniţa în gând în patul meu din ramuri de mastic.

222

Vă spun şi [totodată] vă sfătuiesc: mintea să vă stea la tot ce auziţi şi citiţi, nu-i aşa? Atunci când citim, spre exemplu, Doxologia, unde se află toate acele lucruri, să te duci cu mintea de fiecare dată la sensul la care trimite fiecare verset. Spune-mi ceva din Doxologia Mare.

- „Slavă Ţie, Celui Ce ne-ai arătat lumina, slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace între oameni bunăvoire!"

- „Între oameni bunăvoire." Aşadar..., ce lucruri pline de sens! Ai rostit cinci cuvinte. Dar cuprind întreaga Scriptură!

prin urmare, părinte?

aşa deci... şi vă spun că până în ziua de astăzi aşa sunt şi [aşa gândesc]. Domnul cutare ştie cum procedez când aduc în discuţie o spusă căreia îi găsim tâlcul (am discutat noi ceva asemănător şi ieri). Aşadar...

sfânta Scriptură [se tâlcuieşte] prin Sfânta Scriptură.

da, aceasta a fost dicţionarul meu. Sensul unui cuvânt dintr-un tropar mă ajuta să descopăr sensul aceluiaşi cuvânt dintr-un alt fragment. Prin urmare, v-am spus că eu simt cuvintele prin Harul lui Dumnezeu. De aceea vreau să le aud clar.

Am făurit o icoană a Preasfintei

îmi făceam Pavecerniţa. După cum vreau eu, aşa cum îmi place. După cuviinţă. Şi... în momentul rostirii rugăciunii închinate Preasfintei

223

am făurit [în cugetul meu] o icoană a Preasfintei, aşezată pe un tron minunat, pe un tron dumnezeiesc şi înconjurată de cetele îngerilor, prorocilor, cuvioşilor, drepţilor, mucenicilor, „stând pe un scaun înalt şi măreţ"[1]. A fost aşa, o icoană de-o clipă. Am făurit-o [cu gândul] şi am îngenuncheat în locul în care [mă aflam], ca un nevrednic în faţa acestei măreţii, şi am început să rostesc [rugăciunea] cu glas înalt.

Eram singur, într-un loc pustiu, într-o noapte cu lună, iar privighetorile cântau în jur. Era noapte şi se auzeau primele triluri ale privighetorilor. Privighetorile se culcă la lăsarea serii şi se trezesc după aceea nu ştiu dacă ştiţi lucrul acesta.

Şi..., în mijlocul acestei măreţii am îngenuncheat cu frică, cu evlavie şi cu smerenie, şi am început să mă rog. Simţeam cum o rază luminoasă, venind de la Preasfânta, m-a scăldat în lumina ei şi mi-a atins capul pe care-l plecasem smerit, pentru nevrednicia mea. Şi am început să strig şi să spun: „NEPĂTATĂ-Ă-Ă, NEÎNTINATĂ-Ă-Ă, FĂRĂ PRIHANĂ-Ă-Ă, CURATĂ FECIOARĂ, A LUI DUMNEZEU MIREASĂ"[2].[3] Aşa rosteam rugăciunea închinată Maicii Domnului!

[Şi toate acestea] în faţa acestei frumoase icoane pe care o făurisem în clipa aceea. întotdeauna

1 Is. 6,1.

[2] începutul rugăciunii de la Pavecerniţă.

[3] Cu precădere la Pavecerniţa Mică săvârşită vineri seara în Postul Mare, rugăciunea aceasta se rosteşte în faţa altarului, în dreptul icoanei Maicii Domnului, intonându-se solemn, asemenea pericopelor Apostolului; aici sfântul intonează textul făcând în acelaşi fel (n. trad.).
224
îmi făuream asemenea icoane. îmi plăceau imaginile. Omeneşti, e-adevărat, dar mi le făuream. Iar asta nu era chiar întru totul omenească. Adică... mi se zămislise în minte. „Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii." Deci... nu v-am mai spus asta?
Dintr-odată un ucigaş
Ascultaţi-mă acum. în clipa în care am pus capăt rugăciunii închinate Preasfintei şi s-a aşternut tăcerea (după ce am spus „Nădejdea mea este Tatăl..." şi celelalte), aud la poalele copacului de mastic... hârşti-hârşti-hârşti... şi văd cum apare un om. Mie mi-a stat inima-n loc. Dar nu m-am speriat. Ei [un pic acolo], ca orice om! Să vezi dintr-odată aşa ceva! A apărut de sub copacul de mastic. Era un bărbat.
Şi îmi spune: „Omul lui Dumnezeu, coboară! Te-am văzut când ai urcat şi, fiindu-mi teamă, nu m-am mişcat deloc. Acum coboară. Vreau să-ţi vorbesc." Am coborât, mi-a dat bineţe şi îmi zice: „Mi-e tare foame." „Mă duc să-ţi aduc [ceva de mâncare]." „Să nu spui nimic [nimănui]", îmi zice. „Ascultă: eu m-am întors din America, mi-am omorât femeia, şi acum plec. Cuprins de teamă, am luat-o prin munţi, pentru că, nu ştiu cum, mi-au dat de urmă. Şi-acum mi-e foame."
Aşa că m-am dus şi i-am adus trei prescuri. Le-a luat şi mi-a spus, fireşte, de ce şi-a ucis nevasta. I-au scris că femeia sa are o legătură amoroasă, şi el s-a simţit rănit în orgoliu şi aşa,
225
de ruşine, a fost împins să facă răul. Apoi a regretat, dar răul fusese făcut. „Te rog", mi-a spus, „omule al lui Dumnezeu, să nu spui nimic despre mine. Acum că ţi-am spus [ce s-a întâmplat] e ca şi cum m-am spovedit." Şi a dispărut în întuneric, în lumina lunii. în aceeaşi zi, cum s-a luminat de ziuă, a venit poliţia şi a căutat peste tot. M-au întrebat şi pe mine. „N-am văzut nimic", le-am spus. Ascultaţi?
— Da, părinte.
— Pentru rugăciunea înălţată Preasfintei...
— S-a pocăit.
— Da! Dar asta nu era rugăciune, în faţa mea se afla Preasfânta Născătoare de Dumnezeu care a trimis raza sa luminoasă asupra smeritului de mine. Eram un călugăraş, preot într-adevăr, în jurul vârstei de douăzeci şi unu de ani.
O altă amintire de pe urma rugăciunii înălţate Preasfintei
— Oricum, părinte, această vedere minunată m-a mişcat profund: vă rugaţi în copacul de mastic şi vedeaţi cu ochii minţii pe Preasfânta şi îi aduceaţi închinare.
Da, am făurit o icoană a mea. Am făurit-o într-o clipă [cu mintea]. Nu ţi-a plăcut?
foarte mult, părinte. M-a mişcat mult, mai ales cu întreaga natură înconjurătoare intim legată de sufletul Sfinţiei voastre şi cu faptul că împreună îl slăveaţi pe Dumnezeu într-o asemenea armonie.
226
Da, şi eu m-am simţit în mijlocul acestei măreţii, m-am simţit departe, ca unul ce nu e vrednic să se afle într-o asemenea adunare. Am stat departe. Am îngenuncheat. Iar Preasfânta îşi trimitea prin acea rază răcoroasă Harul ei asupra păcătoşeniei mele. Eu n-am putut să mă stăpânesc şi am început să spun: „Nepătată, neîntinată, nestricată, fără prihană..."
trăiaţi foarte intens, părinte, cele pe care le rosteaţi, nu-i aşa?
într-adevăr, mă aflam în acel loc sfânt împreună cu îngerii, Arhanghelii, Tronurile, Domniile, Prorocii, Ierarhii, Cuvioşii şi Drepţii...
„în ce chip doreşte cerbul izvoarele apelor, aşa Te doreşte sufletul meu pe Tine, Dumnezeule."[1] Căci „Tu eşti scăparea mea din necazul ce mă cuprinde, bucuria mea;

izbăveşte-mă de cei ce m-au înconjurat"[2].

1 Ps. 41,1.

[2] Ps. 31,8.

227

Sfântul Nicolae Vathias

Mi-au lipsit cărţile Sfinţilor Părinţi...

pe Sfântul Grigorie Palama l-aţi citit cu atenţie?

Ascultaţi, nu mi-a fost dat să am parte de lucrurile astea. Pe vremea când ochişorii mei încă nu-şi pierduseră vederea şi eram sănătos, iar mintea-mi scăpăra, eu eram preocupat de ascultare. Aţi priceput?

de nevoinţe.

Cu învăţatul pe de rost. Aţi înţeles? Eu nici măcar nu ştiam de aceştia...

Sfântul se cunoaşte după chilia sa

-...Chiar dacă nu se menţionează nimic [despre lucrul ăsta], ar trebui să se înţeleagă [de la sine], chiar dacă nu se menţionează nimic. Să vedem unde-şi avea [chilia]. [Acest sfânt e] profund, e foarte profund. Ia gândiţi-vă, ia gândiţi-vă, copiii mei: el... gândiţi-vă. S-a dus la Lavră şi şi-a ales

228

un loc, o colină urgisită de toate capriciile vremii. Şi-a făcut acolo o chilie (iar ăştia n-au fost în stare [s-o restaureze]; acum mi se pare că au restaurat-o). O-ho-ho..., când o să vezi chilia pe care şi-a făcut-o şi în care a trăit, atunci o să-l înţelegi pe Pa lama. Da! Sfântul se cunoaşte după chilia sa.

ce vreţi să spuneţi cu aceasta, părinte, că nu era preocupat, cu alte cuvinte, de nimic altceva? [Chilia] i se afla în bătaia tuturor vânturilor, şi cu asta ce vreţi să spuneţi? Că era desprins de cele pământeşti?

nu. S-a dus acolo ca să dobândească credinţa în Dumnezeu şi să I se afierosească Lui, fără să-i pese de stihiile naturii.

altfel spus, chilia sa nu avea o poziţie bună.

o-ho-ho... nu! Va fi şuierat, va fi urlat acolo vântul de nord. Va fi urlat... Iar sfântul, asemenea unui pui de pasăre vânat, nu a făcut nimic altceva decât să alerge ca să ajungă în sânurile lui Dumnezeu cu ajutorul rugăciunii minţii.

Singur şi departe de oameni la Sfântul Nicolae Vathias

Odată am rămas singur şi departe de oameni vreme de zece zile. M-am retras ca să mă reculeg la Vathias, la Mănăstirea Sfântul Nicolae. Se aflau acolo nişte chilii părăsite, pline de şobolani uriaşi. Uite aşa de mari...

Am rămas singur într-o chiliuţă şi două zile a fost o furtună cumplită. Ploua tare; ploaia bătea în ziduri, în geamuri, de parcă ar fi fost grindină.

229

[Afară] ploua, vântul sufla... Gândeşte-te că îmi plăcea să stau în biserică şi să ascult platanul de afară cum era bătut de vânt, cum îi trosneau crengile, cum îi erau biciuite de vânt frunzele... în biserica sărăcăcioasă a Sfântului Nicolae, cu frescele sale, atât de iubită de sufletele pe care le vedeam şi le simţeam cum [în decursul vremurilor] şi-au deschis îngenuncheate în faţa sfinţilor inimile, în acel loc stăteam eu şi contemplam toate aceste stihii ale naturii cum se dezlănţuiau, cum mugeau, cum urlau.

Ce să mai spunem..., gândeşte-te la un pui de pasăre vânat pe o asemenea furtună: ce-ar face? Ar căuta un cuibuşor, o gaură, o peşteră în care să se ascundă. Ei, şi eu în mijlocul acestei zarve şi furtuni alergam să mă ascund în braţele Marelui Părinte, îngrozit de stihiile naturii. Simţeam foarte adânc acest lucru. Mi se pare că v-am mai vorbit despre aceasta, nu ştiu... am trăit zile de aur.

M-am folosit mult de pe urma acestei furtuni, în care... nu s-a întâmplat să plouă şi să bată

un vânt acolo vreme numai de o zi nu; ci, fără încetare, vreme de două zile, a plouat şi a fost mare prăpăd. Şi atunci am socotit că mă asemăn cu o pasăre a cerului, singură şi părăsită: oare ce ar fi făcut? Acelaşi lucru l-am făcut şi eu şi am simţit o mare bucurie, veselie şi uşurare, ascunzându-mă la sânul lui Dumnezeu. Se zguduiau clădirile... Hm, iar platanul acela... Câte nu-ţi spunea...

Nu am stat prea mult [în locul acela], doar câţiva ani şi apoi am plecat, ajungând aici, unde

230

se instaurase deja ocupaţia germană[1]. Imediat ce am ajuns la Atena, a avut loc ultimatumul din partea Italiei[2].

dar aproape pe toată durata ocupaţiei germane v-aţi aflat la Atena, părinte.

pe toată durata. Dacă aş fi rămas în locul acela, aş fi fost lichidat...

Pentru orice se întâmpla să văd mă rugam

Aş vrea să vă mărturisesc un lucru..., cum să vă spun..., pare egoist, dar vă va fi de folos, dacă o să luaţi în considerare partea lui bună. Fiţi atenţi, v-am spus că n-am putut să pierd ocazia care mi-a ieşit în cale acolo, în pustietate, la Sfântul Nicolae. Nu venea nimeni, era iarnă, trecea numai un oarecare Vanghelie Kiousis, care nu stătea la schit. Aşadar, vă amintiţi ce v-am spus despre cum petreceam acolo? Cum eram singur şi mă duceam şi stăteam în biserică? Şi cum

[1] Germanii au invadat Grecia în aprilie 1941; ocupaţia a durat până în 1944; ultimele batalioane de soldaţi germani au părăsit Grecia la 8 mai 1945 (n. trad.).

[2] Ultimatumul, prin care se cerea ca armata italo-albaneză să treacă graniţa elino-albaneză în vederea marşului spre Atena, ce urmărea supunerea Regatului Greciei şi continuarea operaţiilor militare ale Germaniei în Nordul Africii, a fost înmânat de către ambasadorul Italiei la Atena prim-ministrului Ioannis Metaxas în 28 octombrie 1940, la ora 3 a. m., pe când se afla la locuinţa sa în Kifisia. Prim-ministrul a răspuns imediat cu celebrul Oxi (NU), care a devenit ulterior răspunsul oficial al guvernului. Armata elenă, acoperind o linie de front care se întindea pe 150 de km, a respins în mod surprinzător şi nesperat atacul trupelor italiene, împingând forţa inamică pe teritoriul Albaniei; retragerea armatei elene nu a început decât în aprilie 1941, când forţele italienilor au fost întărite de trupele germane (n. trad.).

231

stihiile naturii se dezlănţuiau? Noaptea nu se dezlănţuiau, ci mugeau de-a binelea... Câte răbufniri nu purta cu ea vijelia?

Mă ascultaţi? Vreau să vă spun că de când am început să fac ascultare şi de când m-a cercetat Harul, am devenit un alt om. Pentru orice se întâmpla să văd, mă rugam. Ce să-ţi zic? Auzeam o pasăre ciripind, nu mă lăsam până nu mă convingeam că acea pasăre îl slăveşte pe Făcătorul ei! Florile, copacii, ierburile, stâncile: câte nu-mi spuneau mie stâncile! Stâncile în veşnicia lor îmi spuneau atât de multe, câte nu văzuseră ele! Le întrebam şi-mi spuneau ce văzuseră la Kavsokalyvia! Şi câte nu văzuseră într-atâţia ani! îmi spuneau, iar eu cu străpungere de inimă le vedeam, aşa cum le văzuseră ele, prin Harul lui Dumnezeu. Da, acum o să mă înţelegeţi greşit. Dar vreau să vă spun că aceasta este marea taină: omul care e al lui Hristos face din toate rugăciune. Şi le închipuie pe toate, le simte pe toate şi toate sunt spre folosul său. Ce v-am zis? O simţiţi? De îndată ce am ieşit la plimbare şi am început [să păşesc], bo-ca, bo-ca, bo-ca...

rugăciune.

doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă, Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă! Şi mi-am zis: uite, acum suntem împreună, în Kymi.

Da, dar ce se întâmplă? Căci prin ea timpul este desfiinţat, nu mai simţi că timpul există.

Da, însă starea de robie le face pe toate, starea de robie. V-am spus toate acestea, pentru că

232

pe toate, şi nefericirea, şi încercările [vieţii], trebuie să le prefacem în rugăciune, prin mijlocirea Scripturii, a Sfinţilor, a Părinţilor. Aşa trebuie să cugetăm. Apostolul [Pavel] se referă la acest lucru când zice: „Mă bucur de suferinţele mele."[1]

- „Orice faceţi, spre slava lui Dumnezeu să faceţi."

- „Ori de mâncaţi, ori de beţi (...), spre slava lui Dumnezeu să le faceţi."[2] Da, dar aceasta este sfinţirea, sfinţirea necontenită. Să ne învrednicească Dumnezeu, eu cer asta cu multă râvnă, însă, cum am spus şi unui călugăr la telefon azi-noapte: roagă-te pentru mine, eu te iubesc, iubeşte-mă şi tu şi fie-ţi milă de mine şi roagă-te pentru mine, ca Dumnezeu să mă miluiască. „Ei", îmi zice el, „tu să te rogi!" „Eu", îi spun, „m-am şubrezit acum, încep să slăbesc în toate cele pe care le-am făcut atâţia ani, pentru că mintea s-a rănit."

Haide! Spune: „Înaintemergătorul Harului s-a sălăşluit în pustie şi Iudeea..." (psalmodiază).

este [un tropar din] Canonul Postului Mare. Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul.

- „Andrei, părinte preacinstite şi de trei ori fericite, păstorul Cretei..." (psalmodiază). Nu-mi aduc aminte.

- „Nu înceta să te rogi..."

- „Mintea s-a rănit, trupul s-a trândăvit, duhul boleşte, vigoarea trupului a slăbit, graiul a

1 Col. 1,24.

[2] ICor. 10,31.

pierit, sfârşitul e la uşă. Pentru aceasta, ticălosul meu suflet, ce vei face când Judecătorul va veni să cerceteze cele pe care le-ai săvârşit?"[1] (cânta).

aţi înţeles: „Mintea s-a rănit, trupul s-a trândăvit, duhul boleşte, graiul a slăbit, vigoarea trupului a pierit, sfârşitul e la uşă. Pentru aceasta, ticălosul meu suflet, ce vei face când Judecătorul va veni să cerceteze cele pe care le-ai săvârşit?" [Prin rugăciune] este activat întregul potenţial al omului pentru ca acesta să se mântuiască. Prin urmare i-am zis asta călugărului din Sfântul Munte. Şi am vrut să vă spun să nu lăsaţi să vă scape nici o şansă. Să ascultaţi tot ceea ce vi se spune.

Multe dintre lucruri ne vorbesc

învăţăm multe lucruri din toate, multe lucruri ne vorbesc [de la sine]: [vezi] o mamă care-şi ţine pruncul în braţe; pe o alta o vezi cum îl alăptează; pe alta, cum îl ţine de mână. [Vezi cum] învăţătorul, învăţătoarea îi iau pe toţi copiii şi îi duc în excursie. îi vezi pe toţi cum se mişcă. Surorile medicale, cum ies de la sala de curs în uniforma lor şi merg să facă practică [într-un spital]. Toate vorbesc...

Tot ceea ce am spus e din egoism. Să mă ierte Dumnezeu... Ai fost atent cum vorbeam de asistentele medicale, fiindcă acestea m-au făcut de multe ori să plâng, de foarte multe ori. Le iubeam mult, şi pe ele, şi uniforma şi restul. Când

[1] Troparul I al cântării a IX-a a Canonului lui Andrei Criteanul (cf. joi, săptămâna a V-a din Postul Mare).

văd o soră care poartă uniformă, o uniformă albă, mă emoţionez. Este sora milei, sora iubirii, care se duce să slujească în lăcaşul iubirii lui Dumnezeu, adică la spital, să aibă grijă de bolnavi, de fraţi. îngerul, îngerul [în] alb. Şi câte alte lucruri...

Sunt atâtea lucruri care ne pot aduce folos, dar pe care noi le trecem cu vederea... Nu-i aşa? Ce spui, fiica mea, oare am şi eu puţină dreptate?

ele fac bine bolnavul. Da, da, aşa cum i-aţi spus cuiva, părinte: „Nici profesorul şi nici doctorul nu sunt nimic în faţa surorii medicale."

sunt, sunt, dar dacă nu au acest ajutor [adică pe sora medicală], nu fac nimic, nu pot face un pas.

Refugiul meu era călătoria la cele de Sus

în suferinţa şi în necazul său fiecare este nevoit să-şi caute refugiul la Dumnezeu.

-Da.

să-şi întindă mâinile şi să-I ceară mila: „în suferinţe"[1] „am strigat şi m-a auzit" [2].

dar toate acestea... vai, vai, vai...

aceste lucruri pe care le-aţi spus sunt foarte importante şi cu totul tulburătoare.

amintirile. Amintirile sunt şi frumoase. Ca şi cum le-aş retrăi.

Apoi în bisericuţă... Da, da, da... Să le vezi pe toate cele din jur cu mintea... Nu vi le-am povestit

1 Ps. 9,9.

[2]Ps. 3,4.

pe toate! în bisericuţa în care intram, mă duceam să stau în strană şi aruncam câte-o privire afară. în jur erau munţii, în partea de sus [a bisericuţei] erau arbutuşii[1], pădure, de jur-împrejur pădure, şi nici un suflet [de om]. Doar mai jos, mai la şes, se aflau satele, Vatheia. în locul acela era o pustietate desăvârşită, cu alte cuvinte, ca să pricepeţi, [nu era nimic altceva decât] pustiul şi o lipsă desăvârşită de ajutor. Mă urcam undeva sus şi priveam ca să înţeleg mai bine unde sunt, unde m-am aşezat, unde mă aflu. Aţi înţeles? Şi apoi altele [şi altele]. Bine am zis „o lipsă desăvârşită de ajutor".

Într-adevăr, „o lipsă desăvârşită de ajutor".

cum să vă explic... S-a întâmplat să mă aflu izolat într-un loc pustiu, pe o vreme sălbatică, pe un munte, unde să se găsească o mănăstire a Sfântului Nicolae, într-un loc numit Vatheia... pe o vreme rea: a plouat zile în şir..., zece zile de ploaie şi vânt. Vântul mugea, platanul se tânguia, iar eu mă duceam într-o bisericuţă străveche, ale cărei turle, picturi şi sfinte fresce tremurau, şi stăteam într-o strană, uneori ieşeam afară, mă duceam chiar mai sus de nori, de ploi, de vânt şi mă vedeam pe mine jos singur, în mijlocul furtunii..., cu vântul ce mugea, să spunem, asemenea fiarelor sălbatice, de-ţi venea să crezi că te afli în iad. Şi mă simţeam asemenea păsării vânate

[1] Un gen de plante din familia ericacee ce cuprinde cel puţin 14 specii; la noi este cunoscut ca „arbustul de frăguţe (arbutus unedo) " sau ca „strugurii ursului" (n. trad.).

care, în bătaia crivăţului şi a zăpezilor, căuta un refugiu, îşi căuta scăparea. Iar refugiul meu era să călătoresc spre cer, pentru că aici pe pământ era furtună, era vreme rea, era viaţa grea. Sufletul meu căuta ceva mai sfânt, mai înalt, mai desăvârşit. Iar aceasta era îmbrăţişarea lui Hristos. Vedeţi cum toate acestea vin de la sine... Oare nu cumva mă înţelegeţi greşit?

Acest nevoitor jertfeşte totul, îi e de-ajuns să găsească felul în care poate ajunge să simtă Harul lui Dumnezeu, căldura lui Hristos, îmbrăţişarea Sa. Ei, să se unească, să simtă apropierea lui Dumnezeu, să simtă unirea sa cu El. Ai priceput? Nu resimte atât de mult răul... Voi îl vedeţi ca rău. El îţi spune: „Oare înseamnă asta ceva!?"

Vai, vai, cât de uşor se lasă lumea cucerită!

ţi-am povestit cum făceam Vecernia şi apoi ieşeam, fie înainte, fie după, împreună cu mama să ne plimbăm afară din sat serile. Şi când treceam prin faţa cafenelelor cei aflaţi la mese se ridicau în picioare cu toţii. Iar eu îi binecuvântam şi le spuneam: „Bună seara, dragii mei..." „Bună seara!", ne răspundeau. Şi pentru că trebuia să trec pe acolo mi se făcea ruşine şi nu voiam să merg mai departe. Ai priceput? Pe mama o numeau preoteasă. Şi-i spuneau, aşadar: „Doamnă preoteasă, tot ce e-al nostru e şi al dumitale..."

vai, vai, cât de uşor se lasă lumea cucerită!

aşadar, îi spuneau: „... Doamnă preoteasă, poţi să culegi, de oriunde vrei, fasole, vinete, roşii, caise... Unde vezi vreun cais, du-te şi culege din el. Toate sunt ale noastre. Toate ale

noastre sunt ale dumneavoastră." Cum se mai mândrea mama, vai, vai, vai! Tare se mai mândrea...

Copiii mei, suntem cu toţii o familie

odată m-am dus într-un sat, oamenii de acolo nu aveau preot, şi-mi amintesc cum le spuneam: „Copiii mei, noi suntem cu toţii o familie... Şi pe mine, smeritul, chiar de sunt tânăr, aşa să mă socotiţi..." pentru că eram tânăr pe-atunci -, „ca şi cum aş fi tatăl vostru... Eu în fiecare seară o să bat clopotul şi o să mă rog în bisericuţa noastră, şi la fel o să fac şi în fiecare dimineaţă. Iar voi, oriunde v-aţi afla, pe ogoare, la treburile voastre, în clipa în care eu o să bat clopotul, să vă faceţi cruce, şi aşa o să simţiţi că sunteţi împreună cu mine, în biserică, ca o familie, şi că ne rugăm [împreună]. Chiar dacă sunteţi cupluri, chiar dacă sunteţi legaţi unii de alţii prin orice fel de alte legături de rudenie, veţi simţi în felul acesta că sunteţi împreună o familie şi că ne rugăm. Şi eu, care deschid biserica şi mă rog în felul acesta, voi simţi că vă am pe toţi în braţele mele, pe toţi, copiii mei..."

Aşa le spuneam. încercam să-i învăţ cum să se poarte, cum să fie cu toţii uniţi. Cum vi se pare acest lucru?

238

Ei, de aceea şi tu să încerci să pui lucrurile în ordine. Eşti un trimis, eşti părintele [şi tatăl] satului. Eşti solitorul rugăciunii, în toate. Deci pune începutul cel bun la momentul oportun. Pot ei să-ţi spună, ştiu şi eu, „vino să ne faci o sfeştanie, haide..." Dar tu să-ţi urmezi programul, excepţie să faci numai dacă se întâmplă ceva neprevăzut. Atunci o să laşi Vecernia şi o să alergi să împărtăşeşti un suflet care urmează să plece din viaţa aceasta. După aceea, fără întârziere, să baţi clopotul... Ai înţeles? Vecernia!

la ce oră, părinţele?

după program. Vecernia e la şase...

Halkida

Să nu spui niciodată „o să-l pedepsească Dumnezeu"

părinte, vă amintiţi cazul acela despre care ne-aţi vorbit, care s-a petrecut pe pod, în gara din Halkida?

unii oameni nu pot pricepe [că nu trebuie] să spui niciodată „o să-l pedepsească Dumnezeu, dacă face asemenea lucruri"... Niciodată să nu spuneţi despre nimeni: „O să-l bată Dumnezeu pentru ceea ce face!"

Eu m-am rugat pentru el la Preasfânta ca să facă în aşa fel încât să ajungă să-i cheme numele şi, după aproape jumătate de minut sau să fi fost un minut -, a început să strige: „Preasfânta mea..." Eu nu mi-am dorit niciodată să i se întâmple ceva rău... Nu are legătură cu ceea ce am văzut, dragii mei, dar sunt convins că nu trebuie să lăsăm răul să se strecoare în mintea noastră, zicând „pe ăsta o să-l bată Dumnezeu pentru că nu se poartă cum trebuie...".

240

Nu-mi place faptul că mulţi sfinţi au aruncat blesteme

Nu trebuie să ne dorim nici măcar cu gândul ca Dumnezeu să pedepsească pe cineva, ci să spunem asemenea Sfântului Ştefan: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"[1] Aţi văzut ce sfânt mare a fost Ştefan? Mie, să vă spun sincer, nu-mi place faptul că mulţi sfinţi au aruncat blesteme. Este o încălcare a [poruncii] iubirii.

Au blestemat, şi blestemul s-a prins; iar eu nu pot pricepe aşa ceva. Poate că era spre îndreptare, [se prea] poate...

Cel ce rosteşte aşa ceva nu are un suflet bun

Aşadar, aşadar, dragii mei, vă spun sincer, eu am înţeles foarte bine lucrul ăsta: să nu blestemaţi şi să nu spuneţi: „Nu poate Dumnezeu să-l lase pe ăsta, trebuie să-l pedepsească..." Să nu spuneţi niciodată aşa ceva. Nu vă daţi seama, dar asta pângăreşte sufletul.

Pentru că cel ce rosteşte aşa ceva nu are suflet bun. Sufletul său nu e în ordine. Dacă te-apuci să-l cercetezi, o să vezi că e un om tulburat, nervos, supărăcios. Totuşi, în felul său,

poate să aibă dreptate. Dar sufletul i se pângăreşte. Nu se vede, însă se pângăreşte grav şi fără să-şi dea seama el însuşi se blestemă şi aduce răul. Adică „dacă te gândeşti la rău, răul va veni, dacă te gândeşti la bine, binele va veni...". Aţi mai auzit-o pe asta?

1 fa 7, 60.

241

Ce vrea să însemne? în aparenţă, lucrurile stau aşa cum spuneţi, dar în realitate înseamnă că atunci când te gândeşti la bine, o să fie bine şi când te gândeşti la rău, răul o să apară.

Acest lucru se întâmplă foarte uşor, mai ales când omul e cuprins de nelinişte. Ceea ce am înţeles eu e că se poate să aibă o tulburare a stomacului şi de acolo, nu după multă vreme, să iasă o putere diabolică, ce-l va afecta pe cel din faţa lui. Şi ce ştie el? El ştie că n-a spus decât că „nu se poate să nu-l pedepsească Dumnezeu pentru ceea ce face”... În realitate, el însuşi şi-a dorit ca cel ce a făcut răul să fie pedepsit.

E ceva de neînţeles cum lucrează diavolul prin oamenii nevrotici

Eu vă spun că acest lucru este o piedică în calea sfinţirii sufletelor noastre. De aceea, indiferent de necazul pe care l-am avea, trebuie să ne rugăm. E ceva de neînţeles... O spun cu durere în suflet... E ceva de neînţeles cum lucrează diavolul prin oamenii nevrotici cu o putere atât de mare şi atât de rea...

Mi-am spus în sine:

„Preasfânta mea, fă-l ca, în loc să te hulească, să te cheme cu osârdie!"

Cât priveşte ceea ce am făcut atunci şi ceea ce mi s-a întâmplat, m-am dus şi m-am spovedit cu lacrimi. Am simţit că m-am rugat şi am spus:

242

„Preasfânta mea, fă-l pe acest om ca, în loc să te hulească, să cheme cu osârdie numele tău!", şi chiar aşa s-a petrecut.

Era un căruţaş cu căruţa încărcată cu lădiţe de struguri de masă şi o hulea pe Preasfânta. Se afla pe podul de la gară, pe sub care trec liniile de tren, şi calul s-a oprit în loc. Iar el se grăbea pentru că trenul şuiera... Voia să apuce să descarce. O hulea pe Preasfânta, îşi bătea calul şi hulea...

I-am auzit hulele cumplite şi mi-am spus în sine: „Preasfânta mea, fă-l ca, în loc să te hulească, să te cheme cu osârdie!"

Căruţaşul striga: „Preasfântă Fecioară!"

Căruţaşul bătea şi împingea calul ca să o ia din loc, s-o ia la trap... Calul s-a opintit şi a luat-o la goană. Căruţa era cât pe ce să se răstoarne şi o roată s-a rupt, pentru că întreaga greutate se lăsase pe ea. Axul roţii a găurit un butoi mare, plin cu must. Căruţa s-a răsturnat şi căruţaşul s-a trezit sub butoiul cu must. Scăpând, calul o luase la goană şi oamenii alergau să-l scoată de dedesubt pe căruţaşul care se ţinea cu amândouă mâinile de cap şi striga: „Preasfântă Fecioară, Preasfântă Fecioară!"

Eu mă aflam chiar în partea de sus, acolo unde drumul o ia spre [cartierul] Hania, şi am fost martorul întregii păţanii. M-a impresionat şi în acelaşi timp m-a întristat foarte tare. Mi-a trecut prin gând că nu am spus cum trebuie rugăciunea

243

în care am rugat-o pe Preasfânta să-l lumineze, să-l facă să o cheme în ajutor. Am dat vina pe mine. Era o aşa stare de confuzie... Mi-am spus că de vină e răutatea mea. însă, vă mărturisesc sincer, n-am simţit răutate [faţă de acel om].

Poţi să faci o rugăciune, crezând că e adevărată, dar în străfundul conştiinţei tale să nu fii sincer

Atâţia ani în Sfântul Munte eu îi adusesem închinare Preasfintei Maici şi nu mi-a plăcut deloc când l-am auzit cum o hulea. Când m-am rugat Preasfintei, mi se pare că am chemat-o cu amărăciune, şi nu cu iubire. Nu mi-am dat seama cum [s-a petrecut]..., poate a fost din iubire, vă spun, nu am priceput [ce-a fost].

În mintea mea a persistat ideea că poţi să spui ceva, dar în străfundul conştiinţei tale să nu fii sincer. Adică îmi poţi spune: „Părinte, iartă-mă pentru ceea ce ţi-am făcut", dar în sinea ta să nu ceri iertare. Se poate să-ţi ceri iertare cu gura, dar rana să rămână înăuntrul tău; altceva să spui cu gura, şi altceva, cu inima.[1]

[1] Altă dată părintele ne-a spus că s-a dus şi s-a spovedit pentru cele petrecute (cf. supra).

Policlinica din Atena

Mitropolitul m-a chemat pe mine, smeritul, să le conving să nu plece

Odată mitropolitul de Ydra m-a chemat împreună cu domnul cutare să mă duc la Spetses, unde se afla o mănăstire de maici, Mănăstirea Tuturor Sfinţilor, la care slujea părintele X.

Mai sus de mănăstire, cam la trei sute de metri, se construise un centru de agrement. Şi în toate serile, pe toată durata nopţii, sonorul la tv şi radio era la maxim şi maicile nu puteau să-şi facă rugăciunea. Chiar şi în biserică, când îşi făceau slujbele, când citeau Pavecerniţa, când avea loc Vecernia, muzica de la centrul respectiv vuia.

Le cuprinsese disperarea şi se hotărâseră să plece. Mitropolitul nu voia ca ele să plece şi m-a chemat pe mine, smeritul, să mă duc să le spun ceva ca să [le conving] să rămână. Auzise că părintele X nutrea pentru mine un respect deosebit, şi s-a gândit că numai părintele Porfirie ar

putea să-i schimbe hotărârea astfel încât maicile să rămână acolo.

Eu nu voiam să mă duc, pentru că [nu ştiam] ce-aş fi putut să fac sau să le spun. Gândiţi-vă şi voi ce-aş fi putut să le spun... Oamenii aveau dreptate, ţinând cont de cele petrecute. Domnul cutare mi-a spus: „Să mergem, aşa a spus mitropolitul; să faci ascultare."

Am plecat împreună, am urcat pe vapor şi pe toată durata călătoriei am spus „Doamne, Iisuse Hristoase". Mă gândeam la una, mă gândeam la alta, mă gândeam la Sfânta Scriptură, mă gândeam la multe. Dar nu găseam ce-ar trebui să le spun. Sigur, nu aveam să le spun, dată fiind starea de fapt, „Copiii mei, aveţi dreptate, [trebuie] să plecaţi. Cum să vă faceţi Vecernia, cum să vă faceţi Pavecerniţa, cum să dormiţi cu aceste cântece de amor pe care le pun aici? Nu se potrivesc cu călugăria." Şi aşa, aproape descurajat, mă gândeam că nu aveam cum să-i fac pe plac mitropolitului astfel încât să-l conving pe părintele şi pe călugăriţe să nu abandoneze mănăstirea.

Când am ajuns la destinaţie, în timp ce ne pregăteam să coborâm de pe vapor, îmi spune domnul cu care eram: „Iată, acolo sus se află Mănăstirea Tuturor Sfinţilor şi iată, aici jos e centrul. S-a făcut mult scandal pentru acest centru. Au încercat cu mijloace politice, cu poliţia, în toate felurile, dar proprietarul are un sprijin solid şi nu [se lasă]. înfruntă pe toată lumea, nimeni nu-l poate face să-şi închidă centrul. Şi aşa părintele X şi maicile s-au hotărât să plece."

Ce să vă spun... în clipa aceea m-a străfulgerat o idee. în momentul acela am înţeles cum stăteau lucrurile şi ce aveam să spun. Am coborât de pe vapor şi ne-am dus la mănăstire. Ne aşteptau cu masa: am mâncat macaroane cu caracatiţă, o mâncare foarte gustoasă. Părintele X a citit la masă [aşa cum se obişnuieşte la mănăstiri]; a citit foarte clar, fără urmă de greşeală şi cu evlavie. Era foarte evlavios.

Eu m-am odihnit un pic şi după masă au venit maicile şi părintele. Călugăriţele s-au aşezat unele pe jos, cu picioarele încrucişate, altele, altfel, altele, în genunchi, ca să le spun ce trebuie să facă. Şi eu am început, după luminarea de care avusesem parte mai devreme. Şi, aşa cum am obiceiul, întotdeauna aduc în discuţie ceva din viaţa mea, ceva ce am văzut, ceva ce am simţit.

Am început să le istorisesc ceva din viaţa mea

Odată[1], pe când mă aflam la Schitul Kavsokalyviei, am auzit la Kyriakon citindu-se tâlcuirea lui Nichifor Teotokis[2] la Evanghelia duminicii de rând. în această pericopă

evanghelică se spunea

[1] Aici Sfântul Porfirie începe să redea cuvântul ţinut de el maicilor (n. trad.).

[2] Episcop de Astrahan şi Stavropoleos (1731-1800), unul dintre marii erudiţi ai secolului al XVIII-lea şi autorul a peste 15 lucrări din diferite domenii (fizică, geografie, teologie); printre acestea se numără şi Kyriakodromionul (Moscova, 1796), o colecţie de predici la duminicile de peste an, care s-a bucurat vreme îndelungată de o mare apreciere şi în spaţiul românesc autorul petrecându-şi, de altfel, o parte din viaţă la Iaşi (n. trad.).

250

că cel mai mare lucru pe care îl poate face un om este acela de a aduce mângâiere sufletelor îndurerate, celor care suferă de cancer, de lepră, de tuberculoză.

Atunci m-a cuprins şi pe mine un dor, mi-aş fi dorit să fi putut, aşa cum spunea şi Theotokis felul în care o spunea era foarte captivant şi eu, ca întotdeauna, mă puteam lăsa însufleţit de orice -, să fi urmat şi eu nişte studii, să fi stăpânit arta elocinţei şi să mă fi dus [ca să slujesc] undeva într-un aşezământ pentru leproşi, într-un sanatoriu, unde s-ar fi aflat bolnavi de tuberculoză, şi, în general, numai la aşa ceva mă gândeam. Şi, ca să vă spun aşa, aveam obiceiul ca atunci când îmi doream ceva să vreau să-l şi trăiesc. De câte ori oare, când mă cuprindea dorinţa de a mă duce în pustie, nu m-am dus să trăiesc acolo cu mintea? Un efort zadarnic, şi, cu toate acestea, eu îl trăiam. Adică simţeam că mă aflu sus, pe Muntele Carmel [din Sfântul Munte], mai sus de Kerasia, acolo unde se află Schitul Sfântul Vasile, cel mai isihast loc din Muntele Athos, şi că eram pustnic şi-mi spuneam: „Aşa o să citesc, aşa o să-mi aprind lampa, aşa o să citesc noaptea, aşa o să spun Doamne, Iisuse Hristoase, aşa o să fac atâtea metanii, aşa o să mănânc posmagi, ierburi şi aşa am ţesut un întreg vis. Hm..., un efort inutil, dar mie îmi aducea o anumită mulţumire şi apoi mă lăsa liniştit.

În acele clipe, să spunem, de neputinţă căci, de obicei, în clipele sale de neputinţă omul

251

primeşte gânduri nu chiar bune şi se îndepărtează de trăirea şi de sentimentele sale religioase, primind înrâurirea unor gânduri sumbre. În momentele mele de neputinţă mă gândeam la asemenea lucruri pe care sufletul meu le dorea şi le trăia. Aşa am făcut şi atunci, [visam] că m-am dus pe o insulă cu leproşi, vorbeam cu ei, slujeam acolo şi aveam grijă de ei, îi ajutam pe cei cu infirmităţi grave şi, ca să vă spun aşa, am trăit în imaginaţia mea cu leproşii.

Ei, apoi am uitat de toate astea. S-a întâmplat însă ca şi eu să mă îmbolnăvesc şi Stareţii mei mi-au cerut de două-trei ori să ies din Sfântul Munte şi să mă duc în lume, ca să mă refac, dar eu nu mă făceam bine, şi în cele din urmă s-au hotărât să-mi dea binecuvântarea să plec şi să vieţuiesc la o mănăstire în afara Sfântului Munte, unde vor fi avut lapte, ouă, carne, toate cele necesare pentru boala mea.

M-a muncit gândul de a mă duce să slujesc într-un sanatoriu

Mânat de ascultare am făcut efortul să mă duc la o mănăstire, cu toate că nu voiam să plec din acel loc. Pentru că, pe când eram în pustie, mi-a venit ideea să plec să muncesc într-un sanatoriu, m-am gândit să merg la Pamitha. M-am dus la Pamitha, fiindcă sanatoriul de acolo era plin de tuberculoşi. M-am dus la director şi... „am angajat", îmi spune, „am angajat deja pe cineva, părinte".

252

L-am cunoscut şi pe preot, i-am spus durerea mea. „Ah, şi eu", îmi spune, „am avut aceeaşi dorinţă. Şi aşa Dumnezeu m-a adus [aici]." Atunci am plecat şi m-am îndreptat spre Atena.

Acolo am întâlnit un părinte aghiorit care slujea la Spata, la Stavros. I-am spus care era dorinţa mea şi l-am întrebat ce să fac. „Da", îmi zice, „ascultă-mă. Pe mine au vrut să mă trimită la un spital, dar nu m-am dus. Am preferat să vin aici, la Hristos. Prin urmare vrei să vorbesc cu domnul Amilkas Alivizatos[1] să te ia acolo?" „Să mergem să vedem", îi spun.

Ne-am dus aşadar la domnul Amilkas

Am mers, am văzut, vai, vai, vai, ce amar de lume şi ce gălăgie... „Eu nu sunt făcut pentru

locul ăsta", îi zic. „De ce să nu fii?", îmi spune.

Aşadar am mers la domnul Amilkas şi i-am vorbit. Părintele Matei a plecat, iar domnul profesor Amilkas Alivizatos mi-a spus: „Vino mâine." [A doua zi,] slujnica m-a condus în salon, şi l-am aşteptat, pentru că ieşise cu nişte treburi în oraş.

Am scos Noul Testament şi am început să citesc ca să nu pierd vremea era un volum de dimensiuni mici şi, când a apărut domnul profesor, l-am închis. S-a apropiat, eu l-am salutat. „Ce carte era, părinte?" Vorbea un pic diferit, pentru că era din insula Kefalonia. I-am răspuns: „Noul

[1] Amilkas Alivizatos (1887-1969) a fost unul dintre profesorii de teologie foarte cunoscuţi în perioada respectivă, specialist în drept canonic (n. trad.).

Testament, domnule profesor." „Eşti absolvent al facultăţii de teologie?", m-a întrebat. „Nu", i-am răspuns. „Studii ai?" „Abia ce am terminat clasa a II-a primară. Carte am învăţat în pustia Sfântului Munte, la Kavsokalyvia, cu doi Părinţi Duhovnici, în perioada în care am vieţuit împreună cu ei." „Ştii să cânţi?" „Ştiu să cânt." „Am nevoie de un preot. Am o biserică şi nu pot să găsesc preot. Toţi cei pe care i-am angajat au plecat." îi zic: „Nu ştiu, domnule profesor, cum doriţi. Eu am această dorinţă de a sluji într-o instituţie de ajutorare. O am de când mă aflam în pustie. Dar câtă vreme am fost în Sfântul Munte n-am dorit niciodată să plec de-acolo. Vă spun sincer, nu m-am gândit să plec din Sfântul Munte ca să lucrez într-un lazaret. Numai pentru că mi-a plăcut aşa ca idee, în clipa în care am auzit-o, am vrut s-o trăiesc şi am trăit-o în imaginaţia mea; totuşi Dumnezeu m-a învrednicit să am şansa de a-mi duce la împlinire această dorinţă imaginară."

Atunci s-a dus înăuntru, în biroul său, a pus mâna pe telefon, m-a întrebat unde am slujit, iar eu i-am spus de mitropolitul pe lângă care am stat.

„Da! Policlinica şi-a găsit preotul"

A dat un telefon. Şi răspunsul arhiepiscopului [Atenei] aşa cum am aflat [ulterior] de la un anume protosinghel care fusese acolo [de faţă] -, la întrebarea profesorului Amilkas, a fost: „Da! Policlinica şi-a găsit preotul."

Amilkas mi-a spus: „E în ordine, dar pentru început trebuie să slujeşti de câteva ori dumnezeiasca Liturghie." îi zic: „Domnule profesor, nu pot să slujesc, pentru că mi-e teamă, nu pot sluji fără slobozenie din partea Arhiepiscopiei." „Asta-i problema mea", îmi spune el. „Asta e treaba ta? Dar ce, eşti mitropolit, să-mi porunceşti să săvârşesc Liturghia? Trebuie să avem slobozenie din partea Arhiepiscopiei." „Nu, o să slujeşti: N-o să luăm nici o slobozenie." M-a mâhnit, însă în cele din urmă am făcut ascultare.

M-au pus să slujesc dumnezeiasca Liturghie la Biserica Sfântul Gherasim zi şi noapte. Apoi mi-au spus: „O să te luăm ca preot aici." Şi aşa s-a întâmplat. Dar ce s-a petrecut? La Sfântul Gherasim voia să vină şi un absolvent de teologie, un arhimandrit care studiase la Londra, însă domnul Amilkas a făcut tot ce trebuia ca să mă ia pe mine. Acela s-a înfuriat şi s-a plâns protosinghelului, părintelui Ghervasie Paraskevopoulos.

După aceea au aflat că eu deja slujisem acolo şi atunci m-a luat părintele Ghervasie în primire. M-a chemat în birou, şi cum m-am dus, a început să ţipe la mine: „O să te trimit în surghiun", mi-a spus, „ce-i asta, ce-ai făcut, necugetate? Ce, eşti analfabet? Nu ştii că trebuie să ai aprobare din partea autorităţii superioare?" în sfârşit, m-a certat foarte tare, iar eu m-am dus la Amilkas şi i-am zis: „Protosinghelul m-a certat foarte urât." „Vino-ncoace", îmi spune şi m-a dus sus, în biroul Arhiepiscopului Hrisant. Pe-atunci, la

1940, când începuse şi războiul albanez, Arhiepiscop era Preafericitul Hrisant, fost Mitropolit de Trapezunt[1].

Aşadar, preafericitul mă întreabă: „Câtă carte ştii, copilul meu?" „Preafericite", îi

răspund, „eu nu ştiu carte. Am învăţat să citesc la pustie." „La şcoală cât ai mers?" „Am terminat clasa a doua primară." S-a uitat la profesor şi îi spune: „Ei, domnule profesor, acolo e Omonia. Ce-o să ne facem, măi copile? Lumea o să ne ia la întrebări." „Nu", i-a răspuns profesorul, „eu îl vreau pe el. Pe el îl vreau! Cum am putea rezolva problema asta?"

Preafericitul m-a întrebat: „Ştii să cânţi, părinte?" „Ştiu aşa, practic." „Ascultă, copilul meu, în locul acela vrem să punem un cleric cultivat, care să ştie să vorbească, pentru că acolo ne aflăm în mijlocul decăderii şi al depravării şi e nevoie de cineva care să ştie să vorbească, să înveţe lumea. însă domnul profesor te vrea pe tine. Eu aş fi de părere ca, de vreme ce nu ai studii, cel puţin atitudinea ta să fie una mai duhovnicească iar eu înclin să cred că această atitudine va fi superioară celei a unui absolvent de teologie, care nu va şti să ţină lumii decât discursuri retorice."

„Aşa voi face, preafericite, cu rugăciunile tale. Să vă rugaţi pentru mine!" Asta a fost tot. I-am făcut metanie şi am plecat. Profesorul a rămas [cu

[1] Teolog şi academician, Hrisant, înainte de a fi ales Arhiepiscop de Atena (1938-1940), a fost Mitropolit de Trapezunt (1913-1938).

arhiepiscopul]. A doua zi aveam Liturghie. Am întâmpinat probleme, fiindcă am avut un parastas, Ghervasie a aflat şi s-a mâniat că am săvârşit parastasul care nu era voie să se facă acolo[1].

în momentele în care slujeam, radioul era la maxim

Ce istorii... Toate astea nu mă deranjau, puteam trece peste ele.

Dar cu neputinţă de îndurat a fost lucrul pe care o să vi-l povestesc în continuare. Când am slujit a doua zi, magazinul din faţa bisericii, al domnului K., era deschis. El vindea discuri de gramofon şi în acea perioadă gramofoanele erau dotate cu o pâlnie [specială], care scotea un sunet foarte strident. Deci, în timp ce eu slujeam, gramofonul [era la maxim].

Negreşit, mă gândeam eu, această Liturghie este destul de perturbată [de acest lucru], şi mă întrebam: „Ce-o să mă fac acum, ce-o să-i zic preafericitului, care a făcut un aşa pogorământ cu mine şi m-a pus aici din iubire? Ce aveam să-i spun domnului Alivizatos?" Mă cuprinsese întristarea. Când s-a terminat Liturghia, am rămas în altar, m-am dezbrăcat de odăjdii şi mă gândeam cum să procedez. Concluzia a fost că trebuie să plec nu se mai putea. La concluzia asta ajunsesem. Cum să trăiesc acolo, cum să slujesc, mai ales eu, un om venit de la pustie, din mijlocul

[1] Asta întrucât nu era biserică de parohie, ci particulară.

isihiei desăvârşite, în mijlocul acelei gălăgii infernale? Pe-acolo treceau toate autobuzele din Niceea, Peristeri, Pireu; toate treceau prin faţa uşii bisericii. Auzeai toate claxoanele maşinilor care veneau şi plecau...

M-am gândit să plec

În toţi anii aceia cât am stat acolo numai de praf am avut parte. Prin urmare m-am gândit să plec. Dar cum să le-o spun? în seara aceea când m-am întors acasă (eu locuiam sus pe Lykavitos, pe strada Doxapatri), m-am gândit, m-am tot gândit, nu-mi venea nici măcar să mănânc. Eram atât de abătut... cum [să procedez], ce să fac? Şi [la început] mă bucurasem atât de mult că am ajuns la un spital unde aveam să întâlnesc bolnavi, unde aş fi avut grijă de ei, unde aveam să le vorbesc, să-i spovedesc, să-i împărtăşesc... Dar acum ce era de făcut?

Şi, în mijlocul acestei strâmtorări în care mă aflam, mi-am spus: fie ce-o vrea Dumnezeu! Zic: „Dumnezeul meu, nu vreau să-mi vorbeşti, nu vreau să-mi arăţi semne. Ci, prin iubirea Ta, arată-mi ceva simplu, din care să înţeleg dacă trebuie să plec sau să rămân. Ceva foarte simplu; nu cer ceva neobişnuit, vreo minune. îmi pare rău, aşa..., mi-e ruşine..."

Am hotărât ca în ziua aceea să postesc. Şi am postit vreme de trei zile. între timp continuam să slujesc. în cea de-a patra zi, la cea de-a patra

Liturghie, veni un tânăr, care acum e stomatolog - [cabinetul său e undeva] pe strada Academiei. Copilul acesta, pe atunci era foarte tânăr, îşi propusese să studieze la Politehnică şi venise în altar ca să mă ajute. După ce a plecat, eu am consumat Sfintele Taine, am citit rânduiala de mulţumire după dumnezeiasca împărtăşanie, m-am dezbrăcat de odăjdii, m-am aşezat în altar pe-un scaun şi am căzut pe gânduri.

Am luat aşadar cursurile

Zilele de post trecuseră şi Dumnezeu nu-mi arătase nici un semn. Mi-era ruşine însă pentru faptul că aşteptam un semn. Mi-era foarte ruşine, ce să vă spun? asta nu se poate explica, pentru că niciodată nu am dorit aşa ceva... nu mi-am dorit ca Dumnezeu să-mi dea să văd nu ştiu ce lumină sau vreun lucru sau altul... Mi-era ruşine de aşa ceva, nu voiam, chiar nu voiam, mi-era teamă să văd lumini şi să am parte de nu ştiu ce înştiinţări de la Dumnezeu sau de nu mai ştiu eu ce [altceva]... Nu-mi doream aşa ceva. Şi cum stăteam şi mă gândeam, când am dat să plec, am zărit pe comoda din faţa Proscomidiarului cursurile pe care tânărul, student la Politehnică, le uitase acolo, şi eu întotdeauna curios din fire le-am răsfoit şi mi-am dat seama că în ele se trata despre... unde.

În cursuri se spuneau diferite lucruri pe care le-am citit. [Se spunea] cum sunt undele sonore. Aruncăm într-un lac nemişcat două pietre concomitent,

259

la distanţă una de alta, una în dreapta şi alta în stânga; una mare şi alta mică. Piatra mare face nişte unde mari, cea mică de-abia dacă face câteva unde mici, undele mari sunt mai rapide şi le înghit pe cele mai mici. Se mai spunea că atunci când se vorbeşte, iar unul vorbeşte mai tare, undele glasului mai puternic înăbuşă undele glasului mai slab. Şi nu se mai aude glasul celui din urmă; [şi se spuneau acolo] multe altele, despre acustică, despre sonicitate, despre diferite genuri de unde, despre hertzi, nu mi le amintesc pe toate. însă [îmi amintesc] că era un curs despre unde.

Dacă eşti cu mintea la Dumnezeu, cine te va putea oare vătăma?

În clipa aceea m-a străfulgerat [următorul gând]: „Dacă tu o să slujeşti aici şi o să ai mintea la Dumnezeu, cine te va putea vătăma? Dacă ai aici înăuntru un cor mare, iar în piaţa Omonia vor cădea bombe, tu o să le auzi? Glasul corului va fi atât de puternic, încât va atenua până şi zgomotul produs de explozia unei bombe." M-am hotărât aşadar să săvârşesc Liturghia în felul acesta: să mă dăruiesc cu totul iubirii lui Hristos, să săvârşesc cu mare râvnă şi la o intensitate duhovnicească cât mai înaltă cele înfăţişate de dumnezeiasca Liturghie, lucrurile cutremurătoare petrecute pe Golgota.

în ziua următoare am avut Liturghie şi, conform planului meu, am ieşit din altar, am săvârşit

260

rânduiala pregătitoare a închinării la sfintele icoane şi din clipa aceea mintea mea s-a lăsat cu totul în braţele iubirii lui Dumnezeu; cu totul. Am săvârşit întreaga Liturghie în starea aceasta nu se cade şi nu-mi place s-o spun ca şi cum aş fi fost în transă. Ei, a fost prima Liturghie pe care am săvârşit-o atât de frumos de când eram preot. O afierosire desăvârşită chiar de la primele momente pregătitoare. O Liturghie foarte frumoasă. Se auzea afară gramofonul, biserica era plină, vă spun sincer, ieşeam în uşile împărăteşti şi spuneam „Pace tuturor!", vedeam biserica plină, dar dacă ar fi fost chiar şi fratele meu în faţa uşilor altarului, l-aş fi văzut, l-aş fi văzut, însă n-aş fi înţeles că era fratele meu. Cu alte cuvinte, nu vedeam lumea [din biserică]. Vedeam lumea, dar nu vedeam pe fiecare om în parte; chiar dacă ar fi fost un apropiat, nu l-aş fi cunoscut. A fost atât de deosebită această Liturghie a mea, încât m-am considerat pe deplin mulţumit!

Când am terminat, am consumat Preacuratele Taine, mi-am scos veşmintele, le-am împăturit şi m-am dus de îndată peste drum, la omul care avea magazinul de discuri de

gramofon, care vindea gramofoane şi discuri. I-am dat bineţe, i-am spus: „Bună ziua, eu sunt părintele de aici, de la Sfântul Gherasim; sunt nou." îmi zice: „Bine-ai venit, părinte!" „Am venit aşa, cu dragoste de Dumnezeu, să-ţi spun ceva." „Spune-mi." îi zic: „Ascultă, copilul meu, mă deranjează foarte mult acest gramofon pe care-l dai atât de tare, şi

261

sunetul, şi cântecele astea de amor, şi toate cele pe care le pui, dar mai ales cele de amor pe care văd că le pui. Sunetul se revarsă în biserică şi mă întristează foarte tare. Nu se poate ca atunci când mă vezi, uite, de aici mă vezi din magazinul său se vedea Sfânta Masă, atât de aproape era [de biserica mea] —, n-ai putea în ceasurile astea să-l opreşti?" „Nu, părinte", îmi răspunde, „asta nu se poate. Am copii, am de plătit chirie." „Şi ce-o să facem? Ceva trebuie să facem, copilul meu. E păcat. Eu mă întristez nespus. Ei, nu se poate să iei gramofonul înăuntru şi să-l dai mai încet, să nu se audă până în biserică? Tu o să mă vezi de aici şi o să înţelegi când termin. Scoate-l atunci afară şi pune-l să cânte cât vrei. O să faci un mare bine", îi spun. „O să mă scapi de mâhnirea asta. Mie nu-mi place deloc. Cred că şi pentru tine e păcat. Câtă lume care vine la biserică n-o să comenteze: Ce om e ăsta, măi? Oare nu pricepe? Aici e Liturghie şi el pune cântece de amor ca să ne asurzească urechile cu muzica lui satanică? Toţi cei din biserică te vor blestema şi blestemele lor vor fi foarte puternice, pentru că oamenii sunt creştini şi mi-e milă de tine."

În cele din urmă l-am convins şi mi-a promis: „Părinte, o să-ţi fac hatârul." „Mulţumesc mult, îţi mulţumesc foarte mult!" L-am salutat, şi gata! Am pus la punct treaba asta.

262

Şi eu slujeam cu multă dăruire

Să vă spun, Dumnezeu să mă ierte pentru egoismul şi mândria mea. Auzisem că venea multă lume ca să ia parte la Liturghia pe care eu o săvârşeam. Da, aşa auzisem.

În apropierea bisericii se afla Conservatorul, iar profesorii şi familiile profesorilor veneau la biserica mea împreună cu corul [Conservatorului]. Aşadar..., şi eu slujeam cu multă dăruire, cu multă dedicaţie, trăiam o foarte mare desfătare [duhovnicească]. De când începusem să slujesc în felul acesta, trăiam mult mai intens Liturghia, şi se pare că şi oamenii erau profund mişcaţi de felul simplu în care slujeam eu Liturghia.

Odată a venit la mine cineva care mi-a mărturisit că i-a plăcut foarte mult mişcarea pe care o făcusem cu capul în clipa în care îngenuncheasem în faţa Sfintei Mese. După două-trei zile a venit şi mi-a spus: „Aş vrea să vorbesc cu dumneata." (Iertaţi-mi egoismul.) „Ce ai să-mi spui?", îl întreb. „Te-am văzut cum ai îngenuncheat în faţa Sfintei Mese. Şi aşa cum erai îngenuncheat, ai făcut o mişcare, şi aceasta m-a impresionat foarte tare. M-a tulburat profund", îmi zice. „Şi ce-a fost asta?", îl întreb. „Se pare că a fost un atac asupra minţii tale [din partea vrăjmaşului] pe care tu l-ai respins. De aici se vede măsura duhovniciei preotului."

„Eu nu am ajuns să cunosc asemenea lucruri. Cu bine...", i-am spus şi l-am condus spre uşă.

263

Nu am simţit [să mă vatăme] nimic

Aşadar în felul acesta am trăit în biserica aceea vreme de treizeci şi trei de ani. Şi slujeam în fiecare zi.

Gălăgie mare, pe-afară treceau autobuzele din Peristeri, din Niceea, din Pireu... Treceau în şir, unul după altul, unul după altul... gru-gru-gru. Apoi claxoanele. Toate staţionau în faţa primăriei.

Treizeci de ani am rămas acolo şi am slujit în felul acesta şi nu am simţit [să mă vatăme] nimic din cele ce se petreceau afară în lume. Deşi eu credeam că acolo o să fiu vătămat de atâtea cântece şi gălăgie, am petrecut foarte bine şi L-am slăvit pe Dumnezeu Care m-a învrednicit să am parte de folos duhovnicesc şi să mă smeresc şi mai mult în faţa acestor bunătăţi pe care mi le-a dăruit. Acolo [la policlinică] am încercat să trăiesc cât mai mult

alături de cei bolnavi.

De aceea aş vrea să vă întreb: De ce să plecaţi şi să vă abandonaţi mănăstirea? Pentru că au înfiinţat acel centru de distracţii în preajma voastră? Faceţi rugăciune, faceţi o priveghere, treziţi-vă cu toţii într-o seară, înainte ca muşteriii să le vină... Nu li se spune la asemenea clienţi muşterii?

ba da, muşterii.

Să mergeţi cu toţii şi să vă întâlniţi cu directorul...

Să mergeţi cu toţii şi să vă întâlniţi cu directorul de acolo, cu patronul care a făcut localul şi să-i spuneţi: „Domnule cutare, vă rugăm, noi de aici de sus facem rugăciuni lui Dumnezeu, ne rugăm pentru lume, pe când dumneavoastră puneţi aici tot felul de cântece necuviincioase ca să-i atrageţi pe oamenii satanei. Sunt două lucruri total opuse, cu totul potrivnice, adică fierarul şi înălbitorul[1] nu ştiu, spun cum trebuie cuvintele?"

da, cel ce înnegreşte şi cel ce albeşte veşmintele.

da, adică cel ce are cuptorul, care face fierărie cu ajutorul [focului şi al] cărbunilor şi repară lucrurile de metal. Fierarul şi înălbitorul.

O să-i vorbiţi aşadar, având dragostea lui Hristos, şi o să-i spuneţi: „De ce să dai muzica atât de tare? Dă-o mai încet. N-o s-o audă [şi aşa] cei care o să vină aici? O s-o audă. De ce să ne tulburaţi de la lucrarea noastră? Am venit să te rugăm. Trebuie să ţii seama şi de noi."

Să procedaţi astfel şi o să vedeţi că Dumnezeu o să-l lumineze, dar mai întâi să faceţi o priveghere. Mai întâi să plecaţi genunchii, mai întâi rugăciunea. Să vedeţi cum o să-l convingeţi. Nu prin intermediul poliţiei, nu prin intervenţii politice, prin nimic altceva... Dacă el o să dea difuzoarele mai încet, altceva n-o să vă mai deranjeze.

[1] Cf. Esop, Fabule, fabula 56, „Cărbunarul şi înălbitorul" (n. trad.).

Lăsaţi-l să spună tot ce vrea. Tot ce veţi auzi nu vor fi decât nişte sunete cărora nu o să le acordaţi nici o atenţie. Căci acesta poate fi şi un motiv pentru care aţi putea fi mai atente la viaţa voastră duhovnicească, la voi însevă şi la gândurile voastre, aşa cum am făcut şi eu, bietul de mine, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Sfântului Gherasim. Iată, eu am venit să vă spun aceste lucruri, vă rog să nu vă abandonaţi mănăstirea în felul acesta, pentru că atunci unde-o să ajungem?

Diavolul, care l-a pus să facă treaba asta spre a vă alunga, se va bucura şi va fi fericit. Iar voi, care le veţi lăsa pe toate în urmă, vă veţi face de ruşine în faţa lui Dumnezeu, pentru că [plecarea voastră] mie nu mi se pare un lucru bun. Faceţi cum v-am spus şi totul va fi bine.

Aşa au făcut şi n-au mai plecat. S-au bucurat foarte mult. Iar eu împreună cu domnul cutare m-am întors cu vaporul în ziua următoare. [Bineînţeles,] le-am spus şi alte lucruri, dar nu vi le pot înşira pe toate fiindcă am obosit.

Haide, binecuvântarea lui Hristos cu voi!

Aveam un vis de demult: să slujesc bolnavilor

Aşa cum v-am spus, faptul că Dumnezeu m-a învrednicit să ajung în Sfântul Munte a fost o minune. Am ajuns acolo printr-o minune. Pentru că aşa mic cum eram, fără cunoştinţe de geografie, fără ştiinţă de carte şi [mai ales] fără să mai fi ieşit vreodată nicăieri, m-aş fi pierdut. Cu toate

astea Dumnezeu a rânduit să ajung în cel mai frumos loc din Sfântul Munte, în cel mai ascetic loc. Şi eu am iubit nespus pustia.

Nu-mi închipuiam decât sihăstrii, pustii şi nevoinţe. Dar nu ştiu cum, Dumnezeu a rânduit să mă îmbolnăvesc, şi m-am îmbolnăvit, desigur, foarte grav. Părinţii s-au temut să nu mor din cauza bolii şi s-au gândit să-mi îngăduie să plec din Sfântul Munte, lucru pe care nu mi l-am dorit niciodată. Am vărsat multe lacrimi, dar şi ei au plâns împreună cu mine. Nu voiam

să plec, însă nevoia i-a constrâns, fiindcă eu eram un copil şi ei nu-şi doreau să-mi aflu sfârşitul acolo.

Am venit în lume şi, în sfârşit, am văzut şi aici destule. încet-încet sănătatea mea s-a refăcut, dar nu pe de-a-ntregul. O aveam şi pe sora mea, care a fost prinsă şi ea [în mrejele monahismului]; s-a dus în excursie la o mănăstire unde avea să stea câteva zile şi s-a ataşat de călugăriţe şi s-a îndrăgostit de viaţa monahală, astfel că, gândindu-mă să fac şi eu o mănăstire, am luat-o de la mănăstirea aceea, întrucât şi ea s-a întâmplat să se îmbolnăvească. Apoi am venit aici în Atena.

Am visat dintotdeauna să slujesc bolnavilor, infirmilor, leproşilor. Acesta era visul meu. Se poate să fi iubit pustia şi Sfântul Munte, dar odată, citind în Chiriacodromionul lui Theotokis tâlcuirea la parabola leproşilor, a pus stăpânire pe mine dorinţa de a mă afla acolo unde trăiesc leproşii, şi de a fi unul dintre cei care le-ar aduce o oarece mângâiere în boala lor. Aşa mi-am

dorit mereu să ajung la un aşezământ care se îngrijeşte de cei în suferinţă. Să-i văd pe oameni, pe bolnavi, să-i mângâi, să mă rog şi să mijlocesc pentru ei la Dumnezeu. Şi aşa s-a şi petrecut.

însă ideea de mănăstire pe care voiam s-o fac împreună cu sora mea n-a dispărut. Numai la asta mă gândeam. Şi, aşa cum eram obişnuit să mă dăruiesc cu râvnă oricărui lucru pe care l-aş fi făcut, am încercat ca biserica dată mie în grijă să fie în bună-rânduială cât priveşte săvârşirea [dumnezeieştii] Liturghii, dar şi toate îndatoririle mele; la spovedanie şi la dumnezeiasca împărtăşanie, prin harul lui Dumnezeu, alergam cu râvnă şi cu bucurie.

Într-o dimineaţă mi-am rupt un picior

Mă duceam acasă, unde trăiam cu părinţii şi cu surorile mele şi lucram cu toţii laolaltă. Şi eu, după ce mă întorceam de la biserică, lucram. împleteam pulovere şi alte lucruri din astea şi ne întreţineam din munca asta. Dar mai reuşeam să punem şi câte ceva deoparte, făcând economii, în special, pentru mănăstirea pe care mă gândeam s-o fac. Ajungeam seara târziu şi mă trezeam foarte de dimineaţă ca să merg la biserică.

Acolo, pe unde coboram de la Turkovounia, era un loc foarte abrupt, un drum foarte rău. Şi într-o dimineaţă, coborând, mi-am rupt un picior.

Oamenii dimineaţa devreme, afară era încă noapte au auzit gemetele mele, au ieşit şi m-au găsit. Au telefonat la salvare, a venit salvarea şi

m-a luat. Suferisem o fractură de gambă la piciorul stâng, oasele se făcuseră fărâme şi aveam nişte dureri cumplite.

Era duminică dimineaţa, trebuia să mă duc la Liturghie, lumea mă aştepta, biserica era plină, şi dintr-odată m-au luat cu salvarea. M-au aşezat pe un pat; aveam nişte dureri cumplite... Lumea a plecat, Liturghia nu s-a mai săvârşit, iar doctorii s-au străduit să mă îngrijească şi să-mi pună piciorul în ghips.

Mi-au pus piciorul în ghips

Mi-au pus aşadar piciorul în ghips şi m-au întins pe un pat. Apoi după cincisprezece zile, cum stăteam eu întins şi-mi făceam rugăciunea, am aruncat, prin Harul lui Dumnezeu, o privire asupra piciorului ca să văd dacă mi l-au pus bine şi...

Mi-l puseseră strâmb

Mă uit aşa, cu durere, şi văd că doctorii nu mi l-au pus bine. L-au pus strâmb în ghips şi atunci am început să strig să vină să-mi vadă piciorul. Au venit câţiva doctori, i-au spus profesorului, iar el a zis, zâmbind: „Părintele, în loc să se îngrijească de biserica lui, ne poartă nouă de grijă ca să ne pună pe drumul cel bun. Noi i-am făcut o radiografie, l-am examinat, i l-am pus cum trebuie, de ce vrea acum să ne chinuie?"

Eu insistam să-mi examineze din nou piciorul. Când mi-au adus mâncare la prânz, eu n-

am
269
mâncat, spunându-le că nu pot; că trebuie să vină medicii să-mi vadă piciorul, să-i facă o radiografie; că insist, că vreau să facă acest lucru, căci dacă vor mai trece şi alte zile oasele se vor suda strâmb şi piciorul va rămâne aşa. A venit un doctor, eu l-am certat şi el a plecat. Profesorul mi-a trimis vorbă: „Spuneţi-i să-şi vadă de preoţia lui, piciorul este bine."

Mi-au adus şi seara mâncare, dar n-am mâncat nici atunci. „Nu pot, trebuie să-mi examineze piciorul", le-am spus. în dimineaţa zilei următoare a venit profesorul: „Ce-s astea, măi părinte, ce-s astea? Ai de gând să ne mai chinui mult?" Apoi a zis: „Duceţi-l jos, la radiografie!" M-au dus şi mi-au făcut radiografie. S-a uitat la rezultate şi, într-adevăr, a văzut că piciorul meu nu fusese pus bine şi atâtea zile stând aşa... s-a prins strâmb.

Mi-au fracturat din nou oasele care deja începuseră să se sudeze

Profesorul a prins a râde: „Oh, măi părinte! Se pare că eşti foarte păcătos, sărmanul de tine... Până şi eu mi-am dat seama! Acum să vezi ce-o să ai de tras! Trebuie să-ţi rupem din nou piciorul, altfel nu se poate. Trebuie să-l forţăm să se rupă acolo unde s-a prins."

Eu nu vorbeam, ci îmi făceam rugăciunea smerită. „Aha, acum nu vorbeşti", îmi zice, „dar acum eu o să fiu cel care-ţi iartă păcatele." Deci... mi-au scos ghipsul, dar nici asta n-a fost aşa
270
uşor: m-au chinuit destul ca să-l taie cu foarfecă, cu cuţitele, cu nu mai ştiu eu ce. Mă durea piciorul, fiind foarte sensibil la mişcări; şi de îndată ce l-au scos din ghips, doi doctori au început să mi-l tragă. Bam-bum... „Măi părinte, uite ce ne faci... Cu tine o să mi se ierte şi mie păcatele." Aşadar bam-bum, eu strângeam din buze, ei îmi rupeau la loc oasele care abia ce se sudaseră un pic.

în cele din urmă, au reuşit să mi-l rupă. Eu am început să gem. M-au dus nu ştiu unde, mi-au pus piciorul sub aparatul de raze x, aşa cum era, l-au întins ca să-l îndrepte, să-l pună pe axul lui, cum spuneau doctorii, şi cu ajutorul razelor x mi-au pus ghipsul cum trebuie, cu atenţie, şi cu foarte multă grijă m-au trimis înapoi în salon.

M-au pus în scaun, mi-au dat şi două cârje de invalid

Am stat foarte mult timp la pat. Am suferit foarte mult din cauză că am stat întins atâta vreme, mie nu-mi plăcea deloc poziţia asta. Nu-mi amintesc cât am stat aşa, vreo două-trei luni, nu mai ţin minte. După aceea m-au pus într-un scaun. Mi-au dat şi două din astea cum se numesc astea pe care... ţi le dau ca să te sprijini în ele şi să poţi merge...?

cârje.

mi-au dat şi două cârje ca să mă ajut de ele la mers. Eu nu le voiam, dar mi-au spus: „Ia cârjele, ca să te poţi ridica, pentru că statul la pat nu
271
ţi-a făcut deloc bine..." în felul acesta am început să merg.

M-am folosit de ele doar câteva zile, fiindcă am reuşit să merg pe picioarele mele de unul singur. Mi-era frică de cârje, ca nu cumva să mă obişnuiesc, şi apoi să nu mai pot renunţa la ele.

„Să ai grijă să-ţi iei un baston"

Când a văzut că puteam merge fără ele, profesorul m-a avertizat: „Să ai grijă să-ţi iei un baston." „Nu vreau!", îi spun. „Ba vrei; o să cazi şi te vei face bucăţi, toate oasele, nu doar piciorul ţi se va face bucăţi. Vei face ascultare", zice. „Eşti preot şi nu faci ascultare."

Aşadar... m-am dus la biserică în cârje şi i-am spus surorii mele să caute să-mi ia un baston. Era amiază, iar sora mea, care urma să se ducă pe la magazine să facă nişte cumpărături şi apoi avea să se întoarcă acasă, la părinţi, mi-a răspuns: „Acum nu pot, mâine la amiază o să mă duc pe strada Eol să-ţi cumpăr [un baston]."

Aşa că în ziua următoare, pe la ora 11, m-am dus la biserică tot cu cârjele, şi întâlnind-o

pe sora mea, i-am zis: „Trebuie să-mi cumperi un baston, ca să scap de astea, pentru că-mi creează o stare de disconfort." Mi-a răspuns: „Chiar acum o să mă duc să-ţi cumpăr un baston pe strada Eol."
272
În clipa aceea o doamnă a intrat în biserică ţinând un baston în mână

Chiar în clipa aceea, când sora mea se pregătea să plece, a intrat o doamnă cu un baston în mână. A intrat în biserică şi a întrebat: „Asta-i Biserica Sfântul Gherasim?"

Maica ce îngrijea biserica a sărit imediat şi i-a răspuns: „Da, fiica mea, aici este Biserica Sfântul Gherasim." „Şi unde-i icoana lui?" „Uite, aici e", şi i-a arătat baldachinul Sfântului Gherasim.

Doamna s-a aruncat la picioarele micii icoane era o icoană mică aflată în faţa baldachinului -, rugându-i-se sfântului cu lacrimi. I-a spus: „Sfinte al meu, eu nu te ştiam, nici de numele tău nu auzisem, cu toate astea m-ai cercetat şi mi-ai cerut să-ţi aduc bastonul pe care l-am cumpărat de la Ierusalim, şi uite... ţi-am adus bastonul, sfinte al meu. Am adus bastonul. Mi-ai spus: Vreau să-mi aduci mâine dimineaţă bastonul pe care l-ai cumpărat când ai fost la Ierusalim. Eu nu ştiam unde te afli şi, întrebând în stânga şi-n dreapta, te-am găsit şi ţi-am adus bastonul."

Şi l-a pus acolo, lângă baldachin.

Noi stăteam şi ne uitam la toate astea

Eu cu sora mea şi cu monahia eram aşezaţi, ne aflam în stranele de lângă pangar şi ne uitam la toate astea; doamna s-a apropiat de noi şi ne-a spus: „Ce înseamnă asta? De ce a vrut Sfântul Gherasim bastonul?"
273

Atunci monahia i-a explicat: „Ascultă, fiica mea, sfântul are o slugă şi sluga sa e părintele pe care-l vezi aici; într-o duminică, venind în grabă să săvârşească Liturghia, a căzut pe drumul dinspre Turkovounia şi şi-a rupt piciorul; l-au adus aici şi a avut multe chinuri de tras până ce doctorii l-au ajutat să se refacă. Acum a început să meargă, dar l-au sfătuit să-şi ia un baston. Uite, [chiar acum] sora dumnealui se pregătea să plece pe strada Eol, ca să-i cumpere un baston. Ia bastonul de la sfânt şi adu-l aici, ca să-l dai slugii sale."

Vădit emoţionată l-a luat şi mi l-a adus, sărutându-mi mâna. „Vin", îmi spune, „tocmai din cartierul Promponas[1], de la capătul Patisiei acolo locuiesc; l-am văzut pe sfânt în vis, aşa cum aţi auzit, şi uite, am adus bastonul. Ia-l, stăpâne, şi iartă-mi păcatele! L-am cumpărat de la Ierusalim ce altceva să fi luat de acolo? Mi-am spus că o să am nevoie de aşa ceva şi l-am luat. E de la Sfântul Mormânt." I-am mulţumit, am luat bastonul şi aşa am scăpat de cârje.

Bastonul acesta mi-a fost foarte drag şi-l dădeam tuturor celor ce se aflau în neputinţă care se întâmpla să-şi rupă un picior -, ca să se sprijine în bastonul Sfântului Gherasim. Şi acum, de multe ori când se întâmplă ca cineva să aibă dureri de picior sau de spate, îi ard una cu bastonul sfântului şi se face bine!

[1] Cartier aflat la aproximativ 10 km de centrul istoric al Atenei şi de piaţa Omonia (n. trad.).
274
Să se îngrijească sfântul de mine, cel neînsemnat?

Acesta-i, aşadar, bastonul Sfântului Gherasim, de care am foarte multă grijă să nu mi-l fure cineva sau să-l pierd. Mi-e atât de drag, că îmi vine să le spun să-l pună cu mine în mormânt - dar asta nu se cade. într-adevăr, e ceva minunat. Ce-a fost lucrul ăsta?!? Să se îngrijească sfântul de mine, cel neînsemnat?

I s-a arătat acelei doamne ca şi când ar fi fost viu, şi ea l-a recunoscut când l-a văzut în icoana [de la cafas] şi a spus: „El e cel ce mi s-a arătat în somn ca şi când ar fi fost cu adevărat viu; a venit la mine şi mi-a vorbit." Cum ar putea să explice cineva acest lucru? Nimeni nu-l poate explica. Nu auzise de Sfântul Gherasim, nici nu ştia că există Sfântul

Gherasim, nici de mine nu auzise! Cu toate acestea, căutând şi întrebând, a venit în piaţa Omonia, aşa cum a fost îndrumată, şi a ajuns la mine...!

Acesta este bastonul Sfântului Gherasim, pe care îl ţin întotdeauna în preajma mea, şi mă închin Sfântului Gherasim care, prin sfinţenia şi harul său, este toiagul şi sprijinul celor bolnavi.

Am multe de spus, dar acum memoria mea a slăbit şi nu mai sunt în stare să le înfăţişez... S-au petrecut şi alte întâmplări legate de lucrul acesta, dar nu mi le aduc aminte. Să le lăsăm deoparte.

Aceasta este povestea bastonului Sfântului Gherasim.

275

O intervenţie fără anestezie

înainte ca Sfân tul Porfirie să spună următoarele lucruri, pe care le veţi citi în continuare, interlocutorul său i-a citit părintelui un martirologiu, sau un sinaxar, sau un tropar în cinstea unui sfânt martir.

Sfântul a spus că mucenicii, pentru a fi în stare să înfrunte chinurile cumplite la care au fost supuşi, s-au dăruit cu tot sufletul şi cugetul lor iubirii lui Hristos.

Spre adeverirea acestei păreri, i-a povestit [interlocutorului său] una dintre experienţele trăite de el.

Spusele sale au fost înregistrate din momentul în care se încheie observaţiile prezente în martirologiu şi începe relatarea experienţei trăite de Cuviosul Porfirie.

Suferinţa martirilor

[Martirul] îşi are în întregime mintea, gândul, inima la Dumnezeu. în multă rugăciune şi într-o dăruire [desăvârşită]. Se dăruia [cu totul] lui Dumnezeu şi era unit cu El. Aşa. Gândeşte-te la acest lucru ca să-l tâlcuim împreună... Este ceva foarte frumos... E iubirea lui Dumnezeu pe care el o trăia în Dumnezeu în clipele în care... era torturat.

Am avut o „aluniţă".... a cărei rădăcină se afla în cap

Să vă spun una dintre păţaniile mele pe care o împărtăşesc celorlalţi întotdeauna cuprins de ruşine, dar e ceva ce-am trăit, ce-am simţit. Poate şi altădată am simţit acelaşi lucru, însă acum îţi voi povesti o întâmplare, despre care ţi-am mai vorbit, dar de care nu-ţi mai aminteşti. S-a petrecut

276

atunci când mi-au cauterizat aluniţa tare şi mare ce-mi crescuse în creştet. Îţi aminteşti?

nu, nu mi-aţi vorbit despre asta...

am avut o „aluniţă" cât un bob de năut din ăla spaniol... Era aici sus (părintele arată unde) şi era tare, ca un bob de năut, dedesubt avea codiţa şi rădăcina ieşea din cap.

din piele...

da, poate ieşea din pielea capului. Aşadar eu împreună cu un cunoscut ne cumpăraserăm bilete. Acesta a trecut de vreo două-trei ori [pe la mine] şi m-a plăcut, iar acum nu se mai desprindea de mine... Am început şi eu să-l plac, să-i vorbesc despre pustie, iar el să-mi spună că şi lui îi place [pustia] şi aşa ne-am decis să ne ducem în pustie... Ei, ne-am luat bilete la avion şi în ziua următoare foarte de dimineaţă urma să plecăm cu primul avion [spre Salonic], ca să apucăm autobuzele care plecau spre Uranopolis.

Mă gândisem să o scot

Eu mă gândisem să-mi scot acea „aluniţă", pentru că acolo, în Kerasia, unde aveam să mă duc, urma să ies pe-afară, în pădure, în soare, şi ştii că acestea se numesc carcinoame sunt, de fapt, un cancer. Ei, aşadar... acestea nu au nevoie de soare... le face rău. M-am gândit, deci, să mă duc s-o scot. Am aşteptat să dispară de la sine, dar n-a dispărut şi am fost nevoit să fac o operaţie..., s-o cauterizez. Se foloseşte un cauter

277

care e pus să se încingă; îl aşezi pe locul respectiv pe care-l arzi, aşa cum se arde carnea.

M-am dus, prin urmare, la un chirurg, Ilie era numele lui. Şi îi zic, „Doctore, uite ce am..." A examinat-o... „Da", îmi spune, „e ceva complicat. Nu crezi că e mai bine s-o laşi cum e?" „Doctore", îi răspund, „e mai bine s-o las cum e, dar mă duc în Sfântul Munte." „Ce cauţi tu în Sfântul Munte?" (Părintele zâmbeşte.) „Să nu-i spui Sfântul Munte, nu-mi place...", îmi zice. „A-a, eu nu ştiu ce e pentru tine [Sfântul Munte], dar mie îmi place [să-i spun aşa]", i-am replicat. „Şi fiindcă mă voi duce acolo şi voi merge prin pădure, printre brazi, în mijlocul junglei într-adevăr acolo e junglă - [şi fiindcă o să stau] în bătaia soarelui, în bătaia a toate... şi întrucât carcinomului pe care-l am nu-i prieşte soarele, ci îi face rău, am venit să-l extirpezi."

Nu avea cu ce să mă anestezieze

„A-a-a", îmi zise, „ai venit târziu... nu am cu ce să te anesteziez, n-am nimic." Ceasul trecuse de doisprezece şi farmacia noastră[1] se închisese, dar chiar de n-ar fi fost închisă, nu aveau cu ce să mă anestezieze, pentru că li se terminase [anestezicul]. Şi cine să se ducă să cumpere... „Vino mâine", îmi spune. „Domnule Ilie", îi zic eu, „mâine nu pot, plec în Sfântul Munte cu primul avion..." „Ei, acum, ce să-ţi fac eu?", îmi zice, „aşteaptă să pleci cu următorul şi vino

[1] Intervenţia a avut loc la policlinică, unde slujea părintele. De aceea spune „farmacia noastră".

dis-de-dimineaţă să ne ducem să luăm anestezicul şi să facem operaţia." „Nu", îi spun, „nu vreau cu bisturiul..." „Atunci", zice, „să-l cauterizăm..." „Da, foarte bine, să-l cauterizezi..." Prin urmare... „Ah, ah", zic eu, „nu-l mai suport, mă supără [tare]... Nu-mi faci tu binele ăsta?"

Să îl cauterizezi fără anestezie

„Totuşi n-aş vrea să fac asemenea lucruri, nu sunt bune." „Ce lucruri?" „Păi, să cauterizezi [carcinomul] fără anestezie..., fără narcoză..."

Doctorul a râs. „Nu se poate, părinte. O să sari până-n tavan, numai ce o să ating cu cauterul locul respectiv... Ştii ce-i aia arsură, ce înseamnă să te frigi? De ce oare tiranii îi ardeau pe martiri în vremurile străvechi? Pentru că nu există ceva mai dureros decât să ţi se ardă trupul... E foarte dureros. De nesuportat..."

„îmi pare rău", îi spun, „dar nu vreau să-L ispitesc pe Dumnezeu; mie nu mi se pare cinstit [să spun] că eu pot să îndur prin Harul lui Dumnezeu ceva ce poate să facă medicul, şi aşa să-L ispitesc pe Domnul... Mi-e ruşine", am continuat eu, „dar sunt obligat să o fac, de nevoie o fac. De aceea, fă-mi hatârul..." Iar doctorul: „N-o să rezişti, îţi spun eu..." Aşadar..., l-am rugat iarăşi: „Fă-mi hatârul ăsta; eu o să-mi fac cruce..." „Acum mă bagi în bucluc...", mi-a spus, „voi începe treaba, iar tu o s-o zbugheşti, o s-o iei la sănătoasa..." „Fă-mi hatârul, eu o să fac semnul crucii...", asta îi tot spuneam.

Cu sufletul, cu mintea, cu inima, cu toate laolaltă îl vedeam pe Domnul

Drept urmare a chemat-o pe Pandora, care a venit, iar el i-a spus: „Du-te şi adu-mi cauterul." S-a dus, i l-a adus, l-a băgat în priză era un fel de fier, asemenea celui cu care sudăm alămurile. Când l-a băgat în priză, mi-a zis: „Ia loc pe scaun..." M-am aşezat şi mi-am pus mâna pe dedesubtul rasei, aşa[1] (o spune cu voce uşoară). Am pus-o în aşa fel încât doctorul nu o vedea; [mi-am pus-o] pe dinăuntru, pe sub rasă.

Cum îţi spuneam, mi-am încrucişat mâinile şi, de îndată ce cauterul s-a înroşit, doctorul a atins locul din creştet pe neaşteptate. Eu netulburat. Mă reculesesem şi eram deja pe Golgota. Am îngenuncheat în faţa lui Hristos Răstignit... şi îl priveam..., le vedeam pe toate: cununa de spini, cuiele din mâini şi din picioare, coasta însângerată de suliţa soldatului şi sângele curgând din toate... Eu, îngenuncheat, priveam minunea aceasta... îngenuncheasem şi trăiam [Răstignirea], dar la o intensitate extraordinară. Mă aflam pe Golgota. Vă spun [sincer] să mă

ierte Dumnezeu şi rugaţi-vă ca Dumnezeu să-mi ierte toate celelalte [păcate], [precum şi] egoismul care mă împinge să vorbesc.

La început a încercat de probă, apoi încă un pic şi iarăşi un pic până ce a început... zzzzzz... să cauterizeze

[1] Probabil sfântul şi-a scos mâinile din mânecile rasei şi le-a dus pe sub rasă la piept, pentru că imediat mai jos ne spune că şi le-a „încrucişat" (n. trad.).

280

de-a binelea locul... Se umpluse camera de miros de carne arsă... şi ce miros! Aşadar el era ateu, mason... (Da, chiar el mi-a mărturisit... mi se pare că avea şi nu ştiu ce grad.)

A continuat... Eu, adâncit cu totul [în contemplaţia mea]... fără ca mintea să se desprindă din locul în care se afla! Cu sufletul, cu inima, cu mintea, cu toate, cu toate eram acolo şi îl vedeam pe Domnul. îl vedeam pe Iisus al nostru Cel Răstignit!... îngenuncheat în faţa Lui, îl vedeam şi eram mişcat de patimile Sale, de cuiele Sale şi de toate celelalte... le trăiam [cu adevărat] şi-ţi pot spune că a fost prima dată când am trăit Golgota atât de frumos, atât de viu, atât de firesc...

A spus un cuvânt care nu mi-a plăcut deloc... Ce capcană mi-a întins!

El continua să lucreze... Nu s-a oprit până ce n-a terminat. A continuat arsura asta de dimensiunea unui muc de ţigară până ce cauterul a ajuns la os şi eu, sărmanul, am icnit un pic... aşa.

Atunci doctorul a scos un strigăt! Da, a scos o exclamaţie... Nu se cuvine să spun cuvântul... mi-e tare ruşine... Mai bine să nu-l spun...

ba nu, părinte, spuneţi-l, de vreme ce ne-aţi relatat toată povestea... Ce-a spus doctorul?

a spus un cuvânt care nu mi-a plăcut deloc... Deloc nu mi-a plăcut... dar eu nu mi-am desprins gândul [din locul în care mă aflam]... oh, oh, oh! Eu mă alipisem de Hristos. Ai priceput?

281

Satana l-a împins pe doctor să spună un asemenea cuvânt...

adică ceva urât?

ei, a spus ceva ce nu mi-a plăcut deloc. Deci a scos un strigăt şi a spus: „Pandoooora, părintele ăsta-i...!" Ai înţeles? După ce a terminat, a pus nişte tetramicină, un analgezic cu tetramicină.

un antiseptic.

da. Apoi mi-a pus ceva aşa...

ei, da, un pansament...

După ce a acoperit locul cauterizat, m-am ridicat şi i-am zis: „Doctore, îţi mulţumesc mult, dar nu vreau să-ţi ascund faptul că m-am întristat când ai strigat: Pandora, părintele ăsta-i yoghin... Vai, vai, ce blasfemie! Doamne, Iisuse Hristoase... eu sunt creştin ortodox şi n-am nici o legătură cu unii ca ăştia, nici măcar nu-i cunosc... Ştiu că sunt oamenii unui duh rău!"

„Ei, aşa mi-a venit să spun... dacă nu ţi-a plăcut şi, neîndoielnic, nu ţi-a plăcut -, iartă-mă..." „Te iert", i-am spus.

Totuşi a fost o ispită, măi copile. Ah, ducă-se pe pustii! Ascultă acolo! Ce capcană mi-a întins! Cu alte cuvinte, dacă aş fi vorbit, aş fi pierdut jocul... Nu poţi vorbi. Cum să vorbeşti... eu mă aflam în sânul măreţiei lui Dumnezeu. Să vorbesc? Ca să-ţi spun [sincer], m-am simţit rău, dar, cum să-ţi zic, răul ăsta nu m-a atins decât puţin, însă n-a fost bine deloc... Dumnezeul meu, iartă-mă că vorbesc... Mă asculţi?

satana l-a pus să spună acel cuvânt ca să vă tulbure, să vă îndepărteze.

282

Da, copilul meu. Şi ce i-a spus satana... Nu vreau să-ţi spun, mă ruşinez...

Nu poţi vorbi despre asemenea lucruri dacă nu le cunoşti

Interlocutorul: E ceva... aparte, părinte...

Sfântul Porfirie: Da, dar asta înseamnă „din tot sufletul"...

Interlocutorul: Da, se aseamănă cu ceea ce am citit în Martirologiu.

Sfântul Porfirie: Da, da... E întocmai cum s-a spus acolo. Şi nu poţi vorbi despre asemenea lucruri dacă nu le cunoşti.

Interlocutorul: Părinte, la asta nu se ajunge aşa, fără pricepere şi la întâmplare, e nevoie de efort...

Sfântul Porfirie: Se poate să fie aşa cum spui tu... Acum, când am spus aceste lucruri, mă simt prost...

Interlocutorul: Cum se poate ajunge la aşa ceva?

Sfântul Porfirie:...

Interlocutorul: E nevoie de multă credinţă.

Sfântul Porfirie: E darul lui Dumnezeu.

Interlocutorul: E Harul, Harul lui Dumnezeu. Este o harismă a lui Dumnezeu. Dacă nu vine Harul lui Dumnezeu, omul nu poate îndura acest lucru.

Sfântul Porfirie: Da?[1] Nu ţi-am vorbit [despre asta]?

[1] Sfântul a fost întrebat de către interlocutorul său: „Cum se ajunge la aşa ceva?", adică în ce chip se poate îndura durerea, şi i s-a răspuns printr-o tăcere pilduitoare. La afirmaţia interlocutorului că „e nevoie de multă credinţă", Sfântul Porfirie şi-a arătat dezacordul, răspunzându-i într-un chip politicos. Spune doar că „e darul lui Dumnezeu". Adică nu e doar o problemă de credinţă, nu poţi spune numai „Cred foarte tare" pentru a fi în stare să înduri durerea.

Interlocutorul său, care anterior i-a spus că acest lucru nu se împlineşte aşa, fără pricepere şi la întâmplare, ci că „e nevoie de efort" şi care a primit răspunsul ambiguu „se poate să fie aşa cum spui", este de acord cu răspunsul final al părintelui („Este Darul lui Dumnezeu") şi acceptă că „e Harul lui Dumnezeu, că este o Harismă a lui Dumnezeu".

însă părintele a sesizat că acceptarea acestei opinii de către interlocutorul său este superficială, cu alte cuvinte, interlocutorul nu pricepuse de ce fel de efort anume e nevoie şi în ce chip vine darul dumnezeiesc. Şi, pentru a nu rămâne nimic echivoc, sfântul povesteşte, după cum îi era obiceiul, o întâmplare din viaţa sa, în aparenţă fără nici o

legătură cu tema în discuţie.

Mulţi dintre cei ce vor citi cele ce urmează se vor întreba care e legătura cu întâmplarea relatată anterior. Relaţia însă e profundă şi, am putea spune, mistică, pentru că sfântul încearcă prin cea de-a doua sa povestire să-l conducă pe interlocutorul său spre o anume stare sufletească şi duhovnicească ce nu poate fi descrisă. Este starea celui care pune în practică principiul „Toată viaţa noastră lui Hristos să o dăm", a celui care îşi dăruieşte întreaga viaţă lui Hristos, lui Dumnezeu. Este starea celui care cugetă drept despre Dumnezeu şi care-L caută în simplitatea inimii sale (Înţel. 1, 1), a celui care păşeşte spre împărăţia lui Dumnezeu fără să-şi dea seama în chip conştient, pentru că „împărăţia lui Dumnezeu nu va veni în chip văzut" (Lc. 17, 20); este starea în care stânga (omul vechi) nu ştie ce face dreapta (omul nou) (cf. Mt. 6, 3).

Cu alte cuvinte în măsura în care se poate exprima catafatic o trăire mistică învingerea durerii nu e ceva ce creştinul îşi poate propune să vâneze conştient şi intenţionat. Este un rezultat care vine fără ca noi să ne fi aşteptat la el sau să îl fi urmărit, e ceva ce vine atunci când ne dăruim desăvârşit lui Hristos.

283

Interlocutorul: Nu, părinte, nu-mi amintesc...

284

Sfântul Porfirie: După asta nu mai există nimic altceva... într-adevăr... nimic. Aceasta însă le cuprinde pe toate.[1]

[1] întunericul necunoştinţei care le cuprinde pe toate şi despre care nimeni nu poate vorbi. îl trăieşte cineva doar dacă a avut parte de iniţierea mistică (cei iniţiaţi ştiu-ioacnv oi [lEfivrjţievoL, după cum spune Sfântul Grigorie Palama).

În jurul [pieţei] Omonia

Mi-am făcut un coşciug şi voiam să mă retrag sus pe munte

Sfântul Porfirie: îmi făcusem un coşciug, un fel de ladă; voiam să mă retrag pe munte, cu toate că sunt mai friguros [din fire]... Ai priceput? Şi am fost nevoit să-mi fac un coşciug; avea cam şaptezeci de centimetri lăţime şi cam tot atâta înălţime; iar lungimea lui era cam de un metru şi optzeci... Era un coşciug cu capac. Avea cum se numesc? rozete.

Aşadar m-am dus pe un deal cu pini, mai jos de izvorul lui Krystallis, unde nu sunt decât pini. îmi puneam hainele [acolo] mi le puneam înăuntru şi le încuiam, ca să nu mi le fure ciobanii -, şi plecam. Iar seara mă duceam şi stăteam acolo. Dormeam pe coşciug, dar când serile nu erau frumoase, îl deschideam era făcut în felul acesta -, îi deschideam capacul dintr-o parte în alta, îi puneam un sprijin, îmi aşezam salteaua acolo

înăuntru şi dormeam în lada asta, astfel că şi atunci când ploua, apa nu pătrundea înăuntru.

îmi plăcea mult. Seara, adeseori, când spuneam psalmii „cerurile cerurilor, stelele şi lumina..." [1], mă uitam la cer şi în timp ce mă rugam simţeam aceasta... şi trăiam aşa. Sus [pe coşciug] dacă era o vreme liniştită, înăuntru dacă plouase şi era frig... Ce frumos!

Ia stai să-ţi spun poemul lui Krystallis...

Odată, trecând pe acolo un alpinist, m-a văzut şi mi-a spus că mă invidiază. L-am întrebat: „Cum de-ai ajuns pe-aici?" „Mai sunt şi alţii", mi-a răspuns, „o să ne adunăm cu toţii pe un deal, pe partea cealaltă." Nu-mi amintesc numele dealului. îmi zice: „Te invidiez mult... Eu nu pot, din păcate, să fac la fel. Sunt legat, am familie. Oricum, îmi aminteşti de un poem al lui Krystallis."[2]

Eu nu i-am răspuns, iar el a dat să plece. „Stai că m-ai pus pe gânduri", îi zic. „Ce vrea să însemne îmi aminteşti de un poem al lui Krystallis?" „A-a-a, trebuie să ţi-l recit", îmi zice. „Haide, s-auzim!" „Ţi se potriveşte foarte bine." Şi mi l-a

1 Cf. Ps. 148,3-4.

[2] Poemul este al lui Lampros Porphyras şi se află în volumul Poeme, Atena, 1993, p. 248. Probabil că alpinistul când i s-a adresat părintelui a considerat că poemul este scris de Krystallis şi de aceea şi părintele face referire la poem ca aparţinând acestuia. Ultimele două versuri ale primei strofe, aşa cum le rosteşte cuviosul, sunt mai reuşite decât cele din varianta originală („să-mi încropesc la poala lor săraca şi sihastra mea colibă...).

recitat. „A-a-a", îi zic, „îmi place. N-ai vreun creion la tine?" „Cum să n-am?" A scos aşadar un creion din rucsac, mi l-a scris şi eu l-am învăţat.

Când a trecut din nou, după vreo zece zile, a venit să vadă dacă mai eram acolo sus. Şi eram. îi zic: „Ia stai să-ţi recit poemul lui Krystallis..."

Mi-am făcut cruce şi am început:

De-ar fi putut pinii de pe costişă să-mi dea din ramurile lor fără de număr o-ntreagă stivă să-mi încropesc la poala lor săraca şi sihastra mea colibă...

Şi dacă vara va veni, să-mi dea să-mi fac culcuşul din ale lor uscate frunze şi-alături să ne murmurăm cântarea în freamătul şoptit de ei în zorii zilei.

Şi-apoi? Şi-apoi nimic...

Dar când de bucurie plină viaţa-mi se va stinge, din ramurile lor o să-mi dea iară patul să-mi fac din ele pentru ultima oară.

(Părintele Porfirie s-a emoţionat)

Totul la Dumnezeu. Tot ceea ce ai... Uneşte-te cu Dumnezeu

Sfântul Porfirie: „Din ramurile lor să-mi dea iară..." O viaţă [întreagă] la izvorul bucuriei,

la izvorul vieţii. Şi de ce să te dorească Cineva ca El? Ca să te facă fericit!

Ca să-ţi dea măreţia aceea dumnezeiască să o simţi în sufletul tău... Dar cum se spune acolo? „Din tot..."

288

Interlocutorul: sufletul, din tot cugetul, din toată puterea ta..."[1]; şi mintea, şi sufletul, şi cugetul, şi puterea...

Sfântul Porfirie: Totul la Dumnezeu. Tot ceea ce ai... Uneşte-te cu Dumnezeu. Dă-I-le lui Dumnezeu. Deschide-le către Dumnezeu. „întru toate încheieturile, în rărunchi şi în inimă..."[2]

Şi toţi creştinii..., şi toată lumea, şi cea care crede, şi cea care nu crede suferă de pe urma acestui lucru: a îndepărtării de Dumnezeu. îndepărtarea de Dumnezeu aduce însingurare, tulburare.

Când tăgăduieşti o taină... o taină... Există atâţia medici psihiatri, psihanalişti, psihologi care consultă bolnavi... Care bolnavi, măi? Cine eşti tu să consulţi bolnavi? Şi la sfârşit, când se duce [bolnavul şi întreabă]: „Ce crezi că am, doctore?", [i se răspunde]: „N-ai nimic... Suferi de... un soi de nesiguranţă..." „Ce vrea să însemne nesiguranţă?" „N-ai nimic... Ia [medicamentul] ăsta." Dacă nu te dăruieşti lui Dumnezeu, cu ce te pot ajuta astea? O să te narcotizeze astăzi, iar mâine s-ar putea să te lovească o [deznădejde] şi mai mare.

1 lc. 12, 30; Lc. 10, 27.

[2]„Cel ce de bunăvoie mi-ai dat mie spre hrană Trupul Tău, foc fiind, care arde pe cei nevrednici, să nu mă arzi pe mine, Făcătorul meu, ci mai vârtos intră în alcătuirea mădularelor mele şi întru toate încheieturile, în rărunchi şi în inimă şi arde spinii tuturor păcatelor mele" (Simeon Metafrastul, Rugăciunea a III-a de mulţumire după dumnezeiasca împărtăşanie).

289

Treizeci şi trei de ani în mijlocul acelora

Am trăit aşadar o viaţă fericită. Treizeci şi trei de ani ca o singură zi... Nu pricep cum au trecut.

treizeci şi trei de ani, o viaţă întreagă.

mă trezeam dis-de-dimineaţă şi...

şi locuiaţi acolo...?

nu. Nu locuiam acolo. Eram atât de necunoscut acolo, încât la amiază, dacă eram foarte obosit şi aveam după-masă multe treburi, nu mă întorceam acasă, la Turkovounia, unde locuiam atunci, ci mă duceam şi mă ascundeam într-o cămăruţă unde făceau repetiţii psalţii, puneam nişte scaune, mă întindeam pe ele cu faţa în jos, ca să nu mă ia frigul, şi dormeam de amiază. Eram atât de nebăgat în seamă...

îmi zice: „Părinte, nu ne-am mai văzut, nu am făcut cunoştinţă." De fapt nu făcusem cunoştinţă... dar stai acum să vezi minune... îl cunoşteam deja pe directorul policlinicii, care era dintr-o familie cu renume.

o fi fost vreo rudă de-a lor...

da. A venit să mă vadă. Bineînţeles, până atunci mai venise să mă vadă de vreo două ori... îmi spune: „Părinte, nu ne-am mai văzut, nu am făcut cunoştinţă." Aud acum lucrurile astea şi nu-mi vine să cred...

vă ascundeaţi, vă ascundeaţi... asta era bine.

vrei să-i telefonăm? Gândeşte-te că toate articolele din Marea Enciclopedie a Medicinei...

da, au fost scrise de ei, de cei din familia Alivizatos...

290

Da, desigur.

cei doi erau fraţi.[1]

-... Şi m-au luat de sfânt... Eu am aflat lucrurile astea de la protosinghel, de la părintele Spyros. Şi acum a venit să-şi ceară scuze mi-am amintit că se petrecuse ceva. Să-ţi spun un

lucru: eram foarte nesocotit de toţi. Neînvăţat cum eram, nu mă amestecam niciunde, în biserică făceau tot ceea ce voiau ei... Făceam parastase, venea maica aceea şi-mi dădea [să citesc] pomelnicele. Săvârşeam parastasul şi, când se termina Liturghia, îi sărutau maicii mâna, [epitropii] luau banii şi plecau... Şi maica ce făcea?! Dacă primea 100 de drahme, mie-mi dădeau cincisprezece, iar alteori douăzeci...

adică cine lua restul de bani: statul şi maica?

Nu maica...

biserica?

biserica...[2]

Odată am cunoscut o femeie văduvă a cărei fiică era bolnavă...

în orice caz, Dumnezeu să-i ierte! Ce vreau să spun e că odată am cunoscut o văduvă a cărei fiică era bolnavă. Fiica ei era îndrăgostită de un tânăr care a părăsit-o; şi, imediat ce a părăsit-o, ea s-a retras în casă, nu mai ieşea deloc şi între timp

[1] Interlocutorul sfântului se referă la profesorul de teologie (Amilkas Alivizatos) şi la fratele acestuia, directorul policlinicii din Atena (n. trad.).

[2] Policlinica se ocupa de administrarea Bisericii Sfântul Gherasim.

291

începuse să-i crească barbă, astfel că ajunsese să se bărbierească...

Aşadar am cunoscut-o şi eu. M-am dus acasă la ele. I-am spus: „Copilul meu, noi avem aici un medic şi o să ai mult de câştigat [de pe urma lui]." „Ne gândim", a spus, „să plecăm în străinătate, dar n-avem bani..." M-am dus şi i-am vorbit acestui doctor, care a venit deunăzi să mă vadă. „S-o aduci aici", mi-a spus. S-au dus la el, a operat-o şi s-a făcut bine...

„Ştiţi, domnul profesor a spus că nu puteţi rămâne în amfiteatru ca să audiaţi conferinţa..."

da, şi care a fost problema?

a fost o problemă hormonală. O anomalie a glandelor suprarenale. Fata s-a făcut bine, s-a însănătoşit. Mai târziu [medicul acesta, care era şi] profesor, a susţinut o conferinţă şi am aflat şi eu că o va susţine în faţa medicilor.

Au venit medicii şi asistentele şi m-am dus şi eu care eram de-al spitalului. Aşa cum era amfiteatrul, m-am dus şi m-am aşezat în spate ca să audiez conferinţa. Şi, din locul în care stătea, m-a văzut înainte de a începe conferinţa şi i-a spus unei sore medicale care se afla acolo: „Să-i spui părintelui să iasă din sală. Este interzis..."

A venit fata şi mi-a spus: „Ştiţi, domnul profesor a spus că nu puteţi rămâne în amfiteatru spre a audia conferinţa..." I-am zis: „Bine" şi am plecat. Prin urmare..., a venit deunăzi şi mi-a mărturisit:

292

„Vai, vai, vai să te avem preot aici de atâţia ani şi să nu te cunoaştem!"

Soţia lui vine şi aduce flori, gladiole, trandafiri.

„Mii de scuze, părinte, mii de scuze... îmi amintesc", mi-a spus...

Drept urmare, într-o zi a venit şi el la mine şi i-am zis: „Da, domnule profesor, să-ţi mărturisesc şi eu ceva..., să zicem că e un reproş, dar nu e reproş; hai să-ţi spun." Era şi soţia lui de faţă; au venit împreună să mă vadă. Şi i-am mărturisit: „Odată ai susţinut o conferinţă despre problemele de natură hormonală ale unei fete pe care eu o trimisesem la tine. Am luat şi eu loc [în amfiteatru] şi ai trimis o soră medicală care m-a dat afară..."

„Mii de scuze, părinte, mii de scuze..., îmi amintesc", mi-a spus. „Probabil socoteai că nimeni dintre cei neiniţiaţi nu trebuie să ia parte"[1], i-am replicat eu. Ţi-ai spus, probabil: „Ce să caute aici părintele?"

bine..., dar de ce să-l fi deranjat?

era îngrijorat, pentru că unii veneau să vadă despre ce e vorba şi apoi puneau în aplicare [ceea ce vedeau şi aflau]. Auzi că planta asta numită conyza[2] face acest lucru... Eu ştiu că planta

[1] Apoftegmă antică (întâlnită la Platon, Galenus, Filon), prezentă şi la Părinţii Bisericii, cum ar fi spre exemplu Clement Alexandrinul, Dionisie Areopagitul sau Ioan Gură de Aur (n. trad.).
[2] Conyza (în greacă este cunoscută şi sub numele de KOVICOQ 4tAu0QO;, Kovvţa, ipiAoxopro, vpiAiorpct) este o plantă preţioasă utilizată în apicultură, cu un miros puternic de camforă, fiind una dintre cele mai importante plante medicinale.

aceasta[1], dacă o eterifici şi o laşi expusă, este letală. Mai demult această plantă se distila pentru a se obţine un ulei eteric, se amesteca cu petrol, naftalină şi o foloseau pentru a ucide ţânţarii şi muştele. Asta o ştiu şi ţăranii. Eu, când eram mic şi erau purici mulţi, luam planta asta în gură, ca să fugă puricii.

Domnule profesor, îmi îngădui să-ţi spun şi eu, nepriceputul, ceva?

Cu altă împrejurare profesorul mi-a spus: „O să trec [pe la Sfinţia voastră], pentru că miercuri o să mă operez." „Domnule profesor, îmi îngădui să-ţi spun şi eu, nepriceputul, ceva? Să nu faci operaţia!" „Să las hernia aşa cum e?" „Să o laşi." „De ce?" „Există un alt motiv pentru care dumneata nu trebuie să faci operaţii: poţi face metastază." „Nu-i adevărat..."

Până la urmă ce-a făcut?

a făcut operaţia?

nu, n-a făcut-o. Şi fiţi atenţi, mie nu mi-a spus nimic. După vreo cincisprezece-douăzeci de zile a venit soţia sa şi, vorbind despre diferite lucruri, am întrebat-o ce face soţul ei. „A făcut operaţia?" „Nu", mi-a răspuns. „De ce?" „Te-a ascultat pe tine." „Da? Ce tot spui acolo?", am întrebat-o eu [mirat], iar ea şi-a făcut cruce. „Tu", mi-a zis, „o să-l faci creştin..."

[1] Sunt cunoscute peste 50 de specii de conyza; coada lupului sau bătrânişul fac parte din această specie (n. trad.).

Da, lucrurile astea nu le spun, mânca-i-ar rugăciunea!

Vedeam cum ieşea din om sufletul

Când vedeam, să zicem, că pentru unii [nu mai exista nici o şansă] şi uşa [salonului] rămânea închisă, intram eu atunci la ei... înţelegeam că erau pe moarte şi mergeam [la ei]...

şi vedeaţi totul, părinte?

da, bineînţeles...

sufletul care se duce... şi toate celelalte? E adevărat că vine îngerul păzitor şi le ia sufletele să le ducă la Dumnezeu ş.a.m.d.?

nu ştiu... Eu vedeam sufletul care ieşea din om. Era luminos sau întunecat... Era aşa o putere care ieşea din el...

sufletul întunecat, desigur, se pierdea, nu-i aşa, părinte?

nu vedeam ceva care să aibă o formă, ci ceva fără formă, uneori întunecat şi murdar, alteori luminos.

însă fără formă.

da, fără formă. Fireşte, duhul nu are formă...

şi vă duceaţi la Sfânta Masă şi vă rugaţi, părinte?

ei, da, îngenuncheam în altar şi mă rugam pentru suflet, dar urmăream cu frică şi cutremur, urmăream duhul celui ce murea. Şi mă rugam lui Dumnezeu să-l ierte şi să-l învrednicească de vederea Sa...

Cădea lumea pe stradă din cauza avitaminozei

[La Conservator] aveau un armoniu, dar stricat şi uitat într-un colţ... îmi spuneau: „învaţă pian, e acelaşi lucru."

Era pe vremea în care lumea cădea pe stradă din cauza avitaminozei şi mă duceam [acolo]

ca să-mi ajut mintea să evadeze un pic, pentru că muzica e o artă căreia trebuie să i te dedici cu toată fiinţa ta. Când cânţi nu poţi să te gândeşti la altceva, pentru că, îndată ce mintea ta pleacă, nu mai respecţi ritmul.

Din cauza aceasta m-am dus, ca să uit de amărăciunea şi de întristarea asta care puneau stăpânire pe mine când vedeam cum cade lumea pe stradă.

vedeaţi, părinte, cum copiii caută prin lăzile de gunoi?

vai, vai vai!... şi lingeau [oasele de] peşte... Şi ce peşti...? Acolo la primărie se aflau gunoaiele şi aruncaseră de zile bune nişte oase. Găseau câte-un os şi-i sugeau [măduva]... Vai! Nici măcar câinii [nu făceau aşa]. Cum puteau oare să mănânce măduva aia murdară? Cu alte cuvinte, foametea devenise de nesuportat...

da, da, da, omul ajunge într-o stare de primitivism absolut.

era un restaurant care se numea Aidinis. Cum îţi spun, m-am dus acolo şi le-am vorbit şi mi-au dat un pic de pâine. Şi vine unul, jap!, mi-o

296

şterpeleşte şi o zbugheşte hăt departe... Vai..., ce era să fac eu acum? Codrul de pâine s-a dus...

vi l-a furat.

şi m-am gândit la animale... Eram câţiva care plăteam mai mult şi pentru asta ne făceau pe plac şi ne dădeau ceva de-ale gurii. Dar ce să-ţi spun, măi! Am început să merg [la restaurantul acela] şi vedeam cum veneau copilaşii din împrejurimi, cum, de îndată ce oamenii plecau de la mese, strângeau oasele, vai, vai...

se aflau într-o situaţie grea.

Văd o fetiţă căreia-i curgea nasul şi-i spun: „Mergem să mâncăm?"

îmi amintesc odată, cum îţi spuneam, era Crăciunul. După biserică m-am dus la un alt restaurant care se numea Europa. Acolo unul dintre ospătari se numea Elefterie, iar celălalt, care era fiu de preot, chir Antonis. [Clienţii lor] aveau mulţi bani şi lăsau mereu bacşiş... Veneau cu fete frumoase; mâncau şi plecau, se duceau să facă amor...

De Crăciun, după ce am terminat Liturghia, m-am dus să mănânc, pentru că îmi era foame, postisem foarte mult atunci. Şi acolo, în faţă la „Alexandru cel Mare" văd o fetiţă căreia-i curgea nasul, nu-mi amintesc, se poate să fi avut în jur de opt ani. Şi-o întreb: „Draga mea, cum te cheamă?" Mi-a spus numele... I-am luat şi eu marginea fustei şi i-am şters nasul. Se vedea că trăia

297

foarte rău din cauză că nu avea ce să mănânce. Am întrebat-o: „Mergem să mâncăm?", şi mi-a răspuns: „Da." „Ţi-e foame?" „Da."

Am luat-o, cum îţi spuneam, şi iată-mă şi pe mine la [localul] Europa cu micuţa... îl găsesc acolo pe chir Antonis... aveau şi fete pe-acolo...

şi au socotit că Sfinţia voastră v-aţi dus acolo din acelaşi motiv. V-au înţeles greşit...

nu, nu m-au înţeles greşit. Mă ştiau..., mă ştiau..., cum să-ţi spun. Pe mine, cum să-ţi spun eu, acolo unde eram eu, la biserica mea, mă respecta toată lumea, adică ajunseseră să mă socotească de treabă. Aşadar, vorbeau pe furiş...

Eu nu am fost dintr-aceia care-l ceartă pe om pentru că s-a dus cu o fată

M-am ridicat şi m-am dus şi eu acolo unde stăteau ei. „Ce e?", i-am întrebat. „Mi-am adus şi eu fata." Şi au început să o trateze [cu de toate]: „să luăm şi asta, să luăm şi aia..." Am mâncat şi desert. După ce am mâncat, ne-am făcut rugăciunea şi i-am zis: „Haide, frumoasa mea, cu bine..." Şi a plecat.

După puţină vreme, îmi spune chir Antonis: „Ţi-a plecat fata." „Îhî", zic eu, „dar au venit ale voastre..." Ei, ce să le fi spus?... Eu nu am fost dintr-aceia care-l ceartă pe om pentru că s-a dus să-şi caute o fată şi apoi a plecat cu ea să facă amor.

astea sunt matematici superioare, părinte. Nu se pot înţelege asemenea lucruri [uşor].

faţă de neputinţa omenească. Nu pogorământ, ci condamnarea ei.

superioare, într-adevăr. Să-ţi povestesc câteva lucruri, ca să-mi înţelegi atitudinea. Lucruri importante [aş crede]. Să mă duc şi eu, mi-am zis, să mănânc în compania cuiva, doar e Crăciunul... Mă uitam la ea şi emoţia punea stăpânire pe mine.

„Am dat peste o casă de toleranţă", mi-am zis în sine

„În ce chip doreşte cerbul izvoarele apelor, aşa Te doreşte sufletul meu pe Tine, Dumnezeule. însetat-a sufletul meu de Dumnezeul cel viu; când voi veni şi mă voi arăta feţei lui Dumnezeu?"[1]

Eu lucram cu ai mei acasă, făceam pulovere, jachete, lucruri din astea, ca să ne întreţinem cu această rucodelie. Din acest motiv părintele de la Biserica Sfântul Pavel, de pe strada Psaron, fiindcă eu nu aveam servicii la biserica mea [2], mi-a zis: „Nu vrei să mergi cu Ajunul în enoria mea, ca să sfinţeşti casele de pe străzile Psaron, Maison[3], de pe străzile cutare?" mi-a spus numele a trei-patru străzi; m-a convins şi m-am dus. Mă

1 Ps. 41,1-2.

[2] întrucât nu era biserică de enorie, ci în cadrul unui spital, slujbele religioase săvârşite de Cuviosul Porfirie se limitau la nevoile policlinicii, efectuarea unor slujbe şi servicii liturgice pentru creştinii arondaţi enoriilor învecinate fiind socotită un delict şi o încălcare a disciplinei bisericeşti (n. trad.).

[3] Strada care poartă numele celebrului general francez Nicolas Joseph Maison (1771-1840), care s-a distins în luptele duse între anii 1828 şi 1829 în Peloponez împotriva ocupaţiei otomane (n. trad.).

299

duceam şi le sfinţeam, urcam prin blocuri, sunam la uşile apartamentelor, îmi deschideau, eu intram, cântând: „în Iordan botezându-Te, Tu, Doamne..."

Cum mergeam eu pe strada Maison, văd o poartă de fier, în spatele căreia se afla o curte cu mandarini, portocali, lămâi, şi o scară care ducea la intrarea principală. O casă frumoasă, după cum se putea vedea, cu etaj şi subsol. Am urcat, am bătut la uşă şi a apărut o doamnă care mi-a deschis.

Eu, după obiceiul meu, am dat să intru: „în Iordan botezându-Te Tu, Doamne...", iar ea, hop!, îmi taie calea şi-mi spune: „Opreşte-te!" între timp din stânga şi din dreapta coridorului ieşeau din camere fete care mă auziseră, şi, pricepând imediat [despre ce e vorba] mi-am zis în sine: „Am dat peste o casă de toleranţă." Aşa că femeia care mă întâmpinase îmi zice: „Trebuie să pleci! Nu se cade să sărute astea Crucea. Sărut eu Crucea şi pleacă, părinte, te rog!" Dar mie nici prin gând nu-mi trecea să plec. Şi luând o altă atitudine, îi spun: „Ascultă-mă, te rog, nu pot pleca. Sunt preot şi am venit în acest loc cu Boboteaza." „Da, dar nu se cade să sărute [Crucea]." „Noi nu ştim asta, nu ştim cine se cuvine să sărute Crucea, ele sau tu. Eu, dacă m-ar întreba Dumnezeu Cine-i vrednic să sărute [Sfânta Cruce], fetele sau doamna?, s-ar putea să răspund că

300

fetele sunt vrednice să o sărute, iar tu, nu. Lasă fetele să sărute Crucea", îi zic femeii care parcă roşise un pic. Le-a făcut semn şi s-au apropiat să sărute Crucea în timp ce eu cântam: „În Iordan botezându-Te Tu, Doamne...", un pic mai melodios, deoarece am simţit o bucurie pentru faptul că Dumnezeu a rânduit să ajung acolo, la fetele astea.

„Dumnezeu vă iubeşte pe toate", le-am spus

Au sărutat toate [Crucea]. Le-am spus: „Copiii mei" erau îmbrăcate cu nişte fuste colorate, îşi împodobiseră şi casa -, „copiii mei, La mulţi ani! Dumnezeu vă iubeşte pe toate! (aici părintele s-a emoţionat foarte tare). Ne iubeşte pe toţi. Este Tatăl nostru, al tuturor şi El poartă de grijă de noi toţi, numai să încercăm şi noi să-L cunoaştem, să-L iubim. E foarte

bun! Ne iubeşte pe toţi. Şi pentru noi toţi face ca ploaia să cadă pe pământ şi să răsară soarele: pe toţi ne iubeşte, iar pe mine m-a învrednicit să vin la voi să vă sfinţesc şi mult m-am mai bucurat. La mulţi ani!", le-am urat cu putere, „La mulţi ani!" şi am plecat de acolo, îndreptându-mă spre alte case.

Da, am o grămadă de asemenea lucruri, de asemenea întâmplări să vă povestesc, fiindcă lângă biserica mea, de jur-împrejur, se găseau case de toleranţă. Pe strada Socrate, pe strada Atena, pe toate străzile din apropiere, pe toate, pe toate, absolut pe toate se aflau case de toleranţă, şi acolo era locul unde trăiam eu. Veneau la biserica

301

mea, când, să zicem, avioanele italiene ne bombardau; veneau diferite, să spunem aşa, femei de moravuri uşoare. Veneau şi plângeau, se închinau, făceau metanii.

Unele sunt cu precădere femei foarte delicate, fragile, timide, altele însă sunt foarte dure, sălbatice, meschine, dar cele mai multe dintre ele sunt femei sentimentale. Veneau, se spovedeau şi se închinau, le era teamă să nu cadă bombele peste ele şi să le omoare; în timp ce, pe de altă parte, multe dintre ele se simţeau păcătoase.

Şi aşa am avut foarte mult de-a face cu asemenea femei.

Fetele de moravuri uşoare o îngrijeau pe una dintre ele care zăcea acolo

Aş avea să vă povestesc, după cum v-am spus, multe asemenea lucruri, multe întâmplări de acest fel, foarte multe. Când, să zicem, mă chemau, eu nu mă duceam decât dacă era neapărată nevoie. Dar şi când mă duceam, nu mi se părea deloc ceva nefiresc. Spre exemplu, odată, pe la amiază, a venit la mine o fată bătrână; era îngrijită, cu un şorţ alb, se vedea că era în timpul serviciului. Şi-mi spune: „Părinte, ia epitrahilul şi vino repede, pentru că e nevoie mare. Avem o fată care e pe moarte şi trebuie să vii să-i faci o sfeştanie, să-i citeşti nişte rugăciuni." Eu mi-am luat epitrahilul şi l-am ascuns sub rasă, aşa cum obişnuiam, pentru că, de regulă, mi se îngăduia să fac câte o sfeştanie numai prin apropiere.

302

Nu mă duceam pe alte străzi, fiindcă era interzis. Asta se petrecea în strada Socrate, acolo unde acum se face comerţ cu păsări. Aşadar, pe drum am întrebat-o: „Dar acum unde mergem?" „Uite, acolo, aceea e uşa", mi-a spus. îndată ce am văzut, am înţeles că era o casă de toleranţă.

în faţă, în stânga şi în dreapta se aflau lustragiii cu cutiile lor, aşa cum era pe-atunci. Eu am scos epitrahilul pe care-l ascunsesem sub rasă şi-l ţineam în mână. Ne-am dus într-acolo, lustragiii se uitau la noi. A urcat ea în faţă, eu după ea, cu epitrahilul în mână, şi am ajuns sus. într-o cameră se adunaseră fetele, fetele de moravuri uşoare, care aveau grijă de una dintre ele care zăcea bolnavă în pat. „Da, copiii mei, ce doriţi?", le-am întrebat. „Părinţele, ni s-a întâmplat un necaz astăzi", mi-au răspuns. „De ce anume aveţi nevoie? Cum a avut loc accidentul?" „Ştiţi, noi, aici, aţi înţeles ce facem..., de cum aţi intrat. Aşadar, la sora noastră venea un grec din când în când şi o vedea, [pentru că] o iubea. Astăzi a venit acest grec şi aştepta ca ea să-l primească. Dar între timp venise şi un italian care voia să intre şi el la ea. Grecul a spus: Nu, e rândul meu, aşa că a forţat uşa să intre el. însă a încercat şi italianul să intre şi a scos cuţitul ca să-l spintece pe grec. Fata, când a văzut aşa ceva, că oamenii aceştia se omoară acolo, a leşinat şi a căzut jos."

„Şi l-a omorât?", am întrebat eu. „Au ieşit afară îmbrâncindu-se, cărându-şi pumni, şi nu ştim ce s-a întâmplat, dar au plecat, au plecat. Au văzut

303

că fata a căzut jos şi au plecat." „Ce spuneţi, măi copii?", am zis eu. „Ascultaţi-mă acum: aduceţi-mi o farfurie cu apă." Mi-au adus apa, au aprins cărbunii, eu am pus nişte tămâie pe care o aveam în buzunar. „îngenuncheaţi!", le-am spus. Au îngenuncheat. Şi pentru că ştiam pe dinafară rugăciunile, le-am făcut o sfeştanie, le-am stropit cu agheasmă, le-am citit şi o rugăciune şi am plecat.

„Da", le-am spus, „dragile mele, mă bucur că am ajuns aici, la voi, dar mai mult, pentru că a ajuns Crucea aici. Mă bucur că v-am făcut sfeştanie. Şi mă rog ca Dumnezeu să vă lumineze. Voi mă ştiţi, fiindcă [treceţi] adeseori pe la Sfântul Gherasim. Eu nu vă cunosc, dar îl iubesc foarte mult pe Hristos. Foarte mult îl iubesc. Acum, că am trecut pe aici şi văd ce suflete bune aveţi, îmi doresc în sinea mea să-L iubiţi pe Hristos nu cât îl iubesc eu, ci mai mult! Căci aveţi suflete mai bune şi puteţi să-L iubiţi pe Hristos mai mult decât o fac eu. Şi vă doresc însănătoşire grabnică şi s-aveţi o zi bună!"

Sărmanele m-au condus până la uşă. Şi, pline de recunoştinţă, toate mi-au sărutat mâna, după care am plecat. Iată încă o întâmplare.

Eu am fost un preot nonconformist

Staţi să vedeţi cum stăteau lucrurile. La vremea respectivă eram un [preot] nonconformist în toate privinţele. Căci dacă ar fi luat un preot,

304

să zicem, şi l-ar fi dus acolo, el le-ar fi spus: „Ce faceţi, măi? Să vă citesc eu rugăciunea aici? Dar voi sunteţi păcătoase!" S-ar fi ridicat şi ar fi plecat imediat ce-ar fi văzut [cum stă treaba]. Eu însă, sărmanul, n-am plecat, mai ales că femeile aveau nevoie de mine. Eu m-am dus acolo să fac o rugăciune ca Dumnezeu să le lumineze spre a-L cunoaşte pe El. Oare a fost cu păcat?

nicidecum.

da, dar eu te asigur că un alt preot [în locul meu] nu s-ar fi dus. Cum ar fi văzut că e o casă de toleranţă, ar fi plecat imediat de acolo. Ei, ţi-ar fi spus: „Cum adică? Să mă duc să le binecuvântez pe păcătoasele astea ca să păcătuiască?" Tu cum vezi lucrurile astea?

-Aşa cum spuneţi, părinte. S-au simţit mişcate de dragostea pe care le-aţi arătat-o.

ce-a mai fost şi asta, cu toţi lustragiii, cu lădiţele lor, în stânga şi în dreapta, care m-au văzut că am intrat acolo! Se uitau cu toţii şi au văzut cum a intrat înăuntru fata asta cu şorţul acela: se vedea clar că era slujnică acolo, la fetele de moravuri uşoare.

În casa aceea.

da, aceasta era slujnică acolo; le purta de grijă [fetelor]. Au văzut că a intrat acolo şi m-au văzut şi pe mine cu epitrahilul, ei, eu cred că oamenii nu au răstălmăcit lucrurile. Dar vreau să spun că altul nu s-ar fi dus într-un asemenea loc unde cealaltă femeie mi-a spus: „O să sărut eu Crucea..." Ar fi plecat.

305

Nu socotea, măi copii, că făcea ceva rău

Era o fată foarte frumoasă care-şi pescuia clienţii în jurul pieţei Omonia, pe strada Socrate. Şi într-o zi a venit să-mi spună: „Mama mea e bolnavă şi vrea să vii să o vezi. Te rog, o să vin să te iau ca să mergem să o împărtăşeşti!" „Unde stă mama ta?" „La Bunavestire." Aveţi şi acolo preot, nu mă necăji pe mine, am foarte multă treabă." „Ba nu, fă-mi pe plac şi vino, pentru că te vrea pe Sfinţia ta!"

în timp ce eu mă pregăteam de plecare, fata se ţinea după mine. Iar mai sus, unde se afla o farmacie, nu-mi amintesc cum se numea, erau vreo cincisprezece lustragii cu cutiile lor.

Le eram cunoscut, fiindcă pe acolo treceam în fiecare zi. Şi chiar de două ori pe zi. Pe drum continua să se ţină scai după mine. Am trecut de lustragii, am traversat strada, iar când am ajuns pe strada Atena îi spun fetei nu-mi amintesc numele ei, să spunem Maria: „Eu mă grăbesc acum." „O să trec să te iau", îmi zice. Dacă insistă, ce pot să fac, m-am gândit. „Să vii să mă iei", îi zic.

Însă lustragiii se uitau la noi, în timp ce treceam. Eu nu i-am spus: „Măi Maria, stai mai la distanţă; uite, ne văd împreună, o să se înţeleagă greşit..." Dar, dincolo de asta, ea nu socotea că ceea ce face e ceva rău, măi copii. Auzi ce-ţi spun? Nu socotea că este ceva rău.

într-o zi stăteam într-o strană. S-a apropiat de treptele din faţa Uşilor împărăteşti. Erau

306

două trepte. S-a aşezat pe treapta de jos în genunchi, cu braţele larg-deschise, se ruga. S-a rugat şi apoi a dat să plece. Eu mă aflam într-una din stranele din partea de miazănoapte. Nu-mi amintesc numele să zicem că o chema Maria. „Maria", o strig eu, „văd că te grăbeşti. Unde te duci?" „Mă duc la treabă." într-o altă zi, am strigat-o din nou şi am întrebat-o: „Ce treabă ai, măi?" Şi iar mi-a răspuns: „Am treabă." „Asta-i treabă?" „E treabă", îmi răspunde, „şi încă o treabă importantă. Nu ştii tu câte rele ar putea face aceşti bărbaţi care au, aşa, nevoie de companie, de o femeie! Iar treaba mea este să le ofer mângâiere acestor oameni. Este o treabă dumnezeiască. Tu o înţelegi greşit, dar noi, care ştim şi vedem că aceştia ar fi în stare să lacereze o fată, o fecioară o... ştiu şi eu..., uite, venim şi avem de-a face cu lucruri cumplite, inumane în ceea ce facem."

Nu e o treabă uşoară, nu e ceva frumos, e ceva foarte greu. Pricepi? Aşa vedea ea lucrurile.

— îşi caută omul o scuză pentru ceea ce face.

da, dar vreau să spun că mi-au povestit multe lucruri cât am stat acolo. Ea ţinea la mine. Şi monahia pe care o aveam acolo ţinea la ea. Şi nu-mi amintesc deloc care-i era numele. O fată de treabă, frumoasă. înţelegi? Venea, se închina şi când intra în biserică era plin de săraci în stânga şi în dreapta. Doi-trei într-o parte, doi-trei în altaor, toc, toc, toc[1] şi sutarele zburau.

[1] Părintele imită sunetul tocurilor fetei (n. trad.).

307

Când o vedeau, ah... li se deschideau inimile! Arunca cu banii, îşi scotea banii şi-i împărţea nechibzuit. Acum ai înţeles? Putea să-ţi dea ţie, să zicem, două sute de drahme, altuia să-i dea o sută cincizeci, şi altuia cincizeci, ştiu şi eu? Nu se uita la bani. Erau nişte hârtii pe care le împărţea.

Mă apropiam şi-i auzeam cum vorbesc între ei: „Cât ţi-a dat, bă?" „Două sute", i se răspunde. „Da", zice, „e nesăbuită. N-are minte." Vreau să-ţi spun însă că aşa vorbeau despre ea. Cu toate astea, monahia o iubea.

într-adevăr, o fi avut o anume bunătate în inima ei, părinte; asemenea desfrânatelor despre care Evanghelia spune că „vor ajunge înaintea voastră în împărăţia lui Dumnezeu".[1]

da, dar hai să nu mai vorbim despre asta. Şi câte n-a văzut arapul de mine?!

Uite, nu-şi mai aminteşte nimic din ceea ce era atât de intens înăuntrul ei

- „N-ai ghicit", mi-a spus odată una. „Cum, de data asta n-am ghicit?", am întrebat-o. „N-ai ghicit." „Măi, ce ţi-am spus eu? Eu nu greşesc niciodată. Oare nu cumva ai avut tu ceva mai demult?" „A, de unde să ştii tu ce fobie aveam? Până şi sânii mi-i ţineam ascunşi, ca şi cum nu i-aş fi avut. Voiam să fi fost bărbat şi eram foarte necăjită că m-am născut femeie."

[1] „Adevărat grăiesc vouă că vameşii şi desfrânatele merg înaintea voastră în împărăţia lui Dumnezeu" (Mt. 21,31).

308

Am fost uimit. Uite, mi-am spus, nu-şi mai aminteşte nimic din ceea ce era atât de intens înăuntrul ei.

Aşadar, s-a apropiat şi mi-a spus: „Părinte, iartă-mă!" „Pentru ce anume?", o întreb eu. „Ştii, când spuneai despre satul meu, Zaganga (?), că mai demult se afla altundeva, dar că acum nu se mai află acolo. Pe vremea turcocraţiei, în epoca bizantină, se afla în altă parte. Se afla acolo jos. Nu vezi nimic de jur-împrejur, nu se zăresc decât copaci, [e un loc] înconjurat de o pădure virgină prin care nu poţi trece." „Există cumva şi o biserică în paragină?", o întreb. „Există. Ah! Ce-i cu mine? Asta-i de neînţeles. Deşi mi-ai spus-o şi mi-ai repetat-o de atâtea ori, am [tot] continuat să neg. Acum, că m-ai întrebat altceva, m-am apucat să scormonesc [prin memorie], poate că există ceva ce am uitat..."

Şi poc, într-o clipă şi-a amintit. Da, ăsta-i adevărul.

Când i-am arătat, a recunoscut

Ne duceam la o mănăstire, închinată Buneivestiri, pe o insulă plină de stânci. Ne ducea

cineva cu maşina. Şi-l întreb pe şofer: „Există vreun izvor aici la mănăstire?" „Nu există." Şi, cum spunea el asta, îi zic: „Opreşte. [...] Da, dar noi suntem mai sus, destul de departe. Şi acum te întreb: nu-i acolo o fântână?" „Ba e." îi confirmă atunci şi un cunoscut: „într-adevăr, acolo există
309
o fântână: uite, acolo lângă mare." Celălalt, poţi să-l întrebi dacă vrei, repeta mereu, fără să se oprească: „Cum ai putut să vezi aşa ceva de la o distanţă atât de mare?"

După aceea a văzut şi restul, dar i s-a părut ciudat că, deşi celălalt spunea că nu există fântână, când i-am arătat-o, a recunoscut că fântâna există.

Voiam să învăţ acest meşteşug, ca să le pun pe surori să ţeasă

Într-o după-amiază m-am dus la o şcoală de textile, care se afla pe strada [Prinţului] Caragheorghe al Serbiei, ca să mă înscriu.

aş vrea să învăţ meşteşugul ţesutului, le-am spus.

la ce-ţi trebuie? Vorbeşte cu directorul.

domnule director, ascultaţi-mă. Eu mi-am propus să fac o mănăstire. Sunt monah, preot-călugăr (îi vorbeam aşa, mai pe înţelesul lui). Şi vreau să fac o mănăstire. Mă gândesc să adun nişte surori în Hristos şi n-aş vrea să se ocupe numai cu „Doamne, miluieşte!", ci să lucreze, ca să arate societăţii că muncesc. Să se întreţină de pe urma muncii lor... Aşa că aş vrea să învăţ meşteşugul acesta.

— Pe părinţelul ăsta o să-l înscriem gratuit, ca binecuvântare, a spus el şi a zâmbit...

De multe ori vezi că e aceeaşi stofă, şi unul vinde metrul, să zicem, cu douăzeci de drahme, iar altul cu douăzeci şi cinci de drahme. Şi, după
310
ce cumperi şi pleci... îţi dai seama că nu-i acelaşi lucru.

contează gradul de prelucrare a ţesăturii.

există o diferenţă şi în ceea ce priveşte greutatea. Materialul nu are aceeaşi greutate ca în cazul stofei de calitate, dar diferenţa nu se observă. Şi totuşi există.

Aşa că m-am dus să cumpăr războaie de ţesut...

Vii cu mine? Vor fi şi nişte fete din Spania

Părintele povesteşte:

M-a întrebat ghida: „Vom merge la Cuviosul Luca şi la Delphi. Vii şi tu cu noi?"

Iar eu, nerod, simplu cum eram (fetişcana era foarte credincioasă), îi spun: „Vin."

Şi-mi zice: „Vor fi şi nişte fete din Spania." „...şi să vin şi eu cu ele?" o întreb. „Ştiu şi eu..." „Ei", zice, „ce-o să le deranjeze un bătrân acolo?" „Aşadar... bine", îi răspund eu, „vreau să vin, vreau să văd Mănăstirea Sfântul Luca."

Am fost de acord... într-un loc anume mă aştepta, ce să-ţi spun... un autocar plin cu fete! Spaniole... Şi erau tinere. Erau surori medicale. îşi luaseră liber de la spital ca să facă o excursie în Grecia, înţelegi? Apoi ne-am oprit şi la un centru dintr-o localitate, unde am mâncat. Aveau friptură, iaurt, o mulţime de lucruri. Şi toate fetele o auziseră pe ghidă cum îmi spunea „părinţele[1]". Şi din cinci în cinci minute îmi tot

[1] Pateruli (natepovAi) în limba greacă (n. trad.).
311
spunea: „Părinţele" şi... „Părinţele". Numai aşa îmi spunea. Şi auzind-o celelalte fete, au început să repete şi ele: „Părinţele, părinţele."

Patronul centrului mă întreabă: „Ce treabă ai tu cu fetele, măi?" „Sunt ale mele", îi răspund. „Eşti ca o muscă în lapte", îmi zice. Eu impasibil.

S-au bucurat foarte mult, foarte mult. îmi sărutau mâinile, ce să-ţi spun... „Părinţele..." Şi în Spania au asemenea preoţi, cu barbă. Catolici, desigur.

Acolo trăiau fiinţe gigantice

Sfântul Porfirie: „Ce spui?", îmi zice. „Eu nu ştiu aşa ceva!" Şi după câteva minute:

„Ceea ce-ai spus e adevărat." Căci acolo era un loc foarte pustiu şi într-o zi, când am mers aşa, spre munte, am văzut un puţ săpat, în jurul căruia erau nişte pietre mari, lunguieţe, puse în loc de bordură. Şi mi-am zis în sine: „Cum au reuşit acei oameni să aşeze pietrele în felul acesta fără mijloace mecanice?..." „Şi acum", îmi zise, „după ce mi-ai spus astea, îmi dau seama că acolo trăiau nişte fiinţe gigantice..." Cum se numesc ăia care au o putere uriaşă?

Într-adevăr, într-adevăr! Ciclopi....

Sfântul Porfirie: Da.

există şi aşa-zisele „fortificaţii ciclopice"[1].

[1] Ziduri din perioada miceniană alcătuite din pietre de dimensiuni uriaşe (ce ajung până la 13 tone), care au fost aşezate fără a se fi folosit nici un liant (n. trad.).

Experienţa Harului dumnezeiesc

Cuviosul Porfirie a mers în pelerinaj la peştera Apocalipsei, din insula Patmos, împreună cu câţiva dintre cunoscuţii săi. Era la ceasurile dimineţii. Pe durata pelerinajului a trăit foarte intens prezenţa Harului dumnezeiesc, dar s-a abţinut să trădeze în vreun fel acest lucru, la gândul că ar fi putut apărea ca ceva foarte neobişnuit pentru cei prezenţi acolo. însă spre seară, când în peşteră nu se mai aflau pelerini, s-a dus să se închine din nou şi le-a cerut însoţitorilor să rămână mai în spate şi să nu spună nimic, orice ar vedea sau ar auzi. S-a rugat, dar prezenţa Harului dumnezeiesc nu s-a făcut simţită. Atunci sfântul a tămâiat cu simplitate şi, în clipa în care el s-a dăruit cu totul [lui Hristos], prezenţa Harului dumnezeiesc l-a covârşit.

în discuţia înregistrată care urmează, interlocutorii părintelui, care ştiau de cele petrecute din istorisirile celor care l-au însoţit în Patmos, încearcă să-l facă pe Sfântul Porfirie să le povestească el însuşi [aceste lucruri]. Discuţia se extinde şi asupra altor teme duhovniceşti, cum ar fi vederea cu duhul ş.a., dar aici relatăm doar cele legate de trăirea cu trupul a Harului dumnezeiesc în peştera Apocalipsei şi în alte circumstanţe.

Căci simţeam cum mă cuprinde starea de răpire[1]...

Interlocutorul 1: Aţi căzut la pământ şi aţi rămas acolo un sfert de oră, douăzeci de minute?

Sfântul Porfirie: v-a vorbit despre asta? (Sfântul îi întreabă dacă însoţitorul său de-atunci le-a povestit şi lor [aceste lucruri].)

Interlocutorul 1: Aţi scos nu ştiu ce sunet, v-aţi aflat într-o stare extatică, însă după aceea le-aţi dat lămuriri cu privire la cele petrecute. Aceia vedeau scena [cu pricina] şi toate celelalte, însă Cuvioşia voastră vedeaţi slava Harului lui Dumnezeu, aţi ajuns la luminarea dumnezeiască şi plângeaţi, lacrimile vă curgeau neîncetat.

Ne-am dori, părinte, ca fii duhovniceşti ai Sfinţiei voastre, să auzim aceste lucruri din gura Cuvioşiei voastre. Ni s-a spus că v-aţi dus [în pelerinaj] împreună cu cei de la [Asociaţia ortodoxă] Colţul creştin[2].

Sfântul Porfirie: Acest lucru a început de dimineaţă. De cum am ajuns pe insulă, ne-am dus acolo sus[3] şi, întrucât simţeam cum mă cuprinde starea de răpire, am ieşit afară din biserică. Mi-era teamă. Teama mea nu era, să zicem, ceva rău. Mi-era teamă pentru că, în cazul în care

1 EKoiaaic; în original (n. trad.).

[2] OpQoboţoc; XpiouaviKij yawiâ societate creştin-ortodoxă înfiinţată în 1953; funcţionează ca un centru cultural ortodox şi desfăşoară o activitate filantropică vastă, deţinând în paralel un azil de bătrâni, a căror grijă este asigurată parţial sau, uneori, în totalitate cu mijloace proprii (n. trad.).

[3] La peştera Sfântului Ioan Teologul (n. trad.).

eu aş fi simţit în felul acesta prezenţa Harului, ceilalţi ar fi spus: „Ce-a păţit ăsta, şi-a pierdut minţile?"

Dacă o să vedeţi ceva, nici măcar să nu vă clintiţi

De aceea i-am luat cu mine după-masă. Şi, înainte de a merge la biserică, i-am avertizat: „Dacă o să vedeţi ceva, nici măcar să nu vă clintiţi."

Am îngenuncheat cu toţii, cu faţa la pământ, cum se spune. Eu eram în mijloc. într-o parte, domnul cutare se pusese să facă rugăciunea minţii. Dacă în dimineaţa aceea Harul Sfântului duh mă copleşea, acum pustiu..., nimic. Căci adeseori, atunci când vrei un lucru, nu se întâmplă. Ceea ce vrem noi să trăim nu trebuie să aibă loc în...[1]

Ca să înţelegi lucrurile astea, trebuie să respecţi condiţiile [necesare]

Trebuie ca acest Duhovnic... (părintele e întrerupt din nou) să recurgă la simplitate (este întrerupt din nou, dar continuă):

Trebuie. Ca să ajungi să înţelegi lucrurile astea, trebuie respectate condiţiile necesare. Căci se poate petrece ceva, şi apoi altcineva să consemneze lucrul acela în scris. Cu toate astea, da

[1] Interlocutorul părintelui intervine şi completează fraza, aşa cum a crezut el că ar fi continuat-o sfântul. Nu menţionăm completarea sa întrucât îl va duce pe cititor într-un spaţiu străin de duhul părintelui, care vrea să spună cu totul altceva şi, de fiecare dată când încearcă să continue, e întrerupt.

că îl va relata o altă persoană, e posibil să-l redea, folosind aceleaşi cuvinte sau să-l exprime diferit dar nu e acelaşi lucru. Pot fi aceleaşi cuvinte, însă înţelesul lor real, conţinutul e posibil să fie cu totul altul.[1]

Ce lucruri, ce coincidenţe...

În momentul în care ne gândeam să mergem la Kolymbari, ne dă telefon o doamnă, [o doamnă] foarte educată; ridic receptorul şi o întreb: „Ce doriţi?" „Vă sun de la Kolymbari", îmi răspunde. „Aici, alături de mine", îi zic, „e părintele Irineu, nu ştiu dacă-l cunoaşteţi." „Cum să nu, îl cunosc!", îmi zice. „Ascultă", îi spun, „am treabă, nu putem discuta acum, dar o să-ţi spun două vorbe." Şi i-am spus câteva lucruri despre ceea ce o preocupa, fără ca ea să-mi fi spus [anterior] nimic.

Părintele Irineu s-a bucurat foarte mult şi mi-a mărturisit: „Cel mai mare bine de care am avut parte astăzi sunt aceste cuvinte pe care le-am auzit acum, când aţi vorbit cu doamna la telefon." I-am spus care era problema ei, de altfel o problemă delicată, şi i-am explicat foarte frumos, aşa că şi eu însumi m-am bucurat.

N-a fost un lucru întâmplător că atunci când noi doi discutam despre Kolymbari am primit telefon de la Kolymbari. Ce lucruri, ce coincidenţe...

[1] în felul acesta, sfântul a pus capăt discuţiei referitoare la tema aceasta. A continuat să discute despre alte lucruri.

Discuţia a continuat pe diferite alte teme şi a revenit la tema Harului dumnezeiesc în felul următor:

O credinţă simplă şi delicată, întru simplitatea şi curăţia inimii

Nu e suficient să te hotărăşti să mergi la Sfântul Antonie, dacă în spatele acestei afirmaţii nu se află credinţa. Ai înţeles secretul? Eu nu vreau să mă laud.

După cum ştii, eu am cancer la hipofiză. Nu m-am apucat să fac nici operaţie, nici controale medicale, nici să iau medicamente, ci prin Harul lui Dumnezeu încerc, pe cât pot, să mă dăruiesc lui Hristos, să mă apropii de Hristos. Nu am reuşit, şi vă spun asta nu din smerenie; într-adevăr nu am reuşit ceea ce-mi doresc. însă ceea ce-mi aduce mulţumire e faptul că nu mă descurajez; cu alte cuvinte, faptul că mă străduiesc. Nu e că „eu nu pot să mă rog", aşa cum am auzit pe mulţi spunând-o. Cu mine nu se petrece aşa ceva. Aţi înţeles?

Interlocutorul 1: Desigur.
Sfântul Porfirie: Nu puteam să mă rog acolo...
Interlocutorul 1: Acolo îmi amintesc că...
Interlocutorul 2: E nevoie de stăruinţă.
Sfântul Porfirie: Nu, nu puteam să mă rog.
Interlocutorul 2: Unde?
Interlocutorul 1: Acolo în Sfântul Munte, când aţi săvârşit neascultarea.

Sfântul Porfirie: acolo... Ai înţeles? Aici, să zicem, nu pot să ating ceea ce-mi doresc, dar nu

320

mă descurajez încât să renunţ la a încerca. Nu e ca şi cum ai spune: nu o să iau medicamentul ăsta, Ci e şi altceva ceva tainic -, şi prin aceasta se dobândeşte, în urma nevoinţei proprii, în urma acestui efort, Harul lui Dumnezeu. Se pogoară Harul, şi ce crezi? Oare scap de carnea [scil. de cancerul] ăsta? Scap. Dar asta se întâmplă când eşti afierosit şi arăţi cu adevărat dispreţ [faţă de boală]... însă acest dispreţ, măi copii, ascultaţi-mă, ca să pricepeţi, nu e ceva simplu. Nu poţi spune: am dispreţuit asta, dar n-a ieşit nimic. Ai impresia că dispreţuieşti [un anumit lucru] şi nu-i acorzi nici o importanţă, dar în realitate îi acorzi. Adică faci priveghere şi spui: „O să mă rog pentru acest lucru; cred asta, o să se petreacă neîndoielnic. Dumnezeu o să mă audă." Te rogi, faci priveghere toată noaptea, strigi, strigi [către Dumnezeu]..., dar nu se petrece nimic. Eu, smeritul, am o oarecare experienţă cât priveşte aceste lucruri. Prin Harul lui Dumnezeu.

În ce fel, părinte, se poate face cum trebuie acest lucru, după cum spuneţi?

Sfântul Porfirie: Sunt multe de spus, dar, de obicei, eu mă refer la ceva ce mi s-a întâmplat în peştera Sfântului Ioan Teologul. V-am mai vorbit despre asta.

Acolo veţi înţelege că e greu să [spui că] dispreţuieşti ceva. Îţi zici: o să fac aşa, cred asta, nu voi lua nici medicamentul, nici nimic altceva. Organismul însă nu e preocupat de efortul de a asigura o stare de linişte. Căci chiar dacă pare că tu

321

ai credinţă (întrucât nu ai luat medicamentul), de fapt nu crezi. Cum nu cred de vreme ce nu am luat medicamentul? Puteţi înţelege lucrul ăsta?

— Bineînţeles.

— Eu nu-l înţeleg în profunzime.

Sfântul Porfirie: [Bine zice] domnul cutare: „Nu pot să explic." Poţi spune: „Cum adică nu cred de vreme ce nu am luat medicamentul?" şi [într-adevăr] poţi crede şi credinţa ta să lucreze, pentru că ai o credinţă adevărată.

Dar în acelaşi timp se poate să nu iei [medicamentul] şi să nu crezi. Să ai în sinea ta, în străfundul tău acea curiozitate şi frică: „Oare o să funcţioneze acest lucru sau o să mă prăpădesc?"

Interlocutorul 1: O îndoială.

Interlocutorul 2: E vorba de o constrângere a propriei persoane, dar de una naivă. în naivitatea inimii. Asta e.

Sfântul Porfirie: Nu e nevoie de constrângere. Mă ascultaţi? Ai spus „constrângere". Acest cuvânt nu e bun. Ăsta-i secretul. Nu e nevoie de nici o constrângere. Un fachir poate recurge la constrângere. Aici însă e nevoie de o credinţă simplă şi delicată. în simplitatea şi curăţia inimii[1]. Ştiţi, acum vorbim despre lucruri foarte adânci.... Vai, vai, vai... Sabia e gata să junghie...

Interlocutorul 1: Cum înţelegem, părinte, că e credinţă măcinată de îndoială, că nu e credinţa

[1] Cf. „Cugetaţi despre Domnul în bunătate şi căutaţi-L cu inimă neprefăcută" (înţel. 1, 1); „luau împreună hrana întru bucurie şi întru curăţia inimii" (F.A. 2, 46).

322

care trebuie? Câteodată nu prea-şi poate da nimeni seama.
Interlocutorul 2: Avem adeverirea. Câtă vreme simţim că ne deosebim prin ceva, câtă vreme ne cuprinde îndoiala, înseamnă că această credinţă a noastră...
Sfântul Porfirie: Vorbim despre un aspect care necesită multe discuţii, întrucât nu e uşor de înţeles. Cel care-l cunoaşte îl înţelege bine. Ceilalţi nu pot, oricât le-ai vorbi. Dar când cel care l-a înţeles şi l-a trăit îl aduce în discuţie, îl poate transmite unor oameni credincioşi care sunt în stare să-l înţeleagă. Ce vrea să însemne „în simplitatea şi curăţia inimii"? Asta va să însemne...
Aici se întrerupe brusc înregistrarea [discuţiei], care va continua altundeva. în acest punct, interlocutorii părintelui îi vor cere să le povestească cele petrecute în peştera Apocalipsei pentru a înţelege discuţia anterioară, privitoare la simplitatea şi curăţia credinţei, dar părintele abandonează tema şi le vorbeşte despre o biserică aflată într-o pădure.
într-o biserică din pădure am început să cânt
Ne aflam toţi trei într-o biserică în pădure şi cântam. Dacă o să le întrebi pe surori[1], îţi vor spune că o asemenea voce n-au mai auzit niciodată. Este o laudă la adresa mea, dar vreau să spun că omul [în asemenea situaţii] se transformă, vorbeşte şi cântă altfel. îşi ascultă glasul, le ascultă
[1] Kopiroia în original.

pe toate celelalte şi sufletul i se desfată; însă aici am avut parte de o asemenea întâmplare, că surorile [s-au minunat]. Ne-am dus la o biserică sfânta Treime -, ne-am oprit, şi eu am văzut în Duhul biserica, viaţa bisericii şi Liturghiile care fuseseră săvârşite acolo şi am început să psalmodiez. Surorile au auzit glasul şi de îndată una dintre ele a pus un magnetofon undeva în spatele meu ca să-mi înregistreze vocea. Şi eu...
Haide, spune, copilul meu [sfântul se adresează persoanei aflate şi ea acolo de faţă],
părintele nu m-a lăsat. Eu rămăsesem destul de în spate. Şi de emoţie călcam atât de uşor, ca o pisică, să nu mă audă. Dar părintele a înţeles şi mi-a făcut semn cu mâna să-l închid. L-am închis. După puţin toate s-au repetat. Era atât de frumos, ceva de neimaginat, ceva ceresc... M-am gândit să deschid din nou magnetofonul, poate am înţeles greşit şi părintele nu-mi sugerase de fapt să-l opresc. îl deschid iarăşi, şi din nou acelaşi semn [din partea părintelui] ca să-l închid. Nu ne-a lăsat să-l înregistrăm, cu toate că era atât de frumos. Dar n-o să pot uita niciodată cum a fost.
Mi se preschimba vocea, toate se preschimbau
Sfântul Porfirie: Să vă spun acum, Harul m-a făcut să mă comport aşa. Dar în clipa de faţă aş vrea să ascult ceea ce am cântat atunci.

Interlocutorul 1: Vedeţi, părinte, cum câteodată şi neascultarea poate fi... sfântă.
Sfântul Porfirie: Nu e neascultare. Dar aşa mi-a venit, pentru că ceea ce simţeam era dumnezeiesc şi n-am vrut să se înregistreze aşa ceva...
Interlocutorul 1: Cât de bucuroși am fi fost noi acum...
Interlocutorul 2: Trei zile, vreme de trei zile fiecare dintre ele venea şi se spovedea acolo, între brazi.
Sfântul Porfirie: între brazi; însă eu îmi amintesc ceea ce-am păţit, lucrul acesta. Şi lucrul ăsta mi s-a întâmplat de multe ori în Sfântul Munte; mi se întâmpla când eram singur. Mi se schimba vocea, toate se schimbau. Aţi înţeles? Surorile au putut observa acest lucru.
Interlocutorul 1: Da, părinte.
Interlocutorul 2: Era ceva deosebit. De unde ieşea acea voce? Ca şi cum ar fi ieşit dintr-o sută de oameni. Nu dintr-unul singur. Era foarte puternică, dar şi dulce. Foarte dulce.
Interlocutorul 3: îngerească. Parcă era din cer.
Interlocutorul 1: Nu puternică, ci plină.

Sfântul Porfirie: Armonioasă.

Interlocutorul: A nu, părinte, şi acum sunteţi în stare de aşa ceva.

Interlocutorul 2: Nu vă amintiţi anul trecut în Biserica Sfântul Antonie?

Sfântul Porfirie: Da, dar nu a fost aşa de...

Interlocutorul: N-a fost la fel, dar şi atunci a fost [ceva aparte], părinte. A fost ceva...; „Binecuvântată e împărăţia..."

325

Interlocutorul 1: De unde a venit vocea aceea... Interlocutorul 2: Părinte, ceea ce s-a petrecut în Patmos a fost ceva...

Sfântul Porfirie: Este un lucru esenţial ca să înţeleagă cineva [ce înseamnă simplitatea şi curăţia]. Adică nu se vede, n-o pot exprima în cuvinte, dar poate... cei ce ascultă...

Interlocutorul 1: Cu alte cuvinte, cum a fost, părinte, cu glasul lui Dumnezeu, al Evanghelistului Ioan şi al lui Prohor, ucenicul său?[1]

[1] Altă dată părintele, după ce a rostit Simbolul de credinţă, pentru a arăta care e modul corect [al citirii lui], deîndată, cu emoţie vădită, referindu-se la acelaşi episod care a avut loc în Bisericuţa Sfânta Treime din satul Agoriani Pamassos, a povestit că, intrând în biserică, l-a cuprins [o asemenea] stare de entuziasm, încât a cântat multe tropare din canoanele treimice cu o voce nemaiîntâlnită şi foarte puternică, care era asemenea [vuirii] a „multe ape". Şi a continuat în felul următor:

iar cerul era tulbure şi pinii cu ramurile lor erau ca nişte sfeşnice. Şi acolo, între pini, se afla mărirea lui Dumnezeu. N-am mai discutat noi despre asta?

ba da.

ce frumos a fost cum „am dat foc pădurii şi am ars-o, nu-i aşa...?" (Părintele vorbeşte metaforic, referindu-se la extazul trăit.) Şi acolo aţi auzit şi voi [cum am cântat], nu-i aşa? (Părintele se referă la psalmodiile intonate de el în biserica din Agoriani.)

da, acolo.

cuprins de entuziasm, am vrut să intrăm în acea biserică, dar fiindcă era închisă s-a dus cineva, a adus cheia, ne-a deschis, am intrat şi am cântat, şi cei care erau împreună cu noi au ascultat şi ei şi s-au desfătat. Da, şi-au aflat desfătarea. „Neee..." (Părintele cântă.) Intonaţi şi voi: „Neee..."

„Să cântăm toţi după dumnezeiasca vrednicie în cântări dumnezeieşti pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Duhul cel dumnezeiesc, puterea cea în Trei ipostasuri, împărăţia şi Domnia cea Una" (tropar treimic la Miezonoptica duminicii).

„Iisuse, Mântuitorul meu, Cel ce l-ai izbăvit pe desfrânatul, Iisuse, Mântuitorul meu, Cel ce ai primit-o pe desfrânata, miluieşte-mă şi pe mine acum, Iisuse Mult-Milostive, mântuieşte-mă, Iisuse, Făcătorule de bine, aşa cum Te-ai îndurat de Manase, Iisuse al meu, ca Cel Ce eşti Singur de oameni iubitor" (sedealna canonului de rugăciune către Domnul nostru Iisus Hristos, gl. I).

326

Notă: în punctul acesta tema discuţiei a fost schimbată, şi de aceea nu prezentăm continuarea; am ales să prezentăm o altă discuţie petrecută într-un loc şi timp diferite şi în compania unui alt interlocutor.

Mi-era teamă să nu păţesc ceva la inimă

da, dar acum mă doare inima, mă simt oarecum altfel când mă gândesc la toate astea. Inima mea nu are parte acum de bucurie. Mă asculţi? Oare de ce?

pentru că nu rezistă zguduirii provocate de simţire; lucrul ăsta o vatămă.

şi frigul, şi căldura mă vatămă. Am nevoie de o viaţă liniştită, de moderaţie. Am coborât ca să văd adâncul, dar inima mea a început să bată tare şi m-am retras. M-am dus acolo unde se forează, în partea de jos, sub pini, în prăpastie, între nuci. M-am dus ca să văd cum decurge forarea, dar inima mea a început să bată tare şi am renunţat. A început să bată ca

atunci când vine moartea. Ţi-am povestit? M-am dus odată la Ierusalim, m-am dus la Muntele Sinai, unde mi-au cerut să slujesc, dar n-am făcut-o. De ce n-am liturghisit?

ca să evitaţi emoţia foarte puternică, bucuria peste măsură.

Sfântul Porfirie: Mi-era teamă, ai înţeles? Nu [ştiam dacă nu cumva]... avea să mă cuprindă o

327

asemenea stare şi mi-era teamă să nu mi se întâmple ceva la inimă. Căci într-o zi m-a cuprins o emoţie aşa de puternică — nu ştiu la ce mă uitam —, încât mi-am spus: Vai, vai, oare n-ar trebui să stau cuminte? Oare n-o să [mi se întâmple] nimic?

Dacă nu faci astfel de lucruri, nu eşti om de ştiinţă[1]

oricum, acestea-s în afara spaţiului ştiinţei.

Sfântul Porfirie: Hm, desigur, fără să fie omul aici, de faţă, ca să-ţi vorbească, ci să se afle la kilometri distanţă — poate chiar undeva în apropierea Oceanului Indian —, şi [cu toate acestea să fie cu putinţă] ca cineva să vorbească despre el cu altcineva şi să-i spună despre casa lui, despre copiii săi, despre problemele copiilor, sau să-i spună chiar şi numele... Acestea-s lucruri dumnezeieşti. Da, aşa [cred]; dar ştiu şi eu...

tot ceea ce nu e cognoscibil [din perspectivă ştiinţifică] e contestat.

Sfântul Porfirie: Da, bineînţeles. însă acestea-s lucrurile care-l trezesc pe om, care-i fac bine. Ai înţeles? Vezi, într-adevăr, cum îţi vorbeşte Dumnezeu, cum îţi vorbeşte taina.

spunea părintele Paisie: „Tu ţii doar predici, nu faci decât să vorbeşti; fă şi tu nişte minuni."

Sfântul Porfirie: Şi totuşi aceasta-i natura religiei noastre...

[1] Cu alte cuvinte, nu eşti un cunoscător al vieţii duhovniceşti.

328

religia noastră ar trebui să fie o minune perpetuă.

Sfântul Porfirie: Da, dar este aşa. Dacă nu faci asemenea lucruri, nu eşti om de ştiinţă.

- „Iar celor ce vor crede, le vor urma aceste semne."[1]

Sfântul Porfirie: Fireşte. Acum mă aflu în mijlocul bătăliei şi al încercării.

măcar de-am putea şi noi pune început...

întorcându-mă în trecutul cel mai îndepărtat

Sfântul Porfirie: Cu ajutorul străvederii am văzut însă [în afară de altele] şi o Liturghie. Şi toţi cei de faţă [la Liturghie] plângeau... Ca şi cum Liturghia ar fi fost pe sfârşite şi urma să li se taie capetele. De acest sentiment erau cotropiţi. Nu că avea să li se şi întâmple acest lucru... Dar aşa plângeau la Liturghie.

Văd diferite evenimente la Sfânta Masă... De aceea am şi revenit [din acea călătorie în timp].

M-am dăruit trecutului. Cu alte cuvinte călătoream, călătoream în trecut... Întorcându-mă într-un trecut foarte îndepărtat[2], am văzut Liturghii

[1] „Cel ce va crede şi se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi. Iar celor ce vor crede, le vor urma aceste semne: în numele Meu, demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi" (Mc. 16,16-17).

[2] Fraza „întorcându-mă în trecutul cel mai îndepărtat" se referă la întoarcerea în timp, a cărei experienţă pentru noi este imposibilă. Avem un oarece simţământ, de dimensiuni reduse al întoarcerii în timp când visăm la clipele trecutului nostru, ca şi cum ar fi un DVD unde, apăsând pe buton, vedem „track"-ul anterior.

329

pline de măreţie. Ei, într-adevăr, am văzut şi o Liturghie...

...Toţi, de jur-împrejur, slujeau cu multe lacrimi. O privelişte extraordinară, mişcătoare să-i vezi pe toţi în jurul Sfintei Mese, pe preoţi cu lacrimi în ochi... Nu erau doar emoţionaţi, ci le vedeai lacrimile, [simţeai o stare de] milosârdie...

M-a atras această Liturghie. întotdeauna mă atrage ceea ce are forţă. Dacă mă uit la acel loc [pe care tocmai l-am vizitat], unde toate sunt dărâmături, ruine..., şi fac aşa... la stânga sau la dreapta, mă voi duce direct acolo unde se afla [cândva] biserica dărâmată; cam în locul acela, pe unde am intrat şi era focul[1], în dreptul acelei ferestre, dar în interior, mi s-a descoperit cum cândva au fost aşezate nişte trupuri neînsufleţite.

la Mănăstirea înaintemergătorului...

nu, aici, unde am fost acum. La mănăstirea asta unde aveau şemineu.

Ce-o mai fi fost [şi acolo]... înăuntru se afla o cameră în care întinseseră pe jos [în alte vremuri] nişte trupuri neînsufleţite. S-ar putea ca şi acum să se afle ceva acolo înăuntru. Să se afle niscaiva oase.

Thanasis era foarte sceptic din fire

Odată, am pornit foarte de dimineaţă de acasă spre biserică. Biserica însă era închisă, paracliseriţa[1]

[1] Scil. soba, şemineul (n. trad.).

330

nu venise încă. în apropiere se afla o lăptărie, aşa că m-am dus să aştept acolo până avea să vină ea.

în lăptărie nu era nimeni în afară de Atanasie M., lăptarul, împreună cu care m-am aşezat la o masă. La un moment dat intră cineva şi ceru lapte. în clipa în care Tănase îi dădea laptele, am observat că era foarte supărat. După ce şi-a terminat treaba, a venit şi s-a aşezat la masă, şi eu i-am spus: „Tănase, văd că eşti foarte trist şi nedormit...", lucru care l-a surprins. „Sunt foarte supărat...", zise el. Apoi îmi mărturisi că soţia sa era bolnavă. „Soţia ta are piatră la rinichiul drept şi de asta toată noaptea a simţit nevoia de a merge la toaletă... Se ridica, se aşeza, iarăşi se ridica, nu putea sta nici culcată, nici în picioare din cauza durerii." „într-adevăr", spuse el „aşa a fost..." „Să-mi fie cu iertare... Eu nu credeam în asemenea lucruri..."

Tănase era foarte sceptic din fire. Şi a continuat: „Dar acum, după cele înfăţişate de tine, mă tot minunez... Mă minunez de Harul lui Dumnezeu. într-o zi au venit dintr-un sat trei arvaniţi, care te-au aşteptat să vii la biserică să vorbească cu tine, pentru că voiau să te ia cu ei ca să le arăţi unde [să sape] în satul lor pentru a găsi apă. Eu râdeam de ei pentru că te-au aşteptat o zi întreagă şi o tot întrebau pe paracliseriţă dacă ai venit.

Şi aşa, au plecat cu mâna goală, fiindcă în cele

[1] Sfântul se referă la monahia care avea grijă de biserică (n. trad.).

331

din urmă n-ai venit... Dar eu le spuneam...: Ah, arvaniţi fără-de-minte! Aşteptaţi să vă găsească popa apă? [Acum] nici în satul meu nu avem apă. N-ai putea veni? Te vom plăti."

„Tănase", i-am zis, „nu vreau bani, dar e greu. Am atâta treabă la biserică, lumea mă caută, nu pot lipsi..." „Noi o să te ducem", îmi spuse „şi tot noi o să te aducem înapoi..." „Nu am cum", îi răspund. Şi m-a lăsat în pace.

Apa vuitoare

După trei zile vine la mine starostele satului, cu rugămintea să mă duc până acolo: „Părinte, am aflat de la Tănase asta şi asta... Suntem în necaz. Socotesc că ne vei face un mare bine dacă vei veni să ne arăţi [unde se află apa]."

în timp ce continua, îi răspund: „Uite, mai jos de sat există o fântână..." „Da", zice, „dar trebuie să coborâm până acolo ca să luăm apa, iar femeile se ostenesc cărându-şi urcioarele de acolo de jos..."

Ah, dar îmi amintesc şi altceva acum! Oh, oh, oh! Aici s-a petrecut o mare minune. Vreţi să o las la o parte pe asta şi să v-o povestesc pe cealaltă?

încheiaţi-o pe aceasta şi ne-o povestiţi pe urmă şi pe cealaltă, părinte.

e foarte lungă povestea, este o poveste de durată, dar o să încerc. M-au luat cu ei şi m-au dus în satul lor ca să le găsesc apă. Am trecut prin toate satele şi când am ajuns la

Malandrino, îmi spun: „Uite! Acesta e satul nostru." Atunci le
332
zic: „Vedeţi casa aceea albă? Prin partea de sus a acelei case trece apă." „Tănase", zise starostele, „ştii cum se numeşte locul acela pe care ni-l arată părintele?" „Cum?" „La apa vuitoare." „De ce-l numiţi aşa?", îl întreb eu. „Pentru că se spune că odată, într-o primăvară, un cioban s-a pus să doarmă acolo şi, cum dormea el, a simţit că pe dedesubt trece o apă care curge cu vuiet. Şi a simţit atât de puternic vuietul, încât le-a povestit la toţi că pe dedesubt trece o apă. De-atunci i-a rămas locului numele La apa vuitoare."

„Iată, pe acolo", le spun, „trece apa..."

Satul acesta se numea Vraila. Aşadar, s-au bucurat cu toţii, dar mai ales starostele satului. Atunci le-am spus: „Luaţi aminte, dragii mei, nu vreau [când vom ajunge acolo] să spuneţi nimănui că aţi adus pe părinţelul ăsta să vă arate unde se află apă. Nu vreau să afle nimeni acest lucru, nu e de bine; de aceea insist să vă spun că nu trebuie să afle nimeni că eu am venit aici pentru apă. Pentru mine e important să nu ştie nimeni..."

Cum am ajuns în sat, ne-am dus acasă la preotul de acolo şi Tănase a ieşit afară, unde s-a întâlnit cu un domn, al cărui nume nu mi-l amintesc... Acesta era la origine din Patra. Era pompier în Patra, dar soţia lui era din Vraila şi veniseră să-şi petreacă vara în satul acesta. Şi l-au adus la mine, spunându-mi: „Uite, el te va duce sus, în locul pe care ţi l-am arătat, ca să ne spui..." Ei, m-am dus cu el acolo sus şi am însemnat locul [unde se afla apa] cu nişte pietre. La întoarcere,
333
el mergea în faţă, iar eu în urma lui. Drumul era în pantă. Cum mergeam noi aşa, îmi spune: „Părinte, Tănase mi-a zis că tu te pricepi şi la boli." „Ştiu şi eu... acum sunt obosit...", îi răspund eu.

La auzul acestora, a tăcut şi a continuat să meargă în faţa mea. Aşa cum mergea, mi-am făcut cruce pe ascuns şi, privindu-l cu atenţie, am văzut în partea stângă a pieptului semnele lăsate de tuberculoză. L-am oprit. Nu-mi amintesc dacă numele lui era Stavru sau Tănase sau Iorgo. Unul dintre acestea trebuie să fi fost. L-am oprit, aşadar, şi l-am bătut pe umărul drept, spunându-i: „Văd o boală aici..." S-a binedispus, l-am văzut cum s-a luminat la faţă.

„Ei", m-a întrebat, „ce vezi?" „Ce să văd", i-am răspuns, „copilul meu, văd o minune..." „Spune-mi", mi-a zis atunci. „Ai avut vreme de mulţi ani tuberculoză, dar acum te-ai vindecat şi leziunea s-a închis cu totul. Pot să-ţi spun că plămânul drept e mai puternic decât cel stâng." „Cum e posibil aşa ceva?" „în locul", îi spun eu, „în care era boala, s-a adunat calciu şi a acoperit leziunea..."

„S-a vindecat?" mă întrebă vădit bucuros. „S-a vindecat. Cel din dreapta e mai bine decât plămânul din stânga..." „Vreau să te sărut, părinţelul meu!", îmi zise mulţumit. „Căci pe mine mă chinuie gândul cum că sunt tuberculos." „Te-ai vindecat, n-ai înţeles?" îi spun. „Am înţeles", zice, „dar nu-mi pot scoate din minte ideea asta."
334
La întoarcere deja se înserase, fiindcă noi călătorisem ziua întreagă. Şi ştii pe ce drum ca vai de el am mers? Vai de noi! Fără nici un pic de asfalt, numai hârtoape şi gropi, drumul acela aproape... m-a omorât. Din cauza zdruncinăturilor mă dureau toate, rinichii, stomacul, măruntaiele, erau „praf" toate. Şi maşina aceea cu care am fost nu avea cauciucuri cu aer. Şi în spate erau [încărcaţi] cărbunii. [Iar şoferul] era obligat să coboare întruna ca să întreţină [focul]; [tot] în spate avea ceva asemenea unui butoi maşina funcţiona cu gazul dat de cărbunii de lemn[1]...

Seara ne-am dus la părintele [din sat], dar părintele nu era acasă. între timp a venit şi părintele care, după ce m-a salutat, mi-a spus: „Părinte Porfirie, Dumnezeu te-a adus în satul nostru. Nici unul dintre săteni nu calcă pe la biserică. Singur fac şi Vecernia, şi Utrenia şi Liturghia. [Biserica-i] pustie. [Nu ţin] nici o sărbătoare... Numai când moare cineva şi avem

parastase, atunci vin cu toţii. Aşadar, ştii ce s-a întâmplat? La cafenea, dascălul a vorbit despre Cuvioşia ta." „Ce spui? Şi ce ştie dascălul?!?" îl întreb. „I-a spus Tănase cine eşti, şi el s-a adresat sătenilor cu următoarele cuvinte: Dragii mei, iată, a venit un om aici la voi care spuneţi că nu există Dumnezeu -, care este aşa şi pe dincolo... a făcut asta şi aia. Lui

[1] Este vorba despre un vehicul care funcţiona pe baza unei centrale cu cărbuni, care trebuia alimentată în permanenţă de cineva în cazul de faţă şoferul, fiind singur, trebuia să facă şi pe fochistul (n. trad.).

335

Tănase, spre exemplu, i-a spus despre soţia sa, şi apoi... cum am pus piciorul în Malandrino, le-a arătat că sus, La apa vuitoare există apă, fără să fi ştiut locul de mai înainte... Şi nu după multă vreme [s-a umplut locul de] lume... care se înghesuia în faţa casei preotului, aflată în piaţa [centrală a satului]. Piaţa s-a umplut de lume care striga. Ce-o să facem acum, părinte? mă întreabă preotul. Spune-le că părintele e obosit şi că o să vină în altă zi, îi răspund eu. Să faceţi bine să vă împrăştiaţi [pe la casele voastre], să plecaţi, fiindcă omul nu se simte bine, e frânt de oboseală din cauza mersului cu maşina..., le-a spus el, şi câte n-a avut de îndurat ca să-i trimită acasă..."

În sfârşit... Nici aici n-am scăpat de peripeţii; aici e locul unde s-a întâmplat ca şoferul şi controlorul să mă ia în râs. Şi vă voi istorisi încă o întâmplare, petrecută acolo, la o cafenea.

Seara am mâncat acasă la preotul [satului] care avea vreo cinci-şase copii. Mă întrebă: „Cum ţi se par copiii mei?" M-am uitat la copii şi l-am întrebat: „[Copilul] acesta vorbeşte?" „Ştiu şi eu? Tu ce spui?" „Nu vorbeşte", îi răspund. „Da...", îmi zice el, „nu-mi mai spune nimic..."

După ce-am mâncat, preotul m-a luat deoparte şi m-a întrebat: „Ce poţi să-mi spui, binecuvântate [părinte], despre copilul acesta?" „Acesta a suferit ceva în pântecele mamei sale...", îi răspund. Şi i-am povestit atunci [amănuntele]... „într-adevăr, am fost cu el pe la toţi medicii, dar nu vorbeşte.

336

Şi ei mi-au spus acelaşi lucru, că a suferit ceva pe când se afla în stare embrionară..."

Mi-au pregătit camera şi m-am culcat. Dis de dimineaţă, încă nu se luminase de ziuă, vuiet, vuiet... afară în piaţă era plin de lume! Multă lume! Vine preotul la mine şi îmi spune: „Părinţele, să vezi ce-am păţit..." „Ce?" „A venit o grămadă de lume şi din Amigdalia..." „Ce-i Amigdalia?", îl întreb eu. „Este un sat din apropiere, de pe cealaltă colină..."

însă priveliştea era frumoasă cu lumea asta foarte emoţionată care, la ieşirea mea din casă, şi-a ridicat mîinile şi striga: „Părinte..." aţi înţeles? Strigau cu toţii. Iar Costas îmi spune: „Of, mânca-i-ar rugăciunea..." Costas din Patra, pompierul dacă nu crezi poţi merge în sat şi să afli lucrurile astea de la vreun bătrân. Lumea aşadar îşi ridica mâinile în aer, cuprinsă fiind de emoţie. Unul spunea: „Copilul meu..." Altul: „Bărbatul meu..." Altul: „Mama mea..."

Aa, pe când coboram era un loc înclinat —, îmi spune Costas: „A venit soţia mea, părinte, are o problemă, dac-ai putea să-i vorbeşti..." „Sunt obosit, nu pot spune nimic."

Aşa că m-au lăsat în pace. Eu însă am cercetat-o şi am văzut-o pe soţia lui fără ca ei să bage de seamă. Undeva mai jos se culegeau struguri, şi chir Costas îmi zice: „Mă duc să aduc nişte struguri..." „Haide, du-te...", îi spun.

Imediat ce a plecat după struguri, eu m-am adresat ei: „Hai să-ţi vorbesc... Tu eşti o femeie

337

foarte necăjită şi ai o fobie. Nu pui decât răul în faţă. Şi înainte de toate te stăpâneşte gândul că o să-ţi ia foc casa."

„E o idee", îmi zice, „care mă obsedează. Şi mă chinuie... când trebuie să plec de acasă. [întotdeauna] când mă întorc, mă uit de departe, dacă nu cumva iese fum din casă..."

Nu vă povestesc mai multe despre ea... Am sfătuit-o ce să facă şi am încercat s-o

lămuresc. Când a venit Costas, l-a strigat, zicându-i: „Costas, mi-a spus totul!"

în cazul ei... fantezia [era de vină]. Aţi înţeles?

La coborâre, cum am ajuns la Hania acolo erau două-trei case -, văd de la distanţă lume adunată la fel ca sus, la Vraila. îl întreb pe Costas: „Ce-i asta, măi Costas?" „Ah, binecuvântate", îmi zice el, „în decursul nopţii au aflat mai multe sate şi s-au adunat aici ca să te vadă..."

„Oh! Ce-am păţit!..."

Cum am coborât, au năvălit cu toţii asupra mea. Unul îmi spunea: „Vreau să mă spovedesc..." „Acum nu se cade", i-am răspuns. „Vino aici, hai să mergem..." Aveau o oarecare moară acolo în apropiere. ([Puteam] să ne fi dus acolo să-i spovedesc pe toţi, unul câte unul,) [dar] le-am spus: „Nu, nu pot. Voi veni altădată."

Aşadar, cum aşteptam noi aşa să vină autobuzul din Lidoriki, mă apucă unul de rasă. „Părinte, sunt pierdut..."

Dacă vreţi, ascultaţi [povestea] asta, măi copii. Merită atenţie.

338

Prin urmare... îi zic: „Nu pot [vorbi cu tine]. Aştept autobuzul." I se adresează unuia care stătea acolo: „Stai aici. Imediat ce vine autobuzul, eu îl voi aduce pe părintele înapoi. Spune-le să nu plece. Haide...", îmi zise, trăgându-mă după el, „haide, părinte! Nu avem apă. Vreau să-mi arăţi unde este apă." M-am dus şi i-am arătat: „Uite acolo." „Nu ştiu unde, să mergem împreună", îmi zise. Ne-am dus la locul cu pricina şi i-am spus: „Aici este apă." Şi, după cum am aflat mai târziu, au săpat şi au găsit apă din belşug. Şi au numit locul: „La Fântâna Părintelui".

Ar trebui să întrebăm dacă există astăzi vreo fântână cu numele acesta, „La Fântâna Părintelui". Cine ştie..., au trecut de-atunci vreo patruzeci de ani. Dacă nu patruzeci, vreo treizeci şi nouă. Aţi înţeles?

Când a sosit autobuzul li s-a spus [celor din autobuz]: „Aşteptaţi să vină un călugăr care se află aici ca să găsească apă!" La un moment dat, pe parcursul drumului, taxatorul m-a luat în primire şi m-a pus să stau în faţă... şi tot drumul ce nu m-a întrebat...!?! „Acolo, a!, se găseşte apă? A!, aici este apă?" M-a tachinat tot drumul. Eu mă rugam în sinea mea, fără să mă tulbur deloc. Dar a continuat să-şi bată joc de mine... „Măi, călugăre, acum ce vezi?" Lumea se amuza... De unde să ştie el că [mai devreme] cei din sat plânseseră după mine şi că mă cinstiseră cu atâta evlavie? Pasagerii erau diferiţi oameni din Lidoriki. Ei, aceştia, fiindcă erau neştiutori, râdeau. Taxatorul

339

stătea în spatele şoferului şi mă tot ironiza, iar lumea râdea. Mi se adresa aşa, dispreţuitor, întrebându-mă: „Măi, călugăre, acum ce vezi acolo? Căci acolo e apă. O vezi?"

Eu nu-i răspundeam. Am ajuns aşadar la Sfânta Eufimia şi ne-am oprit la o cafenea, ca să bea oamenii apă. Eu m-am retras într-o parte, nu am intrat în cafenea... Am luat-o pe partea stângă a drumului, spre Atena; şi, ca să-ţi spun adevărul, aveam cu noi o ţesătoare din Sfânta Eufimia care ne spunea că nici acolo nu există apă.

Iar după ce am coborât am făcut câţiva paşi în direcţia aceea, ca să văd dacă există apă. Se apropie de mine taxatorul şi-mi zice: „Călugăre, plecăm. După ce te uiţi? După apă?" „Ia vino să-ţi spun ceva", îi zic. „O să mă asculţi?" „Da", îmi răspunde, „o să te ascult..." Îndreptându-mi privirea în jos, spre organele genitale... l-am întrebat: „Crezi că ai scăpat de boala de... acolo?" S-a înroşit şi mi-a spus: „Ce vezi, părinţele? Iartă-mă, părinţele... M-am îmbolnăvit de sifilis şi medicul mi-a spus că mi-a trecut. Tu ce spui?" „Nu ştiu dacă a trecut..." „Acum nu mai simt nimic, numai că frica de boală mă stăpâneşte..." Mă lăsă acolo şi alergă la şofer, căruia îi spuse: „Vino-ncoace, vino-ncoace..." Când şoferul se apropie, îi zise: „Uite, aşa şi pe dincolo, măi... E un sfânt, iar eu mi-am bătut joc de el tot drumul şi acum sunt foarte necăjit. Şi mi-a spus de ce boală sufăr..." Mă roagă şi şoferul: „Nu-mi spui şi mie ceva?" „Nu pot,

măi copii, să vă spun..." „Dar
340
unde stai?" Le-am zis, şi după un timp au venit să mă vadă...

Am avut parte în viaţa mea de multe asemenea întâmplări pe care vi le pot povesti! Toată viaţa mea a fost astfel... [plină de întâmplări]. Atât de multe au fost, că nu mi le pot aminti [pe toate].

De ce le povestesc

Pe Dumnezeu nimeni nu-L poate vedea, dar îşi are oamenii Săi şi spune: „Poftiţi, domnilor... Luaţi aminte la aceştia ca să-L înţelegeţi pe Dumnezeu."

Fiindcă veni vorba, am văzut [la viaţa mea] spaime, am văzut fobii... Cum să vă explic... îi zici omului: „Asta şi asta...", şi începe să tremure de frică, spunându-ţi: „Sfinte Dionisie!"

Dar [întâmplarea] asta v-am povestit-o? [V-am spus] cum m-am dus pe o insulă unde aveau un far? Unul secret... Eu eram obosit şi foarte emoţionat în biserică, aşa de emoţionat, că am plâns. Uite însă ce se întâmplă: eu, când povestesc un lucru de care am avut parte, îl retrăiesc. Sunt cuprins de bucurie şi de entuziasm, povestindu-l. O bucurie, chiar dacă nu la fel de mare ca aceea pe care am avut-o când s-au petrecut celelalte lucruri[1]. O bucurie un pic mai mică.

Totuşi, mă veţi vedea acum cum cuprins de elan o să vorbesc, cu toate că nu sunt în stare să vorbesc. Aţi înţeles?

[1] Aşa cum s-a petrecut în Sfântul Munte când a fost cercetat pentru prima dată de Harul dumnezeiesc sau, mai târziu, în peştera Sfântului Ioan Teologul (n. trad.).

341
într-adevăr aşa stau lucrurile. Este bucuria pe care o simt, bucuria pe care o trăiesc, ca atunci când m-a cercetat Harul [prima dată în Sfântul Munte].

Interlocutorul 1: Cu alte cuvinte, părinte, socotesc că în felul acesta Dumnezeu vă dă atât dorinţa, cât şi puterea şi curajul de a ne împărtăşi toate lucrurile astea. Este de la Dumnezeu faptul că uneori simţiţi nevoia să împărtăşiţi, cel puţin unor oameni mai apropiaţi, diferite întâmplări din viaţa Cuvioşiei voastre; sau care se petrec chiar în clipa aceasta. Sunt de la Dumnezeu şi El e Cel Ce vă dăruieşte şi puterea, şi dorinţa aceasta.

ei, de aceea vi le povestesc, ca să-L slăvim pe Dumnezeu. Iar acum, dacă vor, să cânte cântecul.

care cântec, părinte?

- (Părintele cântă): „Ochii tăi sunt ochii mei[1], sprâncenele tale sunt sprâncenele mele..." Stai un pic să vedem... „Ochii tăi sunt ochii mei, sprâncenele tale sunt sprâncenele mele. Cele două mâini ale tale..." Mă cuprinde emoţia. „Cele două mâini ale tale sunt cheile care-mi deschid inima..." Nu pot să-l cânt, dar aşa se cântă. Seamănă cu ceva din glasul al II-lea.

Ia ascultă: „... care-mi deschid inima..." Haide, cântă.

„Ochii tăi sunt ochii mei...". Frumos... „Sprâncenele tale sunt sprâncenele mele..." (Părintele cântă împreună cu Elena).

[1] Sfântul se referă la unirea duhovnicească a omului cu Dumnezeu din dragoste dumnezeiască, în urma căreia ochii omului văd precum vede Dumnezeu.

342
„Cele două mâini ale tale sunt cheile care-mi deschid inima..."

Şi aşa, într-un fel anume, dat fiind că ele se bucurau, mi se părea că şi eu vedeam [lucrurile] la fel ca ele. Dar dacă le-ar fi ascultat un pietist, ar fi spus: „A! ăsta... [nu e în ordine]." Unii ca aceştia sunt oameni care nu-s în stare [să asculte] asemenea lucruri, şi dacă le vor asculta, se vor sminti.

Credinţa este relaţie suprafirească

Sfântul Porfirie: Dar aceasta mi-a plăcut: „Ochii tăi sunt ochii mei..." Acesta e cântecul Elenei.

Ei, [câteodată] mă cuprinde aşa un simţământ, că-mi spun: „Iată, simt lucruri atât de frumoase chiar în acest moment şi totuşi nu le pot exprima..." Pe de o parte, am fost făcut părtaş unei asemenea înnegurări ca să le pot simţi, pe de alta, mi s-a curmat glasul ca să nu le pot povesti. Dar nu Dumnezeu e cauza, ci păcatele mele. Dumnezeu mi le arată pe toate de acolo, însă păcatele mele se pun piedică vocii. Cum s-o spun altfel?

„Ochii tăi sunt ochii mei, sprâncenele tale sunt sprâncenele mele. Cele două mâini ale tale sunt cheile care-mi deschid inima..." Nu pot să-l intonez, dar... Elena poate înţelege ce înseamnă să nu poţi intona un cântec. Faceţi linişte... „Sprâncenele tale sunt sprâncenele mele." Aşa ar trebui să începeţi... „Ochii tăi sunt ochii mei..." Mai bine să cânte Elena singură, să se facă linişte cât timp cântă ea. Haide, Elena!

- „Ochii tăi sunt ochii mei, sprâncenele tale sunt sprâncenele mele..."

Sfântul Porfirie: „Sprâncenele tale sunt sprâncenele mele..." înăuntrul cuvintelor se află o dulceaţă pe care nici eu n-o pot exprima cum trebuie... „Ale mele..." Nu sunt în stare să o exprim. Deşi e un cântec asemenea glasului al II-lea, nu pot [să-l interpretez cum trebuie].

[îmi amintesc cum] eu stăteam într-un scaun şi voi în stranele corului din dreapta. Cu toţii stăteam în partea unde se află tronul arhieresc, făcând rugăciunea minţii, cu toate că, dacă mai înainte v-aş fi spus două cuvinte, vă asigur că v-aţi fi simţit cu toţii foarte bine. în mintea mea stăruie ideea că s-ar fi putut întâmpla să fi fost înrâuriţi de sfinţenia locului, ca să spunem aşa. Merge? Am spus-o bine? Loc sfânt, aşa e. Credinţa, credinţa, ca să spunem aşa.

„Aşadar, e relaţie...", un moment... „Credinţa este relaţie suprafirească."[1] într-adevăr. Nu se potriveşte mai bine aşa?

întocmai. întrucât se subliniază firea, „prin care ne unim cu Dumnezeu nu în chip demonstrabil,

[1] Plecând de la pretextul oferit de cântec, sfântul vorbeşte despre unirea noastră cu Dumnezeu prin iubire dumnezeiască, invocând cuvintele Părinţilor: „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie. Iar cunoaşterea este de nedemonstrat; aşadar, e relaţie mai presus de fire prin care ne unim cu Dumnezeu nu în chip demonstrabil, ci într-unul necunoscut, într-o unire mai presus de înţelegere" (Sfântul Maxim Mărturisitorul, Câteva capete despre învăţătura dogmatică şi despre planul mântuirii omului, precum şi despre virtute şi viciu; a doua sută, XII, PG 90,1225).

ci necunoscut, într-o unire mai presus de înţelegere".

Sfântul Porfirie: E nevoie de o accentuare. Dacă o să reluăm fragmentul de la început, o să-l învăţăm. E nevoie de ritm şi într-adevăr, dacă faci aşa, ajunge să fie mai uşor de învăţat.

După toate evenimentele care au avut loc, eu am fost preocupat de un singur lucru, de priveliştea acelor suflete; de sufletele celor care au luptat unii împotriva altora, astfel că ambele părţi au ajuns asemenea fiarelor sălbatice. N-am văzut nici măcar un singur suflet de om, am văzut doar oameni care se preschimbaseră în fiare... M-a tulburat adânc faptul că şi omul se poate transforma în fiară. Aţi înţeles? Şi am văzut cum unul se aruncă asupra celuilalt ca să-l sfâşie. Aţi priceput? Toţi erau gata de aşa ceva. Cine apuca, îl sfâşia pe celălalt.

„Şi Mă bucur pentru voi, ca să credeţi că n-am fost acolo."[1] Ştiţi care este sensul acestor cuvinte?

Aţi înţeles? [înseamnă că] nu am fost acolo ca să vedeţi că aşa s-au petrecut toate şi să credeţi în Mine, că Eu vă spun adevărul şi că Eu sunt, să zicem aşa, trimisul lui Dumnezeu.

Aceste canoane aflate în Octoih, Mineie, Triod, Penticostar, Psaltire m-au făcut să ajung la o asemenea înţelegere a lucrurilor. N-am cerut aşa ceva...

1 In. 11,15.

n-aţi cerut să vi se dea această harismă...

Sfântul Porfirie: Nu! Nicidecum... Nici măcar în gând. Şi totuşi aceasta a venit prin Harul dumnezeiesc. Nu poţi cere aşa ceva. Lucrează, [pregăteşte-te] şi Dumnezeu îţi va da, dacă eşti vrednic. Nu poţi spune: „Stai, cum ai făcut asta?"

Odată părintele Teoclit Dionisiatul mi-a pus unele întrebări, dar eu nu am putut fi de acord cu nimic din ceea ce spunea el. „Bine", [i-am zis], „aşa îşi imaginează lumea..." „Binecuvântate [părinte]", îmi zise, „am să-ţi povestesc ce mi s-a întâmplat mie. într-o zi veniseşi în Sfântul Munte cu nişte profesori de la Universitate şi, la un moment dat, când aţi coborât, le-ai spus profesorilor să-ţi traseze harta Ciprului... După ce ţi-au trasat-o, le-ai zis: Astăzi a avut loc debarcarea turcilor în această zonă."

Ai priceput? Le-am arătat locul după cum îmi trasaseră harta. „Şi v-aţi dus împreună la o mănăstire închinată „Înaintemergătorului", a continuat părintele Teoclit, „unde este egumen părintele Grigorie, şi acolo la ora unu aţi ascultat ştirile şi aţi aflat atunci cu toţii că a avut loc debarcarea în Cipru, în partea indicată de [Cuvioşia] ta. Astea-s minciuni? Toate acestea mi le-a mărturisit un profesor universitar care a fost împreună cu Sfinţia ta." Eu i-am răspuns: „Părinte Teoclit, asta-i adevărat." „Ei, spune-mi, cum ai făcut aşa ceva?" „Asta nu e cu putinţă să-ţi spun", i-am răspuns.

346

- „împărăţia lui Dumnezeu nu va veni în chip văzut."[1]

Sfântul Porfirie: A fost amuzant cum mi-a zis: „Haide, spune-mi cum ai făcut de-ai putut să vezi..." într-un asemenea fel... „Ei", i-am zis, „am spus ce am văzut, dar nu mi-e cu putinţă să-ţi spun cum am văzut..." „De ce nu poţi spune?" „Uite-aşa. Nu se poate..."

Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie...

Repetă-mi fraza aceea. Spune-mi-o din nou...

v-o pot citi de două-trei ori, părinte.

Sfântul Porfirie: întâi mi-o spui tu şi apoi o repet şi eu după tine. Zi!

- „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie."

Sfântul Porfirie: „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie."

-„Iar..."

Sfântul Porfirie: „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie..."

- „...Mai presus de demonstraţie..."

Sfântul Porfirie: Taci acum... Ascultă cum o spun eu. „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie."

bine.

Sfântul Porfirie: Nu spune: „Bine." Haaaide... De ce spui: „Bine"?

1 Lc. 17,20.

347

bine; mă iertaţi!

Sfântul Porfirie: Trebuie să ne-o amintim în întregime. Dacă spui „Bine", mă întrerupi.

bine.

Sfântul Porfirie: Tu asculţi? Fii atent la ce-ţi spun. „Credinţa este cunoaştere mai presus de demonstraţie." Mai departe. „Iar cunoaşterea este de nedemonstrat; aşadar e relaţie mai presus de fire."

„Credinţa", dar nu „în chip demonstrabil".[1]

- „Unire mai presus de înţelegere..."

Sfântul Porfirie: „Unire mai presus de înţelegere."

Am păstrat dialogul aşa cum a avut loc, pentru a evidenţia dificultatea cu care interlocutorii părintelui îl urmăreau şi se puneau de acord cu cele pe care le afirma.

Kallisia

Am văzut o lumină deasupra bisericii[1]

Odată, acum mulţi ani, m-am dus împreună cu sora mea să ne rugăm la Sfântul Nicolae, şi să vedeţi, dragii mei, ceva foarte adevărat... Mi-a cerut cutare să vă povestesc întâmplarea asta, dar, după cum ştiţi, mi-e greu să vă împărtăşesc asemenea lucruri. Iertaţi-mă pentru faptul că mă laud, dar intenţia mea nu-i să mă laud, ci să aduc slavă Duhului lui Dumnezeu. într-adevăr, am o pornire înnăscută spre Dumnezeu. I-am zis surorii mele să mergem, dar mai întâi să mâncăm, iar după ce ne vom odihni un pic, să ne trezim numai noi doi şi să ne ducem la biserică. Părinţii locuiau împreună cu noi. [Pe atunci ne aflam] în Kallisia [2].

1 Povestire din 14-17.08.1987.

[2] Kallisia este numele vechi al Kallitheii, o zonă împădurită, aparţinând Muntelui Penteli, aflat la nord-est de Atena (n. trad.).

349

Eu, ca un călugăr ce eram, am ales să fiu împreună cu părinţii mei, să-i am în preajma mea, pentru că monahii care locuiesc singuri se pierd. Nu poţi înţelege acest lucru, dar eu voiam să-i am alături de mine şi pe părinţi, aşa că i-am adus de acolo de unde erau ca să fim împreună şi să am grijă de ei.

Nu după multă vreme ne-am pornit locuiam în aceeaşi cameră cu mama înspre biserică, trăgând uşa în urma noastră. [Am stat să] ne rugăm; am făcut rugăciunea minţii. Cine ştie cât timp am stat, pentru că atunci când eşti în stare de răpire...

se pierde noţiunea timpului...

am continuat să fac [rugăciunea minţii] cu şiragul de mătănii în mâini..., şi după ce am ieşit din biserică nu mi-am dat seama că păşeam prin noroaie. Când m-am întors acasă şi am intrat în cameră, mama stătea culcată [dar era trează]. Cum am deschis uşa, a întrebat-o pe Hariclia: „Unde mi-aţi fost? Credeţi că eu nu ştiu unde aţi fost? M-am gândit eu: oare unde se duc? V-am văzut de la geam cum aţi intrat în biserică şi am vrut să văd ce faceţi. Şi ce-am văzut, copilaşii mei, ce-am văzut! O lumină deasupra bisericii, care urca până sus. Am văzut o lumină şi, cum stăteam, uitându-mă la ea, lacrimile au început să-mi curgă, iată, şi acum ochii îmi sunt plini de lacrimi..." Noi ne-am bucurat tare mult; lumina inundase biserica pe dinăuntru, în timp ce uşa era închisă. Şi ea a văzut acestea de acasă. Mă-nţelegeţi?

350

Bătrâna nu ştia nimic... Noi ne-am dus pe ascuns. Ei, din când în când mă duceam cu Hariclia şi făceam rugăciunea asta. Este o rugăciune aparte, despre care, să zicem aşa, nu v-am vorbit, care poate fi răstălmăcită de cei neiniţiaţi. Şi uite că ea îţi spune cum ne-am dus noi să ne rugăm şi ce lucruri s-au petrecut acolo...; se poate ca toate astea să fie rodul imaginaţiei sau mai ştiu eu ce..., însă iată că acum bătrâna, care era şi bună şi foarte evlavioasă, le-a văzut cu-adevărat; întocmai aşa cum s-au petrecut.

Odată, când ne aflam în Penteli[1], bătrâna cum s-a trezit a spus: „Trebuie să plec." A spus ceva despre candela Sfântului Nicolae şi a plecat. Era Crăciunul, nu-mi amintesc bine. „Unde te duci?" o întreb. „Mă duc!" Bătrâna nu ştia deloc carte, n-a fost niciodată la şcoală. Ai înţeles? „Mă duc!" Aici, la Biserica Sfântului Nicolae, candela sfântului s-a stins. Simţise ea ceva. Vreau să spun că bătrâna era foarte evlavioasă. Un pic sâcâitoare, dar evlavioasă foarte.

Aşadar au văzut biserica scăldată în lumină şi alţii, din direcţia aceea, cum mergem spre Kallisia. Ne-au spus-o şi alţii... Da. Şi noi ne-am spus: „Să ştii că o să ne pierdem minţile. Ca-ntr-o beţie, ameţiţi peste măsură de vin..." Ei, aşa sunt tainele...

[1] Oraş aflat la 14 km nord-est de centrul Atenei (n. trad.).

351

Deşi căzuse întunericul, noi mergeam în lumină

odată a pornit părintele împreună cu Elena spre Sfântul Nicolae. Pe ploaie. Cum mergeau elena în faţă, părintele în spate — a apărut o lumină, o lumină puternică...

nu, Elena vedea lumina, cuprinsă fiind de entuziasm, şi eu o simţeam, desigur, dar nu vorbeam; însă Elena, fiindcă se simţea aşa de bine... îmi spuse: „Părinţele, părinţele..." „Stai",

i-am zis. „Treci în spatele meu..." Şi într-adevăr am mers însoţiţi de o lumină în timp ce afară era întuneric, ca să slujim în ziua următoare, de Sfântul Nicolae. Ai înţeles? Era prăznuirea sa.

ştii câte s-au întâmplat sus, la Sfântul Nicolae? Foarte multe.

lasă astea acum... S-a întâmplat să ne amintim de acestea acum, deşi s-ar putea să le repetăm şi cu altă ocazie. Cineva care nu are [o simţire duhovnicească] pe măsură, care nu e un receptor potrivit, desigur că ar putea spune: „Ce-s lucrurile astea? Magie..."

Radio fără curent

Sfântul Porfirie: Fiecare emiţător are o antenă de o anume lungime de undă...

da, în funcţie de lungimea de undă emisă.

Sfântul Porfirie: Când voiau [oamenii] să recepţioneze, să prindă postul de radio Roma, foloseau o antenă similară. Dacă postul Roma emitea

[pe o lungime de undă] de optzeci de metri, foloseau [o antenă de] optzeci de metri. Dar aveau antene şi de şaptezeci, şi de o sută de metri. Pentru Roma, pentru Londra, pentru America... Antena trebuia să fie pe măsura lungimii de undă. Astfel la început se chinuiau, fiindcă trebuia să ai mulţi catozi şi să pui, după cum îţi convenea, catodul staţiei pe care voiai să o recepţionezi. Apoi s-au inventat condensatorii variabili de noapte (?) şi apoi cei cu aer. Condensatorul variabil cu aer prin intermediul inducţiei dă posibilitatea de a simula diferite lungimi ale antenei. Adaptează antena. Aceasta poate fi de o sută de metri şi o face de optzeci, nouăzeci...

Făceam aşadar experimente cu antena

Ei, asta încerc să fac şi eu: să conectez lucrul ăsta, de aceea îl leg şi creez un fel de polaritate. îl leg la un capăt, pe direcţia nordului. Şi de la aparatul de radio, de la condensatorul electric, se duce până în partea cealaltă, spre nord, se întoarce şi cade pe şasiu. începem dinăuntrul [aparatului de radio,] de la bobină şi ajungem la şasiu. Este un fel de legare cu pământul, care are loc în aer. Pun în practică de mulţi ani ceea ce vă spun acum despre antenă...

În ziar se anunţase că la un magazin, care se afla pe strada Stadiou, pe partea stângă, pe colţ, cum urcăm înspre statuia lui Colocotronis, pe lângă alte articole, se vindea şi un mic aparat de radio, fără electricitate, care prindea undele numai

în apropierea staţiei de emisie, în zona din imediata apropiere. De mai departe nu putea capta undele. Aşadar, m-am dus acolo şi l-am cerut, iar cei de la magazin m-au întrebat: „Unde locuieşti?" „în Evvia." Ei, au zâmbit... „Nu merită, părinţele, să-l iei, arunci banii degeaba." Era scump pe-atunci. „Ei", le-am spus eu, „o să-l iau pentru că mi se pare neobişnuit, o să-l iau aşa, de curiozitate, ca să-l examinez." Mi l-au vândut, era scump, cum vă spuneam, şi m-am dus să-l pun în Evvia, unde locuiam, la Sfântul Nicolae, dar afară nu prindea... Am făcut, aşadar, nişte experimente cu antena; am încercat ba într-un fel, ba într-altul, şi astfel am ajuns să-i pun o antenă de trei sute de metri! întindeam două fire de câte o sută cincizeci de metri... Uite, la o distanţă între ele de şaptezeci de centimetri. Şi la un capăt, la distanţa de o sută cincizeci de metri, uneam cele două sârme cum trebuie, puneam vreo doi izolatori şi le legam de un stâlp înalt. Toţi se mirau şi mă întrebau: „Cum o să ridicăm de la pământ lucrul ăsta aşa de greu? Cum o să-l punem?" Le-am spus să sape o groapă şi am legat stâlpul cu trei funii, de care au tras tustrei deodată: unul de-aici, unul de-acolo, unul de dincolo, şi aşa a intrat în groapă. Dar mai înainte de asta legasem antena de stâlp...

un catod dublu.

Sfântul Porfirie: Nu, n-am avut catod. Deci antena era legată. Dar peste sârmele, aflate unele faţă de altele la o distanţă de şaizeci sau şaptezeci

de centimetri, am pus încă o sârmă, căreia i-am dat o formă elicoidală la capăt.

un fel de bobină? în spirală.

Sfântul Porfirie: Da. Am strâns-o foarte bine, ca să ţină antena sus. în partea de jos a acestei sârme am legat un cablu şi dedesubt am aşezat cele două sârme [care împreună formează antena] mi se pare că anulasem împământarea receptorului radio. (Nu-mi amintesc bine dacă am anulat sau nu împământarea...) Jos am făcut doi catozi, căci atunci când pleca în jos era iar stâlp, încrucişare. Şi pe o parte cobora o sârmă, un catod, iar pe cealaltă, o alta. Una mergea în direcţia împământării (cred că totuşi n-am anulat împământarea), iar cealaltă mergea în direcţia demodulatorului de unde electromagnetice. Aceasta se afla acum conectată la un megafon. Era simplu, dar nu avea bobină. Fiţi atenţi: aici se afla demodulatorul de unde electromagnetice, dincoace împământarea, mai încolo aerul, în partea asta megafonul. Şi atunci postul de radio din Atena a ajuns să se audă [pe o lungime de undă] de cincisprezece metri... Fără bobină, fără nimic. Dar cum am făcut asta? Când l-am pus în funcţiune nu s-a auzit nimic. Când am început să mut sârma asta de sus, de pe munte, jos aveam pe cineva la megafon, pe acoperiş, pe altcineva, şi îmi făcea semn mie, care mă aflam sus, pe munte, când să trag de sârma asta. Apoi trăgeam încet-încet-încet-încet, deplasându-mă într-o parte... Dar devenea inutilă partea din spate [a antenei].

se scurta antena...

355

Acum însă prindeam Ungaria, prindeam Cairo...

Sfântul Porfirie: Să vezi ce idei am avut; sunt minunate... [şi aceasta se întâmpla] pe vremea când nu exista curent electric... (se aud râsetele celor de faţă). Pe vremea când nu exista curent electric şi când nu citisem nimic, căci pe-atunci nu ştiam deloc carte... Aşadar, trăgeam, trăgeam, trăgeam, şi ei strigau: „Se-aude, se-aude, se-aude..." Eu trăgeam..., „se-aude..." [strigau ei]. Apoi îmi spuneau că se-aude mai slab. Când mi-au spus că se-aude mai slab, am ridicat-o. Şi le-am spus să bage de seamă şi să-mi zică, în momentul în care o ridic, când prinde, când se aude mai bine, ca s-o fixez. Aşa, mişcând-o mereu, sunetul a revenit [la un moment dat] cu intensitate şi am fixat-o în acel punct. Şi, să zicem, în afară de cei o sută cincizeci de metri se poate ca eu să mai fi anulat în urma mutării ei de colo-colo vreo douăzeci. Aţi înţeles? Rămăsese cu douăzeci de metri mai scurtă. Asta însemna că nu e bine, deşi se afla în locul acela. în unele locuri era nevoie de o antenă mai scurtă de o sută cincizeci de metri, iar în alte locuri de una mai lungă de o sută cincizeci de metri (părintele zâmbeşte). Aţi priceput? Dar acum ce era de făcut? Aici jos nu exista nici bobină, nici condensator electric, le desfiinţasem pe toate. Exista numai demodulatorul, o parte [a oscilaţiilor] mergea era împământarea la megafon, şi de acolo, mai departe...

356

Şi pentru cealaltă parte, cine ştie cum avea loc demodularea... în orice caz, să vedeţi, se-auzea foarte tare. I-am pus însă aici un condensator electric... Şi cum l-am pus, intensitatea sunetului a scăzut. Da, dar mai înainte, cu vreo două-trei zile, când aveam numai condensatorul, se auzea foarte tare, zi şi noapte... Când începea postul să emită, cling..., auzeam clopoţeii. Şi când începea să emită noaptea era iarnă -, auzeam clopoţeii şi ne trezeam la rugăciune. Ăsta ne era, să spunem aşa, ceasul deşteptător. Aşadar, să vedeţi acum cum stătea treaba asta. Se auzea foarte bine când era dat tare, când însă i-am pus condensatorul variabil, a amuţit. Intensitatea sunetului a scăzut atât de tare, încât nu se mai auzea afară. Dar acum prindeam Ungaria, prindeam Cairo, prindeam... cu ajutorul condensatorului electric prindeam multe posturi de radio, care însă se auzeau slab.

fără să aveţi nevoie de curent.

Sfântul Porfirie: Fără curent, da; însă pe durata nopţii închideam condensatorul. Fiindcă mergea fără să poată fi controlat am luat o sârmă din acest dispozitiv şi am legat-o la antena care avea un cablu izolat în aşa fel încât uneam... [antena] cu condensatorul. Când închideam

condensatorul, rămânea numai cablul. Noaptea, după ce se încheia emisia postului [naţional de] radio al Greciei, începea să emită foarte tare postul [naţional de] radio al Ungariei! A, ah! ah! ah! Şi din momentul acela vreme de nu ştiu câte ceasuri
357
se-auzeau viorile ungureşti... Gratis şi pe toată durata nopţii, pentru că postul acesta îşi înceta emisia mult mai târziu.

Ar trebui să facem aici nişte experimente, să vă arăt acest lucru. Eu le-am spus odată unora cum funcţionează treaba asta şi au început să râdă cu toţii... Dar, dacă ar fi avut vreunul dintre ei [un pic] de minte, mi-ar fi spus: „Hai să mergem şi să probăm. Cum a reuşit să prindă atât de departe, cu toate că nu putea prinde de aproape, de aici de la Liosia?"
Să vedeţi din ce era făcut megafonul...

Megafonul care se auzea până departe nu era făcut de o fabrică...

Am luat un difuzor de la un receptor telefonic fără fir, care se numea „Numărul cinci", i-am scos timpanul şi în punctul unde timpanul atingea difuzorul şi vibra... acolo, în partea de sus, pe fâşia subţire de magnet am ataşat un con făcut de mine pe care l-am dat cu şerlac; l-am făcut în aşa fel încât să fie un con de foarte bună calitate, l-am pus pe un schelet de lemn... şi ăsta era megafonul.

da, dar dedesubt trebuia să aveţi un pin metalic.

Sfântul Porfirie: Nu.

era nevoie de un pin metalic, altfel n-aţi fi putut să...

Sfântul Porfirie: Da, dar ăsta se sprijinea în acelaşi loc unde îşi avea punctul de sprijin pinul difuzorului. Acolo unde se află timpanul difuzorului.
358

L-aţi legat de timpanul difuzorului...

Sfântul Porfirie: Nu, pentru că scosesem timpanul.

îl scoseserăţi... trebuia însă să aibă ceva metalic, cât de mic... sau un cui, ceva, pentru că acesta....

Sfântul Porfirie: Ei, da, avea aşa ceva. Şi din punctul acela se transmitea vibraţia la acest...

la difuzor. Da.

Sfântul Porfirie: Care era din hârtie de manila, folosită la împachetarea mărfurilor. Şi avea un vârf; eu am netezit [hârtia] de ambele părţi, pe care apoi le-am unit atent, aşa încât [vârful] să nu fie nici mai gros, nici mai subţire; pentru ca vibraţiile să fie uniforme, da. Şi l-am dat cu şerlac şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Şerlacul ăsta face minuni...

izolează. îl transformă într-un timpan, pentru ca să poată vibra uniform.

Sfântul Porfirie: Nu ca să vibreze, ci să producă sunet.

ca să poată vibra uniform.

Sfântul Porfirie: Da, dar ca vibraţiile să devină sunet. Cruc, cruc, cruc... Şi din acest cruc-cruc apărea sunetul care era foarte clar şi fidel. Clar, foarte clar! Îl auzeai pe cel ce vorbea şi-ţi dădeai seama cine era.[1]

[1] Notă: Amintim faptul că toate acestea au fost făcute de cineva care abia terminase clasa a doua primară prin luminarea Sfântului Duh, Care „preaînţelepţi pe pescari i-a arătat".

Gânduri despre o mănăstire

Pe când mă gândeam să fac o mănăstire de maici

Sfântul Porfirie: De când începusem să mă gândesc la o mănăstire de maici, îmi treceau prin minte multe idei. Foarte multe idei.

Una dintre ele şi cea mai importantă era să adun câteva surori ca să-mi fie aproape, să mă iubească în Hristos şi să le iubesc şi eu pe ele în Hristos. Voiam să ne dedicăm slovelor, cu alte cuvinte, Universităţii Bisericii [şi disciplinelor ei]: Psaltirii, Octoihului, Miezonopticii, Mijloceasurilor, Mineelor, Theotokarionului, Triodului, Penticostarului şi la mai ştiu eu ce...

îmi doream, dacă e cu putinţă, să le citim pe toate. Iar Psaltirea să n-o citim noaptea, să facem un pogorământ ca surorile să nu fie doborâte de oboseală.

Şi încă ceva: [îmi doream] să spovedesc lumea care avea să vină la mine. Voiam ca atunci când vine cineva bolnav şi mai ales când acea persoană

362

este încercată de vreo ispită, să o spovedesc şi apoi să vină surorile ca să-i cânte Paraclisul cu evlavie; căci voiam ca toate să fie monahii, să aibă duhul vieţii monastice, fără invidii, fără lucruri de acest fel, care, de obicei, le stăpânesc pe femei. Şi-mi doream ca pe cel suferind să-l pun să îngenuncheze, iar eu să stau în scaun cu epitrahilul şi să-i citesc, în timp ce toate monahiile cu evlavie şi într-un glas să cânte acolo Paraclisul.

Credeam că Domnul are să facă multe minuni pentru o asemenea dragoste a noastră, pe care aş fi arătat-o nu numai eu, ci toate surorile împreună celui în suferinţă care avea să vină să-i citim o rugăciune. Credeam foarte mult în faptul că Dumnezeu ne va asculta rugăciunile şi că foarte mulţi aveau să se facă bine. şi voiam rânduială, iubire, fără invidii, mi-aş fi dorit să avem şi o rucodelie să lucrăm trei ore pe zi dimineaţa care să ne aducă un oarece câştig.

NOTĂ: în cele din urmă, părintele a rânduit ca la sihăstria [ridicată de el] să nu se construiască o clădire de ateliere pentru asigurarea mijloacelor materiale, ci obştea monahală să se ocupe doar cu rucodelii care slujesc mănăstirii (lectura, muzica psaltică, slujbele, grădina, îngrijirea bisericii, biblioteca ş.a.m.d.).

Vreau să construiesc o biserică frumoasă, impunătoare

Vreau să construiesc o biserică frumoasă, impunătoare. Căci într-o zi s-ar putea ca aici să vină mulţi oameni să se spovedească, să privegheze,

363

să se roage, să se adâncească în rugăciunea minţii.

Visul meu este să aduc aici monahi care s-au îndeletnicit la pustie foarte mult, foarte temeinic cu iubirea de înţelepciune şi cu vieţuirea mistică. Mi-aş dori să-i aducem aici fie şi numai pentru o zi, ca să ne vorbească, fără să piardă prea mult timp. Numai ca să ne vorbească. Căci sunt mulţi care nu vor nici să se arate; nici să fie în lume şi nici să-şi lase liniştea. [Nu e bine] să-i sileşti... să fii categoric..., să te năpusteşti asupra lor..., asceţilor le este foarte teamă de asemenea lucruri.

Am putea aduce astfel de asceţi, fie şi pentru o zi, iar în ziua următoare să plece. Nu ştiu unde să-i caut şi nici cum să-i aduc aici.

După căutări şi rugăciuni, mi s-a arătat un loc, pe un deal, care mi-a plăcut

O să-ţi spun acum cum am aflat locul de mănăstire.

După multe căutări şi rugăciuni spre a afla un loc ferit de vânturi, dar şi cu vedere, mi s-a arătat un loc, pe un deal, care mi-a plăcut.

Eu nu mi-am dorit niciodată să recurg la agenţi de vânzări şi cumpărări de terenuri (singura condiţie era ca locul să fie unul bun), aşa că m-am dus singur. Am umblat prin acea zonă, zicând întruna Doamne, Iisuse Hristoase..., pentru ca Harul lui Dumnezeu să-mi descopere dacă locul acela e bun.

364

M-am dus singur. Am întâlnit un cioban şi, întrebându-l: „Cum se numeşte locul ăsta?" mi-a răspuns: „Aghia Sotira." „Dar ăsta?" (se afla un pic mai jos...). „Ăsta se numeşte Skimthi" probabil un cuvânt arvanit, căci în satul acela, care se numea Milesi, se vorbea dialectul arvanit.

La întrebarea dacă nu ştie cumva vreun teren de vânzare prin împrejurimi, mi-a arătat care ar fi acela. „Şi cum se numeşte proprietarul?" „E din Milesi, dar terenul aparţine fiicelor sale, Elena şi Spiridula. Cu ele trebuie să vorbeşti."

M-am apropiat de teren şi m-am rugat.

Am încercat să văd dacă are apă

După ce am aflat că terenul e de vânzare, m-am dus acolo şi m-am rugat. Voiam să văd dacă are apă. Şi, într-adevăr, am găsit într-un loc apă, însă nu am văzut-o foarte bine, vedeam că se afla la o mare adâncime, şi nu greşeam, fiindcă dealul e înalt, şi se află la o altitudine destul de mare deasupra nivelului mării.

În primul şi în primul rând m-am uitat să văd dacă are apă şi abia după aceea m-am dus să mă întâlnesc cu proprietarul, un amănunt peste care putem trece.

Am găsit apă, dar era la o adâncime destul de mare

Am găsit apă, dar era la o adâncime destul de mare şi, văzând cât de jos se afla, m-am gândit

365

cu teamă: „Dacă e la o atât de mare adâncime, cum va putea cineva scoate apa asta?"

în orice caz, m-am dus şi în altă parte, unde am găsit apă, dar aproape la aceeaşi adâncime (poate era acelaşi izvor); mai jos, în depărtare, am văzut din nou apă, undeva la un kilometru şi jumătate distanţă, şi m-am gândit, fiindcă apa era aici la o aşa de mare adâncime, să cumpăr un teren şi acolo, la un kilometru şi jumătate, să forez şi să aduc apa la terenul de sus.

După ce m-am asigurat că există apă, m-am interesat dacă legea permite să se facă drum, dacă se poate trage curent, telefon - mijloacele astea tehnice moderne -, m-am uitat dacă locul e spre miază-noapte, dacă nu-l suflă vântul de nord şi vântul, în general, şi, cum împlinea toate aceste condiţii, am cumpărat terenul.

Am început lucrările fără să avem apă

Am început lucrările şi construcţia fără să avem apă. Am construit o cisternă de 640 m^3 unde colectam apă de ploaie. însă aceasta nu ne ajungea şi a fost nevoie să cumpărăm - cheltuiam pe apă foarte mulţi bani anual. Plantasem şi pomi pe care-i udam cu apă cumpărată din Kifisia. Am găsit un cipriot ca să foreze, dar n-a mai ajuns s-o facă, pentru că, din nefericire, l-a lovit pe om o maşină şi astfel şi-a aflat sfârşitul. Dumnezeu să-l ierte! Mă tot gândeam cu teamă dacă să încep lucrările de forare; era nevoie de mulţi bani, întrucât apa era la foarte mare adâncime.

366

Trebuia să găsesc omul potrivit ca să foreze. Dar nu-l găsisem încă, aşa că vreme de cinci-şase ani am cumpărat apă. De multe ori mă duceam acolo, unde, după toate probabilităţile, exista foarte multă apă şi mă rugam şi vedeam că apa se află la o foarte mare adâncime. Ascultaţi însă ce s-a întâmplat.

Forarea

„Ah", mi-a spus, „am găsit! O să ai apă!

Am o sondă geotehnică"

[Într-o zi] a venit la mine un domn, care aflase că sunt un duhovnic priceput, să-mi ceară unele sfaturi pentru sufletul său. Cum mă simţeam odihnit, i-am spus câteva lucruri.

însă, ca bucuria lui să fie şi mai mare, i-am spus, prin Harul lui Dumnezeu, şi câteva lucruri pe care nimeni în afară de el nu le ştia. Uimit şi emoţionat, şi-a deschis larg braţele la un moment dat, zicându-mi: „Ce-mi văd ochii astăzi, părinte! Nimeni în afară de mine nu cunoaşte cele pe care mi le-ai spus. Nimeni altcineva, numai eu şi soţia mea ştim aceste lucruri pe care le-am păstrat în mare taină!"

După ce [l-am lăsat] să-şi manifeste bucuria, i-am spus: „Acum trebuie să pleci, fiindcă am obosit." „Ce vrei să-ţi aduc? Ce mănânci, ce bei?" mi-a zis. „Eu am dieta mea, ce să-i faci... Las-o

368

aşa cum e." „Nu, spune-mi ce mănânci!" „Sfeclă roşie, sfeclă albă, spanac, lucruri din astea, lasă..." „Dar vreau să-ţi aduc ceva." „Nu vreau nimic, numai să pleci, pentru că sunt obosit."

S-a ridicat, mi-a sărutat mâna şi a dat să plece. Cum a ajuns la uşă, s-a întors şi m-a întrebat: „Aveţi apă aici?" „Nu, n-avem." „Ah, acum ştiu ce am de făcut! O să ai apă!" „Ce

spui?" „Am o sondă geotehnică." „Ia vino aici. Aşază-te pe scaun şi spune-mi cât o să coste." „Fii fără grijă. Mă ocup eu de asta." „Nu, nu e chiar aşa de simplu. Am trecut prin multe, nu vreau la sfârşit să am probleme. Spune-mi cât o să coste." S-a gândit un pic şi îmi zise: „Părinte, n-o să te coste nimic. Am să forez pentru apă pe cheltuiala mea şi [voi asigura] tot ce trebuie: forarea, pompa, totul!" „Bine. [Bagă de seamă,] ai spus asta în faţa lui Hristos. Noi plătim apa aici foarte scump. (Era sfârşitul lui august, începutul lui septembrie.) Plătim apa, o cumpărăm. Să nu întârzii să aduci utilajul!"

A adus utilajul, a forat până la 38 de metri, dar a dat de o stâncă dură şi nu reuşea să înainteze.

A adus o altă sondă geotehnică, mai bună, şi a instalat-o acolo

„Dragul meu", i-am spus, „ rogu-te, fă-mi favoarea asta şi, dacă, după cum spui, ai un utilaj de o calitate superioară, adu-l şi pe acela. Ai spus că vrei să faci un bine, şi binele pe care poţi să-l faci pentru mine e foarte important, fiindcă

nu avem apă. Cel mai mare bine pe care-l poţi face e acesta."

S-a dus şi a adus o altă sondă geotehnică, mai bună, pe care a instalat-o acolo. S-a gândit că la cel puţin 80 de metri adâncime avea să dea de apă. Au forat până la 80 de metri, dar tot n-au dat de apă: stânca era foarte dură şi cu goluri pe dinăuntru, cu goluri. Vedeai sonda cum se roteşte şi cum în clipa următoare face crah!... şi cade în gol. Întâlnea goluri.

M-am rugat şi am găsit pânza de apă ceva mai departe de locul unde s-a forat

Mi-a spus: „Părinte, nu este apă, plec!" „Ascultă-mă; mai rămâi, nu trebuie să pleci", i-am zis. „Trebuie să plec", a insistat el. „Mai [rămâneţi să] lucraţi un pic", am stăruit eu.

Am chemat o soră şi i-am zis: „Vino aici, fiica mea, să-ţi spun ceva. Vreau să mă duci fără să fiu văzut acolo unde e sonda geotehnică, în spate, la locul cu pini. Cam la vreo douăzeci de metri în partea din spate, fără să bage nimeni de seamă." Pentru că eram adus de spate şi nu vedeam[1], sora m-a luat de mână, am coborât treptele şi ne-am dus pe ascuns era vremea prânzului -, când utilajul lor încă lucra, şi ne-am furişat în partea din spatele pinilor, unde nu puteam fi văzut.

[1] în perioada în care se petreceau aceste lucruri, adică spre sfârşitul vieţii sale, vederea sfântului slăbise cu totul (n. trad.).

M-am rugat, am mers şi am găsit pânza de apă mai departe de locul unde foraseră ei. Mi-am făcut semnul crucii şi, rugându-mă în locul acela, am măsurat, după obiceiul meu, la ce adâncime se află apa.

M-am aplecat şi am băut apă [cu mintea]. Era foarte bună

Mai găsisem şi altădată apă, în tinereţea mea, la cererea altora, şi nu numai o găseam, ci îi şi încercam gustul [să văd] dacă e bună. Acum, când făceam lucrul ăsta şi pentru mine, am luat cu mintea o unitate de măsură de 1 metru şi am început să măsor: unu, doi, trei... adâncimea la care aveam să aflu apa, unde simţeam că aveam să găsesc apă. Şi [de fiecare dată] când dădeam de apă, simţeam o bucurie, o mare desfătare. După ce am măsurat o vreme: unu, doi, trei..., hm... m-am oprit, gândindu-mă că nu e bine în felul ăsta... era obositor, se vedea clar că apa se afla la mare adâncime. Ce am făcut aşadar? Am luat ca unitate de măsură un copac de 10 m. şi am început să număr [în minte]: zece, douăzeci, treizeci..., până am simţit o bucurie şi o desfătare de nespus: „Ah!", mi-am spus, „acum trebuie s-o gust, să văd dacă e bună. La o aşa adâncime..." M-am aplecat şi am gustat [cu mintea]. Era foarte bună.

Mulţumit şi entuziasmat, m-am întors împreună cu sora la chilia mea, unde l-am chemat pe proprietarul sondei geotehnice şi i-am spus: „Vino,

copilul meu!" îmi zice: „O să plecăm, părinte, o să plecăm, nu se poate. Nu există apă. E

o stâncă şi are peste tot goluri. Ceea ce înseamnă că nu este apă." „Ascultă ce-ţi spun: O să cobori la o adâncime mai mare", îi zic. „Nu am atâtea ţevi să cobor până acolo", îmi răspunde. „Ascultă, copilul meu. Ai văzut minunea pe care ţi-am descoperit-o eu cu ajutorul lui Dumnezeu. Asta a fost de la Dumnezeu. El m-a luminat ca să-ţi spun acele lucruri frumoase de care te-ai bucurat şi de pe urma cărora te-ai folosit. Acum o să faci ceea ce-ţi cer eu. Au fost adevărate cele pe care ţi le-am spus? Ţi s-au întâmplat ţie?" „Da", îmi zise, „toate mă priveau pe mine şi mie mi s-au întâmplat. Dar lucrul acela, care, aşa cum mi-ai spus, mă preocupă şi e cel mai important dintre toate, mi-a făcut o impresie deosebită." „Ei, acum trebuie să forezi până la adâncimea pe care ţi-o voi indica eu şi apoi punem punct [aici]. Altfel, nu te las să pleci." „Dar trebuie să aduc ţevi." „Să mergi să cauţi ţevile cu pricina şi să le instalezi."

în ziua următoare a adus ţevi, a pus în funcţiune utilajul, a săpat până la adâncimea pe care i-am indicat-o eu, a găsit apă şi a fost binecuvântarea Domnului. Toţi ne-am bucurat, şi el şi noi. într-adevăr, era o minune, în pofida faptului că cei ce forau ne spuneau că nu există apă, pentru că dealul se află la o altitudine destul de mare de suprafaţa mării. Aşadar ne-am bucurat cu toţii, întrucât în cele din urmă am găsit apă.

După ce i-am adunat pe toţi, pe surori şi pe lucrători, am pus pompa şi am scos o apă foarte bună.

Minunea [în cinstea praznicului] dumnezeieştii Schimbări la Faţă

Am făcut Paraclisul [în cinstea[1] praznicului] Schimbării la Faţă a Mântuitorului, ca să mulţumim Domnului pentru marea minune, căci a fost o mare minune. Noi cheltuiam mii de drahme pe apă metrul cub costa foarte mult şi trebuia să [plătim] şi transportul ca să udăm copacii. Şi aşa am găsit apă pentru mănăstire. O minune [în cinstea praznicului] dumnezeieştii Schimbări la Faţă. Am spus asta şi altă dată, dar nu-mi amintesc [în ce împrejurare].

E bine de consemnat şi această istorisire, ca să o ştiţi şi să-L slăvim cu toţii pe Domnul nostru Care ne-a dat această apă minunată. Preaminunată şi bună pentru digestie.

Aşa s-a petrecut minunea [aflării] apei.

Odată m-au dus într-un loc numit „Teologul"

Aş vrea să vă explic, întrucât v-am spus [mai devreme] că am coborât şi am băut apă cu duhul. Vreau să vă explic, dacă mă ascultaţi. într-adevăr acolo unde îmi cereau să găsesc apă, găseam şi ce fel de apă este. Odată m-au dus într-un

[1] Acesta este praznicul Sfintei Sihăstrii ridicate la Milesi de Cuviosul Porfirie (n. trad.).

loc numit „Teologul" şi, cum mergeam pe drum, le-am spus să o ia înainte, că eu o să mă opresc în acel loc.

„Copii, aici nu este apă!", le-am spus

M-am oprit în locul acela, întrucât vedeam că există apă. M-am oprit, am măsurat la ce adâncime se afla apa, am gustat şi, cum am pus gura, am scuipat-o. Era sărată.

M-am dus mai în vale, unde îi văzusem că au aşezat masa ca să ia micul dejun, pentru că era dimineaţă, şi le-am spus: „Copii, aici nu este apă!" „Cum ai aflat că nu este apă? Ai folosit vreo maşină?" „Nu, eu îmi fac cruce şi aşa aflu dacă este apă." „Ce spui? Cu semnul crucii? Nu ai o nuia[1], nu ai nimic..." „Nu, nu am nimic. Am aflat că apa vine din locul acela, din spate, şi că e sărată." „Da, de acolo vine apa care ajunge pe terenul nostru." „Vedeţi acolo jos pinul acela?" „în locul acela, pe unde trece apa, am săpat un puţ." „Şi aţi găsit apă sărată." „Da, am găsit apă sărată." „Ei, asta e, nu există altă apă."

Poate părea un pic ciudat când vă spun că eu cobor acolo jos şi gust apa [cu mintea], cu toate astea e adevărat. Coboram, o gustam şi când ajungeam şi o scoteam, vedeam că e bună la gust. Şi spusele mele cum că apa era sărată au fost confirmate şi de cei ce căutau apa: „Da,

am deschis un puţ, dar apa era sărată", au spus ei. Un curent

[1] Este vorba de o nuia de salcie sau răchită, folosită pe post de instrument tradiţional la aflarea apei (n. trad.).

374

de apă din marea aflată în partea din spate [a acelei fâşii de pământ] trecea [prin scoarţa terestră] şi se unea cu marea care se afla în partea opusă.

Ai priceput? Am insistat asupra acestui lucru un pic mai neobişnuit fiindcă se poate să nu fie luat în serios şi să ţi se spună: „Ce? Coboară până acolo şi mai şi bea? Fii serios! Astea-s lucruri caraghioase!"

Şi, aşa cum adeveresc faptele, pe care eu nu le-aş numi chiar „experiment", am găsit apă, şi încă foarte bună pentru mănăstire. Am probe că tot ceea ce spuneam despre apă se adeverea [de fiecare dată]; am dovezi din partea oamenilor cărora le-am arătat: „E aşa..." Şi mi-au confirmat cei care au săpat şi au descoperit că apa respectivă era sărată, după cum le-am spus eu. E un lucru adeverit.

Nu prin efortul, sau arta, sau ştiinţa mea, ci prin Harul lui Dumnezeu

Adeverirea mea însă trebuie s-o spun lămurit este [adusă de] Harul Domnului, nu de efortul, arta sau ştiinţa mea. Adeverirea mea este prin Har, prin Harul Bunului nostru Dumnezeu. Prin Harul Domnului subliniez acest lucru -, de aceea când găseam apă simţeam o nespusă bucurie. Cum măsuram câţiva metri, hop... simţeam bucuria, simţeam că am găsit apă şi îmi spuneam să beau şi gustam şi era bună. Dragii mei, toate

375

astea sunt minuni. Nu e nimic de râs..., spunând: „Nu numai că a găsit apă, dar a şi băut!" Nu, este minune, este luminare dumnezeiască!

„Dar", mă vei întreba, „pe tine te-a luminat Dumnezeu?" „Da, Dumnezeu îl luminează şi pe cel păcătos, spre a vedea ceva, o minune, spre a deveni mai bun. E valabil şi asta: Iubirea lui Dumnezeu face asemenea lucruri. Se poate să-l lumineze pe un păcătos ca să vadă ceva, ca să creadă şi să devină mai bun. Iubirea lui Dumnezeu îl vede [pe acel om ca fiind] potrivit pentru ea. Aşadar, în păcătoşenia mea, Dumnezeu a îngăduit pe lângă toate astea să am şi această harismă de a vedea în străfundul pământului. Ei, haide [să ne oprim aici;] binecuvântaţi!

O întâmplare de la Milesi

Preotul împreună cu preoteasa slăveau numele lui Dumnezeu

Sfântul Porfirie: Deunăzi a fost aici un preot cu preoteasa lui şi să ştii că azi am început să obosesc, nu mai am putere să înving ispita asta. Nu mai am putere şi sufăr. Mi-au dat telefon din Eleusina şi am vorbit cu oamenii aceştia ca şi cum i-aş fi ştiut [dinainte], apoi m-au sunat alţii din Glyfada şi am vorbit cu ei la fel, ca şi cum i-aş fi cunoscut [dintotdeauna].

Părintele asculta cum le spun eu: „Mă cunoaşteţi?", iar ei răspundeau: „Nu."

aşa îşi arată Dumnezeu măreţia. întotdeauna şi în fiecare epocă Dumnezeu îşi are oamenii Săi pe care îi trimite ca ceilalţi să-i aibă ca pe o busolă şi să spună: „într-adevăr, Dumnezeu există!"

Sfântul Porfirie: Preotul şi preoteasa slăveau numele lui Dumnezeu. După ce preoteasa mi-a

377

mărturisit ceva, i-am binecuvântat şi i-am spus preotului: „Ia apleacă-te să-ţi zic ceva!" Şi-i ard o palmă[1]... Acelaşi lucru îl fac şi cu preoteasa: „Ia vino aici! Tu cum eşti? Eşti de treabă?" Am prins-o de obraz şi i-am tras şi ei una. Şi mi-au spus amândoi: „Nu doar peste un obraz, ci peste amândoi să ne loveşti." Eu le-am zis că-i de-ajuns că i-am lovit doar peste unul.

Hop!... îi ard şi ei una

Am să povestesc şi câteva lucruri nu chiar atât de plăcute...

Venise cineva la mine şi i-am ars una... ministru era... îi zic: „Să o aduci şi pe soţia ta

cândva." „E-afară", îmi răspunde. „Cheam-o", îi zic, „cheam-o!" După ce-am discutat un pic, hop!...
îi ard şi ei una.

Ea s-a supărat. Şi-o fi spus: „Ce-o fi cu ăsta?" El i-a zis: „Nu te supăra, şi mie mi-a făcut la fel. Aşa părintele ne arată o foarte mare familiaritate, simte că suntem ai lui." Bucuroasă îmi zice: „Nu-mi mai dai una? Mi-a plăcut..."

Ai înţeles? „Scumpa mea", i-a spus el sunt mulţi oameni educaţi care vorbesc foarte pretenţios, dar în sinea lor nu sunt mulţumiţi unul de celălalt. „Scumpa mea, nu te supăra!" Exact aşa i-a spus.

[1] Fiind lipsit de vedere, gestul cuviosului are o însemnătate şi o graţie aparte (n. trad.).

Tânărul care urma să se facă preot

Mai demult a trecut pe la mine o femeie, mamă a cinci copii. La auzul numelui unuia dintre ei, i-am spus: „Acest copil nu e bine, trebuie să-i arăţi o grijă aparte." Gândindu-se că am spus-o cu răutate, mi-a replicat: „Acesta-i pentru mine cel mai bun dintre toţi copiii mei. Cel mai bun. Şi urmează să se facă preot."

Ieri a venit din nou şi i-a mărturisit uneia dintre surori: „Acum doi sau trei ani nu-mi amintesc -, am fost la părintele şi mi-a spus un lucru despre copilul meu care acum a ajuns cel mai rău dintre toţi. A fugit de-acasă... Avem atâtea de tras de pe urma lui... Aş vrea acum să-i cer să se roage pentru el."

A venit să-mi ceară iertare fiindcă se supărase pentru felul în care îi vorbisem atunci...

îmblânzirea papagalului

Micul papagal

Sfântul Porfirie: Papagalul ăsta micuţ e [tare] amuzant. Dacă aprind lumina seara, când am nevoie, se trezeşte şi el şi ca un copil strigă şi spune: „Părinte, binecuvântează! Părinte, binecuvântează!"

Interlocutorul 1: Eu nu cred că vorbeşte cu grai omenesc.

Sfântul Porfirie: Nu, dar vă zic [că vorbeşte]. Asta se întâmplă pentru că a stat cu noi. Nu e

prin Har. Ce să vă spun... Ştiu că a început să vorbească fiindcă l-am avut în chilia mea mie nu mi-a plăcut să-l am, cum nici acum nu-mi place, dar, dacă se va face vreme bună, îl vom scoate afară [şi o să atârnăm colivia] la geam; nu-l vreau în chilie. Şi a început să vorbească... Ţi-am spus că-l las înăuntru ca să înveţe să vorbească. Puteţi înţelege asta?

Interlocutorul 2: Părinte, dacă am vrea să-i dăm acestui lucru o explicaţie firească, aceasta ar fi că a fost acolo şi că a auzit tot timpul [vorbindu-se].

Sfântul Porfirie: Da, dar problema e că nu l-am lăsat să asculte, să zicem, glasurile altor păsări. A ascultat numai glasul omenesc. De când era foarte mic.

Alaltăieri a venit la mine un mitropolit să se spovedească. S-a aşezat pe scaun, pasărea era alături. A început omul să-mi vorbească şi la un moment dat aude: „Părinte, binecuvântaţi! Părinte, binecuvântează!" „Măi, să fie, pasărea asta mă cunoaşte?" zice el. (Căci şi lui, care este mitropolit, i se spune „părinte".) „îmi spune", zise el, „Părinte, binecuvântaţi! Părinte, binecuvântează! Doamne, miluieşte! Oh! Oh!... Simt o bucurie înlăuntrul meu. Oare ştie el că şi eu sunt părinte?...

Papagalul era foarte sălbatic

Să vedeţi, acum ceva timp cineva mi-a dăruit un papagal care era foarte sălbatic şi nu lăsa pe nimeni să se apropie de el. Era în stare să-ţi reteze mâna. într-adevăr, când nu erai atent putea

să-şi înfigă pliscul, ciocul în mâna ta, foarte adânc, din răutate.

Voiam să-l îmblânzesc şi, cu Harul lui Dumnezeu, m-am gândit să mă ocup de el. Nu socoteam, fireşte, că sunt şanse prea mari, dar m-am îngrijit de el cu simplitate, spunând în sinea mea sau cu glas tare „Doamne, Iisuse Hristoase...". în timp ce spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase...", şi papagalul se afla în colivie, luam o vărguţă pe care-o plimbam uşor pe spatele lui pe o lungime de cinci centimetri. La început spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă!", făcând această mişcare de trei ori. Făceam la fel şi după-masă, şi în ziua următoare, retrăgând vărguţa imediat, deoarece simţeam că dacă aş fi făcut asta pentru mai mult timp l-aş fi întărâtat. Atâta putea el suporta. Am făcut aşa vreme de zece zile, poate mai mult nu-mi amintesc. Apoi luam vărguţa şi îl mângâiam cu ea din creştet până spre coadă, în timp ce spuneam „Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă!".

Stătea pe umărul meu

Pentru că îmi dădeam seama că pasărea se poate înfuria nu repetam mişcarea aceasta de foarte multe ori. După ce s-a obişnuit să fie mângâiat [cu vârful băţului], în felul acesta, de la cap, continuând cu spatele până la coadă, atunci am început să-i pun băţul sub cioc şi încet-încet-încet să-l mângâi pe piept în jos, cu aceleaşi mişcări uşoare, spunând rugăciunea lin, ca să nu se înfurie.

Şi, după ce am repetat asta destulă vreme, a început să se familiarizeze cu mine, mulţumită vărguţei, fireşte.

Apoi am făcut acelaşi lucru cu un creion, astfel că veneam cu mâna mult mai aproape de el, după care am început să-l ating cu mâna, şi în cele din urmă s-a împrietenit cu mine. îl scoteam din colivie şi, în timp ce stătea pe umărul meu, făceam câte-o plimbare pe coridor. Când mă aflam acolo, în preajma lui, într-adevăr..., ieşea din colivie şi stătea [lângă mine], sau când mâncam eu, mânca şi el cu mine. îi dădeam măr şi îl mânca lângă mine. L-ai văzut?

vorbiţi despre primul papagal pe care l-am avut şi a fugit?

da, l-ai văzut?

da, părinte.

l-ai văzut cum hop... zbura şi apoi venea înapoi, nu?

nu-mi amintesc amănuntul ăsta.

da, venea la masă singur.

îmi amintesc că venea.

Deschidea singur uşa ca să intre în colivie

Ei, [într-o zi] a fugit. I-au deschis copiii unui preot colivia şi dus a fost. După aceea am avut un altul. Şi pe acesta, fiind sălbatic, în acelaşi fel, încet-încet şi cu ajutorul rugăciunii, l-am îmblânzit, şi el a învăţat să zică: „Iorgo" şi nu-mi mai amintesc ce altceva [mai zicea]. L-am învăţat să intre în colivia sa, care avea un zăvor; şi eu

îl lăsam [liber în cameră, afară din colivie], trăgând [zăvorul la loc], iar când îi făceam semn ca să înţeleagă să intre în colivie, se ducea, trăgea zăvorul şi intra[şi aşa îl închideam înăuntru]. L-am îmblânzit şi pe acesta.

Cu o altă ocazie, Sfântul Porfirie ne-a povestit următoarele despre papagali:

Este o pasăre foarte inteligentă

La început luaserăm un papagal, mai degrabă ni-l aduseseră, şi pe oricine se apropia de el îl făcea bucăţi. Retezase degete, găurise [o grămadă de lucruri]... Foarte sălbatic! La cinci zile după ce l-am luat urca pe umărul meu, mergea la plimbare cu mine şi făceam şi alte lucruri asemenea împreună.

Un alt papagal care ne fusese adus, pentru că celălalt fugise, făcea la fel. Un preot venise la mine cu cei cinci-şase copii ai săi, iar aceştia i-au deschis colivia şi l-au făcut să plece. Şi uite aşa l-am pierdut şi pe ăsta.

Un alt papagal, pe care ni l-au adus, l-am dat unui mitropolit care nu a avut grijă de el. în

orice caz, nu spunea decât „Bunicule". Când era la noi spunea „Iorgo" şi diferite alte lucruri. Iar acolo, pentru că nu i-au acordat nici o atenţie [nu prea vorbea], dat fiind că papagalul e o pasăre foarte inteligentă, dar şi egoistă. Vrea să-i porţi de grijă, să-i vorbeşti frumos, să nu vorbeşti altcuiva, să nu iubeşti pe altcineva, [fiindcă] e foarte gelos. Aşadar acesta a învăţat să-şi deschidă portiţa

la colivie, care trebuia să aibă zăvorul pe dinăuntru, şi să iasă afară. Ei bine, se urca sus [pe colivia lui]. Când îi făceam semn, iar uşa era încuiată jos cu zăvorul, cobora [de pe colivie], trăgea zăvorul, deschidea uşa şi intra înăuntru la semnul meu.

Când stăteam la masă, îi puneam şi lui câteva bucăţele de măr şi cu o bătaie din aripi venea şi se aşeza pe masă: el îşi mânca mărul, dar îi dădeam şi eu din mâncarea mea.

Această constrângere...

nu gustaţi nişte soia, că-i atât de bună?

Sfântul Porfirie: Am mâncat.

încercaţi un pic.

Sfântul Porfirie: Nu vreau să insişti aşa.

iertaţi-mă.

Sfântul Porfirie: Măi copii, ascultaţi ce vă spun. Odată eram cu un părinte şi, trecând pe lângă un restaurant, l-am întrebat: „Nu vrei să intrăm aici? Am o cunoscută care ne va servi cum trebuie." „Nu", mi-a răspuns. „Haide măi, să intrăm!" Până la urmă l-am convins să intrăm.

A venit doamna Cătină şi, după ce ne-a urat bun venit şi ne-a dat bineţe, ne-a îmbrăţişat... aşadar...: „Ce doriţi?" Preotul acesta nu consumă carne. Nu-mi amintesc dacă mânca pe-atunci carne, fiindcă era încă laic. în orice caz, doamna Cătină ne-a umplut masa cu mâncăruri... Noi am mâncat puţin, însă doamna Cătină venea şi-i spunea: „Mănâncă şi asta, mănâncă şi ailaltă."

După [întâmplarea] asta, altădată când am trecut prin faţa [tavernei] şi l-am întrebat: „Mergem să mâncăm?" „O-ho-ho... nici să intru înăuntru nu vreau", mi-a răspuns. „De ce, măi?", l-am întrebat eu. „După toate câte ne-a făcut data trecută... să stea pe capul tău şi să-ţi spună: mănâncă, mănâncă, mănâncă..." Asta-i constrângere. „Şi flămând de-aş fi, tot n-aş mânca."

M-ascultaţi? Sincer vă spun. Şi ceea ce vă mărturisesc e-adevărat.

să nu insistăm.

Sfântul Porfirie: M-ascultaţi? Am avut [într-o vreme] un domn acolo, la sihăstria noastră, căruia îi servea masa o femeie. A acceptat el de două-trei ori, apoi mi-a spus: „Nu mă mai duc să mănânc acolo." „De ce?", l-am întrebat. „Mă duc să-mi găsesc singur ceva de mâncare." „De ce?" „Femeia asta stă pe capul meu şi nu mă lasă. E mai bine să nu mă duc deloc... Sau o să stau până pleacă de acolo şi mă duc după aceea." Şi într-adevăr, aşa se purta femeia aceea.

ei, în cazul acesta despre ce constrângere e vorba, părinte? Dacă cineva nu vrea, nu mănâncă.

Sfântul Porfirie: Nu-i aşa.[1]

de ce, părinte?

[1] Sensul cuvintelor părintelui îl întâlnim imediat mai jos, în subcapitolul următor: „Era cât pe ce să mor din cauza acestui medicament."

Era cât pe ce să mor din cauza acestui medicament

Sfântul Porfirie: O să-ţi spun. Voiam să iau un medicament. Una dintre maici a sărit imediat: „E bun, e bun, să-l iei!" A sărit şi cealaltă: „E bun! Şi eu l-am folosit." Eu mi-am dat

seama că [medicamentul] nu este bun şi mi-am spus să nu-l iau era ultima dată când trebuia să-l iau -, însă [maica] mi-a pus linguriţa [cu medicamentul] în faţă şi mi-a spus: „Nu contează, ia şi în seara asta!"

Era cât pe ce să mor din cauza acestui medicament. Am avut nişte dureri de rinichi, de stomac... iar eu, de obicei, nu aveam asemenea dureri... Când i-am spus, mi-a răspuns zâmbind: „Vezi cât rău îţi pot face ideile tale?"

Interlocutorul 1: Şi cortizonul face rău la rinichi. Să nu uitaţi.

Sfântul Porfirie: Ascultaţi aşadar ce vă spun. A venit un doctor şi-l întreb: „Măi, ştii ce medicament e ăsta?" „Ştiu", îmi răspunse, „nu-l lua. Eu l-am luat şi am avut dureri de prostată, la vezica urinară, la stomac, la rinichi"; şi altele... mi-a dat mai multe lămuriri. „Ce spui?", i-am zis eu. „Ia strig-o pe maică ca să audă şi ea! După părerea ei, mie îmi face bine..."

Interlocutorul 2: Asta-i adevărat. L-a luat trei zile şi i-a trecut ceea ce avea.

Sfântul Porfirie: Cu toate că mi-am dat seama că nu-mi făcea bine, nu m-aţi lăsat să-l întrerup. Am plătit, măi copii, cu viaţa mea. Sincer vă

386

spun. Atât de mult m-am speriat! Mi-au înţepenit oasele, întreg trupul mi-a înţepenit. Şi din cauza acestei înţepeniri mi-a fost vătămat intestinul.

Interlocutorul: Din cauza alifiei, părinte, sau din cauza medicamentului?

Sfântul Porfirie: Da. Mi-a vătămat intestinul şi asta a adus cu sine şi altele...

Interlocutorul 2: îndată ce am intrat [în spital], a venit o doctoriţă, s-a uitat la părintele şi a întrebat: „Cortizon, nu-i aşa?"

Sfântul Porfirie: Mai am şi altceva, din care cauză mi-a înţepenit o parte a creierului. O durere foarte puternică, atât de mare, de-ţi vine să urli!

Când o să-şi revină organismul meu?

Sfântul Porfirie: Şi a venit cancerul ăsta urât peste mine care se poate schimba [în altceva]. Din această cauză am dureri în tot trupul. Şi aceste dureri nu încetează nici în somn.

nu poate fi necrozat cu ajutorul azotatului de argint, părinte?

e complicat. Numai evlavia, iubirea faţă de Hristos, dăruirea faţă de acest mod de a vieţui în Hristos [ajută]. Ce să faci? Iei acest pseudo-argint, de care vorbeşti, ştiu şi eu..., şi în câteva zile, fără întârziere, te vindeci de cancer. Dar imediat după aceea, la două-trei zile, îţi apare o osteoporoză cumplită. Ai priceput? Şi asta pentru că trebuia să laşi organismul să se regleze singur... [să laşi să se regleze singure] ficatul şi toate cele

387

care întreţin procesele de nutriţie şi metabolism; opreşti [cancerul] într-o parte şi se deschide în alta. Ai lucrul ăsta în vedere?

da, părinte. Atunci când forţezi organismul să facă ceva ce nu poate el singur, apar complicaţiile.

Sfântul Porfirie: Nu. Organismul face tot timpul asta. încearcă să învingă, să îndepărteze otrava, să se răzbune, să zicem aşa, încearcă să se dezumfle, să facă să dispară [toate]. Să se vindece. însă nu într-o singură zi şi nici...

e o stare permanentă.

Sfântul Porfirie: Eu m-am întristat foarte tare fiindcă am luat medicamentul. Mi-a stricat starea cu care era deprins organismul. Acum sunt fără apărare. Când o să-şi mai revină organismul meu, când o să înţeleagă că am abandonat încercarea de a interveni şi când va începe de la sine să se cerceteze, să se îngrijească ca să-şi rânduiască treburile în felul său?

dar astfel, părinte, anulaţi medicina; o anulaţi pe cea terapeutică, nu şi pe cea preventivă.

Despre herpes

Singurul lucru pe care-l ştiu e că intervenţiile nu sunt ceva bun. Ce putem spune noi? E ceva tainic. Trebuie să fii curat. Mie nu-mi pasă. Am criza asta, nu iau medicamentul, nu am

nici o adeverire [de Sus] că trebuie să iau acest medicament. Ceea ce simt e că medicamentul îmi va face rău.

388

Au năvălit doctorii cu medicamente, cu vitamine şi mă rugau să le iau. Eu, le-am spus, nu iau nimic. Aveam dureri foarte mari. şi nu mâncam decât mâncare naturală[1] şi oarecum fortifiantă. mâncam un pic de carne de pui, un pic de peşte, apă, dar medicamente nu luam. încercam pe cât puteam să nu mă supăr. Şi mă rugam Domnului, puneam să mi se citească Evanghelia, Psaltirea...

După şapte zile m-au sunat doi tineri, care studiau în Italia, doi fraţi, un băiat şi o fată. Studiau medicina. M-au sunat de la Roma ca să mă întrebe ceva şi mi-au spus: „Părinte, s-a întâmplat asta şi asta", şi atunci le-am explicat cum stă treaba. Apoi le-am zis: „Măi, copii, ascultaţi-mă. Mi-a ieşit un herpes. Faţa mea e aşa şi pe dincolo. Vreau să-l întrebaţi pe profesorul vostru ce medicamente trebuie să iau." M-au sunat a doua zi, spunându-mi: „Părinte, să nu iei nimic. încearcă să nu te mâhneşti, să urmezi o alimentaţie cât mai sănătoasă şi naturală. Dar mai ales să nu te mâhneşti. Herpesul este un virus şi ca virus ce este nu reacţionează la nici un medicament, pentru că nu ştim ce fel de virus este."

Ai priceput? Am făcut aşa şi a trecut. Da, dar dacă faci ceea ce-ţi spun ei şi-ţi apare altceva? Adică apar efecte secundare...

[1] Scil. nemodificată genetic (n. trad.).

389

Mâinile mele vor ajunge carne vie

L-am sunat pe domnul cutare căruia i-am spus: „Starea sănătăţii mele s-a înrăutăţit din nou." „N-am putut să mă abţin... m-am scărpinat, m-am scărpinat, m-am tot scărpinat..., m-am sfâşiat. Mi-am smuls pielea, mi-am smuls-o... şi acum îmi pare rău de ceea ce am făcut, am dureri de stomac, am dureri în tot corpul, sunt epuizat şi mâhnit şi-mi spun: mă nenorocesc singur, Doamne, iartă-mă!. Căci, dacă n-aş fi ştiut că e rău ceea ce fac, ar fi putut spune cineva despre mine că nu ştie ce face.... Dar ştiu că aşa mă sfâşii, mă rănesc şi că venele se pot comprima, organismul ar putea să se infecteze, fără putinţa de a se apăra de microbi, fiindcă ambele mele mâini vor ajunge carne vie. Trebuie să fac ceva."

Şi i-am zis că am discutat cu aceşti doi tineri, care sunt ca nişte îngeri trimişi de Dumnezeu să mă slujească. Pentru mine aceasta este o minune a iubirii lui Dumnezeu. O mare minune, pe care probabil nimeni n-o înţelege şi în care eu nu văd decât mâna iubirii lui Dumnezeu asupra mea, sărmanul.

Şi fiindcă am văzut atâta bunăvoinţă din partea lor mi-am spus să-l sun pe omul acesta ca să mă ducă cu maşina peste munţi şi văi, la pustnici, la mănăstiri, la sihăstrii şi mai ştiu eu unde... Să mă duc într-un loc unde să mă las purtat de un gând, de un rost... Să nu mă duc, aşa, în gol, la întâmplare; să mă duc cu un scop anume,

390

să zicem, pentru a găsi un loc de sihăstrie. Călătoria mea să aibă un sens.

Şi, la întoarcere, seara o să fiu pe jumătate... (adormit), o să mă întind în pat şi o să adorm într-o clipă, fără scărpinat, fără nimic altceva. Dacă aş face acest lucru vreo două, trei, patru, cinci zile, poate o să scap de ispita asta. Dar mă chinui fiindcă, aşa cum îmi dau seama, cu boala asta se poate să-mi aflu sfârşitul. Are destulă forţă ca să mă doboare. Organismul meu se chinuie, toate se chinuiesc din cauza acestui flegmon. Şi cu durerea asta care s-a întins pe toată suprafaţa pielii simt că-mi arde tot corpul, nu doar aici unde mă scarpin. Aşadar, mă gândeam să pun în practică acest gând.

da, părinte, sunt la dispoziţia Cuvioşiei voastre [din recunoştinţă] pentru toate câte faceţi pentru noi. Orice e nevoie. Şi la bucurie, şi la durere, şi la nevoie noi vă dăm telefon şi Sfinţia voastră ne dă curaj. Noi avem parte de o mare bucurie, în schimb nu facem nimic, nu oferim absolut nimic. Lucrarea pusă în slujba tuturor se face acolo unde surorile, domnul cutare,

stareţa şi o mulţime de lume se roagă pentru Sfinţia voastră zi şi noapte, părinte.

Sfântul Porfirie: Da, ce să spun şi eu?

391

Cortizonul e în organismul meu... şi mă mistui asemenea lui Iov

Fireşte că este un pogorământ de la Dumnezeu, însă Dumnezeu să mă miluiască! Ah, Dumnezeul meu... Mi-e teamă că nu ştiu ce microb o să intre în rănile astea pe care mi le provoc, scărpinându-mă până la sânge. O să ajungă la inimă şi o să mor din cauza unei infecţii. Cortizonul fiind în organismul meu, m-am gândit să se facă ceva, de vreme ce acum sunt singur şi mă mistui asemenea lui Iov: [n-ar fi rău] să vii să mă iei şi să mergem la Ahladeri, pe colinele de la poalele munţilor; am mai găsit şi alte locuri acum. Să ne întocmim un plan. După tot acest peregrinaj, dacă o să am cu mine şi mâncarea de prânz, mă voi întoarce seara frânt: o să iau masa de seară, o să dorm şi n-o să mai am nici mâncărime, nici nimic altceva. Dacă o să reuşim.

La amiază am dureri de inimă din cauza acestor lucruri. Mi-am chinuit foarte mult mâinile. Le scarpin, le scarpin, le scarpin şi, chiar dacă văd că aşa vine moartea, nu mă opresc din scărpinat. înţelegi?

dar şi eu mi le scărpinam. Căci nu e cu putinţă să te abţii, părinte. Şi [ceea ce am eu] e ceva neînsemnat, nu e ceea ce aveţi Cuvioşia voastră.

Sfântul Porfirie: Ah, eu iau acest cortizon... Cumplit lucru! Plâng, plâng...

da, părintele meu, poate reuşim să facem ceva cu ieşirile [acestea la plimbare].

■392

Sfântul Porfirie: Când o să mă întorc, voi fi terminat de oboseală. O să mă duc să mă culc, ca să mă liniştesc. Ce să fac?

Asta urmăresc: să nu-mi rămână timp să-mi scarpin mâinile

Sfântul Porfirie: Ascultaţi-mă acum. Vreau aşa..., două-trei zile să nu mă slăbiţi deloc, de dimineaţa până seara.

da, părinte. Da. Şi mâine şi poimâine şi în fiecare zi.

Sfântul Porfirie: Să mă aduceţi seara şi să mă „azvârliţi" în chilia mea, să mănânc indiferent ce şi imediat să închid ochii. Să nu-mi rămână timp să-mi scarpin mâinile. Asta urmăresc.

Satana e... Au făcut testele de două ori şi de fiecare dată n-au ieşit...

Sfântul Porfirie: Ce să spun... e obositor, dar merită, căci dacă o să scap de împeliţatul, nu o să mă mai scarpin. Cauza e înăuntrul meu. Dar ce să-ţi spun? E o taină. Am fost la o doctoriţă bună e profesor universitar la catedra de hematologie, are o poziţie importantă. Mânată de dragostea sa creştinească, mi-a luat sânge pentru examinarea microelementelor şi a tuturor glandelor. Aşadar, a făcut mai întâi primul test pentru microelemente. Mi-a găsit foarte mult zahăr şi foarte multă uree.

Foarte mult zahăr?

393

Sfântul Porfirie: Da. Stai să vezi. A venit, mi-a luat iarăşi sânge, a făcut alt test şi rezultatele n-au ieşit la fel. Ascultă acum... Apoi s-a dus la un biochimist, pentru glandele endocrine. A făcut patru-cinci teste. Le-a făcut la un laborator special, pentru că nu ştiu toţi să le facă. Şi acum s-au blocat aici. Nu ne-au dat nici un răspuns. Au făcut testele de două ori şi de fiecare dată [au ieşit] greşit... Au un computer special, care le spune dacă testul e greşit. Deci nu credeţi că împeliţatul luptă împotriva mea?

Eu nu emit păreri în necunoştinţă de cauză

Interlocutorul: Am întrebat-o pe o doamnă care predă la Universitate şi mi-a spus că poziţia sa e foarte delicată, că teologia ne învaţă acest lucru...

Sfântul Porfirie: Eu nu emit păreri în necunoştinţă de cauză.[1]

Interlocutorul: Să fie binecuvântat.

O tăcere grăitoare

Când am auzit odată un cântec la magnetofon (căci şi aceste cântece de dragoste, chiar dacă spunem una-alta..., îşi au şi ele rostul lor) care spunea: „Pe ţărm stăteam îmbrăţişaţi şi, fără nici un cuvânt, mă sărutai", am înţeles că aceste

[1] Vezi şi răspunsul Sfântului Siluan la întrebarea referitoare la cum vorbesc sfinţii. „Sfinţii nu ne spun nimic de la sine... Ei nu ne spun decât ceea ce Duhul le dă..." (Viaţa şi învăţătura Sfântului Siluan, p. 70).

cuvinte ascund un sens profund, aparte, dacă îl raportezi la cele dumnezeieşti. Când, să zicem, e vorba de dragostea lumească, aceasta poate exprima ceva momentan, ceva limitat la clipa de acum, dar nu are în vedere ziua de mâine, nu poate exprima asemenea lucru!

ce vrea să însemne „fără nici un cuvânt"?

Stare inefabilă, apofaticul! Da. Asta e! [Asta vrea să însemne.] Când intri într-o asemenea stare, eşti altul; n-ai nevoie de cuvinte. E ceva ce trăieşti, ceva ce nu se poate explica. Nu poţi explica aşa ceva! Auzi?

Nimeni nu poate explica această stare. Acela care o trăieşte, o simte, dar nu e în stare să scrie despre ea. Sau, mai degrabă, dacă e filolog, scrie, dar nu spune nimic. Mă auzi?

Să-ţi spun ceva ce mi s-a întâmplat zilele astea şi apoi o să punem capăt convorbirii noastre telefonice. Stai să vezi, eu vorbesc, dar tu nu mă înţelegi cum trebuie. Stai să vezi, ascultă!

Venise un preot aici. Nu după multe zile, să zicem zece, unsprezece sau douăsprezece zile, sora mea îi spune: „Părintele nu vă poate primi, e bolnav." „Nu vrem decât să-l vedem, ca să-l salutăm, şi apoi vom pleca", îi răspunde preotul.

Au venit la mine şi, fiindcă la început, deşi mi-au spus ceva, eu nu vorbeam, ci mă scărpinam foarte tare, m-au întrebat: „Ce-i asta"?, iar eu le-am răspuns: „împeliţatu-i, copiii mei, mă

chinuie cu o manie satanică[1] de-mi sfâşii cărnurile." Şi cum am rostit asta, s-au întristat. Mi-au zis: „Nu spune asemenea lucruri, noi am venit la tine, căci te socotim sfânt, şi tu ne spui că ai o manie satanică..."

în sfârşit, las la o parte tema asta... Nu pot să ţi-o lămuresc, poate altădată...

Vederea cu duhul mijlocul de a convinge un general

în timp ce discutam diferite lucruri de faţă erau un preot, un general şi o tânără teolog -, generalul îmi spune: „Socotesc că eşti un om foarte educat, părinte." „Hm", îi zic, „dac-ai şti..." „Ce studii ai? Te-ai ocupat cu studiul?", mă întreabă. „N-am nici un fel de studii. N-am studiat. Cât am stat la pustie, unde m-a învrednicit Dumnezeu să ajung, n-am citit decât cărţile de slujbe ale Bisericii. Imnologia, canoanele, Utrenia, din acestea." „Nu, nu. Tu deţii cunoştinţe serioase! Cuvintele astea pe care le rosteşti sunt ale unui om educat, cu o cultură enciclopedică." „Ba nu!"

Eu îi spuneam una, el o ţinea pe-a lui, şi atunci preotul îi confirmă: „într-adevăr, am auzit şi eu că părintele n-are nici un fel de studii." „Aşa ceva eu nu cred, să-mi fie cu iertare, părinte! Nu cred

[1] Diavolul L-a ispitit şi pe Hristos pe Muntele zapantarion (Mt. 4, 3-11) şi pe Apostolul Pavel, care ne adevereşte că i s-a dat „un înger al Satanei" (ii Cor. 12, 7) din raţiuni pedagogice. Prin urmare, cel ispitit nu e răspunzător de venirea ispitei. E posibil ca o boală să provoace reacţii incontrolabile, d. ex., spasme.

defel." între timp, da, am început altă discuţie şi... cum vorbeam despre altele, mi-a venit un gând aşa, fără să vreau. L-am întrebat: „Domnule general, la sat v-aţi născut?" „La sat." „Satul tău nu e la poalele unui munte, pe partea stângă cum intri în sat nu curge un râu, în

partea stângă a râului nu e un alt munte, şi dintre cei doi munţi nu iese un râu?" „Ba da." „Satul tău..." (i l-am descris)... îmi spunea: „Da." „Numai cu Da îmi răspunzi." „Păi e aşa cum îmi spui." „Acum o să urcăm muntele", i-am zis. Şi am urcat prima colină.

Se află acolo nişte pietre, nu într-o stare prea bună, care au fost aduse de departe. După toate probabilităţile, acolo trebuie să fi fost un templu păgân. „Nu ştiu, noi îl numim Prorocul Ilie", îmi spune. „Aşa o fi fost, pentru că mai târziu creştinii l-au transformat în biserică", dar acum nu a mai rămas nici un zid în picioare. „Nu, toate alea-s nişte pietre azvârlite acolo."

Mergând mai sus, i-am spus că într-un anume loc se află nişte temelii într-o parte sunt de optzeci de centimetri, în alta, de un metru, iar în altă parte, foarte jos, abia dacă se văd. Este un zid care se află în pădure, lung de vreo treizeci de metri. Dar e un zid antic şi are nişte colţari din poroliţi, din sinter, din concreţiuni." „Nu", îmi zise, „aşa ceva nu există."

La sfârşit, după toate câte i-am înşirat şi au fost destule -, am adăugat: „Vreau să te întreb ceva, generale: cele despre care ţi-am vorbit sunt
397

adevărate?" „Sunt, cu excepţia celor referitoare la zid." „Hm, dar el există." „Da, însă eu, fiindcă am crescut acolo de mic copil, le ştiu pe toate, şi acest zid nu există." „Că există e cel mai sigur lucru dintre toate. Toate cele pe care ţi le-am spus sunt adevărate?", îl întreb. „Foarte adevărate." „Şi cum se poate să-ţi ştiu eu atât de bine satul?" „Se pare că-l ştii chiar mai bine decât mine, fiindcă eu nu-mi amintesc lucrurile aşa de bine cum mi le prezinţi tu, şi [numai] după ce mi le spui tu, mi le-amintesc şi eu. în afară de zid..." „Avem telefon aici, aşa că poţi da telefon cui vrei ca să întrebi." „Pe cine să sun eu? O voi suna pe soţia mea."

O sună, aşadar, şi o întreabă: „Mai sus de Prorocul Ilie, cum o luăm la dreapta, există cumva vreun zid?" „Da, există", îi răspunse ea. „Când eram fată, mă duceam cu alte fete acolo sus; îl ştiu foarte bine, l-am văzut de multe ori pentru că stăteam şi croşetam în acel loc." Atunci generalul s-a pierdut cu firea.

îi zic: „Ce-or fi însemnând astea? Ce crezi?" „Nu ştiu..." „Am fost eu vreodată în satul tău?" „Nu, nu cred că ai fost, pentru că nu ştii de unde sunt." „Aşadar? Aşadar? Cum explicăm acest lucru?"

„Generale", spuse preotul, „n-ai înţeles? Asta-i luminare dumnezeiască!" „într-adevăr", a răspuns, „luminare dumnezeiască. Sunt de acord." „Generale", îi zic, „cele pe care le spun se poate să fie scrise undeva, iar eu să nu le fi citit; însă,
398
fiindcă sunt scrise, se poate ca Dumnezeu să mi le pună [în minte] în timpul discuţiei, ca să vi le arăt. Cu toate că n-am fost în satul tău, totuşi l-am descris ca având biserici vechi, dărâmate, restaurate..." Generalul a căzut adânc pe gânduri: „Doamne, Doamne! Citeam în Sinaxare şi-mi spuneam: Ce poveşti sunt astea?! Poate omul să facă asemenea lucruri? Astea-s închipuiri! Sunt scrise pentru oamenii simpli!" „Nu sunt deloc închipuiri", i-am replicat eu, „toate sunt adevărate."

Ai văzut ce lucru frumos! Dacă mai devreme contesta [ceea ce spuneam eu], pretinzând că sunt foarte citit, că am văzut multe lucruri şi că am o experienţă deosebită [ca om], acum... [nu mai era în stare] să scoată o vorbă...

Spun lucruri adevărate fără să ştiu

Cele petrecute arată că eu pot spune lucruri adevărate fără să am ştiinţă de ele [dinainte] şi fără putinţa de a mă gândi ulterior la ele şi de a afla o desfătare de pe urma lor. Aşa cum s-a întâmplat altă dată când am vorbit despre un lucru mult mai frumos, despre care nu pot să-ţi vorbesc acum şi care se referă la faptul că am mărturisit unora cum mă cuprinde o manie satanică[1].

în străfundul sufletului meu sunt foarte [conştient că nimic din toate acestea nu-mi aparţin]. Şi cred cu adevărat asta, fiindcă de fiecare dată după aceea mă simt atât de neputincios,

[1] Cf. supra § „Stare inefabilă".
399
încât îmi dau seama că asta nu vine nici din sfinţenie, nici din nimic altceva, ci din dragostea lui Dumnezeu faţă de mine, Care vrea să ajung un om bun...

Să ai parte de bucurie şi de sănătate!

Mă gândeam că ar fi bine să scrii pe un colţ de hârtie şi să le spui

Mă gândeam [c-ar fi bine] să scrii pe un colţ de hârtie următoarele şi să le spui [celor care vin aici]:

„Fraţii mei, vă vorbeşte părintele: Copiii mei, să nu mă înţelegeţi greşit, nu vă pot vorbi. Să fiţi siguri însă că smerenia mea prin Harul lui Dumnezeu vede pe fiecare dintre voi care vine să-mi dea bineţe, şi se roagă cu duhul pentru problemele voastre. La mulţi ani şi [să aveţi parte de o] metanie binecuvântată!"

Cum ţi se pare?

e bine, părinte.

Un caz din Ahladeri

Chinul, suferinţa sunt bune. Confortul nu e bun

aş vrea să merg cu o maşină într-un loc unde să stau ziua la umbra măslinilor, iar seara, în maşină.

părinte, e bine şi aşa, dar va fi un chin pentru Cuvioşia voastră.

chinul e bun. Confortul nu e bun.

pentru noi care suntem sănătoşi e bun [chinul], dar pentru Sfinţia voastră?

este. Voiau să-mi pună un pat. „Nu vreau pat, măi", le-am spus. „Aşterneţi-mi să dorm jos." „Nu... ce-s astea?", mi-au zis, „va râde lumea de noi." „Jos", am insistat, „acolo pe ciment." Am pus dedesubt nişte polistiren expandat, deasupra o saltea, aşa... într-adevăr, dacă vreau să mă ridic, mă chinui. Cum să mă ridic?

şi vreţi să vă chinuiţi, părinte?
401

mă las pe-o parte, [sora] M. mă ţine de cealaltă parte, mă sprijin în baston şi mă ridic. Asta e. Fac foarte mult efort ca să mă ridic, dar asta face bine corpului.

face bine? Dar ce spuneţi, părinte?

ei, ţi-ai pierdut minţile!

Caprele se învârteau în jurul meu

Alaltăieri a venit o femeie care şi-a adus cu ea caprele pe [aleea de] ciment, unde mă aflam eu, spunându-mi: „Vreau să te rogi pentru caprele mele, fiindcă nu le merge bine." „Unde sunt?" o întreb. „Chiar aici."

M-am ridicat. Singur. După ce şi le-a adus, mi-am ridicat mâinile şi am citit o rugăciune, iar ele s-au apropiat de mine, şi-au ridicat capetele şi stăteau, privindu-mă aşa... Cineva a văzut ce se petrecea şi [mi-a spus că] n-o să uite în veci aşa ceva!

Un ţap s-a apropiat de mine ca şi cum ar fi vrut să-l mângâi, dar [cu toate că] nu l-am mângâiat, o anume mulţumire se citea pe faţa lui. Altceva [e să-ţi povestesc] şi altceva e să vezi [cu ochii tăi]... Se învârteau în jurul meu şi mă priveau din cap până-n picioare, se uitau la chipul meu. Le-am binecuvântat şi am făcut o rugăciune [pentru ele].
402

Cuibul de vulturi

să vedeţi încă un lucru aparte, în legătură cu ceea ce v-am spus acum.

Ca să scap de Atena, de lumea asta care mă oboseşte, m-am dus şi m-am retras undeva în partea de nord a insulei Evvia; da, într-un loc de unde se văd Sfântul Munte şi întreaga Mare Egee. E un loc aflat la aproximativ doi kilometri şi jumătate de Marea Egee, cam la trei sute cincizeci de metri deasupra mării, care de acolo se vede spectaculos.

M-am gândit aşadar că în locul acesta pe care l-am găsit trebuie să mă duc ca să-mi aflu

liniştea sau poate chiar să-mi fac o colibă. Şi am numit locul cu pricina „Cuibul de vulturi".

în acest loc unde mergea cutare a văzut un vultur uriaş aripile în deschiderea lor aveau doi metri şi jumătate -, o [adevărată] fiară, care se rotea deasupra lui calm, fără să-şi mişte deloc aripile.

Şi, cum am auzit acest lucru, l-am întrebat: „îţi aminteşti? Ce ţi-am spus eu? Cum am numit acest loc?" „Da, părinte", îmi zice, „l-ai numit Cuibul de vulturi; într-adevăr, fără ca tu s-o fi ştiut [dinainte], aici există cuiburi de vulturi, şi acum, uite, un vultur." „Să nu scoţi nici un sunet", i-am zis, „şi o să ne împrietenim cu acest vultur."

îmblânzirea vulturului

Mai târziu vulturul s-a întors. Dar să vă spun acum care era planul meu: să urcăm pe stânca

403

aceea foarte de dimineaţă tustrei şi să începem prin citirea câtorva psalmi de la Utrenie. Apoi ceilalţi doi vor cânta câteva tropare de la Laude sau alte tropare de acest fel. După aceea o să tămâiez un pic la Laude. O să avem şi un lemn uscat, lung de un metru şi jumătate, şi altul mai scurt ca [să facem o toacă şi s-o] batem. După aceea o să bat toaca [în ritmul acesta] „to tâ-lan-to, to tâ-lan-to", aşa cum se bate la mănăstiri. Apoi o să încep să strig: Ioaneeeee..., Ioaneeeee..., Ioaneeeee..., o să desfac un pachet învelit în hârtie, în care se va afla nişte carne prăjită, tăiată mărunt, o să pun pe hârtia, pe care o vom lăsa acolo sus pe stâncă, de jur-împrejur, nişte pietre, ca să n-o ia vântul, iar noi o să ne ducem mai încolo, la distanţă de vreo sută cincizeci-două sute de metri. Şi fără îndoială vulturul va veni să mănânce carnea.

Apoi, în ziua următoare, vom face la fel. Şi vulturul o să vină de sus [o să se rotească] în jurul nostru, aşteptând, cu alte cuvinte, să-şi ia hrana.

Şi cu credinţa aceasta a mea cu care am îmblânzit papagalul voi îmblânzi şi vulturul. Şi cred că asta [e cu putinţă]! I-am împărtăşit aceste lucruri şi lui cutare, iar el mi-a spus: „Cu harul Domnului, e cu putinţă s-o faci, părinte. Noi vom cânta alături de Cuvioşia ta şi vulturul va veni."

Ni-l vom face prieten, de vreme ce am venit să ne-aşezăm aici în preajmă, şi ne va simţi în rugăciunea

404

noastră. Şi asta vrem să facem noi acum în felul acesta bun, sfânt, chiar dacă tu o să-mi spui că vulturul nu vrea decât carne. Fireşte că toate sunt legate între ele, dar, cu toate astea, trebuie să înţelegi că papagalul acela, îmblânzit de mine, care spunea „Iorgo" şi mai ştiu eu ce, şi pe care l-am dat unui mitropolit, acum nu mai vrea să vadă pe nimeni în preajma sa. Nu numai că nu vorbeşte, ai înţeles? Nici măcar nu acceptă să se-apropie cineva de el, ci de îndată ce se apropie, se pune pe ţipat. Şi păsării ăsteia, care a învăţat să spună „Bunicule", până aici i-a fost: nu mai spune nimic.

Şi păsărelele au nevoie de oameni ai lui Dumnezeu, care să se roage şi să facă lucruri de acest fel, pentru că ele iubesc rugăciunea şi le place şi lectura.

Eu am însă credinţa că o să întind băţul asupra vulturului în acelaşi fel [cum am făcut cu papagalul]. îi voi pune în faţă carnea la o distanţă de şapte, ei, de cincisprezece metri faţă de locul în care voi sta şi, în timp ce el va coborî s-o mănânce, eu îmi voi deschide braţele, spunând Doamne, Iisuse Hristoase... Aşadar, după ce voi face o dată, de două ori aşa, îi voi pune băţul pe spate, ai priceput? Şi mereu tot aşa, tot aşa... Dar ca să te apropii de unul ca ăsta..., care e o fiară... [nu e deloc uşor]. Picioarele lui sunt la fel de mari în partea de jos pe cât e mâna unui om. Aşa că, de s-ar întâmpla să se aşeze pe umărul tău, fie şi din prieteşug, o să ţi-l pape...

405

dacă se-aşază pe tine şi te-a apucat cu ghearele, s-a terminat cu tine...

da, şi asta nu din răutate. Prin urmare, dacă o să reuşim acest lucru, vom avea parte într-

adevăr de cercetarea şi de Harul lui Dumnezeu.
Dacă asta ai de gând, n-o să merg mai departe

trebuie să luaţi şi un aparat de fotografiat ca să imortalizaţi clipa. Dacă veţi vinde aşa o fotografie, veţi construi o biserică până la jumătate.

nu, măi! Cum poţi spune aşa ceva?

nu glumesc, părinte. Vorbesc serios. O revistă ar plăti foarte mult pentru o asemenea fotografie. Când vor vedea un om alături de un vultur vor crede că e un retuş[1].

cum îţi spun, nu se cuvine să facem aşa ceva.

bine, părinte. N-o s-o facem.

dacă-mi spui asemenea lucruri, o lăsăm baltă.

bine, părinte.

nu v-am spus că acestea trebuie să fie nişte lucruri fireşti?

bine, bine. Am înţeles, „să nu ştie stânga ce face dreapta".

acestea trebuie să fie fireşti. Dacă o faci aşa, nu e cum trebuie.

nu mai vine vulturul.

nu, nu vine. Îţi spun că la început voi lua un băţ oarecare, dar voi lua şi bastonul Sfântului Gherasim, ca să i-l pun pe spate. Ai priceput?

[1] Scil. contrafăcută.

Apoi o să strig: „Ioaneeee..." De ce l-am numit Ioan? De ce?

pentru că Sfântul Ioan Botezătorul este vulturul care zboară cu aripile sale?

- [...] Cine [spui că] e?

da, [am înţeles,] e Sfântul Ioan Evanghelistul.

oare nu vulturul e simbolul Sfântului Evanghelist Ioan?

ba da. Desigur, desigur, desigur, da!

el e, vulturul este rege. Ager! Neobosit! De la mare distanţă te vede şi pe tine şi simte şi carnea. Nu ţi-am spus-o [de atâtea ori], măi copile? Dar tu o iei drept ceva care poate fi de vânzare.

-Da.

lucrurile însă nu stau aşa. Dacă asta ai de gând, n-o să merg mai departe. Am pus punct la asta.

nu, părinte, nu voi face asta, nu..., nu... O să spargem aparatul foto, n-o să-l luăm cu noi.

-Nu.

adică eu n-o să fiu acolo, dar spun...

-A! Până atunci [te pomeneşti că] tu vei fi murit.

hm..., atât de târziu o să mă îmblânziţi sau aşa de repede o să mor?

hm, hm... Zic că e caraghios să spui „eu n-o să fiu acolo". Dacă o să mă împrietenesc cu vulturul, o să-ţi poruncesc să vii deîndată.

da, părinte.

aşadar, un rol foarte important, înainte de toate, vor juca rugăciunile şi psalmodia; foarte important; dar totodată şi mirosul, [de aceea]

o să tămâiez. Să nu crezi că tămâia e ceva lipsit de importanţă: este o aromă cuminte care îmblânzeşte.

- „Întru miros de bună mireasmă duhovnicească."[1]

Să adune arici de mare, scoici şi caracatiţe şi să mi le-aducă mie?

Trăiau în locul acela şi creşteau capre acum stânile lor sunt în paragină. Terenul acesta era deţinut de trei fraţi. Le-am spus că jos, foarte aproape, se află marea cu ţărmurile ei pietroase, şi că într-un loc anume ţărmul e acoperit de nisip. „într-adevăr, aşa e", mi-au răspuns. „Măi copii, aş vrea să merg acolo, ca să adun scoici, arici de mare, caracatiţe şi rofoşi[2]." Când au

auzit acestea, s-au minunat. „O să ne ducem noi să-ţi aducem scoici şi arici de mare", mi-au zis.
o să le spun să-mi aducă scoici şi arici de mare. Şi o să vezi cât de repede îmi vor aduce. Mă crezi?
ce spuneţi, părinte? Cum să nu cred dacă mi-o spune Cuvioşia voastră?
dar e oare corect, copii, să adune ei arici de mare, scoici şi caracatiţe ca să mi le-aducă mie?
este corect, părinte. Şi ştiţi de ce? Pentru că o fac cu bucurie. Le va aduce o mare bucurie.
[1] Rugăciunea binecuvântării tămâiei la rânduiala Proscomidiei (n. trad.).
[2] Peşte maritim a cărui denumire ştiinţifică e cea de epinephelus marginatus (n. trad.).
408
Dacă spui aşa, o să-i sun.
o să le aducă o mare bucurie, părinte.
ştii cum se mănâncă conţinutul cu linguriţa din acel arici de mare?
e o delicatesă, nu?
să pui şi un pic de oţet...
nu cumva o să vă facă rău, părinte?
nu, n-o să-mi facă rău miezul.
veţi mânca numai miezul.
ai gustat vreodată aşa ceva?
scoici cred că am mâncat, dar nu arici de mare.
a, înseamnă că n-ai mâncat nimic. E un deliciu ce nu se compară cu nimic. Nu se poate descrie. E foarte bun. Doar că e într-o cantitate foarte mică.
ce e puţin poate fi mai de folos decât ce e mult, părinte.
atunci să le spun să-mi aducă nişte arici de mare.
da. O vor face cu multă bucurie. Dumnezeu ne arată măreţiile Sale şi ne învredniceşte şi pe noi alături de Sfinţia voastră să vedem aceste măreţii.
[•■•]
Lumânărele dintre cele mai ieftine...
Dacă vrei, fă, rogu-te, ascultare! Te sfătuiesc să pui în sfeşnic lumânărele dintre cele mai ieftine şi să spui: „Pomeneşte, Doamne, pe părintele
409
Porfirie: spre luminarea şi spre iertarea greşelilor sale!"
da, părinte.
însă nu e exclus ca tu să pui o lumânare mare, şi asta nu va fi bine.
da, părinte.
trebuie să cauţi cea mai ieftină lumânare.
Da, părinte.
haide, [cu bine]!
Să-ţi spun ce zicea măgarul?
Mă aflam la Sfântul Antonie şi, cum stăteam eu într-o strană în biserică, a venit cutare. S-a aşezat lângă mine şi am început să discutăm.
Deodată aud răgetul unui măgar în apropiere. „Să-ţi spun ce vrea măgarul?" îi zic. „Ce vrea?", mă întreabă. „Acum rage că-i amorezat, de dimineaţă răgea pentru că era supărat", îi spun.
Şi-a făcut cruce, zicându-mi: „Părinte, ce să spun?" „Ce vrei să spui?", l-am întrebat eu. „Într-adevăr, am trecut pe-acolo mai devreme", mi-a zis. însă eu [am văzut asta] prin Har. O să-mi spui: „Harul ţi-l arată şi pe măgar?" Ei da, Harul este în toate. [Asta] nu e [ceva] rău.
- „Toate le judecă, pe el însă nu-l judecă nimeni."[1]
[1] „Dar omul duhovnicesc toate le judecă, pe el însă nu-l judecă nimeni" (ii Cor. 2,15).

Fesurile călugăreşti ale fratelui

Sfântul Porfirie: Mi-aţi spus şi mi-o tot repetaţi că aţi pierdut fesurile călugăreşti ale fratelui cutare.

Interlocutorul 1: Două fesuri. Şi, ca să fiu mai concret, eu [l-am pierdut] pe al doilea.

Interlocutorul 2: Iar eu pe primul.

Interlocutorul 1: Şi mi-a spus să fiu cu băgare de seamă. „Ia aminte", îmi zice, „te rog, să nu mi-l pierzi, pentru că mi s-a mai pierdut unul şi dacă o să mi-l pierzi şi pe al doilea..."

Interlocutorul 2: Era gata să moară de supărare. Un ceas întreg am tot căutat prin prăpăstiile acelea...

Interlocutorul 1: Eu îl ţineam cu grijă sub braţ pe drumul de întoarcere. Când am ajuns la Coliba Sfântului Gheorghe, nu-l mai aveam.

Sfântul Porfirie: Era seară, nu puteai să te întorci să-l cauţi. Dar nimeni nu a spus că s-a pierdut şi cel de-al doilea fes. în ziua următoare

când s-ar fi trezit şi ar fi căutat fesul şi s-ar fi supărat, l-ar fi cerut de la mine. înţelegi unde s-ar fi ajuns?

îmi amintesc însă cum am ieşit afară în acea dimineaţă ca să privesc Marea Egee aşa, ca să simt mireasma mării... Şi mă gândeam: „Măi, frate, ce împrăştiaţi sunt! [Cum au reuşit] să piardă fesurile băiatului... Dar chiar atât de nechibzuiţi să fie?"

Ei, şi aşa cum mă uitam şi-mi treceau prin minte asemenea gânduri, văd fesul: [se întâmplase la întoarcere]. Ţac! S-a agăţat de nu ştiu ce crengi şi a căzut undeva în prăpastie... Mă duc alergând la fratele şi-l întreb: „Măi, copile, unde e fesul tău?" „Părinte", îmi zice, „l-am pierdut, nu ştiu unde e..." L-am dus deasupra [prăpastiei unde căzuse fesul] şi i-am zis: „Ia uită-te în faţa ta. Uită-te acolo jos... Ce vezi acolo?" „Fesul meu", zice, „fesul meu!" L-am lămurit sau nu?

a coborât, l-a luat şi după aceea l-aţi lămurit.

Fragmente dintr-o convorbire telefonică a părintelui cu un monah din Sfântul Munte

Sfântul Porfirie: Eu, fiule, am început să uit. Nu ştiu dacă tu îţi mai aminteşti. Te-ai aşezat, eu am consumat Sfintele Daruri, mi-am scos odăjdiile şi apoi am venit lângă tine, spunându-ţi că în satul tău există un râuşor care vine de sus, şi, nu-mi amintesc pe ce parte a râului, există o bisericuţă foarte veche. E închinată Sfântului Antonie? Apoi ţi-am spus că undeva mai sus se

află o stâncă la vedere, de departe pare de culoare roşiatică, iar femeile se duc câteodată acolo şi aprind lumânări. Socoteau că acolo s-a nevoit cineva cu mult timp în urmă. A! Apoi ţi-am spus despre un anume loc din satul tău, care se numeşte Paleomonastiro[1], unde se mai păstrează nişte cărămizi şi unde probabil acolo mai demult a fost ceva.

Apoi, după ce ţi-am vorbit despre toate astea, întrebarea ta a fost dacă trebuie sau nu să te faci monah. Au trecut ani de atunci... câţi ani oare? Douăzeci de ani. Sunt bătrân, dar tot îmi amintesc câte ceva, nu-i aşa? După ce ţi-am istorisit toate astea te-am întrebat: „Ce spui, le-am nimerit? E satul tău aşa cum ţi l-am descris?", iar tu mi-ai răspuns: „Aşa e, părinte!"

Te-am întrebat: „Ia spune, am fost eu în satul tău?" „Nu", mi-ai răspuns tu, „nu ai fost." „Şi eu de unde le ştiu pe toate astea?" Tu te-ai gândit un pic, apoi mi-ai răspuns: „Ce putem spune acum? Harul lui Dumnezeu te luminează ca să-mi înfăţişezi toate astea. îmi vorbeşti despre satul meu fără să fi ajuns [vreodată] acolo. Dar care e sensul acestor lucruri?" „Să-ţi spun eu care e sensul", ţi-am răspuns. „Ţi le-am arătat pe toate astea ca să înţelegi că, deşi nu-ţi cunosc satul, îţi vorbesc despre el chiar în clipa asta prin Harul dumnezeiesc."

Acum însă îţi voi vorbi despre lucrul cu adevărat important: „Ascultă, eşti făcut să fii

monah!

[1] Ceea ce în traducere înseamnă „Vechea Mănăstire" (n. trad.).

Aşadar, pleacă, porneşte spre Sfântul Munte şi ai grijă să te duci pe la mănăstiri; să nu le spui nimic şi, unde-ţi va plăcea, [unde va fi] aşa cum îşi doreşte sufletul tău fie în ce priveşte virtutea, fie, să zicem, liniştea, singurătatea, frumuseţea naturii, fie mai ştiu eu ce -, acolo încearcă să rămâi; dar mai întâi e bine să colinzi mănăstirile ca să vezi unde o să te aşezi, ce-o să faci. Ei, nu ştiu dacă-ţi mai aminteşti lucrurile astea."

Au oare toate astea de-a face cu vreun yoghin, cu vreun guru? Mai ales că atunci când te-ai dus acolo şi le-ai spus [lor ceea ce te-am sfătuit eu] ţi-am zis: „Ce-ai făcut, măi?... M-ai făcut de ruşine...", şi te-am certat. Deci eu n-am nici o relaţie cu ăştia! Vai de mine! Eu sunt ortodox, sunt foarte ortodox.

Şi ăla, fără nici o adeverire [de Sus], să spună şi să mă înjosească pe mine, sărmanul, robul lui Dumnezeu, că m-am dus la vreun guru: de ce să mă duc eu la aceşti guru?

Ţi-am spus şi altă dată: eu am crescut la Kavsokalyvia de mic copil şi trebuie să ştii că, atunci când m-am dus acolo, toţi cei din Kavsokalyvia erau sfinţi, şi mai mult decât toţi erau Părintele meu Duhovnic şi fratele său de călugărie. Dar mai sfânt decât toţi cei care erau deasupra noastră era un părinte care fusese general în armata rusă şi care se numea avva Dima. Părintele Dima, bietul de el, în vârstă de o sută, de nouăzeci de ani mai ştiu eu -, cobora de acolo ca să se împărtăşească. Nu ţi-am povestit cum l-am văzut

pe când se ruga şi că de la el am primit acest Har? Nu-ţi aminteşti? Da, într-o altă zi, când voi fi mai odihnit, o să-ţi vorbesc despre această mare binefacere primită de la acest [părinte] ascet rus.

O să-mi spui: „Dar ce-ţi pasă? N-are decât să îndruge [ce vrea]..." Dar îmi pasă! De ce? Oare nu trebuie să-mi pese? Ce vorbeşti? Ce vor zice oamenii, mitropoliţii care vor veni...? Să audă că am umblat, care va să zică, pe la nişte guru? Eu sunt foarte aspru cu cei care vin pe aici şi îmi vorbesc şi mie şi celorlalţi [despre guru şi despre yoghini]... Ce spui, binecuvântate? Cum îşi permite să vorbească atât de nechibzuit? Eu, desigur, l-am întristat pe părintele ăsta. El spunea că se spovedeşte la mine, dar de fapt nu se spovedea, şi când m-au întrebat cei de la Chinotită[1] despre el, le-am spus: „Nu, nu se spovedeşte la mine." într-adevăr, asta l-a costat, şi cu toate astea n-are dreptate. Mă asculţi? Ei, dacă o să-l vezi şi dacă, bineînţeles, o să discuţi cu el, ia-l cu binişorul. A spus asta şi unui fiu de-al meu duhovnicesc care mă iubeşte foarte mult. Nu e nevoie să pomeneşti însă de asta, fiindcă simplul fapt de a mă acuza pe mine chiar dacă nu ştia că acela e fiul meu duhovnicesc e rău. Ei, vreau să-ţi spun că mi-e drag părintele, că mă rog lui Dumnezeu să-l ierte, dar nu sunt aşa cum mă vede el, nu sunt..., şi

[1] Sfânta Chinotită (sau Sfânta Comunitate iepă Koivorpia) este din punct de vedere religios organul suprem administrativ, legislativ, executiv şi judecătoresc al republicii monahale a Sfântului Munte Athos, aflându-se totodată în relaţie directă de subordonare faţă de Patriarhia Ecumenică (n. trad.).

nici nu m-am apucat să studiez ca [să ştiu ce] să-ţi spun să zicem aşa -, despre satul tău. O să-mi spui: „Dar de ce-ai povestit acestea?" Nu le-am povestit decât cu gândul de a te convinge - am înţeles asta prin înştiinţare dumnezeiască - să te faci monah, fiindcă trebuia s-o faci, sufletul tău o cerea, se gândea la asta. îmi aduc aminte totul, dar acum nu-mi pot aminti ce altceva ţi-am mai spus, pentru că sunt obosit. De fapt îmi amintesc totul, însă [acum] sunt obosit.

Chiar şi atunci când am plecat [din Sfântul Munte] nu ştiu dacă ţi-am spus -, [am făcut-o pentru că] m-au trimis Stareţii mei: am făcut ascultare şi am venit [în lume]. Şi nu m-au

trimis numai o singură dată, ci de mai multe ori. M-au trimis o dată, m-am dus, m-au trimis încă o dată, iar m-am dus. A treia oară mi-au spus: „Copilul meu, ne pare rău, noi te iubim, te dorim aici, dar eşti tânăr şi ai nevoie de puţin lapte, de vreun ou...", fiindcă de la doisprezece-treisprezece ani şi până la vârsta de douăzeci de ani am fost lipsit, sărmanul de mine, de această hrană, de care organismul meu se poate să fi avut nevoie, şi nu e exclus să fi fost şubrezit de post. Nu ştiu, nu pot fi [sigur].

în orice caz, eu am plecat [din Sfântul Munte] cu binecuvântarea Stareţilor mei, chiar dacă unii de la o anume mănăstire susţin că am plecat de la Stareţii mei, fiindcă, ştiu şi eu, devenisem fanatic... nişte aberaţii..., nişte bârfe din cele mai caraghioase.

416

Ce se mai spune despre buletinele de identitate? Că au probabil 666? Aş fi vrut să fi venit şi ai mei acolo ca să-şi fi scos şi ei buletine, nu din astea noi, pentru că sunt monahi; adică e rău dacă rămân cu un buletin de identitate din cele vechi? Ce se mai aude?

Noi aici nu putem face altceva decât ceea ce spune Biserica oficială; iar voi, ceea ce vă spune Sfânta Comunitate. Nu credeţi [că aşa trebuie]? Oare nu-i aşa din punct de vedere legal? Ca să nu ridice fiştecare steagul revoltei şi să spună tot ce-i trece prin cap. [Se va respecta] ceea ce spune Sfânta Comunitate.

Bine, să mă ierţi! Iar dacă-l întâlneşti, vorbeşte-i pe mine nu mă deranjează, dar îmi pare rău că trebuie să-ţi vorbesc despre lucrurile astea.

417

Alte întâmplări

După cum eşti, e mai bine să nu ai copii

a venit astăzi cineva la mine care voia să-i dea Dumnezeu un copil. Şi i-am spus: „Nu-L ruga pe Dumnezeu să-ţi dea un copil. După cum eşti, e mai bine să n-ai copii." Ai înţeles?

eu am înţeles, părinte. Nu ştiu însă dacă a înţeles şi ea.

a înţeles; de [asta] a înţeles pentru că are o inimă atât de aspră: se ceartă şi cu soţul, şi cu lumea, şi cu hainele de pe ea. De aceea a înţeles. Şi am întrebat-o: „Ai înţeles?" „Am înţeles." „Ai înţeles bine?" „Da, am înţeles." însă am fost aspru. Dacă aş fi avut mai mult timp la dispoziţie, i-aş fi spus-o în alt chip. Cu toate astea o să se întoarcă.

da, aşa spunea.

418

Despre rugăciunea de obşte pentru sănătatea vrednicului de pomenire mitropolit de Florina

Sfântul Porfirie: înaltpreasfinţitul e bine?

îi merge bine. Totul e bine. Medicii au spus ceea ce aţi spus şi Cuvioşia voastră: „Mare minune!" îi merge mai bine decât se aşteptau.

da. E Harul lui Dumnezeu. E o minune, pentru că la mijloc sunt vârsta şi toate celelalte dereglări [ale sale]. Aşa că e o mare minune! Slăvit să fie Domnul!

Eu am fost foarte mişcat în ziua aceea în care am văzut lumea plângând. Mii de suflete să se roage împreună! Ce putere! Şi în această putere am simţit că intrasem şi eu. Şi, într-adevăr, am intrat. Inima mea s-a umplut de evlavie şi am rostit: „Dumnezeule Atotţiitorule şi Doamne al milei, ajută credinciosului Tău rob!" Plângeau. Toată lumea [plângea]. Cum aş fi putut să nu plâng şi eu? La un moment dat m-a cuprins frica şi mi-am zis: „Vai, vai, o să mi se facă rău!" Mi-a fost teamă pentru inima mea, care a fost atât de mişcată de cele văzute. Atunci am făcut cu duhul cale întoarsă, m-am stăpânit şi nu m-am lăsat [subjugat de acea stare]. M-am rugat, dar cu o altă stăpânire de sine; mă rugam, dar în alt fel. M-am ferit de ceea ce putea să mă tulbure şi să mă vatăme. Nu vă pot explica ce-a fost. Dacă m-ar fi auzit înaltpreasfinţitul, mi-ar fi spus: „Asta s-a petrecut aşa şi pe dincolo..." El e învăţat şi ştie cum să prezinte detaliile. Eu le înţeleg, dar nu le pot descrie.

419

Eu, smeritul de mine, vă spun că plângeam în faţa Preasfintei. Am văzut acest lucru. Ceva

nelumesc. Vai, vai... O putere gata să irupă. Nu ştiu cum s-o numesc. Energie. Nu pot s-o numesc nici măcar „energie atomică". E ceva mai mult. Ceva măreţ. Am început, cuprins de emoţie, să plâng, gândindu-mă totodată să nu păţesc ceva la inimă... Aşa m-am gândit, însă am lăsat să pătrundă în mine priveliştea plânsetului tuturor fiilor duhovniceşti ai înaltpreasfinţitului. Cu toţii se rugau. Suflete, mii de suflete. Lume... M-a mişcat într-o aşa măsură, încât mi-a fost teamă că inima-mi va ceda. Şi mi-am zis că trebuie să mă smulg pe mine şi gândurile mele din această... cum să-i spun...? reţea.

Da, dar apoi mi-am spus în sine: „Nu, nu! N-o să mi se întâmple nimic rău. Asta-i ceva dumnezeiesc."

Am continuat să mă rog la fel ca mai înainte, făcându-mi semnul crucii. Ştiţi cum? La Sfântul Antonie am învăţat acest fel de a ne ruga, nu-i aşa? Nu vă amintiţi?

Interlocutorul 1: Da, părinte.

Sfântul Porfirie: [Făcând] patruzeci şi opt de cruci pe minut, aşa, în faţa Preasfintei şi a lui Hristos. Cu toţii laolaltă: cu doctori, cu surori, prin Harul Domnului nostru. Am urmărit totul cu multă emoţie, şi vedeam că şi afară era lume care se dăruise [cu totul] şi se mistuia în rugăciunea pentru înaltpreasfinţitul. Se mistuiau, [sincer] vă spun. Pentru că..., nu te gândi... Se poate

ca voi să nu vă fi rugat cu atâta tărie. însă în mulţimea aceea în miile de oameni pe care-i vedeam eu existau suflete care le trăseseră după sine şi pe celelalte. Era o singură rugăciune, o singură putere a tuturor laolaltă. Rugăciunea împreună a tuturor devenise o putere. Şi cei mari se rugau, şi cei mici luau parte la rugăciune alături de cei mari. Ce putere! Vă spun, foarte tulburător. Nespus. Nu vă pot descrie.

Interlocutorul 1: Şi în 64, părinte, spuneau: „Ia-mi copilul, Doamne, dar lasă-l pe părintele Augustin Bisericii Tale! Ia-mă pe mine, lasă-l pe el!" Iată, părinte, la ce grad [de duhovnicie] au ajuns creştinii, şi aici şi în străinătate!

Interlocutorul 2: Eu aş vrea să ne oprim la cuvântul „reţea", pe care l-a rostit părintele.

Sfântul Porfirie: Aşa am spus? Mi-e teamă, fiindcă termenul se foloseşte şi în sens peiorativ, când se zice: „a, îşi are reţeaua lui".

Interlocutorul 1: Da, dar se foloseşte şi cu sens pozitiv. îmi amintesc de rugăciunea pe care o rostim: „Cele de Sus dimpreună-prăznuiesc cu cele de jos şi cele de jos dimpreună-cuvântă cu cele de Sus."

Despre moarte

înainte de a mă face călugăr învăţam despre aducerea-aminte de moarte

molitfelnicul e frumos. Da, da, da, cât mi-a plăcut mie Molitfelnicul. Pe atunci eram preocupat de moarte; [eram obsedat] foarte mult de moarte şi de iad. Să vezi! Ce să-ţi mai zic despre troparele înmormântării! Vrei să-ţi spun unul dintre ele? Ascultă.

Ai citit [troparele care se cântă] când se scot cei adormiţi [din biserică]? O să-ţi cânt un tropar ce zugrăveşte totul. Sunt multe tropare care exprimă acest fel de tristeţe. Aşadar: „Petreceţi, prietenilor, pe cei adormiţi şi grăbiţi-vă să ajungeţi la mormânt, şi priviţi cu luare-aminte, împodobiţi-vă sufletele voastre; acolo se duce toată tinereţea, acolo toată vârsta s-a veştejit, acolo nu e decât pulbere, cenuşă şi viermi, acolo nu-i decât tăcere, acolo nu e nimeni care să strige:

Aliluia!"[1] Sunt vreo douăzeci de asemenea tropare. Ai ştiinţă de ele? Se află undeva în Rânduiala slujbei de înmormântare a preoţilor.

Să vezi, [în rugăciunea] la ieşirea cu greu a sufletului, cum se spune într-un tropar: „Copiii mei, să nu-mi citiţi slujba în biserică, ci atunci când o să mor să mă luaţi de-un picior, să mă târâţi afară şi să mă aruncaţi într-o râpă. Acolo să mă aruncaţi, ca să mă mănânce câinii."[2] Aşa spune: „câinii": Kvvaţ: oi Kvveţ, TCOV KVVCOV, TOLC, KVOT.[3] Şi dacă o să

asculţi în continuare, o să înţelegi: „ci, târându-l afară, să-l aruncaţi la câini."[4] „Poate că, trecând cei străini şi văzându-mi oasele târâte de câini, milostivindu-se, vor striga din suflet: ajută, Stăpână, sufletului care a vieţuit în acest trup nenorocit!"[5]

Iar mai înainte se spune: „Căci ce folos am eu dacă sufletul meu este târât [spre a fi dat] chinurilor celor înfricoşătoare, iar trupul este cântat de voi! Pentru că nu e vrednic! Ci, târându-l afară, aruncaţi-l la câini."[6] Lepădaţi-l! Daţi-le câinilor trupul meu. Ai văzut ce se întâmplă? Ce putem

[1] Troparul întâi al cântării a VI-a din canonul de la Slujba înmormântării preoţilor.

[2] Parafrază după troparul al doilea al cântării a VI-a la rânduiala slujbei la ieşirea cu greu a sufletului (n. trad.).

[3] Sfântul declină substantivul „câine" (n. trad.).

[4] Troparul al doilea al cântării a VI-a din rânduiala slujbei la ieşirea cu greu a sufletului (n. trad.).

[5] Şi acum... (troparul Născătoarei de Dumnezeu) la cântarea a VI-a din rânduiala slujbei la ieşirea cu greu a sufletului (n. trad.).

[6] Slava cântării a VI-a din rânduiala slujbei la ieşirea cu greu a sufletului (n. trad.).

spune... Câtă profunzime! O profunzime fără margini!

Am zăbovit foarte mult asupra acestor lucruri. Aşa cum îţi spun, foarte mult! Aş fi sfârşit în pesimism, dar încet-încet am scăpat de ispita asta, citind Scriptura şi rugându-mă. [Cu greu] am scăpat. Adică nu le dispreţuiesc, dar observ că începutul e legat de acestea. Trebuie să ne abandonăm în braţele iubirii lui Dumnezeu. Aşa că toate acestea dispar! Nu mai există moarte! Când ne aruncăm în [braţele] iubirii lui Dumnezeu, când murim şi intrăm în Biserică, trăim deja şi ne sălăşluim în bucuria Raiului, care e Biserica noastră. întreaga plinătate a dumnezeirii sălăşluieşte în Biserică. Trebuie să cercetaţi Biserica, să o înţelegeţi, şi asta chiar dacă nu puteţi, fiindcă nimeni nu poate înţelege deplin Biserica. Ai citit despre Biserică?

am luat cartea Eclesiologia Apostolului Pavel de [episcopul sârb] Atanasie Ieftici.

a cui e?

a părintelui Atanasie Ieftici. A fost ucenic al părintelui Iustin Popovici.

să-ţi spun ceva. Să citeşti, dacă o găseşti, şi Eclesiologia unui alt [teolog], care se numeşte Ioan Karmiris[1].

1 Academician şi profesor de dogmatică al Facultăţii de Teologie din Atena (1903-1992).

După ce am venit la călugărie, am schimbat direcţia

Eu de-abia acum am găsit cărţile astea, dar rostul Bisericii am început să-l înţeleg din momentul în care m-am făcut călugăr şi după aceea. înainte de a mă duce la călugărie învăţam despre aducerea-aminte de moarte. După călugărie mi-am schimbat direcţia şi până astăzi fac eforturi să mă dăruiesc iubirii, închinării [şi adorării] lui Hristos. Nu că nu aş avea simţământul condiţiei mele umile şi al păcătoşeniei mele; îl am, dar nu-l am aşa, întru [frică], ci întru nădejde. Nu vreau să mă descurajez, nu-mi place. Nu ştiu... dacă tu crezi într-un fel [că nu e corect ceea ce afirm], spune-mi-o.

aşa e, părinte. Cel ce nădăjduieşte în Domnul se află la adăpost, e mulţumit şi acesta-i un lucru plăcut. Căci Domnul nostru e „tare şi puternic"[1] şi, dacă nădăjduim în El, ce poate fi mai frumos şi mai bun decât atât? Pentru că deznădejdea, disperarea sunt armele diavolului.

ca să ne slăbească, să ne amărască, să ne şubrezească puterile. Cel deznădăjduit îşi pierde râvna. Ai înţeles? Cel ce nădăjduieşte merge mai departe. Face în aşa fel ca simţământul său să devină realitate. Dobândeşte o mai mare valoare cu ajutorul acestui simţământ; încearcă să se îmbogăţească, având simţământul că e sărac. „Fericiţi cei săraci!" Ai priceput? „Fericiţi cei săraci!!!"

1 Ps. 23,8.

425

Săracul ce face? Săracul ager la minte încearcă să găsească mijlocul prin care să se îmbogăţească. Iar cel slab încearcă să devină puternic. Cel ce a venit aici la Kavsokalyvia conştient de sine şi de ceea ce face cu adevărat s-a sfinţit. De aceea tu să te duci câteodată în cimitir şi să faci metanii acolo; să stai acolo şi să te rogi. Toţi aceştia sunt sfinţi. Pe vremea mea toţi monahii erau sfinţi. Şi n-o spun aşa, la întâmplare. I-am văzut [cu ochii mei]. Acum lucrurile stau altfel.

Nu trebuie să vezi lucrurile astfel şi să fii dezamăgit. Să te rogi pentru toţi fraţii. Auzi? Acesta e adevărul. Nu-i nici o teologie adâncă în asta. E ceva foarte simplu. Sunt atât de simple toate astea, încât oricine le poate trăi. Atât de simple! Sunt simple. Şi trebuie ca şi creştinul să le trăiască în felul acesta, simplu şi lin. Nu sunt [numai] pentru monahi. Sunt pentru toţi creştinii, în general. şi monahul e creştin. Nu e ceva mai mult decât un creştin; ci numai atât. Aşadar, aceştia sunt creştinii. A spune „am Duhovnic, mă spovedesc, mă împărtăşesc, nu supăr pe nimeni" e bine, dar nu e de ajuns. M-auzi? Asta nu înseamnă nimic. Dacă nu vor veni Domnul şi iubirea faţă de El, închinarea înaintea Lui şi dorul de El, n-am făcut nimic. Acesta-i Raiul; această unire cu Dumnezeu şi alipirea de Biserică sunt Raiul pe pământ. Acolo unde vei merge trebuie să te bucuri de toate astea. Vai de cel care se va duce acolo [în Sfântul Munte] şi nu se va împărtăşi de acest lucru! Numai Dumnezeu şi Harul dumnezeiesc

426

[au însemnătate]. Nu puteţi face nimic fără Harul lui Dumnezeu. Trebuie ca mai întâi să câştigaţi Harul, şi apoi toate vor fi uşoare. Toate, toate vor fi vesele, toate vor fi o binecuvântare a Domnului. Veţi putea sădi şi flori, [ca de exemplu] trandafiri, care, observându-le, vă vor învăţa prin aroma şi prin măreţia lor. Mă auzi?

Nu are legătură cu faptul că vor veni vizitatori şi le vor vedea. Are legătură cu faptul că le vedeţi voi şi că acestea vă vorbesc. Dacă voi veţi ajunge la cunoaştere, toate floricelele vă vor vorbi. După Utrenie şi Liturghie veţi ieşi afară, veţi privi florile, le veţi uda, şi ele vă vor vorbi despre iubirea lui Dumnezeu, care „face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni"[1], care face ca florile voastre să-şi răspândească fără deosebire aroma, frumuseţea atât pentru cei păcătoşi, cât şi pentru cei drepţi. Filosofia pe care o ascund aceste floricele e adâncă.

aşa este, precum spuneţi. Şi eu simt asta câteodată, bineînţeles, eu o simt într-o foarte mică măsură... Uneori le privesc şi-mi dau lacrimile.

a, şi tu eşti ca mine? Ei, este aşa cum se spune: „Dacă nu ne-am fi asemănat, nu ne-am fi încuscrit."[2]

Să vezi cât de plăcut va fi la colibă. Acolo vei avea două paturi înguste [pe care le poţi folosi cum vrei]; fie laşi [coliba] aşa [cum e] şi-ţi pui un alt

1 Mat. 5, 45.

[2] Proverb grec similar proverbului „Cine se-aseamănă se-adună" (n. trad.).

427

trunchi de copac pe post de taburet, fie îţi vei zidi tu [unul din piatră]. Şi un lucru şi altul îşi au harul lor când le trăieşti. Depinde de fiecare om cum vrea să le înţeleagă şi să le trăiască. Şi rasa. Nu una de lux, dar decentă. Aşa. însă şi cea zdrenţuită are har. Cu toate astea, dacă nu ai harul înlăuntrul tău, restul nu foloseşte la nimic. Nici rasa veche, nici florile. Florile te pot trezi, dar nu te pot duce în Rai. Simţământul e unul lăuntric. Mă-nţelegi?

Şi nici cuvinte din astea spăşite: „eu, păcătosul, nevrednicul, cel mai mic dintre toţi..." Cel smerit nu vorbeşte mult. Şi nici nu vorbeşte aşa. îi este teamă ca nu cumva în felul acesta să cadă în cealaltă extremă, în slava deşartă. Echilibrul e destul de fragil, dar nu într-atât încât să-i fie teamă cuiva. Nu, nu! Pentru că, atunci când va veni Harul..., toate se fac prin Har. Şi omul, făcând totul prin Har, va fi cuprins de simţământul că el însuşi nu e nimic şi că numai

Harul lui Dumnezeu lucrează. Că tot ceea ce izbândeşte, izbândeşte prin Harul lui Dumnezeu. „Fără Mine nu puteţi face nimic."[1] El dă şi suflarea şi răsuflarea, El dă totul. „Căci în El trăim şi ne mişcăm şi suntem."[2]

Ei, dacă o să termin aici... îmi imaginez că pe cât avansează lucrările o să mi se îngăduie şi mie să mă retrag [în Sfântul Munte. Acolo, în Sfântul Munte] vom fi foarte aproape [unul de celălalt],

1 in. 15,5.

[2] „Căci în El trăim şi ne mişcăm şi suntem, precum au zis şi unii dintre poeţii voştri: căci ai Lui neam şi suntem" (F.A. 17, 28).

428

aşa că o să ne desfătăm întru bucuria [asta] a noastră câte zile oi mai avea de trăit. Se poate să trăiesc încă zece sau cincisprezece sau chiar douăzeci de ani. Asta nu ştiu. Grija mea nu e aceea de a-mi prelungi viaţa, şi nici nu mă gândesc cât o să mai trăiesc. Am lăsat ca iubirea lui Dumnezeu să hotărască în mod desăvârşit asupra acestui lucru. Dar să-ţi spun ceva: „Şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului suntem."[1] Şi dacă o să vin acolo, în Sfântul Munte, în Rai, prin Harul lui Dumnezeu [voi veni], şi dacă mă va chema [la El], voi trăi în chip şi mai lămurit cu Harul lui Dumnezeu. Nu ştiu [asta], dar spun şi eu [aşa]. Asta o s-o vedem după moarte. O să vedem atunci care va fi hotărârea lui Dumnezeu. Dar m-ai auzit când am rostit lucrul acesta? Ţi-aminteşti? Atunci când s-a întâmplat să vin acolo [şi am zis], „Să-mi vină sfârşitul şi să mor!" Şi ai văzut ce bucurie aveam înăuntrul meu? Şi nu voiam să-mi fie invadată mintea cu gânduri de deznădejde legate de iad. îţi aminteşti când îţi vorbeam despre asta?

Ei, uite despre asta îţi vorbesc, despre greşeala pe care au făcut-o doctorii. Era cât pe ce să mor. într-adevăr, într-o zi am fost mort vreme de aproape un ceas sau chiar mai mult. Şi fără să ştiu cum, mi-am revenit.

[1] „Că dacă trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim. Deci şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului suntem" (Rm. 14, 8).

429

Aveam o bucurie când simţeam că mi se apropie moartea

Chiar aveam o bucurie de fiecare dată când simţeam că mi se apropie moartea! Simţeam bucurie! Aşa, deschideam gura, simţind ceva ca şi cum mi-ar fi ieşit sufletul, şi mă bucuram. şi rosteam câteva stihuri din Sfântul Simeon Noul Teolog. Nu ţi-am recitat eu oare stihurile acestea: „Ştiu, Hristoase, că nimeni altul în lume n-a greşit cât am greşit eu (...). Dar mai ştiu că nici mărimea greşelilor şi nici mulţimea păcatelor...? Ţi-aminteşti? Ei, într-adevăr, asta repetam: „Ştiu, Mântuitorule, că altul ca mine n-a greşit Ţie, nici a făcut faptele pe care le-am făcut eu."[1]

Şi mai departe spune aşa: „Dar ştiu şi aceasta: că nici mărimea greşelilor mele şi nici mulţimea păcatelor mele nu covârşesc răbdarea cea multă a Dumnezeului meu, nici iubirea Lui de oameni cea fără margini" şi rugăciunea continuă. Asta rosteam, asta repetam şi cu bucurie îmi deschideam gura, ca să-mi iasă sufletul. Şi un gând îmi dădea târcoale: „Dar de ce să fii atât de vesel, câtă vreme eşti un păcătos?" Şi eu rosteam din nou această rugăciune. Că milostivirea lui Dumnezeu este întotdeauna mai mare chiar decât cel mai mare dintre păcate.

Da, îmi ziceam: „Atunci se va vedea cum stau lucrurile ce gândeşte Dumnezeu despre mine -, când o să mă înfăţişez [înaintea Lui]... [pentru

[1] Rugăciunea a VII-a (a Sfântului Simeon Noul Teolog) la Rânduiala dinaintea Sfintei împărtăşanii.

430

că acestea sunt] lucruri pe care noi nu le putem pricepe." „Căci gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre şi căile Mele, ca ale voastre, zice Domnul cel Atotputernic."[1]

Ascultă să vezi! Ieri mi-am amintit un tropar şi l-am repetat de multe ori: „întru adâncul greşelilor fiind împresurat, chem adâncul cel negrăit al milostivirii Tale: Dumnezeule, din stricăciune scoate-mă!" [2]

da, îl ştiu, dar nu mi-l amintesc aşa cum vi-l amintiţi Cuvioşia voastră. Eu mă mir cum vi le amintiţi pe toate atât de bine. Le ştiţi pe toate pe dinafară. Eu le citesc... [şi degeaba].

o să le înveţi şi tu. Aşa.

măcar de-ar fi aşa... Să vă rugaţi pentru asta.

ei, dacă „o să-ţi ieşi din minţi", o să le înveţi. Câtă vreme o să rămâi cu mintea asta, n-o să le înveţi.

Aşteptând moartea în 1983

-Am slăbit foarte mult cu acest cortizon. Foarte mult am slăbit. Mi s-a tăiat pofta de mâncare. Vreme de trei luni, trei luni şi jumătate am trăit cu trei linguri de lapte pe zi; cu trei linguri.

O capră m-a ţinut în viaţă. Dar cu această încercare am rămas numai piele şi oase. [Numai] şira spinării, măi copii... Un sac de oase într-o pungă de hârtie.

1 Is. 55,8.

[2] Irmosul cântării a VI-a a canonului învierii la Utrenia glasului II.

Nu voiam să mă gândesc la vămile văzduhului, la iad şi la toate astea...

Să vă povestesc. Nu ştiam dacă e zi sau noapte. Nu-mi dădeam seama nici o clipă dacă dormeam. Luni întregi! Trăiam în aşteptarea plecării. Dar acum mă duc, acum o să mă duc. V-am spus că atunci nu voiam, mai degrabă nu îndrăzneam să mă gândesc la vămile văzduhului, la iad şi la toate astea. Nu voiam să plec cu mintea la iad.

Vedeam o stea sus pe cer simţind că în orice clipă îmi putea fi plecarea, mă invada o bucurie pe care nu v-o pot descrie. Şi, cu toată această stare a mea, s-a întâmplat ceva deosebit, a apărut un lucru aparte. Adeseori când mă cuprindea aşa o slăbiciune încât, uite, credeam că acum o să-mi dau sufletul, vedeam o stea sus pe cer nespus de frumoasă. Avea nişte raze, avea ceva..., o dulceaţă, mă uitam la ea cu o privire plină de admiraţie. Cu foarte multă admiraţie! Şi această stea îmi aducea mângâiere. Mă umplea de mângâiere şi de bucurie într-atât, încât îmi aminteam de plecare, simţeam, voiam, îmi doream oarecum să plec, crezând că o să mă duc acolo, la steaua aceea.

Deşi sunt foarte păcătos, nu mă gândeam la păcatele mele. Le-am mărturisit şi, Dumnezeu să mă ierte, din egoism nu voiam ca gândul meu

să fie la satana, la vămile văzduhului, la iad. Nu voiam [să mă gândesc la ele], nu îndrăzneam.

O să mă întrebi: „De ce ţi-era ruşine?" Ei, da! Atâţia ani călugăr la pustie, cu dorurile, cu iubirea de Hristos... desigur amestecate şi cu pornirile înspre păcat, şi cu toate astea nu voiam [să mă gândesc la ele].

„Doamne, eu mă supun iubirii Tale"

Şi aveam un gând ascuns, un gând de pe urmă, care-mi şoptea: „Dacă o să te duci sus în cer şi te va întreba Dumnezeu: Hei! Ce cauţi aici?, tu să răspunzi aşa: Doamne, eu mă supun iubirii Tale. Trimite-mă oriunde vrea iubirea Ta. Iubirea Ta. Mă predau iubirii Tale, mă supun iubirii Tale!"

Şi aveam [în minte] acea [rugăciune] pe care v-am mai spus-o nu-mi mai amintesc acum de ce o spuneam pe care o repetam continuu: „Ştiu, Mântuitorule, că altul ca mine n-a greşit Ţie, nici a făcut faptele pe care le-am făcut eu (...) şi nici mulţimea păcatelor mele nu covârşesc răbdarea cea multă a Dumnezeului meu, nici iubirea Lui de oameni cea fără margini."[1] Şi când simţeam că mi se apropie sfârşitul, când simţeam că mă voi duce, o spuneam, o repetam, o repetam întruna, chiar dacă eram foarte slăbit. O spuneam întruna, cu

dor, ca să plec cu aceste gânduri. Gândiţi-vă ce se petrecea [în mine atunci]!

[1] Rugăciunea a VII-a (a Sfântului Simeon Noul Teolog) la Rânduiala dinaintea Sfintei împărtăşanii.

433

Într-adevăr, spuneam ceea ce vă spun acum. Când mă cuprindea o slăbiciune, o asemenea slăbiciune, încât... [simţeam] că voi pleca..., ei, începeam să rostesc [rugăciunea] în mintea mea. Nu mă obosea s-o repet, aşteptând să-mi iasă sufletul. Simţeam aşa, că aveam să plec.

Cuprins fiind nu de agonie, ci de bucurie. Cu bucurie! Şi când simţeam asta venea deasupra mea şi steaua. Acea stea..., ce să vă spun..., nu sunt în stare [s-o descriu]; dacă aş fi fost pictor, v-aş fi pictat-o. Ce dulceaţă! Avea o nuanţă de albastru marin, marin deschis, cum sunt unele diamante aşa era de frumoasă.

Şi bineînţeles, dacă le expui la soare sau la lumină, răspândesc nişte reflexii dulci, aţi văzut vreodată [aşa ceva]?

da, aceste diamante naturale sunt şi cele mai scumpe din lume.

marin, adică albastru deschis.

a fost Hristos însuşi, părinte, nu?

hm..., nu ştiu...

Hristos însuşi a fost, părinte.

ei, asta nu ştiu. Mă întrebam: „Ce-i asta?" Când venea, hop..., sufletul mi se întraripa şi-mi spuneam: „Mi-a venit steaua!"

o vedeaţi în camera Cuvioşiei voastre, părinte.

nu, deasupra lumii. O vedeam în eter.

şi simţeaţi o mare bucurie, părinte, nu?

-O bucurie nesfârşită. Ce să vă spun! însă nu-mi puteam explica ce-i cu această stea. Simţeam cu

434

gândul, [cu toată făptura] ca şi cum acea stea m-ar fi tras spre ea. Ca şi cum când aveam să plec de aici aveam să mă duc acolo la ea. Ei, cu alte cuvinte cele pe care vi le mărturisesc eu acum sunt... aşa, cum să vă explic... nişte fantezii.

sunt nişte descrieri care nu pot reda realitatea. Nu sunt fantezii, sunt ceva real.

nu ştiu, eu, după cum îţi spun, o vedeam aşa. Când venea, simţeam bucurie...! A venit steaua mea! Stea luminoasă!

2 decembrie 1991

Era la ceasul acela al mijirii zorilor, când cerul devine porfiriu la răsărit, semn pentru unii dintre apropiaţi al mutării fericitului nostru întru pomenire părinte de la moarte la lumină şi la viaţă.

Bunul Dumnezeu, Cel Ce împlineşte voia celor ce se tem de El, a îndeplinit şi această dorinţă a Cuviosului Porfirie. L-a învrednicit de un sfârşit cuvios, în smerenie desăvârşită, neştiut de nimeni, înconjurat doar de ucenicii săi din Sfântul Munte împreună cu care se ruga.

S-a spovedit iarăşi în ultima zi a vieţuirii sale pământeşti, continuând să se roage cu duhul, în timp ce ucenicii săi îi citeau la căpătâi, după îndrumările lăsate de el însuşi, psalmul 50 împreună cu alţi psalmi, dar şi Rânduiala la ieşirea cu greu a sufletului, şi spuneau rugăciunea monologică[1] Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă

[1] MovoAoyLOioc care se rosteşte continuu, în permanenţă, întruna; se mai numeşte şi rugăciune pentalogică, întrucât este alcătuită din cinci cuvinte (n. trad.).

435

spre împlinirea canonului rânduit monahului schimnic.

Ucenicii săi s-au îngrijit cu multă dragoste de puţina odihnă trupească şi de multa odihnă sufletească de care Cuviosul avea nevoie, având şansa de a-i asculta buzele cuvioase care au rostit pentru destulă vreme cuvintele rugăciunii arhiereşti a Mântuitorului: „ca să fie una"[1].

Apoi l-au auzit cum repeta un singur cuvânt: cuvântul care se află la sfârşitul Noului Testament, la sfârşitul Sfintei Apocalipse a Sfântului Ioan Teologul, rostit în graiul zilelor noastre: „Vino!" [2]

Şi Domnul, preadulcele Iisus a venit. Cuviosul suflet al părintelui Porfirie s-a despărţit de trupul său la ora 4:31, în dimineaţa zilei de 2 decembrie 1991, zburând spre ceruri.

Urarea pascală a Sfântului Porfirie

Vă doresc ca învierea Domnului nostru Iisus Hristos să dea naştere în sufletele noastre la tot simţământul nobil şi frumos, să ne călăuzească pe toţi la sfinţenie şi să adoarmă pe omul cel vechi dimpreună cu patimile şi poftele sale. Domnul ne cere ceea ce vă dorim şi noi: [ca] învierea Sa să ne ajute, să ne facă să învingem şi să omorâm pe omul cel vechi, pentru a deveni vrednici de Biserica Sa.

Cu adevărat! Aşa ne rugăm: Domnul să ne ajute!

La mulţi ani! Hristos a înviat!

1 In. 17,11,21-22.

[2]„ EA" (Nai, epxov, Kvpielrjoov) (Apoc. 22, 20).

Testamentul spiritual al părintelui

Iubiţii mei fii duhovniceşti,

Acum, cât încă sunt cu minţile întregi, vreau să vă dau câteva sfaturi.

De mic copil numai în păcate am umblat. Şi [într-o vreme] când mama mă trimitea să păzesc animalele pe munte căci tatăl meu, din cauza sărăciei, plecase în America să lucreze la canalul Panama pentru noi, copiii săi -, în timp ce păşteam animalele, eu m-am apucat să citesc, silabisind, Viaţa Sfântului Ioan Kalyvitul[1], pe care l-am îndrăgit nespus şi, ca un copil ce eram - [nu ştiu cât să fi avut], vreo doisprezece-cincisprezece ani (nu-mi mai aduc bine aminte) -, m-am rugat la el foarte mult; şi vrând să-l urmez [întocmai], am plecat fără ştirea părinţilor mei şi cu mult greu şi am ajuns în Sfântul Munte, la Kavsokalyvia, unde am intrat ucenic la doi Stareţi, fraţi de călugărie, la [părinţii] Pantelimon şi Ioanichie.

Pentru că s-a întâmplat să fie foarte evlavioşi şi virtuoşi, le-am purtat o dragoste foarte mare şi de aceea, cu rugăciunile lor, am ajuns să fac ascultare desăvârşită. Acest lucru mi-a fost de mare folos; [totodată] nutream o mare dragoste şi faţă de Dumnezeu, aşa că am petrecut foarte

[1] Numit şi Colibaşul (n. trad.).

bine [acolo]. Dar prin îngăduinţa lui Dumnezeu şi pentru păcatele mele m-am îmbolnăvit foarte grav, şi Stareţii mei mi-au cerut să mă întorc la părinţi, în satul meu [natal], Sfântul Ioan, din [insula] Evvia. Şi dacă de mic copil stăruisem în multe păcate, când m-am întors în lume nu am încetat să le săvârşesc, astfel că până în ziua de astăzi s-au înmulţit foarte.

Lumea însă m-a socotit un om sporit [duhovniceşte] şi toţi au ajuns să spună că sunt sfânt.

însă eu simt că sunt cel mai păcătos om din lume. [Păcatele] câte mi le-am amintit, fireşte, le-am mărturisit şi ştiu că pe cele spovedite Dumnezeu mi le-a iertat; dar acum am sentimentul că păcatele mele cu cugetul sunt nenumărate, aşa încât vă rog pe voi pe toţi, care m-aţi cunoscut, să vă rugaţi pentru mine, fiindcă şi eu, cât am trăit, am făcut cu adâncă smerenie rugăciuni pentru voi. Or acum, când mă îndrept spre cer, am încredinţarea că Dumnezeu mă va întreba: „Tu ce cauţi aici?" Eu însă nu am să-I spun decât un singur lucru: „Nu sunt vrednic, Doamne, să mă aflu aici, ci ceea ce iubirea Ta va voi, aceea să se facă cu mine!" Mai încolo nu ştiu ce va fi. însă eu îmi doresc ca iubirea lui Dumnezeu [să vină şi] să lucreze asupra mea.

Şi mă rog ca întotdeauna fiii mei duhovniceşti să-L iubească pe Dumnezeu, Care este totul, pentru ca să ne învrednicească a intra în Biserica Sa pământească nezidită de mână. Căci de aici trebuie să începem. Eu întotdeauna m-am străduit

să mă rog şi să citesc imnele Bisericii, Sfânta Scriptură şi Vieţile Sfinţilor şi mă rog ca şi voi să faceţi la fel. Eu unul am încercat, prin Harul lui Dumnezeu, să mă apropii de Dumnezeu, şi mă rog ca şi voi să faceţi la fel.

Vă rog pe toţi să mă iertaţi pentru [toate] supărările pe care vi le-am pricinuit.

Porfirie Ieromonahul Kavsokalyvia, 4/17 iunie 1991

Cuprins

DIFUZARE:
S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3, 031216, Bucureşti
tel. 021-320.61.19, fax 021-319.10.84 e-mail: editura@sophia.ro www.sophia.ro

Cartea de faţă cuprinde înregistrările unor relatări ale Cuviosului Porfirie despre viaţa sa. Cele mai multe dintre acestea au fost realizate în prezenţa unui grup restrâns şi înregistrate cu acordul Sfântului la intervale de timp destul de mari una faţă de cealaltă. Unele au avut loc în chilia sa de la Sihăstria din Milesi, altele s-au petrecut în diferite locuri sau momente, ori chiar în timpul călătoriei cu maşina.

Cuvintele Sfântului Porfirie, aşa cum au fost rostite, în simplitatea şi adâncimea lor duhovnicească inepuizabilă, nealterate de impresiile şi comentariile unor terţe persoane,

dezvăluie profunzimile autentice ale vieţuirii în Hristos, o deschidere universală spre toate cele ce ne înconjoară, potenţată de iubirea infinită a lui Hristos, sălăşluită în sufletul marelui nevoitor îndrăgostit de asceză, de nevoinţă şi de Harul lui Dumnezeu revărsat din belşug asupra sa, pentru a zugrăvi în lume chipul adevăratei îndumnezeiri, dăruite umanităţii de începătorul Vieţii şi al înţelepciunii.

„Pe Dumnezeu nimeni nu-L poate vedea, dar îşi are oamenii Săi şi spune: Poftiţi, luaţi aminte la aceştia spre a Mă înţelege. Dumnezeu îşi are oamenii Săi pe care îi trimite astfel încât ceilalţi să-i aibă ca pe o busolă şi să spună: Într-adevăr, Dumnezeu există!”

„A spune am Duhovnic, mă spovedesc, mă împărtăşesc, nu supăr pe nimeni e bine, dar nu e de ajuns. M-auzi?

Asta nu înseamnă nimic. Dacă nu vor veni Domnul şi iubirea faţă de El şi închinarea înaintea Lui şi dorul de El, n-am făcut nimic. Acesta-i Raiul; unirea cu Dumnezeu şi alipirea de Biserică sunt Raiul pe pământ.”

Sfântul Porfirie Kavsokalyvitul

www.librariasophia.ro EDITURA SOPHIA EDITURA METAFRAZE
ISBN 978-973-136-523-7